

Агляд-хроніка

парушэньняў правоў чалавека ў Беларусі ў 2000 годзе

УСТУП

2000 год быў годам далейшага ўмацавання аўтарытарнага кіравання Аляксандра Лукашэнкі і барацьбы беларускай апазіцыі за дэмакратычныя змены ў краіне. Надзеі на правядзенне ў Беларусі ў 2000 годзе свабодных і законных выбараў у парламент краіны ня спраўдзіліся. Выбары прайшлі па Выбарчым кодэксе, які прызнаны недэмакратычным, без удзелу пазіцыйных партыяў і са шматлікімі парушэннямі правоў чалавека.

Абраны парламент нелегітымны і не прызнаны міжнароднай супольнасцю. Эканоміка краіны знаходзіцца ў глыбокім крызісе, Беларусь па ўзроўні жыцця займае адно з апошніх месцаў у Еўропе. Прыватная ініцыятыва грамадзянаў душыцца з дапамогаю антырынкавых законаў і непамерных падаткаў, а таму, апроч палітычнай, значны размах набыла і эканамічная эміграцыя грамадзянаў з краіны. У дзяржаве фактычна адсутнічаюць незалежная судовая ўлада і незалежная адвакатура. Яшчэ больш залежнымі ад органаў улады сталі незалежныя сродкі масавай інфармацыі. На працягу году пастаянна парушалася права грамадзянаў на свабоду мірных сходаў і асацыяцыяў: спробы выказаць думку, адрозную ад афіцыйнай, жорстка падаўляліся з дапамогай непамерна павялічаных карных органаў. Мітынгі, шэсьці, пікеты няўменна заканчваліся арыштамі іх удзельнікаў, судамі і пакараннямі. Актывізавалі сваю дзейнасць у барацьбе з іншадумцамі беларускія спецслужбы, мэтай дзейнасці якіх стала адно: захаванне аўтакратыі А.Лукашэнкі. Як вынік – палітычная ізаляцыя Беларусі ў 2000 годзе яшчэ больш узмацнілася. З рэжымам Лукашэнкі шырокія стасункі падтрымлівае толькі Расія, курс на аб'яднанне з якой узведзены ў ранг дзяржаўнай палітыкі, можа прывесці беларускі народ да страты незалежнасці, суверэнітэту, дзяржаўнасці.

Зыходзячы з гэтага, Грамадзкае аб'яднанне «Праваабарончы цэнтр «Вясна» вымушанае канстатаваць, што сітуацыя з захаваннем правоў чалавека ў Беларусі ў 2000 годзе значна пагоршылася.

ПЕРАСЬЛЕД АРГАНІЗАТАРАЎ І ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ

Беларускія ўлады ў 2000 годзе не змянілі сваіх адносінаў да масавых акцыяў апазіцыі. Як і ў ранейшыя гады кіравання краінай Лукашэнкам, шэсьці, мітынгі, пікеты праходзілі пад кантролем ня толькі міліцыі, але і спецслужбаў і заканчваліся арыштамі ўдзельнікаў і арганізатараў. Далей «эстафету застрашэння» прымалі аддзелы міліцыі, спецпрыёмнікі-разьмеркавальнікі і, нарэшце, суды, дзе прысуды былі неадэкватнымі надуманым адміністрацыйным правапарушэнням грамадзянаў: высокія грашовыя штрафы, утрыманьне за кратамі да пятнаццаці сутак, а то і ўзбуджэньне крымінальнай справы.

Буйнейшымі акцыямі апазіцыі ў 2000 годзе былі «Марш Свабоды-2» і «Марш Свабоды-3», «Чарнобыльскі шлях-2000», сьвяткаваньні Дня Канстытуцыі, Дня Волі, Дня Незалежнасьці, мерапрыемствы, прысьвечаныя байкоту выбараў у лукашэнкаўскі парламент. Найбольш жорстка ўлады расправіліся з удзельнікамі сьвяткаваньня Дня Волі 25 сакавіка ў Мінску. Было арыштавана больш за 500 чалавек, у тым ліку 36 журналістаў беларускіх і акрэдытаваных у Беларусі сродкаў масавай інфармацыі, лідэры партыяў, праваабаронцы і нават асобы, якія валодаюць дыпламатычнай недатыкальнасьцю: прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі Крыстафер Паніко, дэпутат Польшкага сейму Марыюш Каміньскі, а таксама восем грамадзянаў Польшчы і грамадзянін Чэхіі. Арышты суправаджаліся зьдзекамі над затрыманымі, зьняваю іх чалавечай годнасьці і зьбіцьцём.

19 студзеня, у першы дзень суда над былым прэм'ер-міністрам РБ Міхаілам Чыгіром, каля будынку суда быў арыштаваны старшыня барысаўскай суполкі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Алесь Абрамовіч. Яго затрымалі толькі за тое, што ён трымаў у руках плакат з надпісам: «Рукі прэч ад Чыгіра!» У райадзеле міліцыі яго пратрымалі каля пяці гадзінаў і адпусьцілі ў сувязі з тым, што не знайшлося «вольнага» судзьдзі. Назаўтра А.Абрамовіча зноў арыштавалі на падыходзе да Мінскага гарадзкога суда і бяз сьведкаў асудзілі на сем сутак арышту. Пры гэтым падсуднаму не дазволілі нават паведаміць пра арышт сваякам. Родныя і блізкія праз дзень пачалі пошукі А.Абрамовіча, які для іх «прапаў бяз вестак». Аднак дзяжурныя міліцыянты, у тым ліку і спецпрыёмніку-разьмеркавальніку на вул. Акрэсьціна, дзе ўтрымліваўся А.Абрамовіч, адмовіліся даваць нейкую інфармацыю. Зьняволены апазіцыянер «знайшоўся» толькі на трэці дзень, калі родныя ня ведалі ўжо, што і думаць...

24 студзеня ў Баранавічах была праведзеная акцыя “Сьвечка незалежнасці”, накіраваная супраць саюзу Беларусі і Расіі. Удзельнікаў акцыі абурыла інфармацыя (атрыманая праз СМІ) пра тое, што 25 студзеня А. Лукашэнка і в.а. прэзідэнта Расіі У.Пуцін пачнуць кансультацыі па стварэнні саюзных органаў улады. Пасля заканчэння акцыі быў затрыманы М.Северцаў, які прысутнічаў на акцыі як назіральнік ПЦ “Вясна”, і фотакарэспандэнт мясцовай незалежнай газеты “Intexpress” В.Клапоцкі.

3 лютага ў Мінску каля амбасады Расіі адбыўся несанкцыянаваны пікет незарэгістраванай грамадзкай арганізацыі «Камітэт супраць вайны ў Чачні». У пікеце прынялі ўдзел каля 15 чалавек. Яны трымалі плакаты антываеннага зместу. Пікетуюшчыкі раздавалі мінакам улёткі з пратэстам супраць вайны ў Чачні. Удзельнікі пікету паспрабавалі перадаць тэкст з пратэстам амбасадару Расіі, але да іх ніхто ня выйшаў. Пасля заканчэння пікету ўдзельнікі яго непадалёку ад станцыі метро «Няміга» былі затрыманыя асобамі ў цывільным, якія назваліся супрацоўнікамі міліцыі. Кіраваў затрыманьнем намеснік начальніка Цэнтральнага РАУС А.П.Барсукоў. У пастарунак былі дастаўленыя Д.Юркевіч, Ф.Жалеўскі, С.Пачобут, П.Манькоўскі, Д.Дулько. На іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167.1 ч. 1 КаАП РБ. Пасля гэтага ўсе затрыманыя былі дастаўленыя ў суд Цэнтральнага р-ну г. Мінску. Судзьдзя Анатоль Барысёнак вынес чацьвярым удзельнікам пікету папярэджаньне, а адміністрацыйны матэрыял адносна непаўнагадовага Ф. Жалеўскага быў перададзены ў камісію па справах непаўнагадовых па ягоным месцы жыхарства.

5 лютага ў г.Барысаве на цэнтральнай плошчы перад гарвыканкамам адбыўся несанкцыянаваны пікет. Алесь Абрамовіч, Зьміцер Абрамовіч, Антон Цялежнікаў, Кастусь Кузьняцоў разгарнулі плакаты з надпісамі: “Рукі прэч ад Чачні”, “Свабоду чачэнскаму народу”, “Далоў расійскі імперыялізм!”. Праз пяць хвілінаў іх затрымала міліцыя. Начальнік гарадзкой міліцыі падпалкоўнік Яўстаф’еў вырваў плакаты з рук пікетуюшчыкаў, абшукаў іх. У міліцэйскім пастарунку на затрыманых склалі пратаколы аб адміністрацыйным правапарушэнні па арт. 167 КаАП РБ. А.Абрамовіч і З.Абрамовіч, выконваючы рашэнне сваёй арганізацыі ад 8 жніўня 1999 году аб абвяшчэнні грамадзянскага непадпарадкаваньня існуючым уладам, адмовіліся даваць капітану Кірыну тлумачэнні і падпісваць пратаколы. Праз тры гадзіны ўдзельнікаў пікету выпусцілі.

9 лютага ў Праваабарончы Цэнтр “Вясна” зьвярнуліся жыхары г.Барысава К.Кузьняцоў і А.Цялежнікаў, якія паведамілі аб тым, што іх правы былі парушаныя супрацоўнікамі міліцыі. Пасля пікету 5 лютага К.Кузьняцоў і А.Цялежнікаў былі

затрыманыя і дастаўленыя ў аддзяленне міліцыі. Пры гэтым капітан міліцыі Кірын хапаў затрыманых за шыю і спрабаваў ударыць, абражаў (назваў “адмарозкамі”, “прыдуркамі” і “ўродамі”), запалохваў (раіў не з’яўляцца ў грамадзкіх месцах). Апроч таго, капітан Кірын сказаў затрыманым, што яны “ня могуць мець сваёй думкі адносна вайны ў Чачні”. К.Кузьняцоў і А.Цялежнікаў прапанавалі супрацоўнікам міліцыі брашуру “Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека”, але яны адмовіліся чытаць яе.

15 лютага, у дзень вываду савецкіх войскаў з Афганістану, у Мінску на Востраве сьлёз прайшоў жалобны мітынг-рэквіем. Каля двухсот былых воінаў-афганцаў па закліку Каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў сабраліся, каб ушанаваць памяць тых, хто загінуў. За акцыяй, якую Мінгарвыканкам забараніў, назірала каля двух тысяч міліцыянтаў.

19 лютага ў пакой інтэрнату, дзе жывуць жонка і дочкі сябра БНФ “Адраджэнне” Юрыя Бязрукага, уварваліся супрацоўнікі пашпартна-візавай службы Савецкага РАУС гораду Мінску. У пакоі разам з Юрыем Бязрукім знаходзіліся ягоныя дочки – Аксана 13-ці гадоў і Маргарыта 8-мі гадоў. Ягоная жонка Святлана ў гэты час была ў краме. Супрацоўнікі РАУС запатрабавалі ў Ю.Бязрукага дакументы на прапіску. Высьветлілася, што ў пашпарце Юрыя была прапіска ў кватэры ягонай маці ў Мінску, а дзеці і жонка прапісаныя ў пакой інтэрнату. Супрацоўнікі РАУС абвінавацілі Бязрукага ў тым, што ён парушыў пашпартны рэжым, знаходзячыся ў пакой інтэрнату разам з роднымі дочкамі. Яны склалі пратакол на Бязрукага аб парушэнні ім пашпартнага рэжыму і запатрабавалі, каб ён пакінуў сваіх дачок. Прычына такога стаўлення да сям’і Бязрукіх у тым, што Ю.Бязрукі і ягоная жонка ўжо дзесяць гадоў сябры БНФ. Яны актыўна ўдзельнічаюць ва ўсіх масавых акцыях пратэсту. Яны інжынеры-праграмісты. Юры да таго ж з’яўляецца кампутаршчыкам высокага класу, ён забяспечваў доўгі час кампутарамі і кампутарнымі праграмамі кіраўніцтва БНФ і інфармацыйна-аналітычны цэнтр БНФ. ПЦ «Вясна» лічыць, што пераслед сям’і Ю.Бязрукага звязаны з пярэдаднем вясновых выступў апазіцыі.

29 лютага ў Брэсце адбыўся чарговы раунд так званай апраўдаўчай судовай справы сп. Г. Самойленкі. Сэнс гэтай справы ў тым, што сп.Самойленка адсядзеў 10 сутак у ізалятары часовага ўтрыманьня, але пры гэтым у судовай справе былі груба парушаныя ягоныя правы грамадзяніна – адмоўлена ў адвакаце і сьведках. Брэсцкі абласны суд адмяніў папярэдняю пастанову, і справа была накіраваная на пераразгляд. У час пераразгляду ў судзе сьведка Яўген Бяласін адмовіўся даваць сьведчаньні на рускай мове. Быў зроблены перапынак, і судзьдзя сп. М.Шапацюк

зрабіў намаганьне знайсці перакладчыка з беларускай мовы, але такога ў Ленінскім РАУС не знайшлося, таму справа была перанесеная на нявызначаны тэрмін.

29 лютага Мінскі абласны суд сваёй пастановай адмяніў пастанову суда Салігорскага р-ну і г. Салігорску, згодна з якой актывіст БНФ “Адраджэньне” Валянцін Баранаў быў аштрафаваны на 29 мільёнаў рублёў за тое, што 28 лістапада 1999 году нібыта арганізаваў несанкцыянаванае шэсьце і мітынг у в. Чырвоная Слабада. Варта адзначыць, што кожны год 28 лістапада ў г. Слуцк з Мінску прыязджаюць людзі, каб адзначыць угодкі слуцкага антыбальшавіцкага паўстаньня 1920 году. Людзі наведваюць вёскі, у якіх праходзілі баі паўстанцаў з бальшавіцкімі войскамі, сьпяваюць памінальныя і патрыятычныя песьні, ускладаюць кветкі. З 1994 году фактычна кожная паездка заканчваецца тымі ці іншымі перашкодамі з боку ўладаў. Некалькі гадоў запар людзей затрымліваюць і абвінавачваюць у арганізацыі несанкцыянаванага шэсьця альбо мітынгу. Гэтак было пазалетась, калі да адміністрацыйнай адказнасьці ў якасьці арганізатараў былі прыцягнутыя актывісты БНФ М. Анцыповіч і Г. Банкевіч. Але тады Вярхоўны суд адмяніў пастанову Слуцкага суда, паколькі справа была разгледжаная з грубымі парушэньнямі закону, і накіраваў справу на новы разгляд. Пасьля разгляду справы ў судзе г. Слуцку яна была спыненая за адсутнасьцю складу адміністрацыйнага правапарушэньня ў дзеяньнях М. Анцыповіча і Г. Банкевіча. Вось і летась гісторыя зноўку паўтарылася, але ў якасьці ахвяры быў абраны ўжо іншы чалавек – В. Баранаў. Пасьля вынясьня пастановы аб прыцягненьні да адміністрацыйнай адказнасьці В. Баранаў зьвярнуўся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” і з дапамогай юрыста цэнтру падаў скаргу на імя старшыні Мінскага абласнога суда. У выніку пастанова суда Салігорскага раёну і г. Салігорску была адмененая і накіраваная на новы разгляд.

15 сакавіка ў Мінску адбылася акцыя апазіцыі “Марш Свабоды-2”, прысьвечаная Дню Канстытуцыі, у якой прынялі ўдзел, паводле сьведчаньняў відавочцаў, каля 50 тысячаў грамадзянаў (паводле падлікаў Беларускага тэлебачаньня – у дзесяць разоў меней, г.зн. 5 тысячаў; паводле падлікаў расійскіх тэлекампаніяў, больш за 20 тысячаў). Акцыя праходзіла мірна. Адзіны непрыемны інцыдэнт здарыўся, калі калона дэманстрантаў рушыла з плошчы Якуба Коласа: да здымачнай групы расійскага каналу НТВ падышоў вельмі ўзбуджаны агрэсіўны малады чалавек, які ўдарыў карэспандэнта НТВ Аляксандра Калпакова ў твар. Чалавек, які здзейсніў напад, быў затрыманы на месцы здарэньня ўдзельнікамі акцыі, сярод якіх былі назіральнік Праваабарончага цэнтру “Вясна” Алесь Данільчык і аглядальнік агенцтва “Інтэрфакс” Вераніка Трызна. Затрыманага на машыне ДАІ даставілі ў РАУС Савецкага раёну г.Мінску. Ён аказаўся Сяргей Казлоў, студэнт 2-га

курсу геафаку БДУ. Супраць яго ўзбуджаная крымінальная справа па арт. 201 ч.2 Крымінальнага кодэксу РБ – злоснае хуліганства.

16 сакавіка ў г.Баранавічы (Брэсцкая вобласць) за расклейваньне аб'яваў-паведамленняў пра санкцыянаваны гарадзкімі ўладамі пікет былі арыштаваныя і дастаўленыя ў міліцэйскі пастарунак Галіна Багдановіч і Марына Філімоненка.

20 сакавіка жыхар г. Ліда (Гарадзенская вобласць) Валеры Гебень быў выкліканы ў гарадзкі суд, дзе яму інкрымінавалі арт. 166.1 КаАП РБ (непавага да суда). Сутнасць справы такая. 7 лістапада 1999 году В.Гебень быў арыштаваны нарадам міліцыі на прыпынку гарадзкога транспарту. Пры сабе ў яго знайшлі дзве ўлёткі з выяваю невядомага чалавека. Міліцыянты сьцьвярджалі, што гэта А.Лукашэнка і склалі пратакол. 20 лістапада адбыўся суд, на якім В.Гебень абвінавачваўся па арт. 167.2 КаАП РБ. Судзьдзя адразу рашэнне ня вынес, а сказаў, што паведамленне аб ім прыйдзе да В. Гебень па пошце праз тры дні. Аднак рашэнне не прыйшло. 18 лютага 2000 году на кватэру да В. Гебень прыйшоў чалавек, які не назваўся, не паказаў свае дакументы, а адразу пачаў апісваць маёмасць. В.Гебень толькі тады даведаўся, што на яго накладзены штраф у 14 тысячаў 500 рублёў. 19 лютага В.Гебень з'вярнуўся ў сакратарыят суда, але рашэнне суда пра штраф яму не далі. Затое судовы выканаўца напісаў заяву ў суд, у якой абвінаваціў В. Гебень ў тым, што ён сілаю выставіў яго з кватэры. І вось – новае разьбіральніцтва.

25 сакавіка ў Беларусі прайшло сьвяткаваньне 82-й гадавіны з дня ўтварэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Шэсьці, мітынгі, пікеты адбыліся ў большасці буйнейшых гарадоў краіны. У Мінску падчас акцыі апазіцыі затрымана больш за 500 чалавек, у тым ліку шмат журналістаў, праваабаронцаў, замежных грамадзянаў. Шэсьце і мітынг з удзелам больш чым 2 тысячаў грамадзянаў прайшлі ў Гародні. Шэсьці і мітынгі адбыліся таксама ў Магілёве, Віцебску, Брэсьце, Лідзе, Бабруйску, Баранавічах, Наваполацку, Сьвіслачы, Смаргоні і іншых гарадах. Пасьля мітыngu ў Бабруйску затрымана восем чалавек, у Віцебску – шэсьць, у Баранавічах – адзін. 25 сакавіка раніцай цэнтр Мінску нагадваў акупаваны горад. Уздоўж праспекту Скарыны праз кожныя 10-12 метраў стаялі міліцыянты. Шэрагі людзей у плямістым камуфляжы цягнуліся ад плошчы Незалежнасьці да Акадэміі навук. У некалькіх месцах стаялі «прыхаваныя» бронетранспарцёры (журналісты налічылі іх дзесяць штук) і вадамёты. Спецгрупы з сабакамі (усяго каля сарака) патрулявалі па праспекце і прылеглых вуліцах. Пачатак акцыі апазіцыі планавалася ў 12 гадзінаў ад плошчы Якуба Коласа. Але ўжо за паўгадзіны да гэтага патрапіць на плошчу было амаль немагчыма. Перакрытыя былі і выходы з метро на станцыі «Плошча Якуба

Коласа» (акрамя аднаго). Прыблізна ў гэты час пачалася і «зачыстка» плошчы ад тых, хто прыйшоў сюды раней. Прычым міліцыянты асабліва не разьбіраліся, хто перад імі: выпадковы мінак, бабулька, якая зайшла ў краму, ці... журналіст альбо назіральнік-праваабаронца. Сярод першых затрыманых быў і прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі Крыстафер Паніко, якому не ўдалося давесці міліцыянтам, што ён дыпламат і мае дыпламатычную недатыкальнасць. Зрэшты, яны яго і ня слухалі, а проста выконвалі, мяркуючы па нахабнасці ды ўпэўненасці, нечы загад. Потым было наладжанае своеасаблівае паляванне на журналістаў. Усяго было арыштавана 36 журналістаў, якія прадстаўлялі агенцтвы «Асашэйтэд-прэс», Радыё «Свабода», тэлеканалы НТВ, РТР, ГРТ, ТВЦ, Польшкую тэлевізію і шматлікія беларускія газеты. Адначасова вяліся арышты лідэраў апазіцыі, праваабаронцаў і «проста» грамадзянаў. Была праведзеная і «зачыстка» штаб-кватэры БНФ, якую штурмам узялі міліцыянты і арыштавалі ўсіх, хто там знаходзіўся. Усяго ў гэты дзень было затрымана больш за 500 чалавек (дакладнай лічбы няма, бо пратаколы складаліся не на ўсіх, многіх, пратрымаўшы па некалькі гадзінаў у пастарунку, проста адпускалі). Затрыманых развозілі па аддзелах міліцыі, а таксама ў металічны ангар на вуліцы Маякоўскага, які зьяўляецца спортзалай Белпалка. Сюды, дарэчы, прывозілі «асабліва важных»: амаль усіх журналістаў, тут былі віцэ-сьпікер ВС 13-га скліканьня Анатоль Лябедзька, галоўны рэдактар газеты «Рабочы» Віктар Івашкевіч, намесьнік старшыні ПЦ «Вясна» Валянцін Стэфановіч і, зразумела ж, Крыстафер Паніко. Усяго ў ангараў ўтрымлівалася да 200 чалавек. Аднак, нягледзячы на рэпрэсіі і масавыя затрыманьні, ад плошчы Якуба Коласа ўдзельнікі акцыі дзевюма калонамі па некалькі тысячаў чалавек накіраваліся да плошчы Бангалор. Першая калона пайшла кароткім шляхам па вуліцы Веры Харужай. Але на вуліцы Максіма Багдановіча на яе напалі амапаўцы і разагналі людзей. А другая калона, якая пайшла шляхам «Маршу Свабоды-2» – па прасьпекце Скарыны і вуліцы Сурганава – да плошчы Бангалор дайшла. Тут і адбыўся мітынг, у якім прынялі ўдзел 10 тысячаў чалавек.

Затрыманьня **25 сакавіка** грамадзяне развозіліся міліцыянтамі і асобамі ў цывільным па ўсіх раённых аддзелах унутраных справаў Мінску. Па ацэнках праваабаронцаў, у кожны з райаддзелаў было дастаўлена ад 30 да 80 чалавек. Акрамя таго, затрыманых адвозілі ў вайсковую частку на вуліцы Грушаўскай, дзе ўтрымлівалася каля 70 чалавек. Каля 100 чалавек былі завезеныя ў спецразьмеркавальнік на вул. Акрэсьціна. Каля 200 затрыманых былі дастаўленыя ў частку ўнутраных войскаў на вул. Маякоўскага.

Па звестках Праваабарончага цэнтру “Вясна”, 25 сакавіка ў Мінску былі затрыманыя:

Асобы, якія валодаюць дыпламатычнай недатыкальнасцю:

1. Крыстафер Паніко – прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі.
2. Марыюш Каміньскі – дэпутат Польскага сэйму.

Журналісты:

1. Ірына Халіп – газета “Белорусская деловая газета”.
2. Алег Грузьдзіловіч – газета “Наша Свабода”.
3. Валер Каліноўскі – Радыё “Свабода”.
4. Тацяна Сьнітко – газета “Україна Маладая”.
5. Марына Бабкіна – “Асашыэйтэд-прэс”.
6. Аляксей Шыдлоўскі – газета “Наша Свабода”.
7. Ягор Маёрчык – Радыё “Свабода”.
8. Альгерд Невяроўскі – газета “Наша Ніва”.
9. Вадзім Казначэў – часопіс “Кур’ер”.
10. Любоў Лунёва – Радыё “Свабода”.
11. Уладзімір Кармілкін – фотакарэспандэнт, сябра БАЖ.
12. Ларыса Ключнікава – “ИТАР-ТАСС”.
13. Алена Лукашэвіч – здымачная група РТР.
14. Сяргей Пушкін – здымачная група РТР.
15. Дзьмітры Завадзкі – здымачная група ГРТ.
16. Дзьмітры Наважылаў – здымачная група ГРТ.
17. Канстанцін Марозаў – здымачная група НТВ.
18. Аляксандр Калпакоў – здымачная група НТВ.
19. Леанід Канфер – здымачная група ТВЦ.
20. Тацяна Папова – газета “Згода”.
21. Аляксандр Тамковіч – газета “Свободные новости».
22. Славамір Адамовіч – газета “Наша Ніва”.
23. Валеры Дранчук – газета “Белавежская пушча”.
24. Сяржук Міхальчык – сябра БАЖ.
25. Юры Дзядзінкін – фотакарэспандэнт, сябра БАЖ.
26. Паліна Сьцепаненка – бюлетэнь ПЦ “Вясна” – “Права на волю”.
27. Мар’я Вярнікоўска – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі.
28. Шымон Галеўскі – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі.
29. Юры Дракахруст – Радыё “Свабода”.

30. Міхась Стэльмах – Радыё “Свабода”.
31. Дзьмітры Ярмак – газета «Белорусская газета».
32. Аляксандр Ціханаў – газета “Маладзёвы праспект”.
33. Арсен Скаруліс – газета “Навінкі”.
34. Валянцін Герновіч – газета «Рабочы».
35. Аляксей Пакроўскі – здымачная група ТВЦ.
36. Віктар Драчоў – фотакарэспандэнт.
37. Валеры Шчукін – газета “Народная воля” (затрыманы ў г. Віцебску).

Прадстаўнікі Праваабарончых арганізацыяў Беларусі:

1. Тацяна Процька – старшыня Беларускага Хельсінкскага камітэту.
2. Алег Волчак – старшыня арганізацыі “Прававая дапамога насельніцтву”.
3. Валянцін Стэфановіч – намесьнік старшыні Праваабарончага цэнтру “Вясна”.
4. Вадзім Канапацкі – назіральнік ПЦ “Вясна”.
5. Алесь Сарнацкі – назіральнік ПЦ “Вясна”.
6. Кірыл Базьнікін – назіральнік ПЦ “Вясна”.
7. Зьміцер Маркушэўскі – назіральнік Беларускага Хельсінкскага камітэту.
8. Алесь Данільчык – назіральнік ПЦ “Вясна”.

Лідэры партыяў і рухаў:

1. Анатоль Лябедзька – дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня, намесьнік старшыні Аб’яднанай грамадзянскай партыі (быў зьбіты нагамі па нырках).
2. Віктар Івашкевіч – намесьнік старшыні Беларускага Народнага Фронту, галоўны рэдактар газеты “Рабочы”.
3. Юрась Беленькі – выконваючы абавязкі старшыні Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ (быў моцна зьбіты пры затрыманьні).
4. Анатоль Крыварот – актывіст Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ.
5. Якаў Гутман – Прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларускіх яўрэяў.

Акрамя таго, было арыштавана восем грамадзянаў Польшчы і адзін – Чэхія.

Суды над затрыманымі 25 сакавіка ў Мінску на Дзень Волі працягваліся ўвесь канец сакавіка, многія з іх перанесеныя на красавік. На большасьці судаў пабывалі адвакаты, грамадзкія абаронцы і назіральнікі Праваабарончага цэнтру «Вясна». Абвінавачаным аказвалася неабходная ў такіх выпадках дапамога. Было заўважана, што ў якасьці сьведкаў з боку ўладаў часта выступалі адныя і тыя ж людзі, якія

блыталіся ў паказаньнях, бо не маглі ў адзін і той жа час знаходзіцца ў некалькіх розных месцах.

25 сакавіка ў Віцебску сьвяткавалі Дзень Волі. У 12.00 каля абласной бібліятэкі сустрэліся кіраўнік Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ у Віцебску Уладзімір Плешчанка і сябра гэтай партыі Раман Салаўян. Да іх падыйшоў ганаровы сябра Праваабарончага цэнтру “Вясна” Валеры Шчукін. Міліцыянты запатрабавалі ад В.Шчукіна, каб ён адыйшоў ад бібліятэкі. В.Шчукін адмовіўся. Тады міліцыянты затрымалі У.Плешчанку, Р.Салаўяна і В.Шчукіна і завезьлі ў РАУС Чыгуначнага раёну. У той жа час ад праваслаўнай царквы, што стаіць насупраць бібліятэкі, рушыла група грамадзянаў. Наперадзе ішоў Зьміцер Піменаў з абразом Маці Божай. На плошчы Свабоды ўсе ўдзельнікі шэсьця былі затрыманыя супрацоўнікамі міліцыі і дастаўленыя ў РАУС Кастрычніцкага раёну, дзе адразу адбыўся суд. Зьм.Піменаў, Ю. Карпаў і Г.Васілеўскі атрымалі па трое сутак адміністрацыйнага арышту. В.Канавалаў, І.Марозаў атрымалі адміністрацыйнае пакараньне ў выглядзе штрафу ў 20 мінімальнага заробкаў. В. Мясешка і В.Акулаў атрымалі папярэджаньні.

Валеры Шчукін у чаканьні суда двое сутак правёў за кратамі ў прыёмніку-разьмеркавальніку Упраўленьня ўнутраных справаў Віцебскага аблвыканкаму. 27 сакавіка яго даставілі ў суд. Падчас суда было пацьверджана, што В. Шчукін прыехаў у Віцебск як карэспандэнт газеты «Народная воля» і ў момант арышту браў інтэрв’ю ў старшыні Віцебскай рады КХП БНФ Уладзіміра Плешчанкі. Аднак судзьдзя вынес прысуд В. Шчукіну – дзесяць сутак арышту за «супраціўленьне супрацоўнікам міліцыі». Пасьля выхаду з-за кратаў В.Шчукіна чакае ў Віцебску яшчэ адзін суд – «за ўдзел у несанкцыянаваным мітынг».

27 сакавіка ЗША асудзілі неапраўдана жорсткае падаўленьне беларускімі ўладамі мірнага шэсьця ў Мінску 25 сакавіка, арганізаванага ў гонар 82-й гадавіны стварэньня Беларускай Народнай Рэспублікі. Улады ўвялі ў цэнтр Мінску міліцыю з сабакамі, сьпецназ і бронетранспарцёры; было арыштавана ад 300 да 500 беларускіх грамадзянаў, многіх з якіх, як паведамляецца, зьбівалі. Сярод тых, хто стаў аб’ектам нападу, былі першы намесьнік старшыні Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Анатоль Лябедзька, дэпутат польскага парламенту Марыюш Каміньскі і 35 журналістаў з Беларусі, Расіі і Польшчы. Улады затрымалі таксама грамадзяніна ЗША, акрэдытаванага пры Кансультатыўна-назіральнай групе АБСЕ, сьвядома парушыўшы яго дыпламатычны статус. Падаўленьне рэжымам Лукашэнкі гэтай дэманстрацыі паказвае ягоную незацікаўленасьць у дыялогу. Мы патрабуем ад уладаў у Мінску неадкладна вызваліць усіх арыштаваных і паважаць свабоду слова і

сходаў, – гаворыцца ў заяве намесніка прэс-сакратара Дзярждэпартаменту ЗША Джэймса Фоулі.

27 сакавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску адбыліся суды над затрыманымі 25 сакавіка. У працэсах прымалі ўдзел чатыры судзьдзі: Іна Шэйко, Руслан Казадаеў, Аксана Рэлява, Людміла Савасьцян. У першай палове дня судзілі тых, хто зьявіўся ў суд па пазвах, атрыманых 25 сакавіка. У другой палове дня судзілі тых, хто ўтрымліваўся з 25 па 27-га сакавіка ў спецпрыёмніку-разьмеркавальніку на вул. Акрэсьціна. Са спецпрыёмніку затрыманых прывозілі на “аўтазаках”, адкуль па чарзе (па адным чалавеку) дастаўлялі да судзьдзяў у кабінеты. Такім чынам, людзі па некалькі гадзінаў знаходзіліся ў клетцы, у цесным, цёмным, пазбаўленым паветра кузаве “аўтазакаў”, чакаючы сваёй чаргі. Усяго “аўтазакаў” было чатыры, прыблізна па 20 чалавек у кожным. Асноўнае абвінавачаньне, агульнае для большасьці падсудных – парушэньне парадку правядзеньня мітынгаў, шэсьцяў і пікетаваньня (артыкул 167.1 Адміністрацыйнага Кодэксу РБ). Суды цягнуліся з 10 да 19.30 гадзінаў.

27 сакавіка былі разгледжаныя справы:

1. Масюта Ангеліна (суд перанесены на 28 сакавіка).
2. Ганчароў Андрэй (суд перанесены на 31 сакавіка).
3. Барок Юрый (ксёндз, суд перанесены на 28 сакавіка).
4. Казакевіч Андрэй (суд перанесены на 31 сакавіка).
5. Багінская Ніна (суд перанесены на 31 сакавіка).
6. Яўмененка Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка)
7. Плескач Алесь (суд перанесены на 31 сакавіка).
8. Картэль Ігар (суд перанесены на 31 сакавіка).
9. Гуніч Зьміцер (суд перанесены на 4 красавіка).
10. Пагарцаў Алесь (3 сутак адміністрацыйнага арышту).
11. Канапелька Сяргей (справа перададзеная ў РАУС Партызанскага раёну, абвінавачаньне па арт.167.2 КаАП РБ – неаднаразовае парушэньне правілаў правядзеньня масавых мітынгаў, шэсьцяў і пікетаваньня).
12. Шпакоўскі Адам (суд перанесены на 31 сакавіка).
13. Шахоўскі Аляксей (суд перанесены на 3 красавіка).
14. Хільчук Мікола (папярэджаньне, пасьля таго, як адсядзеў 2 сутак).
15. Явіч Віктар (суд перанесены на 31 сакавіка).
16. Ясюк Алеся (справа накіраваная на дасьледваньне).
17. Лебедзька Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).
18. Беленькі Юрась (справа накіраваная на дасьледваньне).
19. Ягораў Андрэй (апраўданы).

20. Жывіца Уладзімір (суд перанесены на 31 сакавіка).
21. Кардаш Яўген (суд перанесены на 28 сакавіка).
22. Пціцын Сяргей (суд перанесены на 28 сакавіка).
23. Патапёнак Пётр (суд перанесены на 29 сакавіка).
24. Феактыстаў Уладзімір (суд перанесены на 29 сакавіка).
25. Кавалеўскі Уладзімір (суд перанесены на 29 сакавіка).
26. Гітліц Рыгор (суд перанесены на 29 сакавіка).
27. Вяргейчык Сяргей (суд перанесены на 29 сакавіка).
28. Небышынец Андрэй (суд перанесены на 30 сакавіка).
29. Саўчыц С. (суд перанесены на 30 сакавіка).
30. Селезень Сяргей (суд перанесены на 30 сакавіка).
31. Голуб Сяргей (суд перанесены на 31 сакавіка).
32. Івашкевіч Віктар (суд перанесены на 30 сакавіка).
33. Свіб Фелікс (суд перанесены на 30 сакавіка).
34. Брэзін Аляксандр (Брэсцкая вобласць, апраўданы).
35. Іллюкевіч Уладзімір (суд перанесены на 4 красавіка).
36. Гоман Аляксандр (суд перанесены на 28 сакавіка).
37. Шарай Міхаіл (суд перанесены на 29 сакавіка).
38. Шэчка Сяргей (суд перанесены на 3 красавіка).
39. Кляшторная Мая (папярэджаньне).
40. П'яных Сяргей (суд перанесены на 30 сакавіка).
41. Мікалаеў Алесь (папярэджаньне).
42. Зосімаў Аляксандр (суд перанесены на 30 сакавіка).
43. Голуб Валеры (папярэджаньне).
44. Гладухаў Міхаіл (5 сутак адміністрацыйнага арышту).
45. Кухаронак Аляксей (суд перанесены на 30 сакавіка).
46. Мядзьведзеў Аляксандр (суд перанесены на 29 сакавіка).
47. Рабкавец Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).
48. Лемеш Яўген (суд перанесены на 4 красавіка).
49. Бондараў Алесь (3 сутак адміністрацыйнага арышту).
50. Капуцкі Алесь (суд перанесены на 5 красавіка).
51. Чахольскі Алесь (суд перанесены на 5 красавіка).
52. Валуй Леанід (суд перанесены на 28 сакавіка).
53. Новік Міхась (суд перанесены на 6 красавіка).
54. Вяроўкін Уладзіслаў (суд перанесены на 30 сакавіка).
55. Краўцоў (папярэджаньне).
56. Чарнаўс Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка).

57. Шыманскі Ігар (суд перанесены).

58. Алежка Аляксандр (суд перанесены на 4 красавіка, апраўданы).

59. Рыбкавец Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).

60. Бурдыка Уладзімір (суд перанесены на 29 красавіка, потым перанесены на 3 красавіка).

61. Сіўчык Вячаслаў (суд перанесены на 29 сакавіка).

62. Статкевіч Мікола (суд перанесены на 29 сакавіка).

28 сакавіка працэсы адбываліся ў судзе Савецкага раёну г. Мінску. Адміністрацыйныя матэрыялы разглядаліся судзьдзёй Русланам Казадаевым. У якасці сьведкаў у судовых працэсах выступалі супрацоўнікі міліцыі і ваенаслужачыя ўнутраных войскаў, якія давалі непраўдзівыя сьведчаньні. Пры азнаямленьні з матэрыяламі справаў, якія паступілі ў суд, быў выяўлены шэраг парушэнняў: пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях пісаліся на адзін стандартны ўзор, рапарты складаліся ня тымі супрацоўнікамі міліцыі, якія ажыццяўлялі затрыманьні, а на судзе сьведчылі іншыя міліцыянты. Так, судзьдзя Р. Казадаеў пры разглядзе справы Юрыя Барка (каталіцкага сьвятара са Шклоўскага раёну Магілёўскай вобласьці) быў вымушаны вынесці прадстаўленьне ў ГУУС Мінгарвыканкаму аб прыцягненьні да адказнасьці супрацоўнікаў міліцыі Раманоўскага і Валадзько за дачу ілжывых сьведчаньняў падчас разгляду справы.

28 сакавіка судом Савецкага раёну г. Мінску былі разглежаныя наступныя справы:

1. Масюта Ангеліна (папярэджаньне).
2. Барок Юры (папярэджаньне).
3. Яўмененка Мікола (суд перанесены на 29 сакавіка).
4. Кардаш Яўген (суд перанесены на 3 красавіка).
5. Пціцын Сяргей (штраф 50 млн. беларускіх рублёў).
6. Гоман Аляксандр (папярэджаньне).
7. Валуй Леанід (справа спыненая).
8. Чарнавус Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка).

28 сакавіка старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікола Статкевіч атрымаў позову ў суд Савецкага раёну для правядзеньня над ім судовага працэсу як над заяўляльнікам шэсьця і мітынгу прысьвечанага Дню Волі ў гонар утварэньня БНР 25 сакавіка. Судзьдзя разгледзела справу і накіравала яе на дапрацоўку, а Статкевіча адпусьціла да чарговага судовага працэсу. Як толькі Статкевіч выйшаў з суда, на яго накінуліся міліцыянты і пацягнулі ў машыну. Арышт

Статкевіча здымала група НТВ і паказала па сваім тэлеканале. У другой палове дня адбыўся разгляд адміністрацыйных матэрыялаў па справе М.Статкевіча. Лідэр сацыял-дэмакратаў быў прызнаны вінаватым у парушэнні арт.167.1 КаАП РБ і аштрафаваны на 20 мінімальнага заробкаў (каля 50 даляраў ЗША).

28 сакавіка ў 15.30 каля штаб-кватэры БНФ быў затрыманы намеснік старшыні БНФ Вячаслаў Сіўчык. В.Сіўчык выйшаў з сядзібы БНФ разам з кіраўніком Магілёўскага праваабарончага цэнтру Сяргеем Абадоўскім. Да іх пад'ехала машына, з якой выскачылі людзі ў цывільным, якія паказалі пасведчаньні, прадставіліся супрацоўнікамі крымінальнага вышуку і загадалі В.Сіўчыку ехаць з імі ў РАУС Савецкага раёну. С.Абадоўскі запатрабаваў, каб яны назвалі свае прозьвішчы. Людзі ў цывільным назвалі: Кулінковіч Ігар Фёдаравіч і Сталіня Уладзімір Сяргеевіч. С.Абадоўскі спытаў: “Хіба крымінальнаму вышуку больш няма чым займацца?” На гэта яму адказалі: “Мы выконваем загад. Наша справа – даставіць В. Сіўчыка ў Савецкі РАУС”.

29 сакавіка суды над затрыманымі 25 сакавіка адбыліся ў судзе Савецкага раёну г.Мінску. Былі разгледжаныя справы:

1. Патапёнак Пётр – суд перанесены на 3 красавіка (не з'явіўся сьведка-міліцыянт).
2. Феактыстаў Уладзімір – штраф 20 мінімальнага заробкаў.
3. Кавалеўскі Уладзімір – вытворчасць спыненая за адсутнасцю складу правапарушэння.
4. Гітліц Рыгор – вытворчасць спыненая зза адсутнасцю складу правапарушэння.
5. Шарай Міхаіл – суд перанесены на 30 сакавіка.
6. Статкевіч Мікола – штраф 20 мінімальнага заробкаў.
7. Прыкладна ў чатыры гадзіны дня ў суд быў дастаўлены Вячаслаў Сіўчык, які быў затрыманы 28 сакавіка і ўтрымліваўся ў спецпрыёмнікуразьмеркавальніку ГУУС Мінгарвыканкаму. Зранку яго даставілі ў РАУС Савецкага раёну г. Мінску, дзе пратрымалі да 16.00. У судзе В. Сіўчык заявіў хадайніцтва аб удзеле ў справе адваката, і суд быў перанесены на 30 сакавіка.
8. Судзьдзя Аксана Рэлява разгледзела справу Сяргея Вяргейчыка і вынесла яму папярэджаньне.
9. Судзьдзя Руслан Казадаеў адклаў справу Уладзіміра Бурдыкі на 3 сакавіка.
10. Судзьдзя Людміла Савасьцян разгледзела справу Аляксандра Мядзьведзева і вынесла яму папярэджаньне.

На **30 сакавіка** быў прызначаны разгляд адміністрацыйнай справы намесьніка старшыні БНФ “Адраджэньне”, віцэ-прэзідэнта Кангрэсу свабодных прафсаюзаў Беларусі Віктара Івашкевіча. Судовы працэс не адбыўся з-за хваробы абвінавачваемага, пра што былі прадстаўленыя адпаведныя дакументы. Разгляд справы В. Івашкевіча перанесены на 4 красавіка.

30 сакавіка судзьдзімі суда Савецкага раёну г. Мінску Інай Шэйко, Аксанай Рэлява, Людмілай Савасцян было разгледжана дзевяць адміністрацыйных справаў над затрыманымі 25 сакавіка і былі вынесеныя наступныя рашэньні:

1. П’яных Сяргей – апраўданы.
2. Небышынец Андрэй – штраф 44 тысячы рублёў (каля 50 даляраў ЗША).
3. Селезень Сяргей – папярэджаньне.
4. Саўчыц С. – папярэджаньне.
5. Зосімаў Аляксандр – папярэджаньне.
6. Свіб Фелікс – суд перанесены на 4 красавіка;
7. Кухаронак Аляксей – суд перанесены на 4 красавіка.
8. Шыманскі Ігар – суд перанесены на 4 красавіка.
9. Першы працэс над Вяроўкіным Уладзіславам адбыўся 27 сакавіка. Тады сьведка з боку міліцыі адмовіўся даваць паказаньні, і судзьдзя Людміла Савасцян перанесла працэс. 30 сакавіка падчас працягу суда высветлілася, што другі сьведка – капітан унутраных войскаў Федзякін Андрэй Уладзіміравіч – не апазнаў Вяроўкіна. Пры гэтым Вяроўкін сьведчыў, што яго затрымлівалі каля Камароўскага рынку, а капітан тлумачыў, што кагосьці падобнага затрымлівалі ці каля філармоніі, ці каля ЦУМу, а потым заявіў, што ўвогуле нікога не затрымліваў, а толькі па рацыі даваў каманды аб затрыманьні.

Падчас суда У. Вяроўкін раскажаў, як яго затрымлівалі. Каля рынку Вяроўкін убачыў, што міліцыянты нацкавалі сабаку на дзяўчыну. Сабака кінуўся на яе, сарваў заплечнік і пачаў шкуматаць. Тады Вяроўкін паспрабаваў зьвярнуцца да афіцэра, каб абараніць дзяўчыну. І за гэта салдаты накінуліся на яго і арыштавалі. Дзяўчыну пасадзілі ў машыну побач з Вяроўкіным, а сабака яшчэ доўга ірваў заплечнік, бо міліцыянты не маглі адцягнуць яго. Гэты факт пацьвердзіўся. Дзяўчыну завуць Марына Азаронак.

Капітан заявіў судзьдзі, што пісаў рапарт аб затрыманьні Вяроўкіна, на што судзьдзя запырэчыла аб адсутнасьці рапарту. У сувязі з супярэчлівымі паказаньнямі судзьдзя перанесла судовы працэс на 4 красавіка.

31 сакавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску працягваліся судовыя працэсы над затрыманымі 25 сакавіка ў Дзень Волі.

Судзьдзі Р.Казадаеў, І.Шэйко, А.Рэлява і Л.Савасьцян вынеслі наступныя прысуды:

1. Грузьдзіловіч Алег (журналіст) – справа спыненая.
2. Ганчароў Андрэй – справа спыненая.
3. Плескач Аляксандр – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.
4. Казакевіч Андрэй – папярэджаньне.
5. Явіч Віктар – папярэджаньне.
6. Жывіца Уладзіслаў – справа перанесеная на 4 красавіка.
7. Шпакоўскі Адам – штраф 20 мінімальнага заробкаў (каля 50 даляраў ЗША).
8. Голуб Сяргей – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.
9. Багінская Ніна – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.

У сакавіку віцэ-спікер Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Анатоль Лябедзька зьвярнуўся да А. Лукашэнкі з прапановаю пацвердзіць альбо абвергнуць інфармацыю пра тое, што ў Беларусі ёсць дамова з Расіяй пра вяртаньне і разьмяшчэньне на нашай тэрыторыі расійскай ядзернай зброі. Сам А. Лябедзька ў інтэрв'ю газеце «Новые Известия» заявіў, што верагоднасьць існаваньня такой дамовы вельмі вялікая, бо Беларусь захавала ў сябе ўсю інфраструктуру дзеля разьмяшчэньня ядзернай зброі, прынамсі, шахты для ядзерных ракетаў не разбураліся... Дарэчы, летась А.Лябедзька за ўдзел у антыядзернай акцыі адсядзеў тры сутак у сьпецпрыёмніку-разьмеркавальніку і быў аштрафаваны на 75 мільёнаў рублёў.

2 красавіка беларуская апазіцыя традыцыйна праводзіць акцыі пратэсту супраць інкарпарацыі Беларусі Расіяй. Сёлета гэты дзень было вырашана адзначыць чыста сімвалічна, як Дзень памяці беларусаў, што загінулі за незалежнасьць сваёй Бацькаўшчыны. У парку каля помніку народнаму песьняру Янку Купалу сабралася каля тысячы мінчукоў. У памяць продкаў-герояў былі запаленыя сьвечкі, а сьвятары асноўных канфэсіяў Беларусі правялі памінальную імшу. Супрацоўнікі міліцыі, якія «вызначыліся» 25 сакавіка, у гэты дзень паводзілі сябе спакойна, і было іх няшмат.

3 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску судзьдзі Аксана Рэлява, Руслан Казадаеў і Іна Шэйко разгледзелі адміністрацыйныя справы над затрыманымі 25 сакавіка і вынеслі наступныя рашэньні:

1. Кардаш Яўген – апраўданы;

2. Бурдыка Уладзімір – суд перанесены на 10 красавіка.
3. Шахоўскі Аляксей – папярэджаньне.
4. Шэчка Сяргей – папярэджаньне.
5. Картэль Ігар – папярэджаньне.
6. Яўмененка Мікола – суд перанесены на 5 красавіка.

4 красавіка ў судзе Савецкага раёну судзьдзя Аксана Рэлява разглядала справу намесьніка старшыні Вярхоўнага Савету 13 скліканьня Анатоля Лябедзькі. А.Лябедзьку затрымалі разам з журналістам А.Тамковічам 25 сакавіка за 15 хвілінаў да пачатку мітыngu – у 11.45 – прыблізна ў кіламетры ад плошчы Якуба Коласа трое ў цывільным. Пры гэтым людзі ў цывільным адмовіліся выканаць просьбу-патрабаваньне А.Лябедзькі паказаць свае пасьведчаньні. А ў адказ на прапанову прайсьці ў разьмешчанае непадалёк аддзяленьне міліцыі пачалі заломваць рукі і цягнуць у машыну. Толькі калі да «цывільных» прыбеглі на дапамогу міліцыянты ў форме, А.Лябедзька і А.Тамковіч зразумелі, што іх затрымліваюць прадстаўнікі карных органаў улады. Інакш «затрыманьне» нагадвала тое, што адбывалася год таму з Ю.Захаранкам, а ўвосень мінулага году – з В.Ганчаром і А.Красоўскім, месца знаходжаньня якіх невядомае па сёньня. Тым болей, што ў размовах-запытаньнях кшталту «Хто наступны?», што разпораз узьнікаюць у беларускай прэсе, найчасьцей згадваецца якраз імя А.Лябедзькі... Затрыманага віцэ-сьпікера даставілі ў вайсковую частку па вул.Маякоўскага. Там яго пратрымалі да вечара, а затым разам з іншымі арыштаванымі адвезьлі ў сьпецпрыёмнік-разьмеркавальнік на вул. Акрэсьціна. Судовы разгляд справы А.Лябедзькі пачаўся 27 сакавіка, але быў перанесены на 4 красавіка. На судзе 4 красавіка прысутнічалі журналісты з асноўных расійскіх тэлеканалаў, а таксама пасол ЗША Д.Сьпекхард і прадстаўнікі іншых амбасадаў, разьмешчаных у Мінску. Міліцыянты, што прыйшлі ў суд у якасьці сьведкаў, на пытаньне судзьдзі, што яны могуць сказаць пра правапарушэньне Лябедзькі, заявілі, што нічога ня бачылі, нічога ня ведаюць, нічога ня памятаюць. Судзьдзя А. Рэлява апраўдала Анатоля Лябедзьку. Цяпер віцэ-сьпікер можа падаць у пракуратуру скаргу на тых, хто беспадстаўна затрымліваў яго, а таксама ў суд на тых людзей, якія абразілі ягоны гонар і годнасьць.

4 красавіка апраўдальным рашэньнем скончыўся разгляд адміністрацыйнай справы Віктара Івашкевіча, намесьніка старшыні БНФ, рэдактара незалежнай газеты “Рабочы”.

У гэты ж дзень былі вынесеныя наступныя судовыя рашэньні:

1. Іллюкевіч Уладзімір – апраўданы.

2. Лемеш Яўген – апраўданы.
3. Рабкавец Анатоль – штраф 44 тыс. рублёў.
4. Гуніч Зьміцер – штраф 44 тыс. рублёў.
5. Вяроўкін Уладзімір – апраўданы.
6. Кухаронак Аляксей – папярэджаньне.

5 красавіка ў Савецкім судзе г.Мінску працягваліся суды над затрыманымі 25 сакавіка. Судзьдзя Руслан Казадаеў пры ўдзе адваката Веры Страмкоўскай разгледзеў справу Міколы Яўмененкі і спыніў яе па прычыне адсутнасці складу правапарушэння. Варта адзначыць, што з 25 па 27 сакавіка М.Яўмененка знаходзіўся за кратамі ў спецпрыёмніку-разьмеркавальніку на вул. Акрэсьціна ў Мінску. Судзьдзя Аксана Рэлява пры ўдзе адваката Наталі Тарасюк) разгледзела справу Аляксандра Чахольскага, які быў моцна зьбіты службоўцамі ўнутраных войскаў пры затрыманьні на прасьпекце Скарыны. А.Чахольскі вымушаны быў зьняць пабоі 30 сакавіка ў судовай экспэртыве. З 25 па 27 сакавіка А.Чахольскі знаходзіўся за кратамі ў спецпрыёмніку-разьмеркавальніку на вул.Акрэсьціна. На судзе ў якасьці сьведкаў выступалі супрацоўнікі міліцыі Сяргей Раманоўскі (1979 г.н.) і Юры Валадзько (1979 г.н), якія ілжыва сьведчылі, што менавіта яны затрымлівалі А.Чахольскага, які “выкрыкваў супраць прэзідэнта”. Сьведка Ю.Валадзько сказаў: «Было вельмі шмат людзей, якія парушалі грамадзкі парадак, вась іх і затрымлівалі. Затрымалі чалавек восем-дзесяць мужчын. Жанчын я ня браў». Калі адвакат папярэдзіла «сьведкаў», што А.Чахольскі зьняў пабоі і зьвярнуўся ў пракуратуру, дык яны пачалі сумнявацца: ці сапраўды яны затрымлівалі Чахольскага. Ю.Валадзько сказаў, што ўпершыню ўбачыў А.Чахольскага ў Савецкім РАУС, калі складалі пратакол. У выніку разгляд справы А.Чахольскага быў перанесены.

6 красавіка ў Ленінскім раённым судзе гораду Гародня быў вынесены прысуд Сяргею Мальчыку, які кіруе мясцовай філіяй Праваабарончага цэнтру “Вясна”. Яго абвінавацілі ў “арганізацыі несанкцыянаванага шэсьця” на Дзень Волі 25 сакавіка. С. Мальчык сваёй віны не прызнаў і лічыць свае дзеянні законнымі. Суд пакараў Мальчыка на 10 сутак зьнявольеньня. Адразу пасля вынясення прысуду С. Мальчык у знак пратэсту абвясціў галадоўку.

10 красавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску адбыліся судовыя разгляды дзевюх адміністрацыйных справаў. Судзьдзя Іна Шэйко разгледзела адміністрацыйную справу Уладзіміра Жывіцы, які абвінавачваўся ў парушэнні арт. 167.1 КаАП РБ (парушэнне парадку правядзеньня мітынгаў, шэсьцяў, дэманстрацыяў і пікетаваньня), і вынесла яму папярэджаньне. Судзьдзя Руслан Казадаеў, разгледзеўшы матэрыялы справы Уладзіміра Бурдыкі, прызнаў яго

вінаватым у парушэнні арт. 167.1 КаАП РБ і таксама вынес папярэджаньне абвінавачваемаму.

12 красавіка на плошчу Незалежнасці ў Мінску з нацыянальным сьцягам у руках выйшла Ніна Багінская. За руку яна трымала свайго ўнука. Міліцыянты затрымалі яе і даставілі ў пастарунак, дзе Багінская заявіла, што такім чынам жадала нагадаць грамадзянам Беларусі пра зьбіцьцё дэпутатаў апазіцыі БНФ у красавіку 1995 году ў зале паседжаньняў Вярхоўнага Савету па загадзе Лукашэнкі. Міліцыянты склалі на Багінскую пратакол аб парушэнні закону аб шэсьцях і мітынгах, і ў хуткім часе яе будуць судзіць. Ці будуць судзіць яе маленькага ўнука, пакуль невядома.

12 красавіка суд г. Баранавічы (Брэсцкая вобласць) разгледзеў у адкрытым судовым паседжаньні грамадзянскую справу па скарге Віктара Мезяка на неправамоцныя дзеянні старшыні Баранавіцкага гарвыканкаму ў сувязі з пераносам месца правядзеньня пікету. У скарге заяўляльнік прасіў прызнаць неправамоцным рашэньне Баранавіцкага гарвыканкаму ад 14 сакавіка 2000г. аб пераносе правядзеньня пікету з 15 сакавіка на 22 сакавіка 2000 г., абавязаць гарвыканкам праз газеты “Интексспресс”, “Шаг” і “Наш край” прынесці яму, як арганізатару пікету прабачэньне за зрыў мерапрыемства. Суд прызнаў дзеянні старшыні гарвыканкаму неправамоцнымі і спагнаў на карысьць В.Мезяка 11 000 рублёў і зварот дзяржпошліны. У астатнім скаргу В.Мезяка пакінулі без задавальненьня. У працэсе прымалі ўдзел сябры Баранавіцкай філіі Праваабарончага цэнтру “Вясна”. Пікантнасьць справы ў тым, што адказчыкам выступаў былы старшыня Баранавіцкага гарвыканкаму Міхаіл Паўлаў, які «пайшоў на павышэньне» і цяпер зьяўляецца старшынёй Мінскага гарвыканкаму. Першай справай новага старшыні ў Мінску стаў якраз разгон акцыі апазіцыі 25 сакавіка.

13 красавіка мінчанін, сябра БНФ Валянцін Баранаў атрымаў пастанову суда г.Салігорску (Мінская вобласць), дзе паведамлялася, што адміністрацыйная вытворчасць у адносінах да яго была спыненая ў сувязі са сканчэньнем тэрмінаў прыцягненьня да адказнасці. Міліцыянты спрабавалі абвінаваціць В.Баранава ў тым, што ён 18 лістапада 1999 году арганізаваў несанкцыянаванае шэсьце са сьцягамі і транспарантамі, прысьвечанае Слуцкаму збройнаму чыну – антыбальшавіцкаму паўстаньню, што адбылося ў 1920 годзе. Аднак пратакол аб адміністрацыйным парушэнні быў складзены з памылкамі, і судзьдзя накіравала яго на дапрацоўку. Калі прайшло два месяцы, і пратакол ня быў выпраўлены, судзьдзя Л.Астрэйка апраўдала Баранава.

16 красавіка падчас візіту ў Мінск в.а.прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна былі затрыманыя Юрась Сьцепанішын і Алег Казарын, якія выйшлі на праезную частку праспекту Скарыны (у раёне плошчы Перамогі, дзе ў той час знаходзіўся У.Пуцін) і пачалі паанглійску выкрыкваць: “Пуцін, збірайся дамоў з нашай краіны”. Затрыманыя былі дастаўленыя ў аддзяленне міліцыі і адпушчаныя праз дзеве з паловай гадзіны.

19 красавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску адбыўся суд над жыхаром г.Маладэчна Алесем Капуцкім. А.Капуцкі быў затрыманы 25 сакавіка на вул. Варвашэні, 8 (сядзіба БНФ “Адраджэньне”). У якасці сьведкаў на судзе выступалі супрацоўнікі міліцыі Аляксандр Раманоўскі і Валянцін Шыманскі, у рапартах якіх першапачаткова было ўказана месца затрымання А. Капуцкага – плошча Якуба Коласа, і час затрымання таксама не адпавядаў рэчаіснасці. Пры гэтым рапорт В.Шыманскага быў напісаны рознымі почыркамі. На судзе В.Шыманскі тлумачыў, што почырк у яго няўстойлівы, залежыць ад таго, “як павернецца папера”. Апроч таго, В.Шыманскі казаў, што складаў рапорт пасля 17 гадзінаў, хаця рапорт павінен быць напісаны на працягу трох гадзінаў пасля затрымання, а А.Капуцкі быў затрыманы ў 11.30. Нягледзячы на ўсе гэтыя акалічнасці, судзьдзя Людміла Савасьцян вынесла А.Капуцкаму папярэджаньне.

21 красавіка міністр унутраных справаў генерал Юры Сівакоў напісаў на імя А.Лукашэнкі прашэньне аб адстаўцы. Адстаўка была прынятая з фармулёўкай “па стане здароўя”. Выконваючым абавязкі міністра ўнутраных справаў Рэспублікі Беларусь прызначаны Міхаіл Удовікаў, які, паводле звесткаў, кіраваў разгонам мітыngu 25 сакавіка.

21 красавіка ў Брэсьце адбыўся стыхійны мітынг будаўнікоў 33-га ўпраўленьня будтрэсту нумар 8, якія ўзводзяць у абласным цэнтры Лядовы палац. Будаўнікі патрабавалі своєчасовай выплаты заробку.

22 красавіка А.Лукашэнка прымаў удзел у тэлефонным “Мінск-Масква”. Размова вялася пра стварэньне Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі. А.Лукашэнка адказваў на пытаньні расійскай “Независимой газеты”, тэлерадыёкампаніі “Мір” і радыёстанцыі “Маяк”. А.Лукашэнка зноў зьвярнуўся да пытаньня стварэньня ў заходнім накірунку магутнай вайсковай групоўкі. Пра ўнутрыпалітычную сітуацыю А.Лукашэнка сказаў, што для беларускай апазіцыі характэрны адзін крытэрыў дзейнасьці: чым горш, тым лепш.

26 красавіка адбыўся «Чарнобыльскі Шлях-2000», які сабраў найбольшую за апошнія гады колькасць удзельнікаў – да пяцідзiesiąці тысячаў грамадзянаў.

«...Шлях» пачаўся з плошчы Якуба Коласа ў 18 гадзінаў 20 хвілінаў. Калона з традыцыйным чарнобыльскім званам і абразом Маці Божай ахвяраў Чарнобыля наперадзе рушыла па праспекце Скарыны ў бок плошчы Бангалор. Міліцыянтаў асабліва не было відаць (яны чакалі дэманстрантаў у машынах у дварах каля плошчы Перамогі і далей па праспекце ў бок плошчы Незалежнасці), толькі ўздоўж калоны, якая выцягнулася больш чым на кіламетр, сноўдала машына з міліцэйскім апэратарам, які здымаў удзельнікаў шэсьця. Калі калона рушыла, на плошчы Якуба Коласа засталася каля 200 чалавек (сяброў Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ), якія былі нязгодныя з дазволеным Мінгарвыканкамам маршрутам. Сябры КХП (БНФ) правялі асобны мітынг і абвясцілі хвіліну маўчання. Разам з імі на плошчы Якуба Коласа засталіся назіральнікі беларускіх і міжнародных праваабарончых арганізацыяў. Пасьля таго, як асноўная калона адышлася ад плошчы Якуба Коласа, тут з'явіліся служачыя ўнутраных войскаў і спецназу ў чорным камуфляжы з маскамі на тварах і пачалі жорстка зьбіваць удзельнікаў мітыngu. На вачах прадстаўніка місіі АБСЕ Георга Віка і назіральніка ПЦ «Вясна» Барыса Гюнтэра быў затрыманы 17-гадовы жыхар горада Горкі Андрэй Ануфрыеў. Па папярэдніх звестках, якія атрымаў ПЦ «Вясна», было затрымана каля дваццаці чалавек, сярод якіх былі непаўнагадовы Аляксандр Атрошчанкаў, Андрэй Мытчык (жыхар гораду Чашнікі), Дзяніс Яроменка, Зьміцер Жураўчык, Андрэй Сацупа (іх моцна зьбівалі ў аўтобусах)... Усе затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РАУС г.Мінску, дзе на некаторых з іх былі складзеныя пратаколы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

На плошчы Бангалор адбыўся мітынг, падчас якога выступілі лідэры БНФ – Вінцук Вячорка, БСДП «Народная Грамада» – Мікола Статкевіч, АГП – Анатоль Лябедзька, Маладога Фронту – Павел Севярынец, расійскага Антыфашысцкага маладзёвага руху – Пётр Казначэеў, старшыня Праўленьня дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля» Генадзь Грушавы, вядомы вучоны, дасьледчык постчарнобыльскай Беларусі Іван Нікітчанка, чэшскія сенатары Ян Румл і Міхал Жантоўскі ды іншыя. Пасьля заканчэння мітыngu міліцыянты затрымалі два мікрааўтобусы з тэхнікай, транспарантамі і людзьмі. Іх пад канвоем даставілі ў Савецкі РАУС, дзе адзін з гэтых мікрааўтобусаў быў адразу адпушчаны з-пад варты. Людзей з другога аўтобуса высадзілі, а сам аўтобус альбо тое, што ў ім знаходзілася (міліцыянты дакладна не растлумачылі) пагражалі канфіскаваць. Тых, хто быў у гэтым аўтобусе на чале з адказным сакратаром Управы БНФ А.Кавальцом, некалькі гадзінаў пратрымалі ў РАУС без прад'яўленьня абвінавачаньня. Дзеля высвятленьня сітуацыі ў Савецкі РАУС прыехалі прадстаўнікі кіраўніцтва БНФ, праваабаронцы, прадстаўнік АБСЕ Крыстафер Паніко. У 23.30 міліцэйскае начальства

было вымушанае даць загад вызваліць затрыманых людзей і аддаць аўтобус з тэхнікай.

Пікеты, мітынгі і шэсьці адбыліся ў чарнобыльскую гадавіну і ў іншых гарадах Беларусі.

У **Гародні** адбыліся адразу два пікеты: першы з іх каля Дому сувязі, на ім прысутнічала каля 10 чалавек, а другі, у раёне Фарты, сабраў больш за дваццаць чалавек. Абодва пікеты былі дазволеныя ў ня вельмі зручны час – з 19 да 20 гадзінаў, але арганізатары – БНФ і Малады Фронт – пачалі акцыю ўжо а 18 гадзіне. Пікетчыкі трымалі плакаты з заклікам: “Абаронім Беларусь ад Чарнобыльскай бяды, ад лукашэнкаўскага рэжыму і расійскай акупацыі”. Па патрабаваньні міліцыянтаў удзельнікі былі вымушаныя згарнуць плакаты да афіцыйнага пачатку мерапрыемства – 19 гадзінаў. Міліцыя здымала ўдзельнікаў пікету на відэакамеру.

У **Баранавічах** пікет з нагоды гадавіны катастрофы на ЧАЭС правялі БСДП «Народная Грамада» і Баранавіцкі экалагічны саюз. Удзельнікі пікету раздавалі ўлёткі з інфармацыяй аб захаваньні здароўя ва ўмовах радыеактыўнай забруджанасці. У цэнтральнай алеі парку вісеў транспарант: “Чарнобыль – 14 гадоў болю”. За ходам акцыі сачылі прадстаўнікі гарвыканкаму, міліцыі і КДБ.

У **Сьветлагорску** мітынг быў дазволены ўладамі ў досыць нязручным і малалюдным месцы, але сабраў каля 100 чалавек. Заяўку на акцыю падаваў БНФ. На мерапрыемстве прысутнічаў і нават папрасіў слова намесьнік галоўнага ўрача гораду, занепакоены станам здароўя сваіх землякоў.

У **Рэчыцы** дазволены ўладамі мітынг правялі сумесна БНФ і АГП. Акцыя адбывалася пад пільным наглядам мясцовай афіцыйнай прэсы і тэлевізіі. І хаця затрыманых не было, аднак арганізатарам пагражалі штрафам.

У **Гомелі** мясцовы БНФ падаваў заяўку на акцыю з удзелам больш як 3 тысячаў чалавек, але напярэдадні мерапрыемства атрымаў адмову. Прычына: заяўкі на шматлюдныя акцыі мусяць падавацца ў аблвыканкам. Аднак мерапрыемства ў горадзе ўсё ж адбылося. У цэнтры Гомелю прайшла “Гадзіна смутку”, у якой удзельнічала 150 чалавек. Супрацоўнікамі міліцыі быў затрыманы Яўген Мурашка разам з жонкаю, якія трымалі ў руках плакат.

У **Воршы** адбыўся санкцыянаваны пікет на плошчы Перамогі, які быў наладжаны КХП БНФ. У акцыі прыняло ўдзел каля дваццаці чалавек.

У **Віцебску** каля помніка Еўдакіі Лось прайшла хвіліна маўчаньня. А з 18.00 да 20.00 адбыўся санкцыянаваны мітынг, наладжаны Каардынацыйнай радай дэмакратычных сілаў Віцебску. У акцыі прыняло ўдзел звыш трохсот чалавек.

У **Барысаве**, нягледзячы на забарону шэсьця, частка ўдзельнікаў (каля 30 чалавек) сабралася каля політэхнікуму, дзе людзям было прапанавана разысьціся альбо прайсьці на прызначанае месца мітынгу. Мітынг адбываўся досыць спакойна. Лідэр мясцовай арганізацыі БСДП “Народная Грамада” Алесь Абрамовіч паспрабаваў спаліць партрэт Аляксандра Лукашэнкі і быў затрыманы. У той жа вечар сп. Абрамовіч быў асуджаны на 5 сутак.

У **Магілёве** акцыя, прысьвечаная гадавіне Чарнобыльскай трагедыі, распачаліся ўскладаньнем вянкоў да памятнага крыжа на “Лаўсанаўскіх” могілках. Потым мерапрыемствы працягнуліся ў касьцёле сьвятога Станіслава, дзе адбылася сьв. імша, і ў праваслаўнай царкве Трох Сьвяціцеляў, дзе адбылася паніхіда. Кульмінацыйнай акцыі стала гадзіна смутку. Удзельнікі, якіх было каля 200, расьцягнуліся ўздоўж цэнтральнай вуліцы гораду Першамайскай з запаленымі сьвечкамі. Пасьля акцыі быў затрыманы старшыня абласной Рады БНФ “Адраджэньне” Анатоль Фёдараў.

У **Бярозе** прайшла акцыя “Сьвечка памяці”, у якой прыняло ўдзел каля 200 чалавек.

У **Салігорску** ўлады дазволу на правядзеньне мітынгу ў цэнтры гораду не далі. Яны накіравалі мітыngoўцаў на стадыён, дзе і адбылася акцыя, якая прайшла ў выглядзе “Гадзіны смутку”. У акцыі прыняло ўдзел каля тысячы чалавек. Арганізатары запрасілі на мітынг мясцовага сьвятара. Але праваслаўная царкоўная іерархія не дала дазволу на правядзеньне малебну ў памяць ахвяраў Чарнобыля.

26 красавіка Ленінскі раённы суд г. Бабруйску пад старшынствам судзьдзі Галіны Севасьцянчык вынес папярэджаньне дырэктару Бабруйскага рэгіянальнага інфармацыйна-прававога цэнтру сп. Вячаславу Сьвізунову за арганізацыю сьвята “Дзень Волі” на гарадзкой плошчы Перамогі без дазволу ўладаў. Сп. Сьвізуноў сваёй віны не прызнаў і заявіў: “Нам калі і даюць дазвол на правядзеньне нашых мерапрыемстваў, дык на ўскраіку гораду, на стадыёне “Фандок”, куды трэба дабірацца пешшу. Аднак акцыі грамадзянскага непадпарадкаваньня, кшталту праведзеных Ланцуга Свабоды, Акцыі Любоўі, Дня Волі будуць працягвацца да таго часу, пакуль мясцовыя ўлады не дазволюць нам праводзіць кожнае нашае мерапрыемства на плошчы Перамогі”. Судовыя працэсы над удзельнікамі Дня Волі ў Бабруйску працягваюцца.

27 красавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску разглядалася адміністрацыйная справа жыхара г.Ліды Юрыя Кузьміцкага, які быў затрыманы 26 красавіка пасля заканчэння мітыngu. Ю.Кузьміцкі нёс у руках вялізны нацыянальны бел-чырвона-белы сцяг. Супрацоўнікі міліцыі запатрабавалі ў яго, каб ён аддаў сцяг, пасля павалілі на зямлю і сталі зьбіваць. Ю.Кузьміцкі быў дастаўлены ў РАУС Савецкага раёну г.Мінску. 27 красавіка судзьдзя Руслан Казадаеў вызначыў меру пакараньня – 5 сутак адміністрацыйнага арышту.

27 красавіка ў судзе Савецкага раёну разглядалася адміністрацыйная справа Дзяніса Яроменкі, затрыманага 26 красавіка падчас Чарнобыльскага шляху. Д.Яроменка быў затрыманы за тое, што нёс хакейны шлем на швабры. Супрацоўнікі міліцыі, ведаючы захапленне хакеем А.Лукашэнкі, палічылі, што швабра са шлемам зьяўляецца выяваю першае асобы ў дзяржаве. Затрыманы Д.Яроменка адстойваў свой погляд – “гэта ня сімвал, гэта проста швабра”. Судзьдзя Іна Шэйко вынесла Д.Яроменку папярэджаньне.

1 траўня ў Магілёве падчас афіцыйных мерапрыемстваў з нагоды Сьвята Працы адбыліся затрыманыя грамадзянаў. З 10.00 да 11.00 на цэнтральнай вуліцы гораду і на плошчы імя Леніна праводзіўся мітынг, арганізаваны афіцыйнымі ўладамі. Яшчэ да пачатку мітыngu на падыходзе да плошчы супрацоўнікі міліцыі затрымалі людзей, якія з нацыянальнай сімволікай (згорнутыя белчырвона-белыя сцягі) накіроўваліся на мітынг. Затрыманыя былі дастаўленыя ў РАУС Цэнтральнага раёну г. Магілёву. У РАУС у затрыманых былі канфіскаваныя плакаты і сцягі. Падчас мітыngu супрацоўнікі міліцыі працягвалі адсочваць людзей з нацыянальнай сімволікай. Былі затрыманыя журналісты, якія спрабавалі сфатаграфавачь тое, што адбывалася. Па звестках Магілёўскага абласнога аддзяленьня ПЦ “Вясна”, супрацоўнікі міліцыі таксама абшуквалі маладых людзей, якія накіроўваліся на мітынг з нагоды Дня Працы. Большасьць грамадзянаў пасля 2-х гадзінаў затрымання была адпушчана без складання пратаколаў. На 4 чалавек былі складзеныя пратаколы аб парушэнні арт. 166 КаАП РБ (непадпарадкаваньне патрабаваньням супрацоўнікаў міліцыі), ім былі выпісаныя позы ў суд. Усяго затрыманых было больш за 15 чалавек. Сярод іх: Аляксандр Александровіч (карэспандэнт “Белорусской деловой газеты”), Сяргей Гіркін (сябра БНФ “Адраджэньне”), Мікалай Іллін (сябра Маладога Фронту), Ігар Ірхо (карэспандэнт магілёўскай газеты “Де-факто” – пры яго затрыманыя была пашкоджаная кінакамера, нанесеныя цялесныя пашкоджаньні – праводзіў затрыманыя супрацоўнік АМАП Ігар Абярэмка), Марына Ірхо (карэспандэнт магілёўскай газеты “Де-факто”), Уладзімір Калішэвіч (сябра Маладога Фронту), Аляксей Колчын

(супрацоўнік Магілёўскага аддзялення ПЦ “Вясна”), Віталь Макаранка (старшыня Магілёўскай гарадзкой рады БНФ “Адраджэньне”), Валеры Сівуха (старшыня Магілёўскай філіі Беларускай Хрысьціянска-Кансерватыўнай партыі).

11 траўня Ленінскі суд г. Мінску спыніў адміністрацыйную справу ў адносінах да намесьніка старшыні БНФ Юрыя Хадыкі, якая была ўзбуджаная па арт. 167.1 ч.2 КаАП РБ за ўдзел у акцыі 21 ліпеня 1999 году. На судзе, які адбыўся 21 верасня мінулага году, Ю.Хадыка быў аштрафаваны на 150 мільёнаў рублёў... Ю.Хадыка абскардзіў гэтак рашэньне ў Мінскім гарадзкім судзе, які адмяніў пастанову суда і накіраваў справу на перагляд іншаму судзьдзі. 11 траўня г.г. судзьдзя Алена Церашкова спыніла справу з-за адсутнасьці складу адміністрацыйнага правапарушэння ў дзеяньнях Ю. Хадыкі.

14 траўня апазіцыя правяла масавую акцыю ў абарону нацыянальнай сімволікі і беларускай мовы. Некалькі тысячаў чалавек выйшлі на Кастрычніцкую плошчу г. Мінску з бел-чырвона-белымі сьцягамі, з букетамі кветак, якія спалучалі ў сабе нацыянальныя колеры, і ў нацыянальных строях. Людзі сьпявалі песьні, скандавалі “Жыве Беларусь”. Супрацоўнікі міліцыі падчас акцыі абмежаваліся назіраньнем і здымкамі на відэакамеру. Пікеты і мітынгі прайшлі ў гэты дзень таксама ў Віцебску, Магілёве, Бабруйску, Барысаве ды іншых гарадах краіны і за яе межамі.

17, 18, 19 траўня абедзьве зьмены прадзільнай фабрыкі Гарадзенскага тонкасуконнага камбінату правялі акцыі пратэсту супраць затрымак зарплаты і яе жабрацкага памеру. Больш як 60 чалавек на працягу трох дзён адмаўляліся выконваць працу. У выніку акцыі генеральны дырэктар Уладзімір Крупін паабяцаў рабочым, што заробак будзе павышаны на 15 працэнтаў. Як паведаміў кіраўнік Свабоднага прафсаюзу Адольф Зацэпін, нават гэтая мізэрная саступка кіраўніцтва прадпрыемства ня мае персьпекываў дзеля выкананьня.

21 траўня ў памяшканьні Барысаўскага гарадзкога аддзелу міліцыі (Мінская вобласць) адбыліся суды над затрыманымі ўдзельнікамі несакцыянаванага пікету, які быў наладжаны актывістамі апазіцыйных партыяў г. Барысава. Да адміністрацыйнай адказнасьці па арт. 167.1 КаАП РБ былі прыцягнутыя А. Абрамовіч (15 сутак адміністрацыйнага арышту), А. Цялежнікаў (10 сутак адміністрацыйнага арышту), А. Ясюк (штраф у памеры 390 тысячаў рублёў). Разам з удзельнікамі пікету былі затрыманыя непаўнагадовыя Алена і Марына Ясюк – 17 і 13 гадоў, а таксама прадстаўнікі незалежнай прэсы – галоўны рэдактар газеты “Згода” А.Зьдзьвіжкоў, карэспандэнт газеты “Салідарнасьць” А.Мікалайчанка і назіральнік мясцовага

аддзялення БХК Кузьняцоў. З імі на працягу 40 хвілінаў правялі прафілактычную размову і адпусьцілі.

22 траўня Вярхоўны суд РБ адмяніў рашэнне суда г.Барысава ад 3 лютага 2000 году аб прыцягненні Аляксандра Абрамовіча да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам 15 сутак за арганізацыю 16 студзеня на Цэнтральнай плошчы г.Барысава несанкцыянаванага пікету супраць дыктатуры ў Беларусі і з патрабаваннем неадкладнага пошуку зніклых дзеячаў беларускай апазіцыі. Як адзначана ў пастанове Вярхоўнага суда, падставай дзеля адмены судовага рашэння судзьдзі Барысаўскага гарадскога суда стала тое, што, згодна з заканадаўствам, асоба, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці, павінна быць азнаёmlеная з матэрыяламі справы, а гэтага не было зроблена. Больш за тое, у пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні не ўказаная частка артыкулу 167 КаАП, згодна з якой А.Абрамовіч прыцягваецца да адказнасці: такім чынам, у пратаколе адсутнічаў нарматыўны акт, які прадугледжваў адказнасць за парушэнне. Судзьдзя, які выносіў прысуд, павінен быў вярнуць пратакол дзеля выпраўлення яго недахопаў органу або службовай асобе, якая яго складала, і вынесці пастанову пра гэта, што таксама не было зроблена. А паколькі недахопы, якія былі дапушчаныя службовымі асобамі органаў унутраных спраў пры складанні пратаколу, не былі выпраўленыя на працягу 2 месяцаў (згодна з арт. 37 КаАП РБ), і магчымасць іх выпраўлення ўжо страчаная, пастанова, вынесеная барысаўскім судзьдзёй па гэтай справе, была адмененая, а справа спыненая.

У той жа дзень, 22 траўня, Вярхоўны суд РБ разгледзеў і другую скаргу Аляксандра Абрамовіча на пастанову судзьдзі ад 15 лютага 2000 году, згодна з якой ён быў абвінавачаны ў арганізацыі 14 лютага несанкцыянаванага пікету каля будынку суда г.Барысава супраць карупцыі і ў падтрымку барысаўскага прадпрымальніка Ігара Ледніка, суд над якім распачаўся ў той дзень. 14 лютага А.Абрамовіч быў затрыманы, а калі назаўтра адбыўся суд, то на ім разглядаўся не адзін, а два матэрыялы пра адміністрацыйныя парушэнні (яшчэ за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 5 лютага супраць вайны ў Чачні). У выніку няправільнага прымянення закону, згодна з якім пакараньне ў адным судовым разгледзе аналагічных правапарушэнняў павінна выносіцца за больш сур'ёзнае парушэнне, па двух справах, разгледжаных адначасова, судзьдзя вынес пакараньне па кожнай з іх агульным тэрмінам на дваццаць сутак (па 10 сутак за кожную), у той час калі гэты тэрмін не павінен быў перавышаць 15 сутак. У пастанове Вярхоўнага суда ўказана, што гэтае рашэнне судзьдзі г.Барысаву павінна быць адмененае, і пры новым разгледзе дадзеныя справы павінны быць разгледжаныя адначасова іншым

судзьдзёй, і па іх вынесенае рашэнне, якое адпавядае дзеючаму заканадаўству. А.Абрамовіч паведаміў таксама ПЦ “Вясна”, што атрымаў ліст з УУС Мінскага аблвыканкаму МУС РБ, у якім сказана, што супрацоўнікі ізалятару часовага ўтрыманьня г.Барысаву, якія дапусьцілі ўтрыманьне яго разам з хворымі на туберкулёз падчас адбываньня адміністрацыйнага арышту тэрмінам 35 сутак, прыцягнутыя да адказнасьці правамі начальніка Барысаўскага ГАУС.

21 траўня ў Барысаве праходзіў несанкцыянаваны пікет у падтрымку М.Чыгіра. Удзельнікаў пікету А.Абрамовіча, А.Ясюк, А.Цялежнікава затрымалі міліцыянты.

5 чэрвеня ў г.Гародня на лікёра-гарэлачным заводзе адбыўся стыхійны страйк. Ініцыятарам акцыі стаў прафсаюзна камітэт заводу. Рабочыя адмовіліся працаваць у знак пратэсту супраць катастрафічнага падзеньня заробку.

У чэрвені ў суд Маскоўскага раёну г.Мінску была пададзеная заява ад сяброў гарадзкой арганізацыі Аб’яднанай грамадзянскай партыі, якія лічаць, што Мінгарвыканкам, забараняючы тыя ці іншыя акцыі апазіцыі, парушае правы грамадзянаў на свабоду сходаў. Дзевяць сяброў АГП сьцьвярджаюць, што Мінгарвыканкам ня мае права зьмяняць мэты і месцы пікетаваньняў, якія ўказваюцца ў заявах арганізатараў. Скажам, пікет, прысьвечаны гадавіне зьнікненьня Юрыя Захаранкі павінен адбывацца на месцы здарэньня, а не на плошчы Бангалор, як гэта «дазваляе» Мінгарвыканкам.

19 чэрвеня суд Кастрычніцкага раёну адмяніў штраф Зьміцеру Марчуку, затрыманаму падчас вынясення прысуду Міхаілу Чыгіру. Зьміцер Марчук быў затрыманы 19 траўня ў 10.30 каля будынку Мінскага гарадскога суда. Як адзначана ў пастанове суда: “Падчас слуханьня прысуду ў адносінах гр-на Чыгіра М.М. Грыб і Марчук у складзе арганізаванай групы гучна крычалі, скандзіравалі лозунг: “Свабоду Чыгіру”, тым самым перашкаджалі нармальнай дзейнасьці Мінскага гарадскога і Фрунзенскага раённага судоў. Грамадзяне Грыб і Марчук былі затрыманыя і дастаўленыя ў Гарадзкі аддзел міліцыі Фрунзенскага раёну”. Участковы інсьпектар міліцыі Алексяёнак, не азнаёміўшыся з рапартам інсьпектара міліцыі Гадуна, які ажыцьцяўляў затрыманьне, напісаў, што “Марчук лаяўся матам”. Пасьля гэтага падпалкоўнік міліцыі Гардаш вынес па арт. 156 КаАП РБ (дробнае хуліганства) пастанову аб штрафе ў памеры 5.200 рублёў (два мінімальныя заробкі). У ходзе судовага разьбіральніцтва высветлілася, што Марчук і Грыб не лаяліся матам, а крычалі “Свабоду Чыгіру” (так было напісана ў рапарце інсьпектара Гадуна, які затрымліваў). У выніку суд Кастрычніцкага раёну вынес пастанову, у якой адмяніў адміністрацыйнае пакараньне.

26 чэрвеня ў калгасе “Дуброва” Светлагорскага раёну Гомельскай вобласці механізатары распачалі стыхійны страйк. Усяго ў акцыі ўдзельнічала каля 30 чалавек. Людзі патрабавалі выплаты заробку, які не атрымлівалі з лютага гэтага году. Не спадзеючыся на тое, што калгас зможа выплаціць усю запазычанасць адразу, людзі патрабавалі, каб выплацілі заробак хаця б за люты... Да 12 гадзінаў дня грошы знайшліся, і механізатарам выплацілі заробак. Пры гэтым паабяцалі выплаціць грошы і за сакавік.

27 чэрвеня ў Маскоўскім раённым судзе г.Мінску распачаўся суд над чатырма пікетоўшчыкамі – сябрамі Аб’яднанай грамадзянскай партыі. Вяла паседжаньне судзьдзя Алена Тройніч. Суд над У. Раманоўскім цягнуўся каля 5 гадзінаў. Было відавочна, што судзьдзя ня ведала, якое прыняць рашэнне. Справа ў тым, што папера, якая была атрыманая з Мінгарвыканкаму ад намесьніка старшыні гэтай установы сп.Чыкіна, ня ўтрымлівала ў сабе адмовы ў правядзеньні пікету. Таму судзьдзя ўзяла «тайм-аут» і вынесла прысуд толькі на другі дзень у 12 гадзінаў. У.Раманоўскаму быў прысуджаны штраф 390 тыс. рублёў (каля 400 даляраў ЗША) за тое, што ён нібыта арганізаваў несанкцыянаваны пікет. Адміністрацыйную справу ў адносінах да другога пікетоўшчыка Аляксея Радзівона, якога абараняў вядомы праваабаронца Валеры Шчукін, спынілі за адсутнасцю складу правапарушэння. Удзельніца пікету Галіна Ганчарык, якую абараняў Барыс Звозкаў (прадстаўнік БХК), была пакараная штрафам у 52 тыс. рублёў, а Людміла Бажок, якую абараняў прадстаўнік “Вясны” Барыс Гюнтэр, атрымала папярэджаньне.

13 ліпеня ў “маладым” парку г.Баранавічы (Брэсцкая вобласць) з 17.15 да 18.15 сябры БНФ “Адраджэнне” і ПЦ “Вясна” правялі акцыю салідарнасці з настаўнікамі: пікет “Настаўнікам школаў – годнае жыццё”. Удзельнічала ў пікеце 10-15 чалавек, якія трымалі ў руках плакаты і транспаранты з лозунгамі: “Бедны настаўнік – недавучаныя дзеці – бедная дзяржава”, “Дзяржава, твая будучыня ў руках настаўніка”, “Настаўніку – годную, належную зарплату” ды інш. На акцыі раздаваліся бюлетэні “Права на волю” і “Навіны”, а дзецям – надзьмутыя паветраныя шарыкі з надпісамі: “Беларусь – наш дом”, “Беларусь – наш дом, наш храм”, “Беларусь – гэта сьвятое”, “Жыве Беларусь!” і інш. Акцыя прайшла арганізавана і шматлюдна. Прысутнічалі прадстаўнікі мясцовых недзяржаўных СМІ, карэспандэнты Радые “Свабода” і “Рацыя”. Гэтым разам абышлося без затрыманьняў і позваў у суд.

18 ліпеня скончыўся суд над удзельнікамі інфармацыйнай групы Мінскай раённай арганізацыі БНФ “Адраджэнне” Алегам Скарабагатавым, Юрыем Зянковічам і Сяргеем Абакумчыкам. 4 чэрвеня яны ладзілі сустрэчу з намесьнікам

старшыні БНФ Юрыем Хадыкам. Сустрэча павінна была адбыцца а 18-й гадзіне на рынкавай плошчы г.Заслаўе, пра што была вусная дамоўленасць з начальнікам гарадзкой міліцыі Марозавым і намесьнікам старшыні мясцовага гарвыканкаму Бухаўцом. У 17.30, калі А.Скарабагатаў, Ю.Зянковіч і С.Абакумчык запрашалі жыхароў гораду на сустрэчу з лідэрам апазіцыі, да іх пад'ехаў нарад міліцыі, які праверыў дакументы ў маладых людзей і ня выказаў ніякіх прэтэнзіяў. Праз пяць хвілінаў пасля гэтага міліцыянты вярнуліся да арганізатараў сустрэчы і запрасілі праехаць у гарадское аддзяленне міліцыі “дзеля гутаркі з начальнікам міліцыі”. У аддзяленьні іх сустрэў намесьнік начальніка міліцыі Андрыянаў, які загадаў скласці пратаколы на затрыманых па арт. 167.1 КаАП РБ, а сам накіраваўся на месца запланаванай сустрэчы. У 19 гадзін ён вярнуўся з рынкавай плошчы і загадаў адпусьціць маладых людзей. Незаконна затрыманых А.Скарабагатаў, Ю.Зянковіч і С.Абакумчык накіравалі ў Мінскую раённую пракуратуру скаргу. На першым паседжаньні 10 ліпеня справа С.Абакумчыка была накіраваная на дапрацоўку ў гарадзкі аддзел УС г.Заслаўя, бо пратакол, складзены на яго, нікім ня быў падпісаны. 18 ліпеня судзьдзя Зьміцер Грыцэль, выслушаўшы бакі, вынес наступнае рашэньне: спыніць справу ў адносінах да А.Скарабагатава за адсутнасцю складу правапарушэння, Ю.Зянковічу – вынесці папярэджаньне па арт. 167.1 КаАП РБ (арганізацыя несанкцыянаваных сходаў, мітынгаў, шэсьцяў і пікетаваньня). Справа Сяргея Абакумчыка накіраваная на дапрацоўку.

27 ліпеня адзначалася дзесяцігодзьдзе прыняцьця Дэкларацыі аб Незалежнасьці Беларусі.

29 ліпеня ў Мінску адбыўся Усебеларускі зьезд за Незалежнасьць. У ім прыняло ўдзел 1350 дэлегатаў ад усіх рэгіёнаў Беларусі. На зьездзе прысутнічалі замежныя дыпламаты, зьезду даслалі свае прывітаньні Івонка Сурвіла, Васіль Быкаў, Сямён Шарэцкі, Зянон Пазьняк, а таксама прэзідэнт Чэхіі Вацлаў Гавел. Усьведамляючы тое, што «незалежнасьць палукашэнкаўску» прамым шляхам вядзе да аб'яднаньня Беларусі з Расіяй і страты суверэнітэту, Усебеларускі зьезд прыняў адзіны дакумент – Акт Незалежнасьці Беларусі. У Акце дзяржаўны суверэнітэт абвешчаецца неад'емнай каштоўнасьцю беларускага народу. Дэлегаты зьезду прызналі ня маючымі законнай сілы любыя пагадненьні і рашэньні, скіраваныя на скасаваньне альбо абмежаваньне суверэнітэту Беларусі і заклікалі ўсіх грамадзянаў краіны і ўсіх суайчыньнікаў за мяжой згуртавацца вакол ідэяў Акту Незалежнасьці Беларусі, бараніць незалежнасьць Айчыны.

27 ліпеня ў Гомелі на Дзень Незалежнасьці каля будынку аблвыканкаму адбыўся несанкцыянаваны пікет, у якім узялі ўдзел сябра Беларускай сацыял-

дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Кацярына Гаравая і прыхільнік гэтай партыі Ігар Раманаў (жыхар пасёлку Доўск Рагачоўскага раёну). Удзельнікі пікету трымалі ў руках плакаты, на якіх было напісана: “З Днём Незалежнасці”, “Не – фашызму ў Беларусі” (супраць актывізацыі дзейнасці прафашысцкай арганізацыі РНЕ у Гомелі) і “БСДП (НГ)” – з выявай ружы. Пікетуюшчыкі змаглі прастаяць усяго каля паўгадзіны, потым да іх пад’ехаў напад міліцыі з Цэнтральнага РАУС г.Гомелю (усяго сем чалавек) і пачаў затрыманьне. Пры арышце да І.Раманава быў прыменены гвалт – яго кінулі тварам на падлогу, а потым надзелі кайданкі. У Цэнтральным РАУС на І.Раманава і К.Гаравую склалі пратаколы, у якіх пікетуюшчыкі абвінавачваліся па арт. 167.1 КаАП РБ (арганізацыя ці ўдзел у несанкцыянаваным масавым мерапрыемстве). Спачатку затрыманых збіраліся судзіць проста ў РАУС, але потым вырашылі судовае раз’бяральніцтва перанесці на панядзелак, 31 ліпеня, пры гэтым у пікетуюшчыкаў узялі пісьмовыя расьпіскі, што яны зьявляцца ў суд. 31 ліпеня ў судзе Цэнтральнага раёну г.Гомелю адбылося судовае паседжаньне. Сьведкамі выступілі ўчастковы інспектар Ручкін, які складаў пратакол адміністрацыйнага затрыманьня і старэйшы лейтэнант міліцыі Панамарэнка (які пісаў рапарт аб затрыманьні). У судовым паседжаньні прадстаўніком абвінавачваемых выступаў сябра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Алесь Яўсеенка. Працэс цягнуўся нядоўга – усяго каля 30 хвілінаў, у выніку якога судзьдзя Парынскі Яраслаў Ігаравіч вынес наступнае рашэньне: Гаравой Кацярыне – 5 сутак адміністрацыйнага арышту; Раманаву Ігару – 7 сутак адміністрацыйнага арышту. Асуджаньня адразу былі накіраваныя адбываць пакараньне ў Гомельскі ізалятар часовага ўтрыманьня.

27 ліпеня ў Маладэчне сябры дэмакратычных партыяў і прыхільнікі незалежнасці ўскладалі кветкі да памятнага знаку “Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі”, які знаходзіцца на Цэнтральнай плошчы гораду. На месцы правядзеньня акцыі былі разгорнутыя нацыянальныя сьцягі і сьцягі БНФ. Пасьля ўскладаньня кветак сімволіка была згорнутая і людзі накіраваліся ў парк, каб на летняй эстрадзе паслухаць канцэрт барда Андрэя Мельнікава. Падчас гэтага перамяшчэння ўжо ў парку да іх далучыўся Яўген Лугоўскі з бел-чырвона-белым сьцягам. У парку пачаўся “хапун”, падчас якога былі затрыманыя Алесь Капуцкі (старшыня Маладэчанскай рады БНФ “Адра-джэньне”) і сябра КХП Сяргей Боскін, якія былі дастаўленыя ў ГАУС, куды пазьней прывезьлі і Я.Лугоўскага. Затрыманыя спачатку абвінавачваліся ў арганізацыі несанкцыянаванага шэсьця і выкарыстаньні незарэгістраванай сімволікі, але ў хуткім часе гэтыя абвінавачаньні былі знятыя з А.Капуцкага і С.Боскіна. С.Боскін меў пры сабе пасьведчаньне аб рэгістрацыі сьцягу БНФ, таму быў адпушчаны першым, а ў дзеяньнях А.Капуцкага намесьнік начальніка

ГАУС падпалкоўнік Паплёўка ня ўбачыў нічога супрацьзаконнага, таму аддаў загад адпусьціць яго. На Я.Лугоўскага быў складзены пратакол, у якім ён абвінавачваўся ў карыстаньні незарэгістраванай сімволікай.

3 жніўня на Цэнтральнай плошчы г.Барысава (Мінская вобл.) адбыўся несанкцыянаваны пікет, які прайшоў пад лозунгамі: “Далоў Бургун, Трусава, Кішчанку!” і “Нам патрэбная гарачая вада!”. Удзельнікі акцыі патрабавалі зьмены мясцовага кіраўніцтва (Бургун – мэр гораду, Трусаў – намесьнік мэра, Кішчанка – намесьнік дырэктара жылкамунгасу). Пікет цягнуўся ўсяго дзесяць хвілінаў – з 11 да 11.10, потым пікетоўшчыкаў затрымалі і павезьлі ў суд. Судзьдзя Алена Бачышча вынесла ўдзельнікам пікету наступныя пакараньні: Абрамовічу Аляксандру – 15 сутак адміністрацыйнага арышту (прысумавалася пакараньне за арганізацыю папярэдняга несанкцыянаванага пікету супраць карупцыі: “Барысаў – расаднік карупцыі”); Ледніку Ігару – 5 сутак адміністрацыйнага арышту (за арганізацыю антыкарупцыйнага пікету); Ясюк Алесі – штраф у памеры 150 мінімальнага заробкаў; Грэбневай Ларысе – папярэджаньне; Сакалову Сяргею – папярэджаньне. Асуджаныя А.Абрамовіч і І.Леднік абвясцілі галадоўку.

7 жніўня ў Баранавічах адбыўся судовы працэс, на якім разглядалася скарга Баранавіцкай гарадзкой арганізацыі БНФ “Адраджэньне” на неправамоцную забарону Баранавіцкім гарвыканкамам пікету 27 ліпеня г.г., прысьвечанага дзесяцігодзьдзю Незалежнасьці Рэспублікі Беларусь. Пацярпелы бок прадстаўляў Аляксей Пікула, яго грамадзкім прадстаўніком у гэтай справе выступаў Сяргей Гоўша (старшыня мясцовай філіі ПЦ “Вясна”). Сутнасьць справы заключаецца ў тым, што Баранавіцкі гарвыканкам без усялякіх законных падставаў палічыў “немэтазгодным” правядзеньне пікету менавіта ў Дзень Незалежнасьці (27 ліпеня), а прапанаваў правесці пікет на тыдзень раней. Суд прызнаў неправамоцным рашэньне Баранавіцкага гарвыканкаму і пастанавіў спагнаць з яго на карысьць заяўляльніка 13 тысячаў рублёў з вяртаньнем дзяржпошліны.

7 жніўня ў судзе Маскоўскага раёну г.Мінску адбыўся суд па справе Уладзіміра Раманоўскага (аднаго з кіраўнікоў Аб’яднанай грамадзянскай партыі), які абвінавачваўся ў тым, што 1 жніўня ён разам з двума сябрамі АГП правялі ля будынку Мінгарвыканкаму несанкцыянаваны пікет. На самой справе У.Раманоўскі прыйшоў туды, каб перадаць петыцыю мэру гораду. Супрацоўнік міліцыі патэлефанаваў у прыёмную мэра і сказаў, што трэба пачакаць. Раманоўскі з сябрамі па партыі чакалі сорак хвілінаў, пры гэтым яны разгарнулі сваю петыцыю. Калі ім паведамілі, што іх ня прымуць, яны сышлі. У.Раманоўскі быў затрыманы па дарозе дахаты і дастаўлены ў Маскоўскі аддзел міліцыі, дзе быў складзены пратакол пра

несанкцыянаванае пікетаваньне. Потым У.Раманоўскага больш за 10 гадзінаў пратрымалі ў сьпецпрыёмніку-размеркавальніку, а 2 жніўня даставілі ў суд. Слуханьне справы было перанесенае на 7 жніўня. У гэты дзень судзьдзя Д.Анцэновіч у працэсе разгляду справы вынес нечаканае рашэньне. Судзьдзя прызнаў У.Раманоўскага вінаватым у правядзеньні несанкцыянаванага пікету, але, улічыўшы добрую характарыстыку з месца працы і тую акалічнасьць, што пікет не прынёс моцнай шкоды, прыняў рашэньне – зрабіць У.Раманоўскаму заўвагу. Такіх рашэньняў пры разглядзе палітычных справаў не было ўжо вельмі даўно. І прынятае яно было нават нягледзячы на тое, што месяц таму У.Раманоўскі ўжо быў асуджаны гэтым судом па арт.167.1 КаАП за арганізацыю несанкцыянаванага пікету.

16 жніўня распачалі стыхійны страйк рабочыя Стаўбцоўскага машынабудаўнічага заводу. Прычынай страйку стала двухмесячная нявыплата заробку. 17 жніўня на працу ня выйшлі каля дзевяці тысяч рабочых заводу.

28 жніўня ў Крупскім раённым судзе пачаўся разгляд зыску Аляксандра Абрамовіча (старшыні Барысаўскай арганізацыі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі “Народная Грамада”) да Барысаўскага гарвыканкаму. А.Абрамовіч патрабуе кампенсацыі маральнай шкоды ў суме 700 тыс. беларускіх рублёў (прыкладна 700 даляраў ЗША). Суд адбудзецца ў Крупках, бо А.Абрамовіч у зыскавай заяве адзначыў, што не давярае суду г.Барысава (справа тычыцца гарадзкіх уладаў). Нагадаем, што А.Абрамовіч быў незаконна прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасьці (Вярхоўны суд адмяніў пастановы суда г.Барысава) і атрымаў 35 сутак арышту за правядзеньне трох пікетаў. Ён утрымліваўся ў адной камеры з хворымі на адкрытую форму сухотаў (туберкулёзу), што катэгарычна забаронена дзеючым заканадаўствам.

30 жніўня прадстаўнікі Беларускага Народнага Фронту, якія падавалі заяўку на правядзеньне ў Мінску 8 верасьня сьвяткаваньня Дня беларускай вайсковай славы, на разглядзе гэтай заяўкі ў Мінгарвыканкаме атрымалі адказ, што, маўляў, калі бітва была пад Воршай, дык і сьвяткуйце яе гадавіну там... Намесьнік старшыні БНФ Віктар Івашкевіч адклікаў заяўку і заявіў, што ніхто не перашкодзіць грамадзянам прыйсьці а 18 гадзіне 8 верасьня на плошчу Перамогі і ўскласьці там кветкі, а потым прайсьці ў парк Янкі Купалы і адсьвяткаваць 586-ю гадавіну перамогі войскаў Вялікага княства Літоўскага над войскамі Маскоўскага княства.

4 верасьня ў Крупскім раённым судзе (Мінская вобласць) адбыўся працяг разгляду зыску старшыні Барысаўскай арганізацыі БСДП “Народная Грамада” Аляксандра Абрамовіча да Барысаўскага гарвыканкаму. У ходзе судовага працэсу

А.Абрамовіч павысіў суму зыскавых патрабаванняў да мільёну рублёў (прыкладна 1000 даляраў ЗША), бо стала вядома, што адзін з яго былых сукамернікаў памёр ад туберкулёзу, а другі знаходзіцца на лячэнні. Аднак судзьдзя задаволіў зыск часткова – на 200 тысячаў рублёў. Такое рашэнне было патлумачана тым, што бюджэт г.Барысаву невялікі. А.Абрамовіч плануе абскарджваць судовое рашэнне ў калегіі па грамадзянскіх справах Мінскага абласнога суда, бо ўпэўнены, што яго жыццё і здароўе падваргаліся рэальнай небясьпецы.

8 верасня колькасьць міліцыянтаў каля плошчы Перамогі ў Мінску, пэўна, перавышала колькасьць удзельнікаў сьвяткаваньня Дня беларускай вайсковай славы, якія прыйшлі сюды, каб ускласьці кветкі да помніку Перамогі. Аднак сьвяткаваньне ў цэлым прайшло без эксцэсаў. Толькі напачатку міліцыянты не хацелі пускаць удзельнікаў цырымоніі да помніку, але потым расступіліся і прапусьцілі людзей. Сьвята працягвалася ў скверы Янкі Купалы, дзе адбыліся народныя гуляньні і паказальныя выступленьні рыцарскіх клубаў.

8 верасня, у Дзень беларускай вайсковай славы, у Віцебску адбыўся пікет з нагоды сьвята, арганізаваны Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыяй БНФ. У 17.00 Барыс Хамайда, Уладзімір Плешчанка, Юрась Карпаў і Зьміцер Піменаў выйшлі на плошчу Свабоды, дзе разгарнулі два бел-чырвона-белыя сьцягі і два плакаты, прысьвечаныя сьвяточнай даце. Акцыя не была санкцыянаваная, і ўжо праз 10 хвілінаў усе пікетоўшчыкі былі затрыманыя і дастаўленыя ў Кастрычніцкі РАУС г.Віцебску. У РАУС на кожнага з затрыманых былі складзеныя пратаколы за парушэнне арт. 167.1 КаАП РБ, а на У. Плешчанку і Ю.Карпава яшчэ і па арт. 166 КаАП РБ. Пасьля складаньня пратаколаў затрыманыя былі адпушчаныя.

8 верасня ў Магілёве адзначылі Дзень беларускай вайсковай славы. Адбыўся канцэрт у памяшканьні Магілёўскай арганізацыі БНФ, дзе выступілі мясцовыя барды, было шэсьце па вуліцах гораду. Старшыню Магілёўскай абласной арганізацыі БНФ Анатоля Фёдарава міліцыянты затрымалі ў цэнтры гораду. У пастарунку на яго склалі пратакол па арт. 167.2 КаАП РБ і адпусьцілі. Суд адбыўся 13 верасня. Судзьдзя Цэнтральнага раёну г.Магілёву Ганна Тулянкова прызнала А. Фёдарава вінаватым у парушэнні арт. 167.1 КаАП РБ (парушэнне парадку арганізацыі і правядзеньня масавых мерапрыемстваў) і пакарала яго штрафам у памеры 286 000 рублёў (каля 300 даляраў ЗША). А.Фёдараў зьбіраецца абскардзіць гэтае рашэнне.

12 верасня С.Няроўны быў выкліканы ў аддзел міліцыі г.Крычаву (Магілёўская вобласць), дзе на яго быў складзены пратакол па арт.167.1 ч.2 КаАП РБ, быццам бы за арганізацыю несанкцыянаванага сходу. Справа ў тым, што ў жніўні ў Крычаве

адбылася сустрэча жыхароў гораду з кіраўніцтвам Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП), у тым ліку і старшынёй партыі Анатолям Лебедзькам, якая была арганізаваная менавіта С. Няроўным. Проста з аддзелу міліцыі С.Няроўны быў дастаўлены ў суд. Там ён запатрабаваў прысутнасці адвакатаў і прадстаўнікоў, таму суд быў перанесены.

19 верасня ў Віцебску сябры Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі БНФ Барыс Хамайда і Уладзімір Плешчанка былі затрыманыя за правадзеньне несанкцыянаванага пікету дзеля збору подпісаў за незалежнасць Беларусі. У аддзяленьні міліцыі на Барыса Хамайду і Уладзіміра Плешчанку склалі пратаколы. Міліцыянты, нібыта дзеля пацвярджэння сапраўднасці подпісаў, перапісалі з падпісных лістоў прозьвішчы віцяблянаў, якія выказаліся за незалежнасць сваёй краіны, і затрыманых адпусцілі. Б.Хамайда і У.Плешчанка паведамілі, што будучы працягваць пікетаванне з мэтай збору подпісаў і надалей.

1 кастрычніка ў чарговым «Маршы Свабоды-3», паводле ацэнак назіральнікаў, прынялі ўдзел больш за 15 тысячаў грамадзянаў. Акцыя апазіцыі праходзіла пад лозунгам: «За свабодныя і дэмакратычныя выбары». У арганізацыйны камітэт па падрыхтоўцы «Маршу...» увайшлі прадстаўнікі буйнейшых палітычных партыяў Беларусі, якія не прымаюць удзелу ў выбарах у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ, прызначаных на 15 кастрычніка. Удзельнікі акцыі сабраліся каля Акадэміі навук і прайшлі па праспекце Скарыны і вуліцы Сурганава да плошчы Бангалор, дзе адбыўся кароткі мітынг. На ім выступілі старшыня аргкамітэту «Маршу...» Юры Хадыка, Станіслаў Шушкевіч, Вінцук Вячорка, Анатоль Лебедзька, Людміла Гразнова, Валеры Шчукін, Аляксей Кароль... Мітынг на Бангалор быў, як выказаўся Юры Хадыка, своеасаблівым інструктажам паводзінаў 15 кастрычніка. Калі коратка – у выбарах прымаць удзелу ня трэба, бо рэжым ня выканаў чатырох умоваў. В.Вячорка параіў беларусам вучыцца перамагаць у сэрбаў, А.Лебедзька «неафіцыйна» паведаміў, што «былы прэзідэнт Югаславіі папрасіў палітычнага прытулку ў былога прэзідэнта Беларусі»... Шэсьце і мітынг праходзілі, згодна з рашэннем гарадзкіх уладаў, але без правакацыяў з боку міліцыі не абыйшлося. Яшчэ перад пачаткам акцыі на вуліцы Чырвонай былі затрыманыя дзве машыны з апаратурай і плакатамі. Потым былі затрыманыя вершнікі на конях, якія павінны былі прымаць удзел у шэсьці. Супрацоўнікі міліцыі блакавалі коннікаў у двары аднаго з дамоў і трымалі там, пакуль ня скончыўся мітынг. На станцыі метро «Інстытут Культуры» быў затрыманы Сяргей Мацкойць за тое, што быў апрануты ў байку з надпісам «Марш Свабоды». На вачах удзельнікаў шэсьця быў затрыманы непаўнагадовы Аляксей Андрасаў, на якім таксама была байка «Марш Свабоды».

14 кастрычніка шэсьце і мітынг, прысьвечаныя байкоту выбараў у Лукашэнкаўскі парламент, беларускія ўлады не дазволілі. Яны сарвалі папярэднія дамоўленасці і зноў хацелі накіраваць дэманстрантаў на плошчу Бангалор. Тым ня менш, у 15 гадзінаў некалькі тысячаў грамадзянаў з тых, што прынялі рашэнне ня ўдзельнічаць у Лукашэнкаўскім фарсе, сабраліся каля Акадэміі навук. Шэсьце пад лозунгамі аб байкоце выбараў прайшло па цэнтры беларускай сталіцы – па праспекце Скарыны і вуліцах Варвашэні, Максіма Багдановіча, Янкі Купалы. Рух калоны дэманстрантаў рэгулявала дружына БНФ, міліцыянтаў па ўсім маршруце зусім не было відаць. Мітынг адбыўся на плошчы Парыскай камуны. Выступы палітыкаў на ім змяніліся песьнямі бардаў ды паказам батлейкі. У цэлым акцыя апазіцыі атрымалася гэтым разам ня дужа шматлюднай, што можна растлумачыць найперш адсутнасцю інфармацыі наконт яе. Але сваю функцыю заклікаць людзей да байкоту выбараў яна выканала. Доўжылася акцыя каля трох гадзінаў. Арыштаў ды затрыманьняў не было. Пэўна, паўплывала на тое значная колькасць міжнародных журналістаў, што прыехалі ў гэтыя дні ў Беларусь.

14 кастрычніка ў цэнтры Стакгольму (плошча Нормалсморг) удзельнікі швецкіх няўрадавых арганізацыяў наладзілі пікет супраць апошняга ў Еўропе дыктатарскага рэжыму – рэжыму Лукашэнкі. У пікеце прымала ўдзел каля 40 чалавек, сярод іх Урбан Ахлін (сацыял-дэмакрат, сябра Швецкага парламенту). Марыя Эрмана (арганізацыя “За мір і арбітраж”) распавяла пра свой удзел у «Маршы Свабоды-3» 1 кастрычніка ў Мінску, падзялілася асабістымі ўражаньнямі. Ленард Родзін (Швецкі цэнтр лібералізму) правёў аналогію паміж Беларуссю і Югаславіяй.

29 і 30 кастрычніка, а таксама 5 лістапада ў розных раёнах Мінску адбыліся акцыі па ўшанаваньні памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў. У месцах захаваньня бязьвінна палеглых – у Курапатах і Лошыцкім парку – былі ўстаноўленыя памятныя крыжы і прайшлі малебны сьвятароў розных канфэсіяў.

1 лістапада ў Гародні праводзіліся традыцыйныя мерапрыемствы, зьвязаныя з днём ушанаваньня продкаў – Дзядамі. У гэты дзень ускладалі кветкі і запальвалі сьвечкі на магілах знакамітых гарадзенцаў. А 17-ай гадзіне каля 40 чалавек з запаленымі сьвечкамі, бел-чырвона-белымі сьцягамі рушылі па памятных мясцінах гораду. Ля помніка Янку Купалу чыталі вершы паэта. У гэты час да помніка на вялікай хуткасці з уключанымі фарамі і сірэнамі пад’ехалі міліцэйскія машыны. Маёр міліцыі загадаў разыходзіцца, а ўсіх, у каго былі нацыянальныя бел-чырвона-белыя сьцяжкі, пачалі арыштоўваць. Сьвятлане Нех з «Маладой Грамады» пры затрыманьні пашкодзілі руку, у аддзяленьні міліцыі да яе выклікалі доктара, каб спыніць кроў і адвезьлі ў траўмапункт на рэнтген. Падчас затрыманьня былі

паваленыя на зямлю і закаваныя ў кайданкі Аляксандр Міхальчык (БНФ “Адраджэнне”), Мікола Воран (БНФ “Адраджэнне”) і Пётр Анісімовіч (БНФ “Адраджэнне”). Затрыманых даставілі ў РУУС Ленінскага раёну г. Гародня, дзе былі складзеныя пратаколы па арт. 167.1 КаАП РБ. Пятру Анісімовічу і Міколу Ворану былі ўручаныя позовы ў суд на 2 лістапада. Праз тры гадзіны ўсіх затрыманых адпусцілі. Усе вярнуліся да помніка Янку Купалу, дзе ўшанаваньне продкаў было спыненае гвалтоўнымі дзеяннямі міліцыі. Ушанаваньне памяці продкаў працягнулася ў Каложы ў 23.00 памінальнай службай. Былі затрыманыя:

1. Нех Святлана
2. Мілюн Аксана
3. Воран Мікола
4. Анісімовіч Пётр
5. Саранчукоў Вадзім
6. Дарашкевіч Юля
7. Іванова Вольга
8. Данілоўская Ірына
9. Іваноўскі Зьміцер
10. Хільмановіч Зьміцер
11. Кургун Генадзь
12. Кірзеў Віктар
13. Біруля Веслаў
14. Рамашка Раман
15. Салей Ірына
16. Жынь Кастусь
17. Міхальчык Аляксандр
18. Мальчык Сяргей
19. Станкевіч Святлана
20. Антусевіч Сяргей
21. Чартапалаў Уладзімір
22. Бабкін Ігар
23. Івашын Дзяніс

2 лістапада ў Гародні пачаўся разгляд адміністрацыйных справаў Міколы Ворана і Пятра Анісімовіча. Пётр Анісімовіч запатрабаваў адкрытага судовога працэсу, а Мікола Воран – перакладчыка (адмовіўся размаўляць па-руску). У сувязі з гэтымі хадайніцтвамі судовыя працэсы былі адкладзеныя.

3 лістапада сябры Беларускай партыі свабоды правялі несанкцыянаваны пікет каля амбасады Нямеччыны супраць анексіі Беларусі Расіяй, якой, на іх погляд, садзейнічае палітыка Кансультатыўна-назіральнай групы АБСЕ у Беларусі і Нямеччыны. У прыватнасці, згадвалася выказванне кіраўніка місіі сп. Віка, што «АБСЕ на працягу апошніх шасці гадоў вяла палітыку далучэння Беларусі да Расіі, якая стала на шлях дэмакратызацыі, каб такім чынам дэмакратызавалася Беларусь». Пікет працягваўся ўсяго некалькі хвілінаў. Узяць петыцыю БПС з амбасады ніхто ня выйшаў. Пікетоўшчыкаў акружылі міліцыянты. Ад арыштаў іх выратавала тое, што на акцыю прыйшло шмат журналістаў.

11 лістапада ў 18.00 у Маскоўскім раёне г.Мінску супрацоўнікі міліцыі затрымалі 62-гадовую Алену Ярмоленка, якая расклеивала ўлёткі з запрашэннем на маладзёвую акцыю “Пераменаў!” На пенсіянерку складзены пратакол па арт.143 КаАП РБ (антысанітарыя).

20 лістапада ў г.Барысаве адбыліся тры несанкцыянаваныя пікеты, арганізаваныя мясцовымі сацыял-дэмакратамі. Першы пікет сябры Барысаўскай арганізацыі БСДП (НГ) правялі перад пачаткам працоўнага дня з 7 да 8 гадзінаў, перад прахадной шклозаводу (Крыштальны завод імя Ф.Дзяржынскага) пад лозунгам “Сацыял-дэмакраты ведаюць праблемы шклозаводцаў”.

У 11 гадзінаў на тым жа месцы зноў праводзілася несанкцыянаванае пікетаванне, якое скончылася ледзь пачаўшыся, бо калі толькі пікетоўшчыкі разгарнулі плакаты, да іх падышлі супрацоўнікі міліцыі і папрасілі згарнуць іх. Зноў пікетоўшчыкі сабраліся каля прахадной заводу ў 15 гадзінаў і змаглі прастаяць усяго хвілінаў 10 – міліцыянты «папрасілі» іх пакінуць гэтае месца. Затрыманьняў не адбылося. Сваю ўвагу да шклозаводцаў пікетоўшчыкі тлумачаць тым, што тыдзень назад на гэтым прадпрыемстве адбыўся стыхійны выбух абурэння ў некалькіх цэхах з нагоды мізэрнага заробку і несвоечасовай яго выплаты.

27 лістапада ў судзе Кастрычніцкага раёну г.Віцебску адбылося судовае паседжанне па разглядзе адміністрацыйнай справы сяброў БНФ “Адраджэнне” Сяргея Шапіры, Уладзіміра Патоцкага, Юрыя Мельнікава. Іх абвінавачвалі ў парушэнні арт. 167.1 КаАП РБ – за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 12 лістапада на плошчы Свабоды. Пікет быў прысьвечаны вынікам выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ. Судзьдзя вынесла ўсім пікетоўшчыкам папярэджанні.

26 лістапада ў Слуцку (Мінская вобласць) адбыўся мітынг памяці ў гонар 80-х угодкаў Слуцкага збройнага чыну – антыбальшавіцкага паўстання, што прайшло пад

лозунгам незалежнасці Беларусі ад савецкай Расіі. На месцах жорсткіх баёў былі ўскладзеныя кветкі.

5 снежня інвалід першай групы Валеры Кішчук выказваў маўклівы пратэст, седзячы ў інваліднай калясцы каля будынку Мінгарвыканкаму. Ён выступаў супраць парушэння і ігнаравання ягоных чалавечых правоў. Валеры Кішчук вымушаны пакутаваць, жывучы ў нечалавечых бытавых умовах пры адсутнасці належных сацыяльных гарантыяў. Па загадзе чыноўнікаў Мінгарвыканкаму на В. Кішчука напалі двое супрацоўнікаў міліцыі, апранутых у цывільнае. В. Кішчук спытаў у невядомых у цывільным, хто яны і што ім трэба? У адказ пачуў брудную лаянку і пагрозу пабіць яго “по гражданке” (менавіта так яму казалі), бо гэта будзе выглядаць як бытавы ўчынак. Невядомыя зрабілі спробу выкінуць Валерыя Кішчука з інваліднай каляскі. В. Кішчук лічыць гэты выпадак зьдзекам уладаў над ім як асобай і грамадзянінам. Заяву наконт таго, што адбылося, Валеры Кішчук падаў у ГА ПЦ «Вясна».

15 снежня ў Магілёве на стихійны мітынг выйшлі рабочыя буйнейшага ў горадзе прадпрыемства – вытворчага аб’яднання «Хімвалакно». Каля 500 чалавек перакрылі рух на праспекце Пушкіна з патрабаваннем неадкладна выплаціць затрыманы заробак. Запазычанае рабочым была выплачана адразу ж.

КРЫМІНАЛЬНЫ ПЕРАСЬЛЕД ПАЛІТЫЧНЫХ, ГРАМАДЗКІХ І ГАСПАДАРЧЫХ ДЗЕЯЧАЎ БЕЛАРУСІ, А ТАКСАМА ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ

2000 год распачаўся ў Беларусі вынясеннем прысудаў па крымінальных справах, узбуджаных у папярэднія гады па прычынах, якія назіральнікі кваліфікуюць як палітычныя: 14 студзеня быў асуджаны былы міністр сельскай гаспадаркі РБ Васіль Лявонаў, 18 студзеня – мінскі юнак Яўген Асінскі, 14 лютага – барысаўская школьніца, непаўнагадовая Надзея Грачуха, 17 сакавіка – дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га склікання Андрэй Клімаў... І ўвогуле гэты год прайшоў пад знакам завяршэння «гучных» крымінальных справаў. Былі асуджаныя былы прэм'ер-міністр Міхаіл Чыгір і ягоная жонка Юлія Чыгір, лідэр БСДП «Народная Грамада» Мікола Статкевіч, журналіст і праваабаронца Валеры Шчукін... Пад крымінальны перасьлед патрапілі ўдзельнікі «Маршу Свабоды-1» Глеб Догіль, Герман Сушкевіч, Андрэй Валабуеў, Антон Лазараў і Аляксандр Новік, сын магілёўскага праваабаронцы Сяргея Абадоўскага Зьміцер Абадоўскі...

14 студзеня быў вынесены прысуд па крымінальнай справе Васіля Лявонава. Былы міністр сельскай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь асуджаны на 4 гады знявольнення ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці. Прысуд канчатковы, уступіў у сілу адразу пасля абвяшчэння і абскарджанню не падлягае, бо разгляд справы адбываўся ў вышэйшай судовай інстанцыі краіны – Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь.

18 студзеня ў будынку Мінскага гарадскога суда быў вынесены прысуд па крымінальнай справе Яўгена Асінскага. Я. Асінскі, згодна з абвінаваччым заключэннем, абвінавачваўся па арт. 186.3 КК РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяннях, якія груба парушаюць грамадзкі парадак...) і арт. 201 ч.2 (злоснае хуліганства). Аднак судзьдзя Валеры Камісараў у вынесеным прысудзе не пагадзіўся з прапанаванай сьледствам кваліфікацыяй злачынства, у якім абвінавачвалі Я. Асінскага. У выніку дзеяньні Я. Асінскага былі перакваліфікаваныя судом: ч.2 арт. 201 на ч.2 арт. 187.1 КК РБ (аказаньне супраціўленьня супрацоўніку міліцыі ў сувязі з выкананьнем ім службовых абавязкаў). Па арт. 186.3 КК РБ суд Я. Асінскага апраўдаў, паколькі не знайшоў складу злачынства ў ягоных дзеяннях па дадзеным артыкуле КК РБ. Яўген Асінскі асуджаны да двух гадоў папраўчых работ па месцы асноўнай працы з утрыманьнем дваццаці адсоткаў заробку.

19 студзеня ў Мінскім гарадзкім судзе распачаўся разгляд крымінальнай справы, узбуджанай супраць былога прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра. Зранку будынак Гарадзкога суда быў ачэплены супрацоўнікамі АМАП. У залу пачалі пускаць толькі ў 9.30. Як тлумачылі супрацоўнікі міліцыі, ім быў дадзены загад дапусьціць на працэс прыкладна 40 чалавек, каб «стаячых» грамадзянаў у зале не было. Шэраг незалежных журналістаў (Г.Барбарыч, Т.Сьнітко, супрацоўнікі НТВ) і прадстаўнікоў грамадзкасьці ня здолелі патрапіць у суд. Гэтым самым была парушаная Канстытуцыя і заканадаўства Рэспублікі Беларусь, дзе сказана пра адкрытасьць судовых працэсаў. Не патрапіў у залу і былы старшыня Нацбанку Станіслаў Багданкевіч, якога М.Чыгір хацеў бачыць у якасьці эксьперта па банкаўскіх пытаннях. Зрэшты, хадайніцтва абароны аб гэтым было адхіленае судом. Нягледзячы на пратэсты абароны, суд пачаў разгляд справы. Абарона заявіла шмат хадайніцтваў, у тым ліку і пра допуск у суд грамадзкага абаронцы ад Праваабарончага цэнтру «Вясна» Барыса Гюнтэра. Нягледзячы на пратэст пракурора, гэтае хадайніцтва было задаволенае. Усе астатнія хадайніцтвы абароны суд не задаволіў. Абарона запатрабавала адзін месяц на вывучэньне справы, якая складае 18 тамоў. Суд даў толькі дзесяць дзён, за якія немагчыма дасканала вывучыць «справу Чыгіра». Напрыканцы судзьдзя заявіў, што замежныя амбасадары павінны загадзя папярэдзваць суд пра сваю прысутнасьць, тое самае тычыцца і журналістаў.

24 студзеня намесьнік прэсакратара Дзярждэпартаменту ЗША Джэймс Фоўлі падпісаў заяву, у якой выказаў занепакоенасьць тым, што «нядаўнія падзеі ў Беларусі працягваюць шэраг растурых рэпрэсіяў і ўсё далей адсоўваюць персьпектывы вырашэньня палітычнага і канстытуцыйнага крызісу, які перажывае краіна». Дж. Фоўлі мае на ўвазе суд над М.Чыгіром, які пачаўся 19 студзеня, прысуд В.Лявонаву, вынесены 14 студзеня, палітычны працэс над А.Клімавым, які быў зьбіты турэмнай аховаю 13 сьнежня, суд над Я.Асінскім, які адбыўся 18 студзеня, перасьлед праваабаронцы А. Волчака... «Урад ЗША асуджае рост рэпрэсіяў і выказвае сваю рашучую падтрымку тым, хто дабіваецца прасоўваньня дэмакратычных рэформаў у Беларусі. Мы настойваем на спыненьні рэжымам Лукашэнкі ганеньняў у адрас палітычных апанентаў. Падобны крок зьяўляецца неад'емнаю ўмовай дзеля таго, каб дыялог пад эгідаю АБСЕ меў нейкія шанцы на посьпех», – сьцьвярджаецца ў заяве.

10 лютага адбылося чарговае паседжаньне Гарадзкога суда па справе былога прэм'ер-міністра РБ Міхаіла Чыгіра. Напачатку паседжаньня грамадзкі абаронца М.Чыгіра, вядомы ў Беларусі адвакат Гары Паганяйла, зрабіў заяву наконт выступу ў друку прэс-сакратара Генеральнай пракуратуры палкоўніка Таранава. У сваім

выступе ў газеце “Рэспубліка” палкоўнік Таранаў сьцьвярджае, што Міхаіл Чыгір зьяўляецца злачынцам, які скраў некалькі дзсяткаў мільёнаў даляраў. Па словах абаронцы, падобны выступ недапушчальны, бо прызнаць злачынцам чалавека можа толькі суд; гэта значыць, што палкоўнік Таранаў у сваім выступе парушае прэзюмпцыю невінаватасці. Апроч таго, зьяўленьне такіх сьцьвярджэнняў у афіцыйнай прэсе падчас судовага працэсу мае моцны ўплыў на грамадзкую думку і суд. З выступу абаронцы вынікала, што судовы працэс зьяўляецца чыста палітычным. Судзьдзя Васілевіч, спасылаючыся на Крымінальна-працэсуальны кодэкс, зрабіў вусную заўвагу Гары Паганяйлу аб тым, што ягоная заява ня тычыцца судовага працэсу, таму яе нельга было агучваць у зале судовых паседжаньняў. Тым самым ён практычна ўскосна папярэдзіў Г.Паганяйлу, што той можа быць выведзены са складу абаронцаў М.Чыгіра. Судзьдзя сказаў, што гэтая заява Гары Паганяйла будзе разгледжаная асобна калегіяй суда.

14 лютага ў эфіры беларускага тэлебачаньня быў паказаны выступ Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Алега Бажэлкі. Са словаў Генпракурора, які распавядаў пра справу былога прэм’ер–міністра Міхаіла Чыгіра, вынікала, што нібыта раскрыты яшчэ адзін факт незаконнай выдачы крэдытаў Чыгіром. Бажэлка назваў лічбу: 4 млн. даляраў. Падобныя выказваньні Генпракурора, зробленыя не на падставе вынікаў сьледства і без прысуду, ёсьць парушэньне правоў чалавека.

14 лютага ў будынку Мінскага гарадзкога суда быў вынесены прысуд па крымінальнай справе непаўналетняй школьніцы з г. Барысава Надзеі Грачухі. Яна абвінавачвалася па арт. 186.2 КК РБ (зьнявага дзяржаўных сімвалаў). 21 ліпеня 1999 г. падчас акцыі апазіцыі, прымеркаванай да заканчэньня легітымнага пяцігадовага тэрміну прэзідэнцтва А. Лукашэнкі, на Кастрычніцкай плошчы г. Мінску Надзея Грачуха спаліла тканіну чырвона-зялёнага колеру. Гэтае спаленьне міліцыянты зьнялі на відэастужку. Паводле факту спаленьня Мінскай гарадзкой пракуратурай і была ўзбуджаная крымінальная справа. На працэсе і адвакат, і сама Надзея Грачуха заявілі, што была спаленая тканіна чырвона-зялёнага колеру, якая сімвалізавала тыранію ў краіне. Надзея Грачуха трымалася на судзе годна і ад сваіх перакананьняў і дзеяньняў не адмовілася. Судзьдзя прызнала Надзею Грачуху вінаватай у зьдзейсьненым злачынстве і, згодна з артыкулам 186.2 КК РБ, вынесла прысуд – штраф 22 мільёны рублёў (прыблізна 15 даляраў ЗША).

16 лютага адвакат дэпутата Вярхоўнага Савету РБ 13-га скліканьня, палітвязьня Андрэя Клімава Гары Паганяйла заявіў хадайніцтва аб выкліку ў суд у якасьці сьведкі мэра г. Мінску Уладзіміра Ярмошына. Судзьдзя Вера Тупік адхіліла хадайніцтва аб допыце цяпер ужо в. а. прэм’ер–міністра Беларусі (з 18 лютага) У. Ярмошына.

18 лютага на чарговым судовым паседжаньні па справе дэпутата Вярхоўнага Савету РБ 13-га скліканьня, палітвязьня Андрэя Клімава пракурор Галіна Радкевіч выступіла з абвінавачнай прамовай, у якой прасіла суд прызначыць пакараньне бізьнесоўцу ў дзевяць гадоў пазбаўленьня волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасьці. Яна ж папрасіла суд асудзіць Леаніда Валковіча (аднаго з намесьнікаў А.Клімава, які цяпер таксама знаходзіцца ў СІЗА) да пяці гадоў пазбаўленьня волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасьці.

21 лютага з апошняй прамовай выступілі адвакаты абвінавачанага і сам Андрэй Клімаў. Адвакаты разьбілі ўсе абвінавачаньні і папрасілі суд прыняць апраўдальны прысуд. Андрэй Клімаў вінаватым сябе не прызнае і лічыць перасьлед уладаў адносна яго выключна палітычным.

28 лютага судом Кастрычніцкага р-ну г. Віцебску быў вынесены прысуд актывісту КХП БНФ Анатолю Букачову. А. Букачоў абвінавачваўся ў тым, што ў ліпені 1998 году, напярэдадні правядзеньня афіцыйнага фестывалю “Славянскі базар”, ён друкаванымі літарамі напісаў ліст ад імя неіснуючай арганізацыі “Вольная Беларусь”, у якім выказаў пратэст супраць разбазарваньня дзяржаўных сродкаў на наладжваньне пампезных прарасійскіх сьвятаў. У лісьце выказвалася патрабаваньне спыніць фестываль, інакш некаторыя арганізатары і ўдзельнікі “Славянскага базару” могуць пацяраць. Ліст быў дасланы ў газету “Віцьбічы” з патрабаваньнем надрукаваць яго. Рэдакцыя газеты перадала ліст у КДБ. Пошукі “тэрарыстаў” вяліся амаль паўтары гады. Увосень 1999 году КДБ нейкім чынам выйшаў на Анатоля Букачова. У ягонай кватэры быў праведзены ператрус. А. Букачоў быў выкліканы ў КДБ, дзе пад ціскам сьледчых прызнаўся ў напісаньні гэтага ліста. Судовае паседжаньне па справе А.Букачова было першапачаткова прызначанае на 24 лютага, але з-за няяўкі адваката, прызначанага афіцыйным сьледзтвам, было перанесенае на 25 лютага. У гэты дзень А.Букачоў адмовіўся ад удзелу ў працэсе афіцыйнага абаронцы і заключыў дамову з вядомым адвакатам Уладзімірам Шайкевічам. У працэсе ў якасьці грамадзкага абаронцы браў удзел ганаровы сябра ПЦ “Вясна” Барыс Хамайда. 25 лютага на працягу дня адбывалася судовае паседжаньне, а 28 быў вынесены прысуд. А. Букачоў быў прызнаны вінаватым у зьдзяйсненьні злачынства, прадугледжанага арт. 201.1 ч. 1 КК РБ (злоснае хуліганства), нягледзячы на тое, што ягоная віна пацьвярджалася толькі ягонымі ўласнымі паказаньнямі. Анатоля Букачоў быў пакараны штрафам памерам у 50 мінімальнага заробкаў (115 даляраў ЗША). У заключным слове А.Букачоў заявіў пра выключна палітычныя матывы ўчынку.

У лютым у судзе Цэнтральнага раёну г. Магілёву пачаўся судовы працэс над сынам вядомага праваабаронцы Сяргея Абадоўскага Зьміцерам Абадоўскім. ПЦ «Вясна» лічыць, што перасьлед Зьміцера зьяўляецца ні чым іншым, як перасьледам ягонага бацькі С. Абадоўскага за актыўную праваабарончую дзейнасьць.

1 сакавіка пракуратура г. Мінску накіравала ў Мінскі гарадзкі суд на разгляд крымінальную справу, якая тычыцца чатырох удзельнікаў «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка 1999 году ў Мінску – Сушкевіча Г.В., Догіля Г.А., Валабуева А.В. і Лазарава А.В. Маладыя людзі абвінавачваюцца па двух артыкулах КК РБ – 186.3 (арганізацыя ці ўдзел у групавых дзеяньнях, якія груба парушаюць грамадзкі парадак) і арт. 201 ч.2 (злоснае хуліганства). Да крымінальнай справы ў якасьці рэчавых доказаў дадаюцца дзьве відэакасеты і два кавалкі тратуарнай пліткі.

7 сакавіка сьледчы па важнейшых справах пракуратуры г.Мінску юрыст 1 класа В. Фешчанка вынес пастанову аб прыцягненьні Міколы Статкевіча, старшыні БСДП, у якасьці абвінавачваемага па крымінальнай справе, узбуджанай супраць яго пасля акцыяў 27 ліпеня і 17 кастрычніка 1999 году. Згодна з вынесенай сьледствам пастановай, М. Статкевіч абвінавачваецца ў здзяйсненьні злачынства, прадугледжанага арт. 186.3 КК РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія груба парушаюць грамадзкі парадак). У пастанове аб прыцягненьні ў якасьці абвінавачваемага гаворыцца, што М. Статкевіч, зьяўляючыся арганізатарам дэманстрацыі 27 ліпеня 1999 году, у парушэньне рашэньня Мінгарвыканкаму наўмысна заклікаў удзельнікаў шэсьця зьмяніць дазволены Мінгарвыканкамам маршрут руху, а таксама ў тым, што 17 кастрычніка 1999 году заклікаў удзельнікаў мітыngu на пл. Бангалор прайсьці па вуліцах гораду, што зьяўляецца арганізацыяй несанкцыянаванага шэсьця. Такое ж самае абвінавачваньне прад'яўленае і В. Шчукіну (адносна 17 кастрычніка 1999 г.). Сьледства па справе М. Статкевіча і В. Шчукіна ўжо скончанае, і зараз абвінавачваемыя знаёмяцца з матэрыяламі папярэдняга сьледства. У хуткім часе справа будзе накіраваная ў Мінскі гарадзкі суд, і будзе прызначаная дата чарговага гучнага палітычнага працэсу.

9 сакавіка, як было прызначана раней, павінен быў быць вынесены прысуд вязьню сумленьня, дэпутату ВС РБ 13га скліканьня Андрэю Клімаву і васьмі ягоным “паспраўнікам”. Аднак судзьдзя Ленінскага раённага суда Вера Тупік, заслухаўшы апошняе слова апошняга з падсудных Калаціліна, абвясьціла аб тым, што вынясенне прысуду пераносіцца на 17 сакавіка.

13 сакавіка, падчас візіту ў Беларусь дарадцы сакратара Дзярждэпартаменту ЗША па пытаннях новых незалежных дзяржаваў Роса Уілсана, адбывалася ягоная

сустрэча са сваякамі палітвязьняў і зьніклых дзеячаў апазіцыі: Зояй Кудзінавай (жонкай Уладзіміра Кудзінава), Тацянай Леановіч (жонкай Андрэя Клімава), маці Андрэя Клімава Алай Пятроўнай, Сьвятланай Уласавай (дачкай Васіля Лявонава), Зінаідай Ганчар (жонкай Віктара Ганчара), Вольгай Захаранка (жонкай Юрыя Захаранкі). На сустрэчы ўсе прысутныя распавялі пра справы сваіх блізкіх, абмалявалі агульную сітуацыю з правамі чалавека ў Беларусі, закранулі пытаньні адсутнасьці незалежнай судовай улады ў краіне, адсутнасьці незалежных адвакатаў. Родныя палітзьняволеных выказалі занепакоенасьць пагаршэньнем стану здароўя сваіх блізкіх з-за кепскіх умоваў утрыманьня ў месцах зьнявольнага. Рос Уілсан быў уражаны тым, што напрыканцы XX стагодзьдзя ў цэнтры Еўропы так груба парушаюцца асноўныя правы чалавека, і выказаў занепакоенасьць агульнай сітуацыяй з захаваньнем правоў чалавека ў Беларусі. Падчас свайго візіту ў Беларусь дарадца Дзярждэпартаменту ЗША зьвярнуўся да беларускіх уладаў з просьбай забясьпечыць свабоду сходаў і не выкарыстоўваць сілу падчас правядзеньня «Маршу Свабоды-2».

17 сакавіка ў судзе Ленінскага раёну г. Мінску быў вынесены прысуд палітвязьню, дэпутату Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Андрэю Клімаву. Суд прызнаў А.Клімава вінаватым па двух з чатырох прад'яўленых яму пунктаў абвінавачаньня і асудзіў яго да 6 гадоў пазбаўленьня волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасьці.

17 сакавіка адбылося чарговае судовае паседжаньне па справе былога прэм'ер-міністра Беларусі, палітвязьня Міхаіла Чыгіра. Паседжаньне яшчэ раз пацьвердзіла, што абвінавачаньні супраць М.Чыгіра развальваюцца проста на вачах. На гэтым паседжаньні былі зачытаныя вынікі эксьпертызы падпісу пад дакументамі канадзкай фірмы «Каруна». Эксьпертыза паказала, што падпісы на іх не М.Чыгіра, а падобныя.

20 сакавіка дзеці беларускіх палітвязьняў выправіліся на дзесяцідзённы адпачынак у Швецыю. У складзе дэлегацыі дзеці Уладзіміра Кудзінава, Андрэя Клімава, унукі Валерыя Шчукіна і іншых палітвязьняў – усяго дзесяць дзяцей.

На **30 сакавіка** ў Мінскім гарадзкім судзе былі прызначаныя слуханьні па крымінальнай справе супраць чатырох удзельнікаў «Маршу Свабоды-1» – Глеба Догіля, Германа Сушкевіча, Андрэя Валабуева і Антона Лазарава. Гэтыя маладыя людзі былі затрыманыя адразу пасля акцыі і пэўны час утрымліваліся ў сьледчым ізалятары на вул.Валадарскага. Толькі пад уздзеяньнем міжнародных праваабарончых арганізацыяў і місіі АБСЕ перад самітам АБСЕ у Стамбуле мера

стрыманьня іх была зьмененая на падпіску аб нявыезьдзе, але крымінальная справа не была спыненая. Адразу пасля ўзбуджэння Гарадзкой пракуратурай г.Мінску крымінальнай справы супраць Г.Догіля, Г.Сушкевіча, А.Валабуева і А.Лазарава абвінавачаньне было прад'яўленае па адным артыкуле Крымінальнага кодэксу – 186.3 – “арганізацыя альбо актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, груба парушаючых грамадзкі парадак...” Па узбуджанай крымінальнай справе ў адной вытворчасці спачатку праходзілі і вядомыя дзеячы апазіцыі М.Статкевіч і В.Шчукін, але ў студзені 2000 году справа чатырох маладых хлопцаў была нечакана выдзеленая ў асобную вытворчасць і абвінавачаньне ўзмоцненае яшчэ адным артыкулам Крымінальнага кодэксу – 201 ч.2 – “злоснае хуліганства”. Максімальнае пакараньне, якое прадугледжваецца апошнім артыкулам – 5 гадоў пазбаўленьня волі. Справа Г.Догіля, Г.Сушкевіча, А.Валабуева і А.Лазарава 1 сакавіка была накіраваная пракуратурай у Мінскі гарадзкі суд. На 30 сакавіка была прызначаная дата судовага паседжаньня. Справу павінен быў разглядаць судзьдзя Валеры Камісараў, але суд не пачаўся... Як стала вядома Праваабарончаму цэнтру “Вясна”, Г.Догіль, Г.Сушкевіч, А.Валабуеў і А.Лазараў пакінулі межы Беларусі і папрасілі палітычнага прытулку ў адной з заходніх краінаў. У сувязі з гэтым, судзьдзя В. Камісараў зьвярнуўся да праваахоўных органаў з патрабаваньнем абвясціць крымінальны вышук зьніклых падсудных і зьмяніў меру стрыманьня з падпіскі аб нявыезьдзе на арышт. Калі пошук ня дасць станоўчых вынікаў, як заявіў судзьдзя, магчымае правядзеньне судовага працэсу без удзелу падсудных (згодна з нормаў Крымінальна-працэсуальнага кодэксу РБ).

8 красавіка газета “Народная воля” надрукавала зварот да ўрадаў дэмакратычных краінаў ад жанчын – маці і жонак тых, каго перасьледуе рэжым. У звароце сказана: “Дзень Волі рэжым ператварыў у дзень жаху, дэманструючы сваю нянавісьць да дэмакратыі, свабоды, правоў чалавека. Мы, маці і жонкі тых, каго перасьледуе рэжым, выступаем у абарону ня толькі сваіх родных і блізкіх. Мы спачуваем і шкадуем гэтых жа шматпакутных маці і жонак вайскоўцаў і міліцыянтаў, якіх дзікая ўлада прымушае парушаць хрысьціянскія нормы маралі, здэквацца з жанчын і старых, ператварацца ў катаў уласнага народу”.

24 красавіка ў Гарадзкім судзе г.Мінску пачаўся разгляд крымінальнай справы па абвінавачаньні Міколы Статкевіча – старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) і Валерыя Шчукіна – журналіста, дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня) па арт.186.3 Крымінальнага кодэксу Рэспублікі Беларусь (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія груба парушаюць грамадзкі парадак...). Абвінавачаньне ў адносінах да М.Статкевіча ўключае ў сябе

дзеве часткі – па падзеях 27 ліпеня 1999 г. (святкаваньне Дня Незалежнасьці) і 17 кастрычніка 1999 г. («Марш Свабоды-1»). Абвінавачаньне ў адносінах да В.Шчукіна зьвязанае з падзеямі 17 кастрычніка. Пракуратура г.Мінску ў інтэрэсах зацікаўленых арганізацыяў, сярод якіх ГУУС Мінгарвыканкаму, Рэспубліканскі шпіталь МУС РБ, ГП “Трэст Гордармеханізацыя”, Упраўленьне “Мінскзеленбуд”, даслала грамадзянскія зыскавыя заявы ў Гарадзкі суд, каб спагнаць з арганізатараў 2 395 959 дэнамінаваных беларускіх рублёў за нанесеную дэманстрантамі шкоду. Гэта каля 25000 даляраў ЗША.

26 красавіка на чарговым судовым паседжаньні па справе былога прэм’ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра ў сваёй абвінаваўчай прамове пракурор В. Жынгель запатрабаваў для падсуднага 5 гадоў пазбаўленьня волі з адбыцьцём пакараньня ў зоне ўзмоцненага рэжыму...

19 траўня ў Мінскім гарадзкім судзе адбылося слуханьне прысуду па справе былога прэм’ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра. Зранку каля будынку суда сабралася шмат людзей – сваякі М. Чыгіра, журналісты, прадстаўнікі грамадзкіх арганізацыяў і палітычных партыяў, а таксама простыя людзі, якія прыйшлі выказаць М. Чыгіру сваю падтрымку. Суд быў акружаны міліцыяй, а дзьверы ў будынак заблакаваныя супрацоўнікамі АМАП. У дзвярах узьнікла цісканіна, амапаўцы ўжылі сілу. Атрымала траўму рукі жонка М.Чыгіра Юлія Чыгір, якая зьяўляецца ягоным абаронцам. У будынку суда быў зьбіты журналіст і праваабаронца Валеры Шчукін. Урэшце ў будынак суда пусьцілі сваякоў, прадстаўнікоў замежных амбасадаў і некаторых журналістаў. Людзі, якія не трапілі ў залу суда, не разыходзіліся, яны сабраліся пад расчыненымі вокнамі судовай залы і сталі выкрыкваць лозунгі: “Свабоду Чыгіру!”. Адна з прысутных, Вера Церлюкевіч, пры гэтым трымала ў руках абразок. Да людзей падыйшоў падпалкоўнік міліцыі Гірэль і сказаў: “Я разумею вашыя пачуцьці, але вы перашкаджаеце судоваму паседжаньню, не крычыце, давайце лепей памолімся на гэтую іконку”. Але людзі не разыходзіліся. Супрацоўнікі міліцыі затрымалі двух найбольш актыўных – Зьміцера Марчука і Яна Грыба.

М.Чыгір быў прызнаны вінаватым і асуджаны па арт. 167, частцы 2 Крымінальнага кодэксу Беларусі (пэравышэньне ўлады або службовых паўнамоцтваў, учыненае асобай, якая займае адказную пасаду) да 3 гадоў пазбаўленьня волі ўмоўна з пазбаўленьнем на 5 гадоў права займаць на прадпрыемствах, ва ўстановах і арганізацыях пасады, зьвязаныя з выкананьнем арганізацыйна-распарадчых і адміністрацыйна-гаспадарчых функцыяў. Выкананьне асноўнага пакараньня адтэрмінавана на два гады ў адпаведнасьці з артыкулам 44.1 Крымінальнага кодэксу. Акрамя таго, з М.Чыгіра пастаноўлена спагнаць на карысьць

Мінскай рэгіянальнай мытні 209 мільёнаў 535 тысячаў 542 рублі і дзяржаўную пошліну ў даход дзяржавы ў памеры 6 мільёнаў 262 тысячаў 66 рублёў. У той жа час па трох артыкулах Крымінальнага кодэксу – 168 (халатнасць); 167 частцы 1 (перавышэнне ўлады альбо службовых паўнамоцтваў) і 166 частцы 2 (злоўжыванне ўладай або службовым становішчам) М.Чыгір быў апраўданы з-за недаказанасці.

23 траўня вядомаму беларускаму мастаку Алесю Пушкіну было адмоўлена ў выездзе за мяжу. Падстава: Алесь Пушкін асуджаны на два гады з адтэрміноўкай прысуду. А.Пушкін быў асуджаны 24 лістапада 1999 г. судом Ленінскага раёну г.Мінску за тое, што 21 ліпеня (у дзень заканчэння легітымнага тэрміну прэзідэнцтва А.Лукашэнкі) падвёз да прэзідэнцкай рэзідэнцыі вазок з гноем, на якім былі партрэт А.Лукашэнкі з дзяржаўнымі сімваламі, зацверджанымі пасля рэферэндуму 1995 г. Гэткая мастацкая акцыя – перформансам – А.Пушкін як мастак аддзячыў прэзідэнту «за пяцігадовую плённую працу»...

5 чэрвеня ў Мінскім гарадзкім судзе павінна было адбыцца чарговае судовое паседжаньне, на якім чакалася апошняе слова журналіста і праваабаронцы Валерыя Шчукіна. Паслухаць выступ В.Шчукіна прыйшлі прадстаўнікі замежных амбасадаў, журналісты і нядаўна асуджаны па палітычным абвінавачанні Міхаіл Чыгір. Але паседжаньне суда не адбылося ў сувязі з хваробай судзьдзі. Яно было перанесенае на 8 чэрвеня, пра што абвясціла сакратар. Толькі за два тыдні чэрвеня судовыя паседжаньні па справе Статкевіча і Шчукіна пераносіліся чатыры разы. Чарговае паседжаньне 13 чэрвеня таксама не адбылося, яго перанеслі на іншы дзень. Валеры Шчукін выказаў парадаксальную думку-тлумачэнне гэтай зьявы: судзьдзя вынес апраўдальны прысуд, але гэта не спадабалася тым, хто знаходзіцца пры ўладзе. І таму, каб перапісаць прысуд, спатрэбілася яшчэ некалькі дзён. Валеры Шчукін лічыць, што “новы”, “перапісаны” прысуд будзе абвінаваўчым, а само абвінавачаньне – умоўнае пакараньне. Вялікая доля праўды ў гэтым меркаваньні ёсьць, бо абарона разьбіла ўсе абвінавачаньні, вылучаныя супраць М.Статкевіча і В.Шчукіна. Паводле артыкулу 186.3 КК РБ “арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія парушаюць грамадзкі парадак”, пракурор Галіна Ганчарова запатрабавала для М. Статкевіча пакараньня ў выглядзе пазбаўленьня волі тэрмінам на два гады з адбыцьцём у калоніі агульнага рэжыму, а для В. Шчукіна – пазбаўленьня волі тэрмінам на паўтары гады з адтэрміноўкай выкананьня пакараньня на адзін год. І М.Статкевіч, і В. Шчукін у сваіх апошніх словах заявілі, што лічаць узбуджаныя супраць іх справы выключна палітычнымі.

8 чэрвеня ў судзе Круглянскага раёну Магілёўскай вобласці адбылося слуханне справы, дзе вырашаўся лёс часткі канфіскаванай і выстаўленай на аўкцыён маёмасці былога міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Беларусі Васіля Лявонава. Дача ў вёсцы Міхайлаўка Круглянскага раёну была канфіскаваная ў Васіля Лявонава ў адпаведнасці з рашэннем Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь. На пачатку траўня ў мясцовых і дзяржаўных сродках масавай інфармацыі з'явілася абвестка пра продаж дачы з аўкцыёну. Пры гэтым пералічваліся ўсе пабудовы і называлася імя былога ўладальніка. Але як высветлілася, ня ўся выстаўленая на аўкцыён уласнасць належала Васілю Лявонаву. У выніку судовага разьбіральніцтва з-пад арышту была вызвалена лязня, якая належыць дачцы В.Лявонава – Тацяне Бако. Але сама дача хутка будзе прададзеная з аўкцыёну. Паводле папярэдняй інфармацыі, ужо ёсць 6 патэнцыйных яго ўдзельнікаў.

13 чэрвеня ў 12 гадзінаў у Мінскім гарадскім судзе павінен быў прагучаць прысуд па крымінальнай справе, узбуджанай супраць Міколы Статкевіча і Валерыя Шчукіна. Калі каля будынку суда сабраліся прадстаўнікі замежных амбасадаў, журналісты, прадстаўнікі праваабарончых арганізацыяў і простыя людзі, якія пажадалі выказаць падтрымку абвінавачваемым, высветлілася, што судовае паседжанне зноў перанесенае на іншы дзень. Пра перанос паседжання самім падсудным было паведамлена ў 10 гадзінаў раніцы, і яны не паспелі праінфармаваць пра гэта сродкі масавай інфармацыі.

18 чэрвеня навучэнцу прафесійна-тэхнічнай вучэльні Аляксандру Новіку споўнілася 18 гадоў, і адразу яго выклікалі ў пракуратуру г.Мінску – узбудзілі крымінальную справу па арт. 186 КК РБ (арганізацыя альбо актыўны ўдзел у групавых дзеяннях, якія парушаюць грамадзкі парадак, што караецца пазбаўленьнем волі на тэрмін да трох гадоў, папраўчымі работамі да двух гадоў альбо штрафам). Аляксандр Новік з'яўнуўся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” і раскажаў наступнае: “Я быў затрыманы 17 кастрычніка 1999 году на «Маршы Свабоды». Пасьля гэтага 21 кастрычніка мяне выклікалі на камісію па справах непаўнагадовых. Мне далі штраф у памеры 1450 рублёў. А цяпер, калі мне споўнілася 18 гадоў, супраць мяне ўзбуджаюць крымінальную справу. Пры гэтым пастанову камісіі па справах непаўнагадовых адмянілі і пастанавілі вярнуць мне штраф у памеры 1450 дэнамінаваных рублёў”. 21 чэрвеня ў пракуратуры г.Мінску з А.Новіка ўзялі падпіску аб нявыезьдзе. Сьледчы сьцьвярджае, што А.Новік ёсць на відэастужках, адзін з 17 кастрычніка.

20 чэрвеня скончыўся год адтэрміноўкі па крымінальнай справе намесьніка старшыні Маладога Фронту Яўгена Скоркі за арганізацыю 14 лютага 1999 г.

несанкцыянаванага маладзёвага шэсьця “Беларусь у Еўропу”, якое скончылася шматлікімі арыштамі ўдзельнікаў. Па заканчэнні адтэрміноўкі справу Яўгена Скоцкі перадалі ў суд Навабеліцкага раёну г.Гомелю.

29 чэрвеня сын дырэктара грамадзкага аб’яднання “Магілёўскі праваабарончы цэнтр” Сяргея Абадоўскага Зьміцер Абадоўскі, які 15 сакавіка 2000 году быў асуджаны судом Цэнтральнага раёну г.Магілёву да 5 гадоў 3 месяцаў пазбаўлення волі па крымінальнай справе, зьвязанай са “згвалтаваньнем і двума крадзяжамі з пранікненьнем у кватэры”, перадаў на волю з турэмнай установы УЖ 15/СТ4, дзе ён цяпер знаходзіцца, заяву, у якой сказана: “Рашуча заяўляю, што з 30 чэрвеня 2000 г. пачынаю бестэрміновую галадоўку пратэсту супраць прававога бязьмежжа, арганізаванага ўладамі ў адносінах да мяне і маёй сям’і”. Зьміцер Абадоўскі сьцьвярджае, што крымінальны перасьлед яго зьвязаны “з палітычнымі мэтамі магілёўскіх уладаў у адносінах да бацькі, які працяглы час займаецца праваабарончай дзейнасьцю, а таксама апазіцыйнай дзейнасьцю брата, які атрымаў палітычны прытулак у Польшчы”.

15 ліпеня стала вядома, што Зьміцер Абадоўскі спыніў галадоўку. Праз свайго бацьку С.Абадоўскага, які зьяўляецца ягоным абаронцам, ён перадаў ліст з падзякай беларускім праваабаронцам: старшыні ПЦ “Вясна” А.Бяляцкаму, прэзідэнту “Цэнтру па правах чалавека” В.Страмкоўскай, кіраўніку ГА “Прававая дапамога насельніцтву” А.Волчаку, старшыні Мінскага аддзяленьня БХК С.Мартоўскай, а таксама В.Шчукіну і Б.Звоскаву, якія падтрымалі яго ў цяжкі час. У лісьце сказана: “Дзякуючы Вашаму ўдзелу мая галадоўка не засталася без увагі, і пракуратурай пачатае расьсьледваньне законнасьці абвінавачаньня супраць мяне, а таксама на 18 ліпеня прызначаны касацыйны разгляд маіх скаргаў. Акрамя таго, мая справа ўзятая на кантроль КНГ АБСЕ у Беларусі”.

У ліпені Фрунзенская раённая пракуратура г. Мінску прад’явіла абвінавачаньне жонцы былога прэм’ер-міністра РБ, палітвязьня Міхаіла Чыгіра Юліі Чыгір па двух артыкулах КК РБ. Яе палічылі вінаватай ва ўмяшальніцтве ў дзеянні супрацоўнікаў міліцыі і аказанні супраціўленьня супрацоўнікам міліцыі. Ю.Чыгір пагражае цяпер зьнявольне на тэрмін да двух гадоў. Інцыдэнт, за які хочучь пакараць Ю.Чыгір, адбыўся 19 траўня, калі міліцыянты не прапуськалі Ю.Чыгір і яе сыноў у залу суда, дзе павінны былі зачытаць прысуд М.Чыгіру. Ю.Чыгір укусіла за вуха міліцыянта, які гвалтам адцягваў яе ад будынку суда. Сьледчы Фрунзенскай пракуратуры Д.Шкарпуга ўзяў з Ю.Чыгір падпіску аб нявыезьдзе.

18 жніўня ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь пачаўся разгляд крымінальнай справы экс-прэм'ер-міністра РБ М.Чыгіра па касацыйным пратэсце пракурора і касацыйнай скарге адваката. М.Чыгір адразу вынес хайніцтва аб прыпыненні разгляду справы і накіраванні яе ў Гарадзкі суд, які разглядаў ягоную справу, дзеля азнамлення абароны з пратаколам судовага сьледства. Справа ў тым, што Гарадзкі суд парушыў права абвінавачваемага на абарону, ня даўшы магчымасьці абаронцам азнаёміцца з касацыйным пратэстам і зрабіць на яго свае заўвагі. Абарона падтрымала хайніцтва, хаця пракурор Юркевіч быў супраць і настойваў на неадкладным разглядзе справы. Калегія Вярхоўнага суда РБ прызнала грубае парушэнне права падсуднага на абарону і прыняла рашэнне накіраваць матэрыялы справы зноў у Гарадзкі суд.

21 жніўня пачаўся разгляд касацыйнай скаргі дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га склікання бізнесемена Андрэя Клімава, ягонага былога намесьніка на фірме Леаніда Валковіча і прараба Уладзіміра Лук'янчука. “Прысуд пакінуць бяз зьменаў, у касацыйнай скарге адмовіць,” – такое рашэнне прыняла калегія Мінскага гарадскога суда пасля двух дзён разгляду. Нагадаем, сёлета ў сакавіку пасля 8-месячнага разгляду Ленінскі раённы суд г. Мінску вынес рашэнне, што А.Клімаў і ягоныя падначаленыя вінаватыя ў крадзяжы дзяржаўнай маёмасьці ў буйных памерах падчас будаўніцтва дому на вуліцы Лодачнай у Мінску. Андрэй Клімаў быў асуджаны на шэсьць гадоў пазбаўленьня волі, Леанід Валковіч – на чатыры, прараб Лук'янчук – на тры гады з адтэрміноўкай. Абвінавачаныя з такім прысудам не пагадзіліся і абскардзілі яго ў Гарадзкім судзе. Цяпер, па словах абаронцаў асуджаных, яны будуць зьвяртацца да старшыні гарадскога суда, затым – у Вярхоўны суд. Абаронцы таксама зьвярнулі ўвагу на тое, што падчас касацыйнага разгляду, як і на першым працэсе, парушаліся права А. Клімава на абарону. У прыватнасьці, разгляд касацыі адбываўся ў адсутнасьць асуджанага, хаця ён рашуча настойваў на сваім удзеле ў паседжанні, і закон гэта дазваляе. Упершыню была дапушчаная ў якасьці абаронцы да ўдзелу ў працэсе жонка А.Клімава Тацяна Леановіч. Атрыманы за дзень да разгляду касацыйнай скаргі статус абаронцы дазволіць ёй наведваць мужа ў турме калі заўгодна, а ня раз на паўгады, як проста жонцы вязьня.

25 жніўня судовая калегія Вярхоўнага суда РБ адмяніла прысуд Мінскага гарадскога суда, які быў вынесены ў чэрвені Міколу Статкевічу і Валерыю Шчукіну, і накіравала справу на новы судовы разгляд.

На пачатку кастрычніка ў Мінску была канфіскаваная маёмасьць былой старшыні Нацбанку Беларусі Тамары Віннікавай. Падставай дзеля канфіскацыі стаў

дэкрэт А.Лукашэнкі, які прадугледжвае па-засудовую канфіскацыю маёмасці асобаў, якія ўчынілі супрацьпраўныя дзеянні з нанясеннем буйных матэрыяльных стратаў дзяржаве. Т.Віньнікава, якая цяпер знаходзіцца ў Англіі і мае там статус палітычнага ўцекача, заявіла, што збіраецца абскардзіць гэтае рашэнне праз суд, бо калі беларускія ўлады маюць да яе прэтэнзіі, дык яны могуць заявіць іх у адпаведнасці з міжнароднымі прававымі нормамаі.

5 кастрычніка з Аршанскай калоніі быў вызвалены па амністыі былы міністр сельскай гаспадаркі Беларусі Васіль Лявонаў. Амністыя стала мажлівай таму, што В.Лявонаву больш за 60 гадоў, ён ужо адбыў больш за палову тэрміну пакарання і не парушаў рэжыму.

20 кастрычніка скончыўся суд над Юліяй Чыгір, якая абвінавачвалася ў аказанні супраціўлення супрацоўніку міліцыі ў дзень вынясення прысуду яе мужу. Судзьдзя вынес прысуд: два гады турмы з адтэрміноўкай на адзін год... Такім чынам, у Беларусі і сям'і Чыгіроў стала на аднаго палітвязьня больш.

На пачатку сьнежня стала вядома, што спыніў галадоўку вязень Магілёўскага СІЗА Зьміцер Абадоўскі. Гэта ня першая ягоная спроба шляхам галадоўкі прыцягнуць увагу да сваёй асобы. Нагадаем, што Зьміцер Абадоўскі знаходзіцца пад вартай ужо 17 месяцаў, за якія абвінавачаньне так і дало доказаў ягонай віны ў згвалтаваньні... Зьміцер Абадоўскі спыніў галадоўку пасля таго, як пачаў рэзка губляць зрок і слых, і яго перавялі з карцэру ў звычайную камеру.

5 сьнежня ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь адбыўся разгляд касацыйнай скаргі абаронцаў Міхаіла Чыгіра і касацыйнага пратэсту пракуратуры. Разглядала справу калегія Вярхоўнага суда РБ у складзе судзьдзяў Вярхоўнага суда Кашко, Корзуна і Чамрукова. Бок абвінавачаньня падтрымліваў пракурор Генпракуратуры РБ Юркевіч. Абарону прадстаўлялі адвакат Аляксандр Пыльчанка, Юлія Чыгір і прадстаўнік ГА ПЦ "Вясна" Барыс Гюнтэр. На разглядзе справы спачатку выступілі Міхаіл Чыгір і абаронцы, якія, абгрунтоўваючы свае доказы, прапанавалі Вярхоўнаму суду адмяніць прысуд Гарадзкога суда і спыніць крымінальную справу супраць М.Чыгіра ў сувязі з недаказанасцю злачынства. Пракурор запатрабаваў адправіць справу на новы разгляд у Гарадзкі суд, але Вярхоўны суд улічыў заўвагі абароны і прыйшоў да высновы, што матэрыяламі справы віна М.Чыгіра не даказаная. Таму прысуд Гарадзкога суда быў адменены (за недаказанасцю), а справа накіраваная ў Генеральную пракуратуру на дасьледваньне.

ПРАБЛЕМА ЗЬНІКНЕНЬНЯ ЛЮДЗЕЙ У БЕЛАРУСІ

У 2000 годзе сьпіс людзей, што бясьсьледна зьніклі ў Беларусі, папоўніў тэлеаператар расійскай тэлекампаніі ГРТ Дзьмітры Завадзкі. 7 ліпеня ён прапаў бяз вестак па дарозе ў аэрапорт «Мінск-2»... А першым у Беларусі зьнік былы міністр унутраных справаў Беларусі Юры Захаранка. Здарылася гэта 8 траўня 1999 году. З таго часу сьледства, узбуджанае па крымінальнай справе аб зьнікненьні вядомага дзеяча апазіцыі, топчацца на месцы. Няма зрухаў і ў іншых расьсьледваньнях, што вядуцца па фактах зьнікненьня В.Ганчара і А.Красоўскага, якія зьніклі 16 верасьня 1999 году...

На працягу году беларускія праваабаронцы, родныя і блізкія зьніклых неаднаразова спрабавалі прыцягнуць увагу ўладаў і міжнароднай супольнасьці да гэтай праблемы з дапамогай пікетаў, зваротаў, прэс-канфэрэнцыяў. Самай буйной акцыяй стала мерапрыемства, праведзенае ГА ПЦ «Вясна» у дзень чарговай гадавіны прыняцьця Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека – 10 сьнежня. Каля двухсот чалавек «гулялі» ў гэты дзень па цэнтры Мінску, апранутыя ў накідкі з партрэтамі Ю.Захаранкі, В.Ганчара, А.Красоўскага, Дз. Завадзкага і надпісамі: «Дзе ён?» і «10 сьнежня – Дзень правоў чалавека».

У пачатку студзеня Вярхоўны Савет РБ 13-га скліканьня зьвярнуўся да прэзідэнта Украіны Леаніда Кучмы з просьбай прадставіць інфармацыю пра мажлівае знаходжаньне на тэрыторыі Украіны Віктара Ганчара і Юрыя Захаранкі. Зварот выкліканы заявай А.Лукашэнкі, што дзеячы апазіцыі, якія зьніклі летась пры загадкавых абставінах, знаходзяцца на тэрыторыі Украіны.

20 студзеня экс-старшыня Нацбанку Беларусі Тамара Віннікава, якая «прапала» 8 красавіка 1999 году і «знайшлася» 13 сьнежня гэтага ж году, у тэлефоннай размове з выканаўчым дырэктарам Беларускага Хельсінкскага камітэту Алегам Гулакам паведаміла, што рыхтуе для СМІ вялікае інтэрв'ю, у якім падрабязна распавядзе пра тое, як ёй удалося ўцячы ад аховы і пра абставіны зьнікненьня В.Ганчара і Ю.Захаранкі.

25 студзеня газеце «Народная воля» даў інтэрв'ю Уладзімір Барадач – старшыня грамадзкай камісіі па расьсьледваньні абставінаў зьнікненьня былога міністра ўнутраных справаў Юрыя Захаранкі. Хоць з часу зьнікненьня – 8 траўня 1999 году – прайшло больш за восем месяцаў, дзяржаўныя сьледчыя органы так і не змаглі даць адказ на пытаньне, што здарылася з Ю.Захаранкам, і дзе ён зараз знаходзіцца. Больш за тое, яны перашкаджалі працы грамадзкай камісіі, а крымінальную справу паводле зьнікненьня Ю.Захаранкі ўзбудзілі толькі ў верасьні,

пасья зьнікнення В.Ганчара і А.Красоўскага. Уладзімір Барадач мяркуе, што Юры Захаранка жывы: «Сёньня лёгка «схаваць» людзей дзе заўгодна, нават у «неафіцыйнай» турме, – лічыць ён. – Ня выключана, што яго маглі проста арыштаваць, і ён знаходзіцца ў дзяржаўным сьледчым ізалятары...»

21 красавіка штотыднёвая газета “Свободные новости” надрукавала сенсацыйныя падрабязнасьці зьнікнення 16 верасьня 1999 году старшыні Цэнтральнай выбарчай камісіі РБ Віктара Ганчара. У газету трапіла відэастужка з прызнаньнямі шафэра В.Ганчара, які цяпер знаходзіцца за мяжой. Яўген Лычоў паведаміў наступнае: “Апошні час мы з Віктарам Восіпавічам часта заўважалі, што за намі сочаць. (...) У той дзень сачылі ад самага пад’езду да лазьні. Пра ўсё гэта я пазьней гаварыў сьледчым і міліцыі. Але гэтыя паказаньні ня ўносіліся ў пратакол абсалютна. У той дзень, калі мы пад’ехалі да лазьні, я заўважыў з яе тыльнага боку БМВ цёмнага колеру 7-й мадэлі.(...) За 15 хвілінаў да выхаду Ганчара і Красоўскага з лазьні я паехаў па адным даручэньні. За мною рушыла другая іншамарка, якая “пасьвіла” мяне да выезду з гораду. (...) Пасьля ўсяго, што адбылося, на мяне выйшлі некалькі сьведкаў захопу. Справа ў тым, што я жыву ў раёне лазьні, дзе былі ў той дзень Ганчар з Красоўскім, таму ім няцяжка было са мною зьвязацца. Як і меркавалася, захоп рабіўся дзэвюма машынамі. Адна легкавая машына блакавала джып Красоўскага сьпераду, другая – ззаду. З двух бакоў выскачылі людзі, выбілі шкло ў джыпе і волакам выцягнулі з аўто Ганчара і Красоўскага. Іх пасадзілі ў розныя машыны. Джып спрабавалі завесьці, але не завялі. (...) Хутчэй за ўсё, джып адцягнулі на буксіры. Пасьля захопу мяне сталі актыўна апрацоўваць. У ГУУС Мінгарвыканкаму мяне гвалтоўна дастаўлялі людзі ў масках. Бяз позваў, без ніякіх тлумачэньняў. Сьледчых цікавіла ня дзе знаходзяцца Віктар Восіпавіч і Красоўскі, а інфармацыя, якой я валодаю. Я быў выпушчаны пасья таго, як з мяне спрабавалі выбіць, каб я гаварыў: Ганчар зьбег. Калі мяне выпусьцілі... да мяне сталі прыходзіць нейкія людзі, фактычна я перастаў жыць дома”.

7 траўня ў Мінску на вул. Магілёўскай на месцы, дзе год таму зьнік былы міністр унутраных справаў Беларусі Юры Захаранка, адбыўся несанкцыянаваны пікет, у якім прынялі ўдзел родныя і блізкія былога міністра. Да гадавіны зьнікнення экс-міністра Юрыя Захаранкі грамадзкім аб’яднаньнем «Прававая дапамога насельніцтву» быў прымеркаваны выпуск бюлетэня з матэрыяламі незалежнага расьсьледваньня «Дзе Юры Захаранка?». 5 траўня адбылася прэзентацыя выданьня, на якой выступіў кіраўнік «Прававой дапамогі насельніцтву» Алег Волчак, які падкрэсьліў, што матывы зьнікнення Ю.Захаранкі выключна палітычныя. У зборніку, дарэчы, зьмешчаная інфармацыя паводле публікацыяў у

беларускім друку, звестак міжнародных праваабарончых арганізацыяў «Міжнародная ліга правоў чалавека» і «Міжнародная амністыя», а таксама паводле матэрыялаў грамадзкай камісіі па расьсьледваньні абставінаў зьнікненьня Ю.Захаранкі.

7 ліпеня па дарозе ў Нацыянальны аэрапорт «Мінск-2» зьнік тэлеаператар расійскага тэлеканалу ГРТ Дзьмітры Завадзкі. Беларускае тэлебачаньне адразу агучыла некалькі версіяў прычынаў зьнікненьня вядомага журналіста: гэта «чачэнскі сьлед» (перад гэтым Дз.Завадзкі разам з П.Шараметам здымаў фільм пра Чачню), гэта спроба П.Шарамета прыцягнуць увагу да сваёй асобы напярэдадні выбараў у парламент, гэта правакацыя беларускай апазіцыі, якая жадае зьняславіць уладныя структуры... Былі і іншыя версіі. Іх шматлікасьць ці ня сьведчыць пра тое, што ўлады нейкім чынам загадзя ведалі пра «зьнікненьне Дз.Завадзкага».

У жніўні стала вядома, што сям'я генерала Ю.Захаранкі, мае намер прасіць палітычнага прытулку ў Германіі. Жонка экс-міністра ўнутраных справаў Вольга ужо некалькі тыдняў знаходзіцца ў Германіі. Да яе далучыліся дачкі, адна з іх – з маленькім дзіцём. Яны ўдзельнічаюць у сустрэчах з грамадзкасьцю, праводзяць прэсканфэрэнцыі. На працягу ўсяго візіту ім тэлефануюць невядомыя і пагражаюць расправай па вяртаньні на радзіму. Гэта і падштурхоўвае іх да магчымага прыняцьця рашэньня аб невяртаньні дамоў.

3 жніўня на плошчы Бангалор у Мінску “Цэнтр па правах чалавека”, які ўзначальвае вядомая адвакатка Вера Страмкоўская, правёў пікет, прысьвечаны праблеме зьнікненьня вядомых людзей: палітыкаў – В.Ганчара і Ю.Захаранкі, бізьнесьмена А.Красоўскага, тэлежурналіста Дз.Завадзкага. У акцыі ўзялі ўдзел прадстаўнікі Праваабарончага цэнтру “Вясна”, аб'яднаньня “Прававая дапамога насельніцтву” і грамадзянскай ініцыятывы “Хартыя-97” – усяго 15-20 чалавек. Падчас акцыі ўдзельнікі раздавалі ўлёткі з інфармацыяй па гэтай праблеме і Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека.

28 жніўня аператару расійскай тэлекампаніі ГРТ Дзьмітрыю Завадзкаму споўнілася 28 гадоў. Бацькі і жонка Дзьмітрыя, як і родныя і блізкія Ю.Захаранкі, А.Ганчара, А.Красоўскага, што прапалі бяз вестак у мінулым годзе, спадзяюцца, што ён жывы і хутка будзе знойдзены. Вядома, што сьледства праводзіць работу з 5 падазраваемымі ў дачыненьні да зьнікненьня Дз. Завадзкага. Некаторыя з іх затрыманыя. Апошнім часам сьледствам актыўна распрацоўваецца версія, зьвязаная з камандыроўкай Дзьмітрыя ў Чачню і інтэрв'ю, дадзеным пра гэта ў канцы студзеня “Белорусской деловой газете”. Дзьмітры ў ім сказаў пра тое, што на баку чачэнскіх

баевікоў ваююць наёмнікі з Беларусі і паведаміў, што нядаўна быў затрыманы адзін з іх, былы баец спецпадраздзялення “Алмаз”. Пасля апублікавання інтэрв’ю Завадзкаму пачалі званіць невядомыя і дамаўляцца пра сустрэчу...

16 верасня, у гадавіну з’нікнення В.Ганчара і А.Красоўскага, на месца здарэння прыйшлі родныя зніклых і палітыкі, каб яшчэ раз нагадаць грамадзкасці пра нявырашанасць гэтай праблемы. Пасля мерапрыемства пачаліся затрыманыя яго ўдзельнікаў. На скрыжаванні вуліцаў Кірава і Сьвярдлова каля 13.30 былі затрыманыя дэпутат ВС 13-га склікання П.Знавец і журналісты Г.Барбарыч і Ул.Глод. Затрыманых даставілі ў Ленінскі РУУС г.Мінску, дзе ў хуткім часе журналістаў адпусьцілі, а на П.Знаўца склалі пратакол адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.1 (парушэнне парадку правядзення масавых мерапрыемстваў). У гэты дзень у ГУУС Ленінскага раёну быў дастаўлены таксама сябра АГП Бажанаў, які таксама браў удзел у мерапрыемстве. На яго быў складзены пратакол адміністрацыйнага правапарушэння па тым жа артыкуле, што і на П.Знаўца, і выпісаная пазва ў аддзяленне міліцыі на 18 верасня. П.Знавец 18 верасня з аддзялення міліцыі быў датаўлены ў суд Ленінскага раёну сталіцы, затым – у РУУС на вуліцы Кірава, дзе судзьдзя Церашкова перанесла судовае паседжаньне на наступны дзень.

16 верасня, у гадавіну з’нікнення В.Ганчара, Старшынства Еўрасаюзу прыняло дэкларацыю “Аб з’нікненні спадара Ганчара”. У дэкларацыі сказана: “Ужо шмат разоў Еўрапейскі саюз заклікаў беларускія ўлады актыўна прадпрымаць неабходны вышук і ўнесьці яснасць наконт гэтага з’нікнення, а таксама астатніх, падобных да яго. Старшынства Еўрапейскага саюзу выказвае шкадаваньне, што праз год пасля з’нікнення адсутнічае ўсялякі прагрэс у гэтым накірунку”.

29 верасня ў Мінску ў Нацыянальным мастацкім музеі адбылося адкрыццё выставы швецкай фотамастачкі Марыі Содэберг пад назовам: “Пікнік. Беларусь”. Выстава прыцягнула вялікую ўвагу грамадзкасці, бо яна стала ня толькі культурнай зьявай, але і праваабарончай. Героі твораў Марыі Содэберг – родныя беларускіх палітвязьняў: сын, дачка і жонка Андрэя Клімава, дачка і ўнук Васіля Лявонава, дачка Валерыя Шчукіна, дачка і жонка Мікалая Статкевіча, Юлія Чыгір.

4 сьнежня стала вядома, што ў Швецыі пачалася кампанія па зборы подпісаў пад зваротам да Аляксандра Лукашэнкі. Петыцыю, напісаную пасля дэманстрацыі па Швецкім тэлебачанні фільма Паўла Шарамета “Дзікае паляваньне” (фільм быў паказаны 26 і 28 лістапада 2000 году) падпісалі 124 члены Швецкага парламенту. У сваім звароце швецкія парламентарыі выказалі занепакоенасць лёсам людзей, якія

з'явілі ў Беларусі ў перыяд з 7 траўня 1999 году па 7 ліпеня 2000: Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Дзьмітрыя Завадзкага... У петыцыі швецкія парламентарыі выказваюць спадзяваньне, што праўда пра зьніклых людзей будзе раскрытая і абнародаваная. Ліст будзе перададзены амбасадару Беларусі ў Швецыі, калі пад ім падпішацца 1000 чалавек. Кампанія па зборы подпісаў працягвалася да 19 сьнежня. Поўны тэкст петыцыі зьмешчаны на сайце: www.vitryssland.nu

20 сьнежня ў Мінску Грамадзкае аб'яднаньне «Праваабарончы цэнтр «Вясна» правяло прэс-канфэрэнцыю з удзелам родных і блізкіх асобаў, якія зьніклі бяссьледна. «Дзяржаўныя службы толькі робяць выгляд, што шукаюць вядомых у Беларусі людзей, якія прапалі бяз вестак, – падкрэсьліў на прэс-канфэрэнцыі прадстаўнік ГА ПЦ «Вясна» Б.Гюнтэр, – складваецца ўражаньне, што ўлады проста хочучь «пахавець» гэтыя справы. А гэта надзвычай небясьпечна, бо калі ня высьветліць ісьціну і не пакараць вінаватых, дык падобныя злачынствы будуць працягвацца...» На прэс-канфэрэнцыі выступілі Зінаіда Ганчар і Ірына Красоўская. «У зьнікненьні Віктара быў зацікаўлены толькі адзін чалавек, – сказала З.Ганчар, – і толькі гэты чалавек можа аддаваць загады любым сілавікам. Сьледчыя мусяць працаваць у першую чаргу над гэтай версіяй, але такой магчымасьці ў іх проста няма...» З.Ганчар выказала занепакоенасьць тым, што апошнім часам заўважае за сабой «сьлежку». Яна мяркуе, што гэтым ёй даюць зразумець, каб яна «не варушыла» справу аб зьнікненьні мужа і дамагаюцца ад яе, каб яна з'ехала з краіны, як зрабілі гэта Вольга Захаранка і асабісты кіроўца В.Ганчара Я.Лычоў, які знаходзіцца цяпер у Галандыі.

У канцы сьнежня стала вядома, што сям'я экс-міністра ўнутраных справаў РБ Юрыя Захаранкі атрымала палітычны прытулак у Германіі.

ФАКТЫ ЖОРСТКАГА АЛЬБО НЕГУМАННАГА АБЫХОДЖАНЬНЯ З УДЗЕЛЬНІКАМІ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ, ЗАТРЫМАНЫМІ І ЗЬНЯВОЛЕНЫМІ

ГА ПЦ «Вясна» вымушанае канстатаваць: ніводзін беларускі міліцыянт, абвінавачваемы ў неабгрунтаванай жорсткасці, зьдзеках, зьбіцці з нанясеньнем цялесных пашкоджаньняў у дачыненні да ўдзельнікаў акцыяў апазіцыі, так і ня быў пакараны. Звароты грамадзянаў, зьняважаных і зьбітых міліцыянтамі, у судовыя органы звычайна заканчваюцца нічым... Беспакаранасьць зьяўляецца адною з прычынаў таго, што колькасць такіх фактаў няўхільна расьце. Асабліва жорстка абыйшліся міліцыянты і супрацоўнікі спецслужбаў з удзельнікамі святаваньня Дня Волі 25 сакавіка. Толькі ў ГА ПЦ «Вясна» зьвярнулася 138 грамадзянаў, якія пацярпелі ад супрацоўнікаў «праваахоўных органаў».

1 сакавіка каля рэзідэнцыі прэзідэнта ў Мінску адбыўся несанкцыянаваны пікет. Удзельнікі пікету – Цімафей Дранчук, Піліп Клікушын, Лявон Малахаў трымалі плакаты, у якіх утрымліваліся патрабаваньні неадкладнага расьсьледваньня фактаў зьнікненьня вядомых беларускіх палітыкаў Віктара Ганчара, Юрыя Захаранкі і бізьнесьмена Анатоля Красоўскага. Усе ўдзельнікі пікету і некалькі журналістаў, якія прысутнічалі на акцыі, – Альгерд Невяроўскі (Радыё “Свабода”), Руслан Бацяноў (агенцтва БелаПАН), фотакарэспандэнт агенцтва «Рэйтэр» Васіль Фядосенка – былі затрыманыя і дастаўленыя ў ГАМ Ленінскага раёну г.Мінску. Журналісты праз гадзіну былі адпушчаныя, а астатніх былі складзеныя адміністрацыйныя пратаколы. Удзельнікаў пікету абвінавачваюць у дробным хуліганстве. Адміністрацыйныя матэрыялы, складзеныя на ўдзельнікаў пікету, былі разгледжаныя судзьдзёй Ленінскага раёну г.Мінску Жданок. Усе затрыманыя атрымалі па пяць сутак адміністрацыйнага арышту. Увечары падчас перавозкі арыштаваных з памяшканьня ГАМ Ленінскага раёну супрацоўнікі міліцыі беспадстаўна выкарысталі фізічную сілу – ударылі Цімафея Дранчука галавой аб машыну, разьбілі акулера. Арыштаваны атрымаў чэрапна-мазгавую траўму, з-за якой 5 сакавіка ягоны стан рэзка пагоршыўся. Цімафея даставілі ў 3-ю гарадзкую клінічную бальніцу, дзе дыягназ быў пацьверджаны. 18-гадовы Ц.Дранчук быў датэрмінова адпушчаны на волю, астатнія пікетчыкі – Лявон Малахаў і Піліп Клікушын – выйшлі на волю 8 сакавіка, адбыўшы свой тэрмін пакараньня цалкам.

14 сакавіка завяршылася справа А.Пікулы – старшыні Баранавіцкай гарадзкой рады БНФ “Адраджэньне”. 22 кастрычніка 1999 году А.Пікула быў зьбіты супрацоўнікамі міліцыі за выкрык “Жыве Беларусь!” Алесь Пікула быў пратрыманы з

пашкоджанай міліцыянтамі рукой да суда 3 сутак, а потым прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці за дробнае хуліганства ў выглядзе штрафу. А. Пікула падаў скаргу на імя старшыні Брэсцкага гарадскога суда, які адмяніў пастанову Баранавіцкага суда і накіраваў справу на новы разгляд, які адбыўся 14 сакавіка. У Баранавіцкім гарадзкім судзе пасля бліскучай заключнай прамовы адваката Зоі Гаўдзеі судзьдзя Ж.М.Капачэўская вынесла канчатковы вердыкт: “Адміністрацыйную справу ў адносінах да Пікулы А.В. спыніць у сувязі з адсутнасцю складу злачынства”. Гэтае рашэнне зьяўляецца вынікам амаль пяцімесячнага змаганьня сяброў ПЦ “Вясна” г.Баранавічы і адваката З.Гаўдзеі з дзяржаўнай рэпрэсіўнай машынай.

15 сакавіка Галіна Рабянкова вярталася дамоў пасля заканчэння “Маршу Свабоды-2”. У раёне скрыжаваньня вуліц Варвашэні і Багдановіча яна выпадкова стала сьведкай неправамерных дзеяньняў супрацоўнікаў міліцыі – яны жорстка зьбівалі невядомага чалавека, які быў на падпітку. Два міліцыянты білі яго кулакамі ў твар, цягалі па зямлі. У выніку гэткага “затрыманьня” з мужчыны была сарваная ўся вопратка, ён застаўся па пояс голы. Людзі, што стаялі побач, пачалі выказваць абурэнне дзеяньнямі “ахоўнікаў правапарадку”. Галіна Рабянкова вырашыла сфатаграфавачь гэты момант. Калі яна зрабіла некалькі здымкаў, адзін з міліцыянтаў нечакана накінуўся на яе і зьбіў з ног. Спадарыня Рабянкова ўпала на асфальт і да крыві разьбіла руку. Міліцыянты выхапілі з рук Г. Рабянковай фотаапарат, вынялі з яго фотастужку і на вачах у Г. Рабянковай ды іншых сьведкаў парвалі яе на дробныя кавалкі. Потым выхапілі з яе рук пакет і сумку і пачалі вобыск. Знайшлі некалькі наллек “Марш Свабоды-2”. Супрацоўнікі міліцыі абражалі Г. Рабянкову нецэнзурнай лаянкай. Спадарыня Г. Рабянкова спрабавала высветліць іх прозьвішчы, але замест адказу адзін з “герояў” пырснуў ёй у твар сьлезачечным газам.

21 сакавіка ў г. Баранавічы за расклеіваньне ўлётак з запрашэньнем на дазволены гарвыканкамам мітынг з нагоды Дня Волі былі арыштаваныя Мікалай Агароднік і Раман Гундар. Нягледзячы на тое, што з сабою яны мелі копію дазволу гарвыканкаму, трое міліцыянтаў груба абышліся з хлопцамі, зьбілі іх, а адзін міліцыянт наклеіў аб’яву на грудзі М. Агародніку. Арыштаваных адвезьлі ў пастарунак, дзе пратрымалі іх паўтары гадзіны, не дазволіўшы патэлефанаваць бацькам, а потым адпусьцілі. З дапамогай мясцовых актывістаў ПЦ «Вясна» ад імя хлопцаў была складзеная заява ў пракуратуру на неправамоцныя дзеяньні супрацоўнікаў міліцыі.

23 сакавіка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з’явіўся Аляксандр Абрамовіч, актывіст Барысаўскага аддзялення Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада), сябра БХК. Ён паведаміў, што з 14 лютага па 20 сакавіка 2000 году (35 сутак) адбываў адміністрацыйнае пакараньне ў ізалятары часовага ўтрыманьня Барысаўскага ГАУС за арганізацыю трох пікетаў на праваабарончую тэматыку. Першае пакараньне (15 сутак адміністрацыйнага арышту) было вынесенае А.Абрамовічу за арганізацыю ў Барысаве сёлета 16 студзеня на цэнтральнай плошчы несанкцыянаванага пікету супраць дыктатуры ў Беларусі і з патрабаваньнем пошуку зьніклых дзеячаў беларускай апазіцыі пад лозунгамі: “Дыктатура ня пройдзе!”, “Захаранка, Ганчар... Хто наступны?”, “Рукі прэч ад Чыгіра!” Тады былі затрыманыя і асуджаныя за парушэньне арт. 167.1 ч.1 КаАП РБ (парушэньне парадку правядзеньня масавых мерапрыемстваў) старшыня Барысаўскага аддзяленьня БСДП (Народная Грамада) Генадзь Гаўрусеў (7 сутак арышту), старшыня Барысаўскай рады БНФ Анатоль Аскерка (3 сутак) і Аляксандр Абрамовіч (15 сутак арышту). Суд над А. Абрамовічам адбываўся 8 лютага, і, нягледзячы на тое, што абвінавачваемы ў суд не з’явіўся, яму завочна быў вынесены прысуд.

Наступнае пакараньне ў выглядзе 10 сутак адміністрацыйнага арышту было вынесенае Аляксандру Абрамовічу за ўдзел у несанкцыянаваным пікеце ў Барысаве 6 лютага. У гэтым пікеце бралі ўдзел таксама актывісты Барысаўскай маладзёвай арганізацыі Маладая Грамада. Пікет быў накіраваны супраць вайны ў Чачні і праходзіў пад лозунгамі: “Рукі прэч ад Чачні!”, “Свабоду чачэнскаму народу!”, “Далоў расійскі імперыялізм!”. На пікетчыкаў, якія сабраліся на цэнтральнай плошчы гораду, былі складзеныя адміністрацыйныя пратаколы за парушэньне арт. 167.1 ч.1 КаАП РБ – на Антона Цялежнікава (паколькі ён непаўнагадовы, атрымаў папярэджаньне), Кастуся Кузьняцова (атрымаў 3 сутак арышту); за парушэньне арт. 167.1 ч.2 КаАП – Зьміцера Абрамовіча (пакараны на 7 сутак арышту) і Аляксандра Абрамовіча (10 сутак арышту). Затрыманы А.Абрамовіч быў 14 лютага падчас правядзеньня каля будынку Барысаўскага гарадзкога суда пікету супраць карупцыі і ў падтрымку барысаўскага прадпрымальніка Ігара Ледніка, суд над якім распачаўся ў Барысаўскім судзе ў гэты дзень. На думку арганізатараў пікету, прадпрымальнік незаконна арыштаваны і ягоная справа надуманая, таму яны і сабраліся, каб выказаць пратэст супраць гэтага беззаконья. А. Абрамовіч быў дастаўлены ў ізалятар часовага ўтрыманьня Барысаўскага ГАУС. Назаўтра, 15 сакавіка адбыўся суд, на якім затрыманы атрымаў пакараньне за ўдзел у акцыях 6 і 14 лютага (па 10 сутак), а таксама было дададзенае пакараньне за пікет 16 студзеня (15 сутак), таму тэрмін, які А.Абрамовічу давалося правесці за кратамі, склаў 35 сутак. Адбыўшы іх, актывіст

Народнай Грамады зьвярнуўся з заявай у Праваабарончы Цэнтр “Вясна”. У сваёй заяве А.Абрамовіч напісаў так:

“Гэтае маё працяглае знявольненне я кваліфікую як катаваньне па наступных прычынах:

мне адмаўлялася ў прагулках усе 35 сутак, што вельмі дрэнна адбілася на маіх лёгкіх;

- у камеру, дзе я сядзеў, неаднаразова змяшчалі асуджаных з адкрытай формай туберкулёзу, што катэгарычна забаронена санітарнымі нормамі. Асуджаных папярэдзвалі пра свае захворваньні міліцыянтаў перад змяшчэннем іх у камеру са здаровымі людзьмі. Я ведаю прозьвішчы хворых з адкрытай формай туберкулёзу, якія сядзелі са мной у адной камеры: Генадзь Сакалоўскі сядзеў са мной чатыры дні, Анатоль Маісеенка – два дні, прычым на другі дзень у яго пачалося крывахарканьне і тэрмінова была выкліканая «хуткая дапамога». Доктары, якія прыехалі і агледзелі Анатоля Маісеенку, казалі, што з ім нельга побач дыхаць, а ня тое што сядзець у адной камеры.
- А.Маісеенка разам з Г.Сакалоўскім былі адразу выпушчаныя на волю пасля агляду дактароў;
- у камеры існуюць антысанітарныя ўмовы: сьпертае вільготнае паветра, наяўнасьць клопоў і вошай”.

25 сакавіка ў Мінску адбылося сьвяткаваньне Дня Волі. Улады жорстка расправіліся з тымі, хто прыйшоў на плошчу Якуба Коласа, каб прыняць удзел у сьвяткаваньні. У Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнулася 138 грамадзянаў, якія пацярпелі ад дзеяньняў супрацоўнікаў міліцыі ў Дзень Волі 25 сакавіка.

Сьведчаньні пацярпелых:

З заявы Міхаіла Васілеўскага: “У 11.30 на вул. Варвашэні я быў затрыманы ў сваёй машыне. Разам са мною знаходзіўся 2-гадовы сын. У мяне была рэквізаваная мая асабістая відэакамера. У гэты час мой двухгадовы сын застаўся ў машыне адзін, страшэнна напалоханы, моцна плакаў, бо бачыў, як мяне схапілі. Мяне падвезьлі да «аўтазака», які стаяў каля школы міліцыі, і пачалі туды запіхваць. На мае настойлівыя просьбы мяне адпусьціць (бо засталася адно двухгадовае дзіця ў машыне ў цэнтры гораду) яны не зьвярталі ўвагі. Толькі ў апошні момант палкоўнік, убачыўшы дзіця ў машыне, загадаў мяне адпусьціць, пры гэтым абразіўшы”.

З заявы Алега Проніна: “Мяне схапілі за рукі 4 супрацоўнікі міліцыі, а яшчэ некалькі чалавек пачалі мяне зьбіваць нагамі і дубінкамі. Зьбіваючы, пацягнулі ў мікрааўтобус”.

З заявы Ларысы Лапарскай: “Мяне запхнулі ва УАЗік і завезьлі ў Савецкі РАУС. Па дарозе міліцыянт з імем Паша ўвесь час мне пагражаў. А ў тамбуры будынку РАУС і на лесьвіцы ён зьбіваў мяне і рваў мой пінжак. А ў мяне рэўматоідны артрыт. У пастарунку былі розныя людзі. Быў Івашкевіч, Чахольскі, Мая Тодараўна Кляшторная. А былі і зусім выпадковыя людзі. Была сталая жанчына. Вельмі бледная з хваравітым тварам. Яна гаварыла, што толькі што выпісалася са шпіталю. Яна была ў краме “Сталічны”, дзе набыла прадукты. Наогул, у пастарунку было 8 сталых жанчын ва ўзросьце каля 60 гадоў. Шмат было непаўнагадовых. Адзін 15-гадовы хлопчык увесь час пытаўся, за што яго схапілі? Ён казаў: “Я ехаў на працу да мамы”. Ён нічога ня ведаў ні пра Дзень Волі, ні пра БНР і, здаецца, нават пра БНФ”.

З заявы Мікалая Новіка: “Я прыехаў у Мінск па сваіх навуковых справах. Мне неабходна было ўдакладніць некаторыя пытаньні, зьвязаныя з Міжнароднай навуковай канфэрэнцыяй 6-7 красавіка ў Будапешце. Прыкладна каля 13 гадзінаў, калі праходзіў па плошчы Якуба Коласа, я быў схоплены людзьмі ў міліцэйскай форме. Ніякіх папярэджаньняў ці абвінавачаньняў у парушэньні грамадзкага парадку прадстаўлена мне не было. На мае просьбы назвацца гэтыя людзі адказвалі бруднай лаянкай. Падчас майго затрыманьня аўтобус ужо быў цалкам запоўнены іншымі грамадзянамі. Я сьведчу, што ў аўтобусе людзей кідалі тварамі на падлогу (гэта адбылося і са мною), білі нагамі і дубінкамі, абражалі нацыянальную і чалавечую годнасьць, пагражалі”.

З заявы Мікалая Хаткевіча: “25.03. 2000 г. я і мая жонка гандлявалі на адведзеным Мінгарвыканкамам месцы ў садавіна-гародніннай лаўцы, што каля крамы “Сталічны”. (...) Раптам зьявіліся двое ў міліцэйскай форме, схапілі мяне за абедзьве рукі і пацягнулі ў “варанок”, дзе ўжо сядзела 8-9 чалавек: адзін прасіўся ў прыбіральню, на прыступках якой ён быў схоплены, дайсьці да прыбіральні яму не дазволілі міліцэйскія кардоны (калі хто ня ведае, гэтая «знакамітая» ўстанова знаходзіцца ў двары за ЦУМам), другі прасіўся на свае ўласныя імяніны (хлопец устаў з-за стала, каб схадзіць у “Сталічны” па прадукты)”.

З заявы Уладзіміра Халіпа: “25 сакавіка падчас масавага захопу ўдзельнікаў сьвяткаваньня Дня Волі я, беларускі пісьменьнік Уладзімір Халіп, разам з дачкой, журналісткай Ірынай Халіп быў затрыманы міліцыянтамі. На маё патрабаваньне назваць свае прозьвішчы яны ніяк не адрэагавалі. Затрыманьне з ужываньнем

грубай фізічнай сілы адбылося на плошчы Якуба Коласа перад будынкам філармоніі ў 12 гадзінаў 17 хвілінаў. Нас старанна абшукалі. На працягу дня яны паўтарылі вобыск тройчы, кожны раз патрабуючы ў мяне зброю. Нас заштурхнулі ў «аўтазак», дзе людзей было ўжо столькі, што ніхто ня мог варухнуцца. Калі нас павезьлі, старэйшыя людзі ад недахопу паветра пачалі задыхацца, але на нашыя патрабаваньні дапамагчы ім канваіры не зьвярнулі ўвагі. Нас адвезьлі ў вайсковую частку на вуліцы Маякоўскага, дзе трымалі ў ангары некалькі гадзінаў пад аховай салдатаў унутраных войскаў. Разам са мною там утрымлівалася больш за 200 чалавек. Аператыўнікі старанна агледзелі ўсе паперы, якія былі ў мяне, зрабілі здымкі ў фас і профіль, надаўшы кожнаму з нас парадкавы нумар. Каля 17 гадзінаў нас выпусьцілі з тэрыторыі вайсковай часткі. Але ледзь мы выйшлі на вуліцу, як услед выбег афіцэр і загадаў неадкладна зьнікнуць, бо калі мы гэтага ня зробім, нас арыштуюць і адвядуць ў спецразмеркавальнік. Гэтыя дзеянні лічу грубым парушэньнем маіх канстытуцыйных правоў”.

З заявы Адама Шпакоўскага: “Я здзівіўся, што плошча Якуба Коласа ахоўваецца міліцыяй, і зьвярнуўся да міліцыянта, выпадкова назваўшы яго (маёра) лейтэнантам. Ён ускіпеў, пачаў адштурхоўваць мяне і даў загад сваім затрымаць. Аніякага сходу ці мітыngu на гэтым месцы я не назіраў. Праз некаторы час той самы маёр падвёў да машыны (нумар МН 0262) затрыманага. Ubачыўшы мяне на заднім сядзеньні, маёр зноў разьюшыўся, ударыў мяне ў твар спачатку антэнай рацыі, потым кулаком, разьбіўшы мне нос”.

З заявы Андрэя Небышынца: “Калі я ўбачыў, што каля мяне схапілі жанчыну, я падыйшоў і адцягнуў яе ад міліцыянта. Тады яны адпусьцілі жанчыну і схапілі мяне. Мне ў вочы пырснулі сьлезацечным газам і пасля гэтага запхнулі ў машыну”.

З заявы Сяргея Селезьня: “25.03. 2000 каля крамы “Сталічны” я быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі без усялякіх на тое прычынаў. Праседзеў у Савецкім РАУС амаль 5 гадзінаў, пасля чаго быў дастаўлены ў спецразмеркавальнік на вул. Акрэсьціна, дзе прабыў 2 сутак. 27. 03. 2000 г. мяне даставілі ў Савецкі суд для разгляду маёй справы”.

З заявы Сяргея Вяргейчыка: “25 сакавіка я і мой таварыш Канпелька Сяргей купілі піва ў краме каля кінатэатру “Октябрь” і пілі яго. Нечакана пад’ехаў аўтобус, з яго выбеглі прыкладна, 8-10 міліцыянтаў і нас арыштавалі. Нас прывезьлі ў вайсковую частку на вул. Маякоўскага, пратрымалі да 17.00, пасля гэтага адвезьлі ў Партызанскі РАУС, дзе склалі пратаколы і трымалі да 20.00. Потым адвезьлі ў спецпрыёмнікразмеркавальнік на вул. Акрэсьціна і пратрымалі там 2 сутак. 27.03.

2000 г. нас прывезьлі ў суд Савецкага раёну. Судзьдзя выклікала двух як быццам бы сьведкаў – міліцыянтаў з Партызанскага РАУС. Адзін з іх мяне не пазнаў, а другі сказаў, што затрымаў мяне каля філармоніі”.

З заявы Івана Курмановіча: “Я быў схоплены салдатамі ў зялёнай камуфляжнай форме без усялякіх на тое падставаў. У руках у мяне былі толькі газеты “Белорусская деловая газета” і “Народная воля”. І хоць я прад’явіў чарнобыльскае пасьведчаньне з фотакарткай і сказаў, што я былы падпалкоўнік міліцыі, мяне закінулі ў клетку з кратамі ў “варанку”.

З заявы Аляксея Шыдлоўскага: “Я быў зьбіты з ног, пасья чаго мне скруцілі рукі, нанеслі кантрольны ўдар ў сонечнае спляценьне, закінулі ў мікрааўтобус з АМАПам, тварам на падлогу. На мяне закінулі яшчэ трох чалавек, ад чаго сьціснулася мая грудная клетка і стала цяжка дыхаць. У адказ на спробу паведаміць, што я журналіст, мяне аблаялі. Пасья адвезьлі ў спортзалу – металічны ангар на вуліцы Маякоўскага”.

З заявы Валерыя Рудэнкі: “Пры выхадзе з гастраному “Сталічны” мяне без тлумачэння прычыны схопілі за рукі два міліцыянты і пацягнулі ў міліцэйскую машынабудку. У будцы я сядзеў у адзіночным адсеку. Высадзілі ў невядомым месцы. Там было шмат замежнікаў і журналістаў. Праз некалькі гадзінаў некалькі чалавек (у тым ліку і мяне) павезьлі ў невядомым накірунку. Без ніякіх тлумачэнняў высадзілі на краі горада ў раёне Чыжоўка.”

З заявы Аляксандра Карызны: “Я пенсіянер, маю 69 гадоў. 25 сакавіка я сядзеў на лаўцы каля філармоніі. (...) Мяне схопіла каманда з чатырох чалавек з сабакамі і зачыніла ў клетцы за кабінай кіроўцы, насупраць дзьвярэй. У 12.45 пачуў адчайныя крыкі: “Людзі ратуйце!”. У машыну закінулі сталую жанчыну ў паліто з сінім ацёчным тварам. Яна са сьвістам дыхала: ці то ад сардэчнага прыступу, ці то ад астмы. Жанчына прасіла канваіраў адпусьціць яе, выклікаць доктара і паветра, паветра... Маладзенькі белагаловы канваір адкрыў верхні люк машыны і сказаў, што гэта ўсё, што ён можа для яе зрабіць. Яе запхнулі ў другую клетку, каля дзьвярэй лёг сабака. (...) І вось мы ўжо ў спецразьмеркавальніку. У глыбіні залы бачу Юрыя Беленькага з КХП БНФ. Твар у крывападцёках. “Мяне білі”, – сказаў ён мне”.

З заявы Сьвятланы Канойка: “Усіх нас прыніжалі, абражалі, было вельмі шмат зьбітых людзей. Не было ніякай магчымасьці паведаміць блізкім, дзе мы знаходзімся. Тэлефанаваць не дазвалялі. Сталаму мужчыну стала кепска, яму нават не далі вады”.

26 красавіка затрыманыя на плошчы Якуба Коласа Зьміцер Жураўчык і Андрэй Сацупа былі моцна зьбітыя ў міліцэйскіх машынах па дарозе ў Гарадзкі аддзел міліцыі Ленінскага раёну г.Мінску. Усю ноч затрыманыя правялі ў ГАМе Ленінскага раёну, а зранку начальнік ГАМу выпісаў ім штраф у памеры 10 мінімальнага заробкаў. Вызваленыя З.Жураўчык і А.Сацупа пайшлі здымаць пабоі. У лякарні высветлілася, што ў З.Жураўчыка зламанае рабро.

26 красавіка ў Гомелі падчас акцыі “Час смутку”, прысьвечанай 14-ай гадавіне аварыі на Чарнобыльскай АЭС, стала вядома, што ўдзень у сваёй кватэры была зьбітая жонка аднаго з лідэраў мясцовай апазіцыі. Па словах жанчыны, у дзьверы пазванілі і назвалі яе па імені, а калі яна адчыніла, то ў кватэру ўварваліся людзі ў цывільным. Яны збілі яе, пагражалі расправай яе мужу і дачцы, калі яны прымуць удзел у акцыі “Час смутку” і будуць працягваць займацца “апазіцыйнай прапагандай”.

2 траўня, затрыманы і зьбіты 25 сакавіка (Дзень Волі) Сяргей П’яных, атрымаў адказ з пракуратуры Савецкага раёну г.Мінску на сваю скаргу з патрабаваннем узбудзіць крымінальную справу супраць супрацоўнікаў міліцыі, якія перавысілі свае службовыя паўнамоцтвы. С.П’яных быў затрыманы 25 сакавіка падчас штурму міліцыянтамі штабкватэры БНФ “Адраджэньне” (вул.Варвашэні, 8). Пры затрыманні С.П’яных быў зьбіты, з 25 да 27 сакавіка (да разгляду матэрыялаў справы ў судзе) ён знаходзіўся ў спецпрыёмніку разьмеркавальніку на вул.Акрэсьціна. Судовамедыцынская эксьпертыза афіцыйна пацьвердзіла факт зьбіцьця С.П’яных, суд прызнаў яго невінаватым і апраўдаў. У адказе з пракуратуры Савецкага раёну сказана: «Па Вашай заяве пракуратурай раёну праведзеная праверка. Па выніках праверкі прынятае рашэньне пра адмову ва ўзбуджэньні крымінальнай справы на падставе арт.5 п.2 КПК РБ (адсутнасьць складу злачынства). С.П’яных плануе абскарджваць рашэньне раённай пракуратуры.

5 чэрвеня ў Праваабарончы Цэнтр “Вясна” зьвярнулася Наталя Раўкова ў сувязі з парушэньнем правоў яе мужа Уладзіміра Раўкова, 1956 г.н., абвінавачанага па арт. 169.3 КК РБ па справе выкладчыкаў Гомельскага медінстытуту. Н.Раўкова сьцьвярджае, што ў дачыненні да яе мужа былі ўжытыя псіхатропныя сродкі. Свае словы Н.Раўкова пацьвярджае канкрэтнымі фактамі.

23 чэрвеня 26-гадовы Аляксей Паўціна быў арыштаваны людзьмі ў цывільным каля свайго дому на вул. Усходняй у Мінску, дзе ён жыве разам са сваёй бабуляй. Людзі ў цывільным прадставіліся супрацоўнікамі міліцыі, казалі, што маюць інфармацыю, паводле якой Аляксей зьяўляецца сьведкам крадзяжу, і загадалі яму

прайсці з імі. А. Паўціна адмовіўся, бо ня ведаў нічога пра крадзёж. Тады яму надзелі кайданкі і адвезлі ў аддзяленне міліцыі, дзе пачалі выбіваць паказанні – рабілі “ластаўку”, зьбівалі. Адпусьцілі яго толькі ў чатыры гадзіны раніцы. Пасля гутаркі з “ахоўнікамі парадку” у А.Паўціны былі цяжкія пашкодваньні: сатрасенне мозгу, зламаная ключыца, заплыло вока, засталіся сляды зьбіцьця на твары і па ўсім целе. У такім стане А.Паўціна трапіў у хірургічнае аддзяленне 6-й клінічнай бальніцы. 26 чэрвеня айчым Аляксея Віталь Нешка падаў у пракуратуру Савецкага раёну заяву пра ўзбуджэнне крымінальнай справы супраць супрацоўнікаў міліцыі. У той жа вечар каля 23.00 міліцыянты наведалі Аляксея Паўціну ў бальніцы. Што яны рабілі з Аляксеем – невядома. Калі 27 раніцай у бальніцу з’явіліся маці і айчым, каб адвезці Аляксея на судмедэкспертызу, зрабіць гэта было немагчыма, бо пасля начнога візіту хлопец быў пераведзены з хірургічнага аддзялення ў рэанімацыйнае. Маці і айчым Аляксея з’варнуліся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з просьбай аказаць дапамогу ў аднаўленьні справядлівасці.

7 ліпеня сябра Гарадзенскага Маладога Фронту Валеры Кісель прыехаў у г.Мінск, каб узяць удзел у семінары, арганізаваным Асамблеяй беларускіх няўрадавых арганізацыяў сумесна са швецкімі калегамі на тэму “Удасканаленне працы беларускіх няўрадавых арганізацыяў”. У ноч з 5 на 6 ліпеня (прыкладна ў 2 гадзіны 35 хвілінаў) ён быў затрыманы патрулём Партызанскага РУУС г.Мінску каля 5-га тралейбуснага дэпо. Прычынай затрыманьня стала тое, што патруль, які праязджаў міма, убачыў, што сем тралейбусаў з дэпо размаляваныя надпісамі “Жыве Незалежная Беларусь!” і вырашыў, што гэта зрабілі трое маладых людзей, якія апынуліся побач. Двое сяброў В.Кісяля пасьпелі зьбегчы, а ён быў схоплены супрацоўнікамі міліцыі. Пры затрыманьні, як пазней напісаў у сваёй заяве ў ПЦ “Вясна” В.Кісель, ён быў моцна зьбіты старэйшым лейтэнантам, што кіраваў патрулём. Затрыманы быў адвезены ў Партызанскі РУУС, дзе з ім “працавалі” ня толькі міліцыянты, але і супрацоўнікі КДБ. Міліцыянты дапытвалі наконт правапарушэння, якое яны вызначылі як “дробнае хуліганства”, а КДБістаў (а іх было каля сямі чалавек) больш цікавіла асоба затрыманага, ягоная грамадзянская і палітычная пазіцыя і перакананні. Міліцыянты двойчы складалі пратаколы аб адміністрацыйным правапарушэнні, але Валеры адмаўляўся іх падпісваць, не прызнаючы сваёй віны. Толькі ў 17 гадзінаў начальнікам аддзелу правапарадку Партызанскага РАУС В.Кісялю было прызначанае пакараньне: 2 тысячы рублёў штрафу па арт. 156 КаАП РБ – “дробнае хуліганства”. Такім чынам, не даказаўшы вінаватасці В.Кісяля, яго пратрымалі амаль 15 гадзінаў у пастарунку, прызналі правапарушальнікам і выпісалі мінімальны штраф.

14 жніўня намеснік старшыні Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі БНФ Юры Беленькі звярнуўся са скаргай у Мінскую гарадскую пракуратуру. Ён нязгодны з адмовай пракуратуры Савецкага раёну г.Мінску ўзбудзіць крымінальную справу ў дачыненні да супрацоўнікаў міліцыі, якія зьбілі яго 25 сакавіка. Яшчэ да пачатку акцыі супрацоўнікі міліцыі і спецназаўцы пачалі захоп людзей. Ю.Беленькага зьбілі з ног і білі дубінкамі і нагамі. У выніку ён атрымаў чэрапна-мазгавую траўму. Ю.Беленькага даставілі ў спецпрыёмнік-размеркавальнік і пратрымалі там больш за суткі, не аказваючы ніякой дапамогі, нягледзячы на скаргі пра дрэннае самаадчуванне. Гэта ўжо другая скарга Ю.Беленькага. Пракуратура Савецкага р-ну г.Мінску адмовіла ва ўзбуджэнні крымінальнай справы па факце прычынення Ю.Беленькаму цялесных пашкоджанняў і неаказання своечасовай медыцынскай дапамогі. Аднак Ю.Беленькі і яго адвакат В.Страмкоўская маюць намер дамагацца ўзбуджэння крымінальнай справы і правядзення аб'ектыўнага расьсьледвання.

У жніўні ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” прыйшоў ліст ад хворага на сухоты Юрыя Юрчыка, які з 26 красавіка 2000 году праходзіць лячэнне ў бальніцы, што знаходзіцца ў в. Волкавічы пад Мінскам. Ён паведамляе, што бальніца для хворых на сухоты не адпавядае свайму прызначэнню. На ягоную думку, бальніца створная не для лячэння, а для ізаляцыі хворых людзей. Ю.Юрчык піша: “З хворымі дактары абыходзяцца як з жывымі нябожчыкамі. Мне доктар сказаў, што я “адсюль ня вылезу і лячыць ён мяне не збіраецца”. А яшчэ ён сказаў: “Ты будзеш выпісаны толькі праз гараж!” Ён меў на ўвазе морг. У гэтай бальніцы няма моргу, замест яго выкарыстоўваецца гараж. А паміраюць людзі тут амаль кожны дзень...”

24 верасня ў Мінску супрацоўнікі Маскоўскага РУУС жорстка зьбілі ўдзельнікаў палітычнага перформансу “Акупацыя”, арганізаванага Федэрацыяй анархістаў Беларусі. Сярод затрыманых: Анастасія Неказава (грамадзянка Расіі), Юры Шульган (Брэст), Станіслаў Пачобут (Гародня), непаўнагадовая дзяўчына Вольга Мартыненка і Уладзімір Шлапак (фотакарэспандэнт газеты “Наша Свабода”). Супрацоўнікі міліцыі пашкодзілі фотаапарат У.Шлапака, засьвяцілі стужку, рабілі вобыск яго асабістых рэчаў (нягледзячы на наяўнасць журналісцкага пасведчання). Тым самым супрацоўнікі міліцыі парушылі арт 3. Закону аб друку, дзе сказана, што “журналіст мае права бесперашкодна атрымліваць і распаўсюджваць любую інфармацыю, якая не зьяўляецца дзяржаўнай таямніцай”. Трое затрыманых (непаўнагадовую дзяўчыну забралі бацькі) правялі ноч у спецпрыёмніку-размеркавальніку. У.Шлапака адпусцілі. 25 верасня адбыўся суд. Анархістам інкрымінавалі арт.156 КаАП (дробнае хуліганства) і прысудзілі штраф па два мінімальныя заробкі. У пратаколах нічога не было сказана пра акцыю.

Маладых людзей абвінавацілі ў тым, што яны “лаяліся матам, крычалі і ўчынілі напад на супрацоўніка міліцыі”.

3 лістапада міліцыянты за расклейку ўлётак пра акцыю Маладога Фронту пад назвай “Пераменаў!” затрымалі Алега Корбана і Міхася Царкова.

Распавядае Алег Корбан, 1985 г.н.: “Нас даставілі ў РУУС Партызанскага раёну г.Мінску. Міліцыянты, даведаўшыся, за што мы затрыманыя, пачалі зьдзеквацца – білі па галаве. Потым павялі ў кабінет для складаньня пратаколу. У кабінеце пасадзілі ў крэсла, рукі паклалі на калені і сказалі не варушыцца. Да мяне падыйшоў міліцыянт, спытаў: “Колькі вам плоцяць?” Я адказаў: “Мы патрыёты, нам нічога ня трэба!” Ён пачаў біць мяне нагой і пасья кожнага ўдару перапытваў: ці патрыёт я? Калі склалі пратакол, той жа міліцыянт пачапіў мне на нос прышчэпку, а на ёй былі ключы розныя, ён круціў імі як мог. Другі міліцыянт, які зьдзекваўся з Міхася, сказаў, што запісаў нашыя адрасы і паабяцаў, што зловіць нас каля хаты і даб’е, як жывёлаў. Называў нас “дурыкамі, пеўнямі”. Потым ён яшчэ раз ударыў мяне па галаве, і тут у кабінет зайшла жанчына (інсьпектар па справах непаўнагадовых Шмыга). У яе прысутнасьці міліцыянты працягвалі зьдзеквацца, сказалі, што сьпішуць на нас магнітолу, якая была некім скрадзеная. Потым міліцыянт ударыў мяне ў живот з усяе моцы і сказаў, каб мы прызналіся, што ўзялі ўлёткі ў штаб-кватэры БНФ “Адраджэньне”. Потым нас зноў білі ...”

Распавядае Міхась Царкоў, 1986 г.н.: “Міліцыянт сказаў: “Зараз мы вас адвядзем у камеру катаваньняў, зацісьнем вам пальцы ў дзьверы, вы нам тады ўсё раскажаце”. Потым ўбачыў у мяне на шыі крыжык і сказаў: “Ах, ты яшчэ веруючы?! Ты яшчэ ў гэтае г...но верыш?!” Стаў зрываць з мяне крыжык. Другі міліцыянт падыйшоў да мяне і пачаў мне клеіць налестку на галаву, потым яшчэ біў нагамі і пытаўся, дзе бралі ўлёткі?”

ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА ПАДЧАС АРГАНІЗАВАНАГА АПАЗІЦЫЯЙ БАЙКОТУ ВЫБАРАЎ У ПАРЛАМЕНТ КРАІНЫ

На арганізацыю і правядзеньне справядлівых, законных, раўнапраўных, дэмакратычных выбараў у парламент краіны ў 2000 годзе А.Лукашэнка не пайшоў. У новы Выбарчы кодэкс, прыняты 24 студзеня, не былі ўнесеныя папраўкі, прапанаваныя АБСЕ і апазіцыяй. 7 красавіка АБСЕ былі сфармуляваныя чатыры ўмовы дзеля правядзеньня законных, справядлівых і свабодных выбараў у Беларусі: пашырэнне функцыяў і паўнамоцтваў парламенту, забеспячэнне рэальнага доступу палітычнай апазіцыі да дзяржаўных СМІ, прывядзеньне выбарчага заканадаўства ў адпаведнасць да еўрапейскіх стандартаў і, апошняе, устанавленне клімату палітычнага даверу, што азначае спыненне палітычных рэпрэсіяў і забеспячэнне свабоды мірных сходаў і свабоды слова. Ніводзін з вызначаных АБСЕ і падтрыманых беларускай апазіцыяй пунктаў уладамі ня быў выкананы. І таму буйнейшыя апазіцыйныя партыі Беларусі прынялі рашэнне аб'явіць лукашэнкаўскім выбарам байкот. Выбарчы кодэкс не забараняе заклікаць выбаршчыкаў да байкоту. Але, тым ня менш, улады, кіруючыся арт. 167 КаАП РБ пачалі затрымліваць людзей, якія агітавалі за байкот. Арышты і суды ішлі па ўсёй Беларусі да самага дня выбараў – 15 кастрычніка. Між тым Закон Рэспублікі Беларусь “Аб унясенні зьменаў і дапаўненняў у некаторыя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь” быў прыняты Палатай прадстаўнікоў яшчэ 22 чэрвеня 2000г. і зацверджаны Саветам Рэспублікі 30 чэрвеня 2000 г. Гэтым Законам былі ўнесеныя зьмены ў некаторыя нарматыўныя акты, у тым ліку і арт.167.3 КаАП быў выкладзены ў новай рэдакцыі, і паводле яго адказнасць за байкот не прадугледжвалася. Закон павінен быў уступіць ў сілу праз месяц з моманту надрукавання. Але толькі 15 кастрычніка Міністэрства замежных справаў РБ распаўсюдзіла Закон сярод прадстаўнікоў замежных амбасадаў і місіі АБСЕ... Такім чынам, Закон наўмысна ня быў надрукаваны своєчасова, і ўлады скарыстоўвалі гэта дзеля змаганьня з удзельнікамі байкоту выбараў.

24 студзеня ніжняя палата Нацыянальнага сходу Беларусі (створанага Лукашэнкам «парламенту») прыняла ў другім чытанні Выбарчы кодэкс, паводле якога сёлета ў краіне павінны прайсці выбары ў парламент. Прапанаваныя АБСЕ і беларускай апазіцыяй зьмены ў Кодэксе ў сваёй большасці не былі ўлічаныя, а таму выбары, якія пройдуць паводле гэтага заканадаўства ня могуць лічыцца дэмакратычнымі. Лідэры буйнейшых апазіцыйных партыяў заявілі, што яны гатовыя

Ўдзельнічаць толькі ў справядлівых і дэмакратычных парламенцкіх выбарах 2000 году, але не ў падрыхтаваным уладамі фарсе.

22 лютага дванаццаць палітычных партыяў Беларусі, якія ўваходзяць у Кансультацыйную раду, прынялі рашэнне адмовіцца ад удзелу ў парламенцкіх выбарах паводле Выбарчага кодэксу, прынятага Лукашэнкаўскім парламентам і падпісанага Лукашэнкам. «Цяперашняя ўлада, якая няздольная працягнуць сваё існаванне на законных падставах, рыхтуецца арганізаваць выбарчы фарс па зададзеным сцэнарыі, удзельнічаць у якім палітычныя партыі лічаць бессэнсоўным», – гаворыцца ў заяве Кансультацыйнай рады. На думку Рады, Выбарчы кодэкс не адпавядае дэмакратычным прынцыпам, і выбары паводле яго ня могуць быць усеагульнымі, свабоднымі, роўнымі, справядлівымі, адкрытымі...

11 красавіка А.Лукашэнка выступіў перад дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў і членамі Савету Рэспублікі са штогадовым пасланьнем. Ягонае выступленне транслявалася ў прамым эфіры беларускіх радыё і тэлебачання. Пасля выступлення А.Лукашэнка адказваў на пытанні прысутных. Намеснік старшыні камісіі па міжнародных справах і сувязях з СНД Палаты прадстаўнікоў Аляксандр Шпілеўскі пацікавіўся поглядам А.Лукашэнкі на магчымае абмежаванне кантактаў з міжнароднымі арганізацыямі, якія не прызнаюць новай беларускай Канстытуцыі. А.Лукашэнка растлумачыў, што паводле яго назіранняў, заходнія палітыкі зараз ужо не ўздываюць пытаньняў аб неправамоцнасьці рэфэрэндуму 1996 г. і новай Канстытуцыі: “Захад, захавайшы свой твар, адыйшоў ад гэтых патрабаванняў”. А.Лукашэнка заявіў, што праводзіць палітыку, якая не адпавядае інтарэсам Захаду, але, што тычыцца міжнародных арганізацыяў, то “абмежаваць іх дзейнасьць нельга. І хоць ў асобных выпадках яны пераступаюць рысу, у цэлым да недазволенай дзейнасьці яны не дайшлі”. Але самая галоўная прычына, па якой А.Лукашэнка лічыць немагчымым далейшае пагаршэнне адносінаў з міжнароднымі арганізацыямі – маючыя адбыцца выбары. “Нам трэба правесці парламенцкія выбары, каб камар носу не падтачыў”, – сказаў А.Лукашэнка. У сувязі з гэтым выдварэнне, напрыклад, членаў Кансультацыйна-назіральнай групы АБСЕ, на думку А.Лукашэнкі, выкліча толькі непатрэбнае чарговае абвастрэнне адносінаў Беларусі з Захадам.

3 19 па 22 чэрвеня ў Мінску знаходзілася з візітам дэлегацыя парламенцкай тройкі АБСЕ. Як паведаміў старшыня падкамітэту па Беларусі ў Палітычнай камісіі Еўрапарламенту Ян Марыюс Вірсма, мэтай візіту зьяўлялася выяўленьне значнасьці намаганьняў па стварэнні “неабходных умоваў дзеля правядзеньня свабодных і дэмакратычных парламенцкіх выбараў у Беларусі ўвосень гэтага году як асновы

далейшага дэмакратычнага рэфармавання краіны". Ян Марыюс Вірсма адзначыў, што працэс узаемаадносінаў паміж урадам і апазіцыяй, а таксама ініцыяваны А.Лукашэнкам грамадзка-палітычны дыялог пакуль што не апраўдваюць даверу парламенцкай тройкі.

15 жніўня адбылася прэс-канферэнцыя лідэраў аб'яднанай дэмакратычнай апазіцыі. Старшыня АГП Анатоль Лябедзька, старшыня БСДГ Станіслаў Шушкевіч, старшыня жаночай партыі «Надзея» Валянціна Палевікова і намесьнік старшыні Кангрэсу дэмакратычных прафсаюзаў Віктар Івашкевіч заявілі, што іх партыі адмаўляюцца ад удзелу ў выбарах, прызначаных А.Лукашэнкам на 15 кастрычніка, і запрашаюць іншыя дэмакратычныя арганізацыі краіны далучыцца да байкоту выбараў.

21 жніўня актывістка Аб'яднанай грамадзянскай партыі Галіна Юрына з непаўнагадовым сынам знаходзілася каля ўласнага гаражу. У 22 гадзіны да іх пад'ехалі дзьве машыны з супрацоўнікамі міліцыі. Міліцыянты запатрабавалі ад жанчыны, каб яна адчыніла сваю машыну дзеля правядзеньня дагляду. На патрабаваньне Г. Юрынай прадставіць свае службовыя пасьведчаньні міліцыянты адмовіліся гэта зрабіць, а таму яна сказала, што дазволіць адчыніць машыну толькі ў РУУС. Сына Г.Юрынай адпусьцілі дадому, а яна ў суправаджэньні супрацоўніка міліцыі, які сеў з ёй побач у машыну, накіравалася ў Фрунзенскі РУУС. У РУУС міліцыянты адчынілі машыну і знайшлі там улёткі (каля 20 тысячаў асобнікаў), якія ўтрымлівалі заклік да байкатаваньня маючых адбыцца 15 кастрычніка выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ. Быў складзены пратакол канфіскацыі, а друкаваная прадукцыя накіраваная ў пракуратуру на экспэртызу. У аддзеле міліцыі Г.Юрыну пратрымалі да гадзіны ночы, а потым адпусьцілі. Увесь гэты час там знаходзіўся ў якасьці назіральніка старшыня ПЦ "Вясна" Алесь Бяляцкі.

29 жніўня ў мінскім гатэлі "Планета" адбылася сустрэча журналістаў з выканаўчым дырэктарам Міжнароднай Хельсінскай федэрацыі Ааронам Роўдзам, каардынатарам па СНГ Уладзімірам Вайсманам і прадстаўнікамі Беларускага Хельсінскага камітэту Тацянай Процька і Гары Паганяйлам. А.Роўдз падзяліўся думкамі і ўражаньнямі пра праект, Хельсінскага камітэту, зьвязаны з выбарамі 15 кастрычніка ў Палату прадстаўнікоў РБ. Сэнс праекту ў тым, што падчас выбараў, якім буйныя апазіцыйныя партыі абвясьцілі байкот, Хельсінскі камітэт будзе праводзіць маніторынг. "Мэта нашай работы – умацаваньне ў Беларусі міжнародных стандартаў у тым, што тычыцца дэмакратызацыі і правоў чалавека. У нас няма звычкі назіраць толькі правільныя і свабодныя выбары, мы не займаемся назіраньнямі ў Швейцарыі ці Даніі. Нас цікавяць выбары ў такіх краінах як Харватыя,

Сербія, Кыргызстан”, – сказаў А.Роўдз. Журналістаў цікавіла: ці ня будзе праект Хельсінкскага камітэту садзейнічаць легітымізацыі выбараў, не прызнаных еўрапейскай супольнасцю. А.Роўдз падкрэсьліў, што праект ня мае палітычнага характару. Хельсінскі камітэт не займаецца палітыкай, а засяродзіцца на фактах парушэнняў правоў чалавека, якія адбудуцца падчас выбарчай кампаніі і ў дзень выбараў. Падчас прэс-канферэнцыі вядомы ў Беларусі адвакат Гары Паганяйла паведаміў журналістам пра свае планы ўдзельнічаць у выбарах, каб мець магчымасць выявіць сваю грамадзянскую пазіцыю. У сувязі з гэтым Г.Паганяйла на час выбарчай кампаніі прыпыняе сваю дзейнасць у БХК (але толькі часова), каб падкрэсьліць, што БХК – не палітычная арганізацыя.

30 жніўня тэхнічная канферэнцыя АБСЕ ў Вене прыняла рашэнне не дасылаць сваіх назіральнікаў на парламенцкія выбары, якія павінны прайсці ў Беларусі 15 кастрычніка. У працы канферэнцыі бралі ўдзел прадстаўнікі АБСЕ, Парламенцкай асамблеі АБСЕ, парламенцкай тройкі Еўрапарламенту, а таксама прадстаўнікі Парламенцкай асамблеі СНД. Беларускія дэмакратычныя сілы прадстаўлялі віцэспікер Вярхоўнага Савету, старшыня АГП Анатоль Лябедзька і старшыня БНФ Вінцук Вячорка. Ад беларускіх уладаў прысутнічаў намеснік міністра замежных справаў Мартынаў. Паводле рашэння канферэнцыі, у Мінск будзе дасланая місія БДІПЧ (Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека), якая за чатыры тыдні павінна вынесці сваю ацэнку “выбарам у Палату прадстаўнікоў”.

4 верасня раніцай супрацоўнікамі Партызанскага РУУС быў затрыманы студэнт гістарычнага факультэту БДУ Аляксандр Кадукоў. Яго затрымалі за распаўсюджваньне ўлётак з заклікамі да байкоту выбараў 15 кастрычніка. У заяве, накіраванай у Праваабарончы цэнтр “Вясна”, А.Кадукоў напісаў: “Мяне даставілі ў аддзяленьне РУУС Партызанскага раёну, забралі асабістыя рэчы, зрабілі адбіткі пальцаў і зьнялі на відэакамеру. Пасьля гэтага быў складзены пратакол па арт. 143 КаАП РБ (антысанітарыя), і я быў пакінуты ў аддзяленьні міліцыі. Прыкладна ў 15.00 я нагадаў пра тое, што знаходжуся ў аддзяленьні больш за 3 гадзіны і што мне неабходна патэлефанаваць. У гэтым мне адмовілі. На патрабаваньне адпусьціць мяне пасьля заканчэння трохгадзіннага тэрміну мне не адказалі. Прыкладна ў 16 гадзінаў у аддзяленьне прыйшоў начальнік РУУС са здымачнай групай БТ. У прысутнасці здымачнай групы начальнік пачаў складаць пратакол і дапытваць мяне. Я адмовіўся даваць інтэрв’ю БТ, але здымачную групу ня выдалілі. Новы пратакол быў складзены па арт. 167. 3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). У 17.00 мяне адвядлі ў суд, дзе абылося судовае паседжаньне без сакратара. Мне быў прысуджаны штраф у памеры 2 мінімальнага заробкаў. Пасьля

суда мяне зноў даставілі ў РУУС, нейкі час я праседзеў у аддзяленьні. У 19.00 зьявіўся оперупаўнаважаны, узяў мяне і разам са мной паехаў да мяне дамоў, каб правесці вобыск (санкцыі на вобыск у яго не было). У мяне дома знайшлі дзве ўлёткі. Оперупаўнаважаны ўзяў у мяне дзве відэакасеты “паглядзец”. Акрамя таго, што мяне пратрымалі ў аддзяленьні восем гадзінаў, мне пагражалі і абражалі мяне. Прозьвішчы оперупаўнаважаных – Мяшкоў і Сазановіч, прозьвішча судзьдзі Дзёмінская”. А.Кадукоў упэўнены, што дзеянні ўладаў былі незаконныя і парушалі яго канстытуцыйныя правы. Ён накіраваў скаргу на дзеянні міліцыі ў пракуратуру Партызанскага раёну і пракуратуру г.Мінску, а на пастанову суда Партызанскага раёну – на імя старшыні Мінскага гарадскога суда і ў АБСЕ.

6 верасня ў ПЦ “Вясна” зьявіўся Аляксей Андросаў. У сваёй заяве ён напісаў наступнае: “Нас затрымалі міліцыянты, калі я і мой сябра Г.Прыходзька раскідвалі па паштовых скрынях улёткі “Байкот-2000”. Нас абшукалі, знайшлі ўлёткі і павялі ў пастарунак. Нам інкрымінавалі арт.143.3 КаАП РБ (антысанітарыя)”.

7 верасня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” трапіў унікальны пісьмовы дакумент. Выдадзены ён выканаўчым камітэтам г.Баранавічы. Цытуем: “Гарадзкі выканаўчы камітэт разгледзеў заяву аб дазvole правядзеньня сустрэчы 20 верасня з кіраўніцтвам БНФ “Адраджэньне” і партыі БНФ. Паведамляем, што ў цяперашні час прапанаваць памяшканьне ня маем магчымасьці. Старшыня выканкаму В.І.Дзічкоўскі”. Адмова гэтая зьяўляецца незаконнай, але звычайна прадстаўнікі ўлады давалі адказ у вуснай форме, а напярэдадні выбараў 15 кастрычніка зьявіліся адмовы і пісьмовыя...

8 верасня падчас сьвяткаваньня Дня беларускай вайсковай славы ў парку Янкі Купалы ў Мінску была затрыманая Зоя Чаропка, якая зьбірала подпісы грамадзянаў супраць недэмакратычных выбараў. З.Чаропка была дастаўленая ў РУУС Цэнтральнага раёну г.Мінску, дзе яе пратрымалі 2 гадзіны, не складаючы пратаколу затрыманьня, а толькі ўзяўшы тлумачальную запіску, адпусьцілі.

10 верасня проста ў друкарні быў канфіскаваны сьпецвыпуск газеты «Рабочы», прысьвечаны пачатку байкатаваньня выбараў у лукашэнкаўскі парламент. Супрацоўнікі Першамайскага РУУС затрымалі галоўнага рэдактара газеты Віктара Івашкевіча, генеральнага дырэктара выдавецкага прадпрыемства «Мэдзык» Юрыя Будзько і юрысконсульта выдавецтва Зьміцера Касьцюковіча. 13 верасня распачаўся суд над імі па абвінавачаньні ў «парушэньні заканадаўства аб выбарах». Падсудныя запатрабавалі адвакатаў, і суд быў перанесены на 18 верасня.

11 верасня супрацоўнікамі РУУС Заводзкага раёну г.Мінску за расклеіванне ўлётак, якія ўтрымліваюць заклік да байкатавання выбараў, быў затрыманы непаўнагадовы Ігар Маханёк. Яго даставілі ў памяшканне РУУС Заводзкага раёну, дзе канфіскавалі каля дзесяці ўлётак і прымусілі пісаць тлумачальную. Супрацоўнікаў міліцыі вельмі цікавіла, дзе юнак узяў гэтыя ўлёткі, але затрыманы адмовіўся адказваць на гэтае пытанне і сказаў, што іх змест цалкам адпавядае ягоным перакананням, таму ён і займаўся іх распаўсюджваннем. Адміністратыўныя матэрыялы былі перададзеныя ў камісію па справах непаўнагадовых Заводзкага раёну, дзе ў бліжэйшы час адбудзецца разгляд справы.

12 верасня ў Мінску на пл. Незалежнасці за расклеіванне ўлётак з заклікам да байкоту выбараў супрацоўнікамі РУУС Маскоўскага р-ну г. Мінску быў затрыманы 18-гадовы Міхаіл Аржаеў. У памяшканні РУУС Маскоўскага раёну ў яго былі канфіскаваныя каля 17 ўлётак з надпісам “Байкот-2000” і складзеныя пратаколы адміністратыўнага затрымання і адміністратыўнага правапарушэння. Пасля гэтага М. Аржаеў быў адведзены ў камеру часовага ўтрымання, дзе прабыў усю ноч і да 13-ці гадзінаў наступнага дня. Пры гэтым супрацоўнікі міліцыі шматразова адхілялі патрабаванні затрыманага паведаміць бацькам аб месцы ягонага знаходжання. У 12 гадзінаў наступнага дня М. Аржаеў быў дастаўлены да судзьдзі па адміністратыўных справах Маскоўскага раённага суда. Праз некалькі хвілінаў слухання справы судзьдзя вынесла пастанову аб прыцягненні М. Аржаева да адміністратыўнай адказнасці па арт. 167.3 КаАП РБ і прысудзіла яму штраф у памеры 2 мінімальнага заробкаў.

12 верасня акружная камісія Полацкай гарадзкой выбарчай акругі №28 неабгрунтавана адмовіла Валерыю Шчукіну ў рэгістрацыі кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ. Сам В. Шчукін тлумачыць прычыны адмовы наступным чынам: “Мая пасада: дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га склікання, асабісты ўдзел у зборы подпісаў, непрадстаўленне своечасова дэкларацыі пра даходы – гэтыя прычыны не адпавядаюць рэчаіснасці...” В.Шчукін лічыць рашэнне Полацкай акружнай камісіі непрамацным і звярнуўся ў ЦВК з заявай, у якой просіць адмяніць несправядлівае рашэнне.

14 верасня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” звярнуўся Аляксандр Карызна, які паведаміў, што быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі падчас распаўсюджвання спецвыпуску газеты “Рабочы”. У сваёй заяве А.Карызна піша: “13 верасня я раскідваў у паштовыя скрынкі дому №145 па пр.Скарыны спецвыпуск газеты “Рабочы”. У другім пад’ездзе дому я быў затрыманы нарадам міліцыі з трох чалавек, пасаджаны ў міліцэйскую машыну і дастаўлены ў пастарунак. У аддзеле

міліцыі мяне пратрымалі каля паўгадзіны “дзеля высвятлення шкоднасці справы”, некуды тэлефанавалі, каб даведацца, што далей са мной рабіць, а потым адпусьцілі. Міліцыянты забралі сабе апошні нумар газеты, патлумачыўшы, што самі хочуць пачытаць, што там напісана”.

15 верасня пачалася агітацыйная кампанія па выбарах дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Сустрэчы з выбаршчыкамі адбыліся ў розных раёнах г.Мінску. Перад пачаткам правядзення гэтых сустрэчаў арганізатарамі былі пададзеныя адпаведныя заявы ў раённыя аддзелы ўнутраных справаў, у якіх паведамлялася пра час і месца правядзення сустрэчаў. Аднак, нягледзячы на гарантаваныя выбарчым заканадаўствам правы, усе сустрэчы з выбаршчыкамі былі гвалтоўна спыненыя супрацоўнікамі міліцыі. Асобы, якія бралі ўдзел у гэтых сустрэчах, затрымліваліся, дастаўляліся ў раённыя ўпраўленьні міліцыі, дзе на іх складаліся пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях. У затрыманых канфіскоўвалася друкаваная прадукцыя, у прыватнасці газеты “Наша Свабода” і “Рабочы”. Каля кінатэатру “Масква” на прасьпекце Машэрава прадстаўнікі аб’яднанай дэмакратычнай апазіцыі стаялі з плакатамрасьцяжкай “Сустрэча з выбаршчыкамі” і раздавалі сьпецвыпуск газеты “Рабочы” мінакам. Побач, на праезнай частцы прасьпекту, дзяжурыла міліцэйская машына. Потым пад’ехалі яшчэ тры міліцэйскія машыны. Затрыманьнем кіраваў начальнік аддзелу аховы грамадзкага парадку Цэнтральнага РУУС г.Мінску Анатоль Прузан. Былі затрыманыя Лявон Баршчэўскі, Уладзімір Кішкурна і Лявон Садоўскі і адвезеныя ў Цэнтральны РУУС для складання пратаколаў. Затрыманых абвінавацілі ў парушэнні артыкулу 167.1 КаАП РБ (парушэнне парадку арганізацыі і правядзення шэсьцяў, мітынгаў, пікетаў). Каля універсаму “Першамайскі” ў мікрараёне Уручча затрыманыя Сяргей Шынкевіч, Валянцін Гатоўкін, Марына Сініцына, Сяргей Карбоўскі, Цімафей Акудовіч, Валеры Жэрбін. На прасьпекце Газеты “Известия” у Маскоўскім раёне Мінску затрыманыя: Валянцін Голубеў, Сяргей Міхноў, Яўген Афнагель, Сяргей Алфер, непаўнагадовыя Максім Абрамчук, Павел Юхневіч і інш. Падчас правядзення сустрэчы з выбаршчыкамі каля станцыі метро “Пушкінская” супрацоўнікі міліцыі спрабавалі затрымаць адказнага за правядзеньне сустрэчы Уладзіміра Раманоўскага, але яму ўдалося давесці супрацоўнікам міліцыі, што заяўка была пададзеная ў РУУС за некалькі дзён да правядзення сустрэчы. Супрацоўнікі міліцыі запісалі прозьвішча У. Раманоўскага і адпусьцілі яго. Пры гэтым яны загадалі разысьціся і астатнім удзельнікам сустрэчы, якія раздавалі газеты “Наша Свабода” і “Рабочы”.

15 верасня ў г.Слуцку (Мінская вобласць) на цэнтральную плошчу гораду выйшаў на сустрэчу з выбаршчыкамі кіраўнік мясцовай суполкі АГП Аляксандр Катляроў. Папярэдне ён паслаў пісьмовае паведамленьне ў акруговую выбарчую камісію і ў Слуцкі ГРАУС. Сустрэча пачалася ў 11.00. Аляксандр Катляроў трымаў на грудзях шылду: “Калі я пайду на выбары – то буду галасаваць супраць усіх”. Праз пяць хвілінаў да яго падыйшлі апранутыя ў цывільнае супрацоўнікі Слуцкага ГРАУС і запрасілі прайсьці ў аўтамабіль. Пасьля гэтага даставілі ў будынак ГРАУС і склалі пратакол адміністрацыйнага правапарушэння па арт.167.3 (парушэньне заканадаўства аб выбарах). Потым Аляксандр Катляроў быў дастаўлены ў суд. На паседжаньні суда, дзе прысутнічала прадстаўнік мясцовай філіі БХК Любоў Зарыцкая, А.Катляроў заявіў хадайніцтва аб удзеле адваката ў разглядзе справы. Яго хадайніцтва было задаволенае.

16 верасня каля 11 гадзінаў раніцы ў раёне Камароўскага рынку ў г.Мінску супрацоўнікамі міліцыі Савецкага РУУС быў затрыманы Раман Бабаеўскі, які распаўсюджваў сьпецвыпуск газеты “Наша Свабода”, дзе ўтрымліваліся заклікі да байкатаваньня выбараў. Затрыманнага даставілі ў РУУС, склалі пратаколы аб канфіскацыі 5,5 тысячаў асобнікаў сьпецвыпуску і адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.3 КаАП РБ (парушэньне заканадаўства аб выбарах). У аддзяленьні міліцыі Р.Бабаеўскага пратрымалі больш за 6 гадзінаў і адпусьцілі, папярэдзіўшы, што ў хуткім часе ён атрымае позову ў суд.

17 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі ў раёне Камароўскага рынку каля 13.30 гадзінаў былі затрыманыя сябра АГП В. Арэхаў і сябры БНФ С. Андросаў і Зьм. Касьпяровіч, якія раздавалі сьпецвыпуск газеты “Наша Свабода”. Затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РУУС г.Мінску, дзе на іх склалі пратаколы адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.3 КаАП РБ і праз тры гадзіны адпусьцілі.

18 верасня адбыліся суды над затрыманымі падчас сустрэчаў з выбаршчыкамі.

Суд Цэнтральнага раёну г. Мінску:

1. Лявон Баршчэўскі – суд перанесены на 18 верасня.
2. Уладзімір Кішкурна – суд перанесены на 21 верасня.
3. Лявон Садоўскі – суд перанесены на 21 верасня.

Суд Першамайскага раёну г. Мінску:

1. Сініцына Марына – суд перанесены на 21 верасня.
2. Карбоўскі Сяргей – суд перанесены на 21 верасня.
3. Шынкевіч Сяргей – суд перанесены на 21 верасня.

4. Гатоўкін Валянцін – суд перанесены на 21 верасня.
5. Акудовіч Цімафей (непаўнагадовы) – суд перанесены на 21 верасня.
6. Валеры Жэрбін – захварэў і на суд не з’явіўся.

Суд Маскоўскага раёну г. Мінску:

Судзьдзя Алена Тройніч накіравала адміністратыўныя матэрыялы, якія да яе паступілі, старшыні суда Маскоўскага раёну і перанесла ўсе працэсы на нявызначаны тэрмін. Сярод абвінавачваемых:

1. Сяргей Міхноў.
2. Яўген Афнагель.
3. Зоя Хіла.
4. Максім Абрамчук (непаўнагадовы).
5. Павал Юхневіч (непаўнагадовы).
6. Валянцін Голубеў.
7. А. Пятроў.

19 верасня суд над Валянцінам Голубевым быў адкладзены на нявызначаны тэрмін.

18 верасня ў судзе Першамайскага р-ну г.Мінску падчас судовага разгляду вытворчасць па справе дырэктара друкарні “Мэджык” Ю.Будзько была спыненая за адсутнасцю складу адміністратыўнага правапарушэння.

19 верасня скончыўся судовы разгляд адміністратыўных матэрыялаў па справах В.Івашкевіча і Зьм. Касьцюковіча. Старшынстваваў на працэсе судзьдзя суда Першамайскага раёну г.Мінску С.Несінаў. Згодна з вынесенай судзьдзёй пастановай, В.Івашкевіч быў прызнаны вінаватым у парушэнні арт. 167.3 КаАП РБ і атрымаў штраф у памеры 5 мінімальнага заробкаў. Зьм. Касьцюковіч таксама быў прызнаны вінаватым у здзяйсненні правапарушэння, прадугледжанага арт. 167.3 КаАП РБ, і, згодна з вынесенай пастановай, абвінавачваўся ў “распаўсюджваньні друкаванай прадукцыі, якая ўтрымлівае заклікі да байкоту выбараў”, хаця ў складзеным супрацоўнікамі міліцыі пратаколе было ўказана, што абвінавачваемы толькі загружаў газеты. Судзьдзя С.Несінаў у сваёй пастанове прыняў рашэнне канфіскаваць арыштаваны наклад спецвыпуску газеты “Рабочы” і знішчыць яго. Вынесена пастанова будзе абскарджаная ў Мінскім гарадзкім судзе і, хутчэй за ўсё, будзе адмененая, але пакуль вышэйстаячы суд будзе разглядаць скаргу, увесь наклад спецвыпуску “Рабочы” будзе знішчаны.

20 верасня незарэгістраваныя дэмакратычныя кандыдаты правялі прэс-канферэнцыю, на якой выказалі сваё меркаваньне наконт прычынаў іх нерэгістрацыі. Сярод удзельнікаў прэс-канферэнцыі – Гары Паганяйла, Васіль Шлындзікаў, Юлія Чыгір, Тацяна Ваніна, Генадзь Грушавы, М. Злотнікаў. Гары Паганяйла распавёў пра агульныя тэндэнцыі перадвыбарчай кампаніі: “Адсочвалася ўсё: хто вылучаецца, якіх перакананьняў прытрымліваецца, ці варта яго пускаць блізка да выбарчага марафону. Большасць дэмакратычна настроеных кандыдатаў былі “вырубленыя” на гэтым этапе”.

20 верасня ў г.Брэсьце супрацоўнікамі міліцыі за расклейваньне наллек “Байкот-2000” быў затрыманы Сяжук Грынь. На затрыманага складзены пратакол.

21 верасня ў Гомелі быў затрыманы старшыня Гомельскай гарадзкой арганізацыі БНФ Анатоль Паплаўны. Супрацоўнікі міліцыі правялі вобыск у ягонай машыне, дзе ў багажніку знайшлі сьпецвыпуск газеты “Рабочы”. Газету канфіскавалі, а самога затрыманага адвезьлі ў РАУС, дзе склалі пратакол.

21 верасня ў г. Гомелі ў кватэру да вядомага палітыка і грамадзкага дзеяча Віктара Карніенкі ўварваліся шасьцёра супрацоўнікаў міліцыі. Не прадставіўшы дакументаў на вобыск, яны запатрабавалі ў гаспадара паказаць газету “Рабочы”. Сп. Карніенка папрасіў міліцыянтаў пакінуць кватэру, а наконт гэтага выпадку напісаў скаргу пракурору Гомельскай вобласьці.

21 верасня ў цэнтры Мінску (раён плошчы Перамогі) адбылася чарговая сустрэча прадстаўнікоў аб’яднанай апазіцыі з выбаршчыкамі. Падчас сустрэчы раздавалі газеты “Народная воля” і “Рабочы”. Намесьнік старшыні БНФ “Адраджэньне” Юры Хадыка зьбіраў подпісы за выкананьне чатырох умоваў АБСЕ. Напрыканцы сустрэчы арганізатары і ўдзельнікі былі затрыманыя і дастаўленыя ў РУУС Партызанскага раёну г.Мінску. Усё гэта адбывалася на вачах журналістаў, назіральнікаў АБСЕ і ПЦ “Вясна”. Старшыня ПЦ “Вясна” Алесь Бяляцкі быў затрыманы за тое, што спрабаваў патлумачыць міліцыянтам, што затрыманыя беспадстаўныя і незаконныя, бо, паводле Выбарчага кодэксу РБ, падчас сустрэчы з выбаршчыкамі можна агітаваць і за байкот. Сеў у міліцэйскую машыну і юрыст ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч, які ў РУУСе паказаў пасьведчаньне назіральніка і сказаў: “Я назіральнік, прыехаў добраахвотна” (у выніку пратакол на яго не складалі). Сярод затрыманых была Алена Рашэтнікава, у якой дома заставалася малое дзіця.

22 верасня ў судзе Партызанскага раёну г.Мінску адбыліся суды над затрыманымі падчас сустрэчы з выбаршчыкамі. Ім інкрымінаваўся арт. 167.3 КаАП РБ. (парушэнне заканадаўства аб выбарах).

1. Алена Рашэтнікава – суд перанесены на 25 верасня.
2. Сяргей Рабкевіч – суд перанесены на 25 верасня.
3. Сяргей Шынкевіч – штраф 2 мінімальныя заробкі.
4. Юры Хадыка – суд перанесены на 25 верасня.
5. Алесь Бяляцкі – штраф 2 мінімальныя заробкі.
6. Мікола Раманаў – суд перанесены на 25 верасня.

22 верасня ў Мінску, у адпаведнасці з паведамленьем у Партызанскае раённае ўпраўленне міліцыі, па адрасе Грушаўка 1, была распчатая сустрэча з выбаршчыкамі. Пры гэтым выбаршчыкам раздавалі афіцыйна зарэгістраваную газету “Народная воля”. Сустрэча з выбаршчыкамі пачалася ў 15.00. У 16.45 да Уладзіміра Раманоўскага, які стаяў з плакатам “Сустрэча з выбаршчыкамі” падыйшоў супрацоўнік міліцыі, які пачаў пытацца: “Што вы тут робіце? На якой падставе?” Яму была прадэманстраваная копія паведамлення ў РУУС, але, нягледзячы на гэта, прапаршчык выклікаў патрульную машыну. Машына прыбыла праз пару хвілінаў і спынілася непадалёк ад месца сустрэчы. Заўважыўшы, што адзін з плакатаў часова прывязаны да дрэва, прапаршчык абвінаваціў прысутных у антысанітарыі і кішэнным сьцізорыкам перарэзаў вяроўку, якая трымала плакат. Усе падзеі адбываліся на вачах назіральнікаў АБСЕ.

24 верасня ў г. Бабруйску каля 21.30 гадзінаў на вул. Інтэрнацыянальнай былі затрыманыя чацьвёра маладых людзей за расклейваньне наллек, якія ўтрымлівалі заклікі да байкатаваньня выбараў, а таксама наллекі з інфармацыяй пра “Марш Свабоды-3”. Затрыманыя былі дастаўленыя ў 8 апорны пункт гораду, адкуль трое непаўнагадовых былі адпушчаныя, а 18-гадовы Эдуард Грынявецкі дастаўлены ў РАУС Ленінскага раёну г.Бабруйску. Там на яго былі складзеныя пратаколы канфіскацыі друкаванай прадукцыі і затрыманьня, а потым пасля 3 гадзінаў знаходжаньня ў пастарунку адпусьцілі і папярэдзілі, што ў хуткім часе ён атрымае позову ў суд.

25 верасня ў судзе Савецкага раёну г.Мінску пачаўся разгляд адміністрацыйнай справы сябра АГП Сяргея Яраца, які быў затрыманы 24 верасня ў раёне Камароўскага рынку падчас раздачы газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля” і абвінавачваўся ў парушэнні арт. 167.3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб

выбарах). Рашэнне па справе не было вынесенае, і працяг судовага разгляду справы судзьдзёй А.Рэлява перанесены на 3 кастрычніка на 10 гадзінаў.

25 верасня ў г. Слуцку Мінскай вобласці скончыўся разгляд адміністрацыйных матэрыялаў па справе кіраўніка мясцовай суполкі АГП Аляксандра Катлярова. 15 верасня А.Катляроў на цэнтральнай плошчы гораду наладзіў сустрэчу з выбаршчыкамі, падчас якой ён быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі, што склалі на яго пратакол адміністрацыйнага затрыманьня, абвінаваціўшы ў парушэнні арт. 167.3 КаАП РБ. Судовы працэс працягваўся 1,5 гадзіны. Баранілі А.Катлярова адвакат з мясцовай калегіі адвакатаў і прадстаўнік Слуцкага аддзялення БХК Любоў Зарыцкая ў якасці грамадзкага абаронцы, якія даводзілі, што іх падабаронны дзейнічаў у межах выбарчага заканадаўства Беларусі, згодна з арт. 45, і ў ягоных дзеяннях адсутнічае склад адміністрацыйнага правапарушэння. Судзьдзя Святлана Пастухова, нягледзячы на доказы абароны, прызнала А.Катлярова вінаватым і вынесла яму папярэджаньне. А.Катляроў збіраецца абскарджваць рашэнне судзьдзі ва ўстаноўленым парадку.

25 верасня ў судзе Партызанскага раёну г.Мінску адбыўся працяг судовых разглядаў адміністрацыйных справаў над удзельнікамі сустрэчы з выбаршчыкамі, якая адбылася 21 верасня на скрыжаванні пр. Скарыны і вул. Казлова. У гэты дзень былі разгледжаныя адміністрацыйныя матэрыялы нам. старшыні БНФ “Адраджэнне” Ю.Хадыкі, С. Рабкевіча, А.Рашэтнікавай і М.Раманава. Усе яны абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167.3 КаАП РБ, а дакладней – у распаўсюджваньні сьпецвыпускаў газетаў “Рабочы” і “Народная воля”, якія ўтрымлівалі заклікі да байкатаваньня выбараў. Падчас разгляду адміністрацыйнага матэрыялу адносна А.Рашэтнікавай судзьдзя М.Трубнікаў прыйшоў да высновы, што ў яе дзеяннях адсутнічае склад адміністрацыйнага правапарушэння, і вынес пастанову аб спыненні справы, аднак у дзеяннях наступнага “правапарушальніка” С.Рабкевіча, які разам з А.Рашэтнікавай трымаў плакат з надпісам “Сустрэча з выбаршчыкамі”, ён угледзеў склад правапарушэння і вынес пастанову аб накладанні штрафу ў памеры 1 мінімальнага заробку. Адміністрацыйную справу адносна Ю.Хадыкі разглядала судзьдзя А.Дамінская, якая прызнала яго вінаватым і вынесла пастанову аб спагнанні штрафу ў памеры 2 мінімальнага заробкаў. Разгляд справы М.Раманава быў перанесены на 27 верасня.

26 верасня ў Гомелі былі затрыманыя Мікола Агароднік і Мікола Зялёнка (жыхары г.Баранавічы). Яны па прыватных справах на машыне прыехалі ў Гомель. Там пакінулі адну наліпку “Байкот-2000” на слупе. Гэта ўбачыў супрацоўнік міліцыі ў цывільным. Праз некалькі сотняў метраў машыну спынілі супрацоўнікі ДАІ, яны

прапанавалі праехаць ва ўпраўленне міліцыі. Там быў агляджаны салон машыны і знойдзеныя налесткі. Хлопцаў трымалі больш за 5 гадзінаў, гэта рабілася дзеля таго, каб пасьпела прыехаць здымачная група Беларускага тэлебачання. Рэпартаж пра здарэнне ў Гомелі быў у той жа вечар паказаны ў “Навінах”. Праз 20 хвілінаў пасля здымкаў хлопцаў адпусьцілі. Іх машыну да павароту на Рэчыцу суправаджалі міліцэйскія машыны, пасля загадалі адзначыцца на посце ДАІ ў Калінкавічах. Пратаколы з Гомелю перадалі па факсе ў Баранавічы, дзе павінен адбыцца суд.

26 верасня ў Баранавічах за расклейку налестак, прысьвечаных «Маршу Свабоды», былі затрыманыя сябры БНФ “Адраджэнне”. Сярод іх: Алесь Пікула (старшыня гарадзкой арганізацыі), Алесь Грыцавец, Руслан Рэвяка. Як паведаміў сябра Баранавіцкай філіі ПЦ “Вясна” Уладзімір Гоўша, “міліцыянты з аўтаматамі абшукалі іх і даставілі ў пастарунак. Там з Руслана Рэвякі была ўзятая тлумачальная, а ў астатніх перапісалі прозьвішчы. Мабыць, тое, што «Марш Свабоды» дазволены Мінскім гарвыканкамам, адыграла сваю ролю, і праз паўгадзіны затрыманых вызвалілі і нават аддалі налесткі”.

26 верасня ўвечары старшыня рады БНФ Савецкага раёну г.Мінску Сяргей Андросаў і сябра БНФ Віталь Радкевіч распаўсюджвалі спецыяльны нумар газеты “Народная воля” ў раёне Камароўскага рынку ў прысутнасці назіральнікаў АБСЕ. Прыкладна ў 19.00, праз 15 хвілінаў пасля сходу назіральнікаў, да Андросава і Радкевіча, якія ўжо раздалі ўсе асобнікі газеты, падышлі некалькі супрацоўнікаў міліцыі ў цывільным. Яны паказалі свае пасведчанні і выклікалі міліцэйскую машыну. Затрыманых даставілі ў РУУС Савецкага раёну г. Мінску, але ў хуткім часе адпусьцілі, запісаўшы дадзеныя пашпартоў.

26 верасня з 17.30 да 19.00 гадзінаў у Мінску ў раёне філармоніі сябра БНФ Наталя Емельянава раздавала спецвыпуск газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”, трымаючы плакат: “Не – лукавым выбарам”. Да яе падышлі супрацоўнікі міліцыі бліжэйшай станцыі метро “Плошча Якуба Коласа” і запрасілі ў пакой міліцыі. Там Н.Емельянаву распыталі, дзе яна ўзяла газеты і колькі яна атрымлівае за іх распаўсюджванне, а потым, не складаючы пратаколу адміністрацыйнага затрымання, адпусьцілі.

26 верасня ў г.Лідзе (Гарадзенская вобл.) адбылася сустрэча сяброў БНФ з выбаршчыкамі, падчас якой раздавалася газета “Голас Ліды”, якая ўтрымлівала заклікі да байкатавання прызначаных на 15 кастрычніка выбараў. Падчас сустрэчы былі затрыманыя Ю. Войцікаў і А. Ганько, у якіх супрацоўнікі міліцыі знайшлі невялікі наклад “Голасу Ліды”. Затрыманых даставілі ў аддзяленне міліцыі, дзе на

іх былі складзеныя пратаколы адміністрацыйнага правапарушэння па арт 167.3 КаАП РБ. Суд над Ю.Войцікавым і А.Ганько прызначаны на 27 верасня.

27 верасня зранку ў сядзібу Таварыства беларускай мовы ў Лідзе прыйшла аператыўнаследчая група, якая без санкцыі пачала вобыск. Пры гэтым ад сяброў ТБМ патрабавалі дакументацыю на тэхніку і друкаваныя матэрыялы, прысьвечаныя байкатаваньню выбараў.

28 верасня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся непаўнагадовы Венедыкт Кляўзе, які 27 верасня быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі за тое, што меў на сваёй куртцы значок “Марш Свабоды”. Расказвае Венедыкт Кляўзе: “Па дарозе ў пункт аховы правапарадку міліцыянт сарваў са слупоў некалькі налэпак “Марш Свабоды” са словамі: “Гэта ты наляпіў”. Машына даставіла мяне ў РУУС Савецкага раёну г. Мінску. Начальнік сказаў: “Абавязкова накіруйце паведамленьне па месцы працы бацькоў”. Быў складзены пратакол па арт. 143 КаАП РБ (антысанітарыя), выклікалі маю маці і адпусьцілі, дадаўшы: “Мы яшчэ палюдзку паставіліся да хлопца, а маглі б раскруціць на поўную катушку”.

30 верасня ў мінскім раёне Серабранка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі быў затрыманы Васіль Шабуневіч, які распаўсюджваў афіцыйна зарэгістраваную газету “Наша Свабода”. 2 кастрычніка ў судзе Ленінскага раёну г.Мінска прызначаны суд над В.Шабуневічам.

28 верасня ў Слуцку быў затрыманы Павел Драбеня, які распаўсюджваў газету “Рабочы” і зьбіраў подпісы за свабодныя і дэмакратычныя выбары (за выкананьне чатырох умоваў АБСЕ). П.Драбеня быў дастаўлены ў аддзяленьне міліцыі, дзе яго пратрымалі да 2 гадзінаў ночы. П.Драбеню зьбілі, газеты канфіскавалі. Яму інкрымінуюць арт. 167.3 КаАП РБ (парушэньне заканадаўства аб выбарах).

1 кастрычніка кіраўнік віцебскага цэнтру моладзевых ініцыятываў Юрась Корбан ехаў у Мінск на «Марш Свабоды». На станцыі Ворша Ю.Корбан быў затрыманы нарадам чыгуначнай міліцыі за расклейку налэпак “Байкот-2000” і «Марш Свабоды». У аддзяленьні міліцыі быў складзены пратакол, які затрыманаму не паказалі.

2 кастрычніка ў судзе Першамайскага раёну г.Мінску была разгледжаная справа Сяргея Шынкевіча, які 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля універсаму “Першамайскі” ў мікрараёне Уручча беларускай сталіцы быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. На яго быў складзены пратакол адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.1 ч.2 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету) і

выдадзеная позва ў суд на 18 верасня. Судовы разгляд адміністрацыйных матэрыялаў па справе С. Шынкевіча з 18 верасня быў перанесены судзьдзёй суда Першамайскага раёну г.Мінску Ю.А.Гарбатоўскім на 2 кастрычніка. У гэты дзень было вынесенае рашэнне: прызнаць С. Шынкевіча вінаватым у арганізацыі несанкцыянаванага пікету і спагнаць з яго штраф у памеры 150 мінімальнага заробкаў.

2 кастрычніка ў гадзіну ночы ў Гародні затрыманы Сяржук Паўленка (сябра БНФ “Адраджэнне”). У яго асабістай машыне быў зроблены вобыск і знойдзеныя 16 тысячаў улётак, прысьвечаных байкоту выбараў 15 кастрычніка. Пасля вобыску С.Паўленка быў дастаўлены ў РУУС Кастрычніцкага раёну г.Гародня, дзе ўлёткі былі канфіскаваныя. У 6 гадзінаў раніцы супрацоўнікі міліцыі прынеслі дахаты С.Паўленку позову з выклікам на допыт да намесніка начальніка Кастрычніцкага РУУС падпалкоўніка В.Сідара. С.Паўленка звярнуўся па дапамогу ў гарадзенскую філію ПЦ “Вясна”.

2 кастрычніка дамоў да Станіслава Шушкевіча (Старшыні Вярхоўнага Савету РБ 12-га склікання) прыезджалі міліцыянты, хацелі ўручыць позову ў суд Заводскага раёну. С.Шушкевіча дома не было, а ягоная жонка адмовілася браць позову. Зранку міліцыянты з’явіліся зноў. На гэты раз ім трэба было ўручыць новую позову, каб С.Шушкевіч з’явіўся ў якасці сьведкі ў суд Савецкага раёну. Пасля таго, як позову ніхто ня ўзяў, быў прысланы міліцыянт, узброены аўтаматам, які заняў пазіцыю каля дзвярэй кватэры С.Шушкевіча. Паводле сьведчаньня жонкі С.Шушкевіча, аўтаматчык знаходзіўся ў пад’ездзе працяглы час.

3 кастрычніка ў ПЦ “Вясна” звярнуўся непаўнагадовы жыхар г.Жодзіна (Мінская вобл.) Павал Красоўскі, які 27 верасня быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. П. Красоўскага затрымалі каля пад’езду ўласнага дому ў 22.40, дзе ён ў кампаніі з іншымі падлеткамі сьпяваў пад гітару. Супрацоўнікі міліцыі з’явіліся нечакана, паставілі падлеткаў тварамі да сцяны і абшукалі (супрацоўнікі міліцыі дзейнічалі згодна з пастановай, паводле якой падлеткі не павінны зьяўляцца позна ўвечары на вуліцы без суправаджэння дарослых). Пры вобыску ў П.Красоўскага былі знойдзеныя налепкі “Байкот-2000” і “Марш Свабоды”. П.Красоўскі сьцьвярджае: “Пры затрыманьні міліцыянты перавысілі свае паўнамоцтвы: нецэнзурна ляліся, білі і аказвалі псіхалагічны ціск. Зараз на мяне заведзеныя дзве адміністрацыйныя справы (арт. 143 КаАП – антысанітарыя, арт. 172 КаАП – распаўсюджанне друкаванай прадукцыі, вырабленай з парушэннем усталяванага парадку, без выходных дадзеных, змест якіх накіраваны на нанясенне стратаў дзяржаўнаму і грамадзкаму парадку). На допыце супрацоўнікі міліцыі пыталіся ў

П.Красоўскага: ці не супрацоўнічае ён з украінскай арганізацыяй УНА-УНСО і колькі яму плоцяць за распаўсюджаньне налэпак? Распавядалі пра тое, што А.Лукашэнка дае ўсім дзецям бясплатную адукацыю, палохалі рэпрэсіямі 30-х гадоў і апісаньнямі камераў у турме КДБ. Прозьвішчы міліцыянтаў Дзінісюк і Хамяшэвіч.

3 кастрычніка супрацоўнікі міліцыі прыходзілі дамоў і да старшыні БНФ “Адраджэньне” Вінцука Вячоркі. Сын В.Вячоркі ім не адчыніў дзьверы.

4 кастрычніка ў суд Савецкага раёну да судзьдзі Іны Шэйко супрацоўнікамі міліцыі на службовай машыне была дастаўленая Людміла Гразнова (дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня). Людмілу Гразнову абвінавачвалі ў тым, што яна публічна заклікала да байкоту выбараў, ёй інкрымінавалі арт 167.3 КаАП РБ (парушэньне заканадаўства аб выбарах). Прагледзелі відэаматэрыялы, апыталі сьведкаў. Суд быў перанесены на 5 кастрычніка, бо судзьдзя І.Шэйко сказала, што “вагаецца і ёй трэба падумаць”.

4 кастрычніка судзьдзя па адміністрацыйных справах суда Маскоўскага раёну г. Мінску Дзьмітры Антановіч сваёй пастановай прызнаў вінаватым у парушэньні арт. 167.1 КаАП РБ (парушэньне парадку правядзеньня і арганізацыі шэсьцяў, мітынгаў, дэманстрацыяў і пікетаваньня) Сяргея Алфера. Згодна з пастановай суда, ён падвергнуты адміністрацыйнаму спаганьню ў выглядзе папярэджаньня. Нягледзячы на довады падсуднага і яго абароны аб тым, што сустрэча з выбаршчыкамі праходзіць згодна з арт. 45 Выбарчага кодэксу РБ і не патрабуе дазволу Мінгарвыканкаму, судзьдзя Д. Антановіч кваліфікаваў гэтую сустрэчу як несанкцыянаваны пікет. Судзьдзя не прыняў да ведама так сама і той факт, што С. Алфер зьяўляўся афіцыйна зарэгістраваным назіральнікам па выбарчай акрузе № 100, і як прадстаўнік грамадзкай арганізацыі «Беларускі цэнтр канстытуцыяналізму і параўнальнаправавых дасьледваньняў», якая вылучыла яго назіральнікам за правядзеньнем выбараў, мае права прысутнічаць на ўсіх перадвыбарчых агітацыйных мерапрыемствах. Факт няўдзелу С. Алфера ў “пікеце” пацьвердзіў нават сьведкаміліцыянт, які прысутнічаў пры затрыманьні ўдзельнікаў сустрэчы з выбаршчыкамі. Але ж судзьдзя вырашыў усё пасвойму.

6 кастрычніка ў Першамайскім раённым судзе г.Мінску было вынесенае рашэньне па адміністрацыйнай справе аднаго з кіраўнікоў АГП Уладзіміра Раманоўскага. Яго абвінавачвалі ў несанкцыянаваным пікетаваньні, якое нібыта адбылося 25 верасьня, калі У.Раманоўскі каля станцыі метро “Усход” трымаў плакат “Сустрэча з выбаршчыкамі”. Тады У.Раманоўскаму была выдадзеная пазва ў аддзел міліцыі Першамайскага раёну на наступны дзень. У аддзяленьні міліцыі 26 верасьня

на У.Раманоўскага быў складзены пратакол адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.1 ч.2 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету). Суд быў прызначаны на 5 кастрычніка, а працяг яго адбыўся 6 кастрычніка. Судзьдзя С.Несінаў, нягледзячы на довады У.Раманоўскага, што ён мае права падчас выбарчай кампаніі агітаваць як “за”, так і “супраць” любога кандыдата (згодна з арт. 45 Выбарчага кодэксу РБ), прызнаў яго вінаватым у арганізацыі несанкцыянаванага пікету і прыцягнуў да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе 10 сутак арышту. У зале суда У.Раманоўскі быў узяты пад варту і накіраваны адбываць пакараньне ў спецпрыёмнік-разьмеркавальнік.

6 кастрычніка ў г.Салігорску (Мінская вобл.) каля 23 гадзінаў супрацоўнікамі міліцыі былі затрыманыя Андрэй Лапановіч і Зьміцер Тычына. Затрыманыя былі дастаўленыя ў аддзяленьне міліцыі, дзе на іх былі складзеныя пратаколы адміністрацыйнага правапарушэння па арт. 167.3 КаАП РБ і былі канфіскаваныя 2 500 абвестак пра маючы адбыцца 8 кастрычніка мітынг, прысьвечаныя кампаніі “Байкот-2000”, і нумары праваабарончага бюлетэню “Права на волю”. Праз тры гадзіны затрыманых адпусьцілі.

8 кастрычніка па ўсёй Беларусі, ва ўсіх буйнейшых гарадах краіны адбыліся акцыі пратэсту супраць недэмакратычных выбараў у парламент, наладжаных уладамі. Мітынгі, шэсьці, пікеты, арганізаваныя апазіцыйнымі сіламі ў межах агульнадзяржаўнай акцыі «Байкот-2000», упершыню за апошнія гады прайшлі так масава не ў сталіцы краіны, а ва ўсіх рэгіёнах.

У **Магілёве** мітынг быў несанкцыянаваны, прысутнічала каля 300 грамадзянаў. За акцыяй сачылі больш за 30 міліцыянтаў, вяліся відэаздымкі. Перад пачаткам мітынгу супрацоўнікі міліцыі блакавалі выходы з магілёўскага офісу БНФ “Адраджэньне”, абшуквалі ўсіх, хто выходзіў адтуль – рабілі агляд асабістых рэчаў, шукалі агітацыйныя матэрыялы і плакаты. Праз такі дагляд прайшло 20 чалавек.

У **Брэсьце** падчас распаўсюджаньня газеты “Рабочы” і першага нумару грамадзка-палітычнай газеты “Наш выбар” (Брэсцкай абласной рады БНФ) старэйшым сяржантам С.Бабнішчавым быў затрыманы Рыгор Варвашэвіч. Апроч таго, ён раздаваў запрашэньні прыняць удзел у акцыі. Р.Варвашэвіча даставілі ў РУУС Маскоўскага раёну г.Брэсту, дзе абшукалі. Р.Варвашэвіч патрабаваў дазволу патэлефанаваць у ПЦ “Вясна”. Урэшце пратакол ня быў складзены, а ў 15.35 маёр Журан выказаў затрыманаму Р.Варвашэвічу свае прабачэньні і адпусьціў. Супрацоўнікі міліцыі аддалі ўсе газеты. Р.Варвашэвіч быў затрыманы да пачатку акцыі. У Брэсьце ў акцыі ўзялі ўдзел звыш 2000 чалавек. Удзельнікі акцыі прынялі

рэзалюцыю, у якой было сказана: “Абвешчаныя ўладамі 15 кастрычніка выбары ў “палату прадстаўнікоў” не з’яўляюцца ні свабоднымі, ні справядлівымі. Рэжым ня выканаў ніводнага з 4-х патрабаванняў Еўрапейскай супольнасці. Зыходзячы з гэтага, удзельнікі мітыngu заклікаюць берасьцейцаў выкарыстаць сваё канстытуцыйнае права – не ісці на выбары, ня браць удзелу ў фарсе, які за народныя грошы ставіць нелегітымны “прэзідэнт”, каб захаваць сваю нелегітымную ўладу”.

У **Віцебску** пасля заканчэння акцыі былі затрыманыя 7 чалавек. Іх затрымалі за збор подпісаў за “свабодныя і дэмакратычныя выбары” (выкананьне чатырох умоваў АБСЕ). Сярод затрыманых: Аляксандр Прахарэнка, Марат Волкаў, Сяргей Сьмірноў, Андрэй Саўчанка, Сяргей Доўгі, Сяргей Васенка... Затрыманых даставілі ў РУУС Кастрычніцкага раёну, дзе пратрымалі каля гадзіны, склалі пратаколы аб адміністрацыйным правапарушэнні. Позвы ў суд павінны прыйсці на хатнія адрасы.

У **Гародні** ў шэсці і мітыngu ўзялі ўдзел 1500 чалавек. На патэнцыйных удзельнікаў акцыі аказваўся моцны псіхалагічны ўціск – па мясцовым тэлебачанні папярэдзвалі, што акцыя забароненая, запалохвалі магчымымі карамі. 7 кастрычніка ў 23.00 за распаўсюджаньне запрашэнняў на мітынг быў затрыманы Мікалай Івашын.

У **Баранавічах** на мітынг сабралася каля 500 чалавек. Акцыя доўжылася дзве гадзіны, удзень усё абыйшлося без затрыманьняў і правакацыяў. Але ўвечары ў 21.00 да аднаго з актыўных удзельнікаў акцыі Міхаіла Барысевіча прыходзілі супрацоўнікі крымінальнага вышуку. М. Барысевіч адчыніў ім дзьверы, і сказаў: “Я сёння нічога ня ўкраў. Калі я вам патрэбны, дасылайце позву”. Варта адзначыць, што Міхаіл Барысевіч падчас акцыі збіраў подпісы за “свабодныя і дэмакратычныя выбары” (выкананьне чатырох умоваў АБСЕ).

У **Салігорску** былі затрыманыя Анатоль Лобан (БНФ “Адраджэньне”), Пётр Голасаў (АГП), Валянцін Баранаў (БНФ “Адраджэньне”). Затрыманых даставілі ў аддзяленьне міліцыі, дзе пратрымалі 2 гадзіны. На Лобана і Голасава былі складзеныя пратаколы.

У **Лідзе** былі затрыманыя 4 чалавекі – Станіслаў Суднік, Алесь Судак, Віктар Аўгусьцін, Павел Анацка.

У **Жодзіна** падчас акцыі мелі месца шматлікія правакацыі. На мясцовую штабкватэру БНФ “Адраджэньне” напярэдадні быў учынены налёт – выбітыя шыбы,

зламаны званок, усю ноч былі тэлефонныя званкі ад невядомых асобаў з бруднай лаянкай і пагрозамі. Перад пачаткам акцыі супрацоўнікі міліцыі не дазволілі падключыць апаратуру. Мітынг праходзіў пад наглядам вялікай колькасці супрацоўнікаў міліцыі і КДБ – у форме і ў цывільным. Сьведчыць удзельнік акцыі Аляксей Лапіцкі: “На плошчы знаходзіліся брытагаловыя неафашысты з РНЕ, якія спрабавалі кідаць у выступоўцаў нейкія прадметы. Праз гадзіну яны пачалі падпальваць улёткі і плакаты. Фатограф, які спрабаваў зняць гэта, быў збіты брытагаловымі. Мы ў першы раз назіралі такую актыўнасьць брытагаловых у нашым горадзе, яны дзейнічалі пры маўклівай згодзе ўладаў. Рукамі брытагаловых фашыстаў улады аказвалі ўздзеянне на тых, хто заклікаў да байкоту выбараў 15 кастрычніка”:

У **Гомелі** ў мітынгу прыняло ўдзел каля 500 чалавек.

У **Бабруйску** адбыўся несанкцыянаваны мітынг, у якім удзельнічала больш за 200 чалавек.

У **Мазыры** мітынг і шэсьце былі забароненыя ўладамі, але на іх сабралася каля 60 чалавек.

У **Рагачове** адбыўся пікет з удзелам 25 чалавек.

9 кастрычніка адбылася прэс-канферэнцыя, прысьвечаная акцыям у рэгіёнах. Старшыня БНФ “Адраджэньне” Вінцук Вячорка адзначыў “беспрэцэдэнтны геаграфічны ахоп. Акцыі адбыліся паўсюль, дзе планавалася. Натхняе аптымізм людзей, якія, пераадолеўшы страх, выйшлі на мітынгі”. Паводле падлікаў арганізатараў, усяго ў акцыях па рэгіёнах Беларусі ўзялі ўдзел каля 10 000 чалавек.

9 кастрычніка ў судзе Фрунзенскага раёну г. Мінску павінен быў адбыцца разгляд справы Андрэя Церашкова, Лявона Садоўскага і Наталі Емяльянавай. Усе яны абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167. 3 КаАП РБ. Судзьдзя Уладзімір Карноў доўга думаў, а пасля адмовіўся разглядаць адміністратыўныя матэрыялы і накіраваў іх на дапрацоўку ў міліцыю, спаслаўшыся на арт. 234.1 КаАП РБ (паўнамоцтвы службовых асобаў па складаньні пратаколаў па адміністратыўных правапарушэннях). Судзьдзя прыйшоў да высновы, што супрацоўнікі міліцыі ня маюць права складаць пратаколы па арт. 167. 3 КаАП РБ – складаньне пратаколаў па гэтым артыкуле адносіцца выключна да кампетэнцыі выканкамаў. З гэтага вынікае, што альбо судзьдзя У.Карноў ня ведае пра існаваньне рашэння Мінгарвыканкаму ад 18.03. 99 г. №265, якім супрацоўнікам міліцыі надаецца права складаць пратаколы па арт. 167.3, альбо гэта агульная тэндэнцыя апошніх дзён, і судовы

перасьлед за заклікі да байкоту будзе спынены. Гэтую тэндэнцыю пацьвердзіў прадстаўнік адміністрацыі прэзідэнта сп.Сазонаў падчас сустрэчы з арганізатарамі «Маршу Свабоды» 14 кастрычніка ў Мінгарвыканкаме. Сп.Сазонаў сказаў, што адміністратыўных справаў за байкот у Мінску больш ня будзе. Калі гэта так, дык мы маем яшчэ адно сьведчаньне таго, што суды ў нашай краіне не зьяўляюцца незалежнымі, а выконваюць загады, што прыходзяць зверху.

10 кастрычніка ў Віцебску атрадам АМАПу (каля 15 чалавек з аўтаматамі) быў затрыманы Яніс Чучман (Малады Фронт), які расклеіваў улёткі з тэкстам “Моладзь на выбары ня пойдзе”. Затрыманы быў дастаўлены ў РУУС Першамайскага раёну г. Віцебску, куды адразу накіраваліся прадстаўнікі ПЦ “Вясна” і БНФ “Адраджэньне”. На пытаньне пра прычыну затрыманьня дзяжурны прапаршчык А.Варапаеў адказаў, што Я.Чучман падазраецца ў зьдзяйсненьні супрацьпраўных дзеяньняў і затрыманы дзеля высвятленьня асобы (Я.Чучман ня меў пры сабе пашпарту). Пасьля складаньня пратаколу (арт.167.3 – парушэньне заканадаўства аб выбарах) Я.Чучман быў зьмешчаны ў клетку і чакаў перамяшчэньня ў суд.

10 кастрычніка арганізатары шэсьця і мітыngu ў г.Воршы (Віцебская вобл.), прысьвечаных байкатаваньню выбараў, Віктар Андрэеў і Юры Санько атрымалі позы ў аддзяленьне міліцыі гораду. 11 кастрычніка на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага правапарушэньня па арт. 167.1 КаАП РБ (парушэньне парадку правядзеньня масавых мерапрыемстваў), і на 12 кастрычніка прызначаны судовы разгляд.

10 кастрычніка жыхар г.Маладэчна, сябра БНФ Алесь Дудка знаходзіўся ў бары, калі туды ўвайшлі супрацоўнікі міліцыі. Яны пазналі А.Дудку і сталі да яго чапляцца з патрабаваньнем паказаць, што знаходзіцца ў ягонай торбе (відаць, яны чакалі знайсці матэрыялы, зьвязаныя з байкатаваньнем выбараў). А.Дудка адмовіўся, і міліцыянты сталі чакаць фронтаўца каля выхаду з бару. За гэты час сябра БНФ аддаў сваю торбу знаёмым, а сам выйшаў. Калі міліцыянты ўбачылі, што ў руках А.Дудкі нічога няма, яны пачалі яго зьбіваць і патрабаваць, каб ён сказаў, каму аддаў свае рэчы. Затым яны зрабілі ператрус у бары, знайшлі торбу і адвезьлі А.Дудку ў аддзяленьне міліцыі г.Маладэчна. Там на затрыманага склалі пратакол адміністратыўнага правапарушэньня, абвінаваціўшы яго ў “дробным хуліганстве”. Да раніцы А.Дудка знаходзіўся ў пастарунку, а раніцай 11 кастрычніка яго адвезьлі ў суд. Судзьдзя прызнаў А.Дудку вінаватым і вынес рашэньне аштрафаваць яго на 900 рублёў. А.Дудка абураны такім прысудам і зьбіраецца яго абскарджваць.

12 кастрычніка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з’явіўся студэнт 4 курсу Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэту, які паведаміў, што на лекцыю па статыстыцы да іх з’явіўся дэкан факультэту В.Н.Платонаў. Мэтай ягонага прыходу была гутарка са студэнтамі пра ўдзел у выбарах. Спадар Платонаў сказаў, што ўсе студэнты павінны прыйсці на выбары і падмацаваў гэта пагрозамі высяленьня з інтэрнату іншагародніх. Гутарка скончылася тым, што дэкан сказаў: “Вы разумееце, мне трэба дапрацаваць да пенсіі”. Гэта сьведчыць пра тое, што ціск робіцца ня толькі на студэнтаў, але і на выкладчыкаў.

12 кастрычніка стала вядома, што ў Беларускім ўніверсітэце культуры намесьнік дэкана факультэту бібліятэчна-інфармацыйных сістэмаў Галіна Дуркіна зьняла ўвесь паток з лекцыі па сусьветнай літаратуры. Студэнтаў, якія жывуць у інтэрнаце, накіравалі на прымусовае датэрміновае галасаваньне. Кіраўніцтва ўніверсітэту небеспадстаўна хвалюецца, што 15 кастрычніка (нядзеля) іншагароднія зьедуць дамоў і не прагаласуюць. Датэрміновае галасаваньне адбывалася з парушэннямі Закону аб выбарах – замест пашпартоў студэнты прад’яўлялі студэнцкія білеты (студэнцкі білет не зьяўляецца дакументам, які замяняе пашпарт – там не адзначанае грамадзянства, прапіска і г.д.).

14 кастрычніка ў 2 гадзіны ночы ў г.Кобрыне супрацоўнікамі пазаведамаснай аховы былі затрыманыя 4 жыхары гораду, сярод якіх непаўнагадовы Вакульчык Зьміцер і ягоны брат Вакульчык Андрэй. У затрыманых праверылі дакументы і торбы, у якіх знайшлі брашуру “Край” і бюлетэнь “Змагар”. Паколькі толькі ў братоў былі пры сабе пашпарты, былі перапісаныя іх дадзеныя, і маладых людзей адпусьцілі, але ў 7 гадзінаў раніцы да Вакульчыкаў дахаты прыйшлі супрацоўнікі міліцыі з аўтаматамі і павезьлі хлопцаў у РАУС г.Кобрыну. Там іх пратрымалі каля гадзіны і адпусьцілі не складаючы пратаколаў, сказаўшы, што гэтая справа не адносіцца да іх сферы дзейнасьці. Наступны раз узброены напад аператыўных работнікаў пад кіраўніцтвам сяржанта Сідарука завітаў дадому да братоў Вакульчыкаў у 12.30, каб другі раз даставіць у РАУС. Дапытвалі братоў у РАУС начальнік міліцыі Седзін і сьледчы па асабліва важных справах старэйшы оперупаўнаважаны крымінальнага вышуку С.Марковіч. Яны прымушалі братоў прызнацца, што тыя расклеівалі ўлёткі і налепкі ў Кобрыне, але тыя адмаўляліся, бо доказаў іх вінаватасьці ніякіх не было. Не дабіўшыся прызнаньня, сьледчы і начальнік міліцыі сталі запалохваць маладых людзей, што звольняць з працы іх маці і Андрэя Вакульчыка, а Зьміцера выключаць з вучэльні. Пасьля допыту, не складаючы пратаколу, у хлопцаў узялі адбіткі пальцаў і адпусьцілі.

ПЕРАСЬЛЕД ГРАМАДЗЯНАЎ, ЗЬВЯЗАНЫ 3 ВЫБАРЧАЙ КАМПАНІЯЙ

Грамадзяне, на якіх складзеныя пратаколы адміністрацыйнага затрыманьня, і грамадзяне, прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці:

1. Кадуюў Аляксандр (Мінск, затрыманы 4 верасня за распаўсюджваньне ўлётка з заклікам да байкоту выбараў, арт. 143 КаАП РБ) – штраф 2 мінімальныя заробкі.
2. Аржаеў Міхаіл (Мінск, затрыманы 12 верасня за налепкі з заклікам да байкатаваньня выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
3. Баршчэўскі Лявон (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
4. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
5. Садоўскі Лявон (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
6. Карбоўскі Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – папярэджаньне.
7. Гатоўкін Валянцін (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – папярэджаньне.
8. Катляроў Аляксандр (г.Слуцк, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – папярэджаньне.
9. Івашкевіч Віктар (Мінск, затрыманы 13 верасня, як рэдактар газеты «Рабочы» абвінавачваўся ў публічным закліку да байкоту выбараў па арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
10. Касьцюковіч Зьміцер (Мінск, затрыманы 13 верасня, абвінавачваўся ў распаўсюджваньні друкаванай прадукцыі, якая ўтрымлівае заклікі да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
11. Бяляцкі Алесь (Мінск, затрыманы 21 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
12. Хадыка Юры (Мінск, затрыманы 21 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
13. Рабкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 21 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 1 мін. зар.
14. Рашэтнікава Алена (Мінск, затрыманая 21 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – справа спыненая.

15. Раманаў Мікалай (Мінск, затрыманы 21 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі; арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 1 мін зар.
16. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 ч.2 КаАП РБ) – штраф 150 мін. зар.
17. Андросаў Аляксей (Мінск, затрыманы 6 верасня за распаўсюджваньне ўлётак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 143 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
18. Маханёк Ігар (Мінск, затрыманы 11 верасня за расклейваньне ўлётак з заклікам да байкатаваньня выбараў,) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
19. Сініцына Марына (Мінск, затрыманая за сустрэчу з выбаршчыкамі 15 верасня, арт. 167.1 КаАП РБ) – справа спыненая.
20. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 21 верасня, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
21. Акудовіч Цімафей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
22. Жэрбін Валеры (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ).
23. Голубеў Валянцін (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. заробкаў.
24. Міхноў Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 10 мін. зар.
25. Афонагель Яўген (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ).
26. Алфер Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – папярэджаньне.
27. Абрамчук Максім (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля ўнівермагу “Кірмаш”, пратакол складзены на маці па арт. 162 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
28. Юхневіч Павел (г.Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля ўнівермагу “Кірмаш”,) – матэрыялы ў камісіі па справах непаўнагадовых.
29. Грынявецкі Эдуард (Бабруйск, затрыманы 24 верасня за расклейваньне налэпак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).

30. Ярац Сяргей – (Мінск, затрыманы 24 верасня падчас распаўсюджвання газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”, арт. 167.3 КаАП РБ) – справа спыненая.
31. Грынь Сяргей (г. Брэст, затрыманы 20 верасня за налесткі “Байкот-2000, арт. 167.3 КаАП РБ).
32. Бабаеўскі Раман (Мінск, затрыманы 16 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага выпуску газеты “Наша Свабода” з заклікамі да байкатавання выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – справа спыненая.
33. Арэхаў Валеры (Мінск, затрыманы 17 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага выпуску газеты “Наша Свабода”, арт. 167.3 КаАП РБ).
34. Андросаў Сяргей (Мінск, затрыманы 17 верасня падчас раздачы спецыяльнага выпуску газеты “Наша Свабода”, арт. 167.3 КаАП РБ).
35. Войцікаў Юрый (г.Ліда, затрыманы 26 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсюджванне газеты “Голас Ліды”, арт. 167.3 КаАП РБ).
36. Ганько Артур (г.Ліда, затрыманы 26 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсюджванне газеты “Голас Ліды”, арт. 167.3 КаАП РБ).
37. Мароз Анастасія (г.Рэчыца, непаўнагадовая).
38. Кляўзе Венядзікт (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 27 верасня за тое, што меў на куртцы значок “Марш Свабоды”, арт. 143 КаАП РБ).
39. Суднік Яўген (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 21 верасня за налесткі з заклікамі да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. заробкі (рашэнне камісіі па справах непаўнагадовых).
40. Бялькевіч Дзьмітры (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 23 верасня за налесткі, арт. 167.3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
41. Ядранцаў Ілля (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 23 верасня за налесткі, арт. 167.3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
42. Савін Сяргей (Мінск, затрыманы 23 верасня за налесткі, арт.167.3 КаАП РБ) – вусная заўвага ў судзе.
43. Кубранаў Аляксей (Мінск, затрыманы 23 верасня за налесткі, арт. 167.3 КаАП) – штраф у памеры 1 мін. зар.
44. Зялёнка Мікола (жыхар г.Баранавічы, затрыманы 26 верасня ў г. Гомелі за налесткі з заклікамі да байкоту, арт. 167.3 КаАП РБ).

45. Агароднік Мікола (жыхар г.Баранавічы, затрыманы 26 верасня ў г. Гомелі за налесткі з заклікам да байкоту, арт. 167.3 КаАП РБ).
46. Раманоўскі Уладзімір (Мінск, затрыманы 25 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 ч.2) – 10 сутак арышту.
47. Корбан Юрась (жыхар г.Віцебску, затрыманы 1 кастрычніка ў Воршы за налесткі з заклікам да байкоту выбараў, пратакол не паказалі, таму невядома, па якім артыкуле абвінавачваюць).
48. Паўленка Сяргей (г. Гародня, затрыманы 2 кастрычніка за ўлёткі з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).
49. Каспяровіч Зьміцер (Мінск, затрыманы 17 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага выпуску газеты “Наша Свабода”, арт. 167.3 КаАП РБ).
50. Туравец Яўген (г.Клецк).
51. Красоўскі Павел (Жодзіна, затрыманы 27 верасня за налесткі з заклікам да байкатавання выбараў, матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых). Па паказаннях П.Красоўскага вынесенае папярэджаньне А.Лапіцкаму па арт. 172 КаАП РБ (пакараньне адмененае).
52. Драбеня Павел (Слуцк, затрыманы за распаўсюджаньне газеты «Рабочы», арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. заробкі.
53. Самойленка Генадзь (г.Жабінка Брэсцкай вобласці, 3 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167.3 КаАП РБ за распаўсюджаньне спецыяльнага выпуску газеты “Рабочы”) – штраф 3 мін. зар.
54. Адзінец Сяргей.
55. Шабуневіч Васіль.
56. Гразнова Людміла – (Мінск, за выступ на мітынгу 1 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167.3 КаАП РБ) – суд перанесены на нявызначаны тэрмін.
57. Паплаўны Анатоля (Гомель, затрыманы 21 верасня за распаўсюджаньне спецыяльнага выпуску газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячаў рублёў.
58. Туркоўскі Генадзь (Жлобін).
59. Волатаў Ігар (Жлобін).
60. П’яных Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 8 мін. зар.
61. Дзьвігун Андрэй (г.Магілёў, затрыманы за распаўсюджаньне газеты «Рабочы», арт. 167.3 КаАП РБ).
62. Кухарэнка Сяргей (Полацк, затрыманы 2 кастрычніка за налесткі з заклікам да байкоту, арт. 172 КаАП РБ).

63. Сівуха Валеры (Магілёў, затрыманы 30 верасня за распаўсюджваньне сьпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
64. Губко Аляксей (Магілёў, затрыманы 30 верасня за распаўсюджваньне сьпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
65. Ужоў Мікалай (Магілёў, затрыманы 1 кастрычніка за распаўсюджваньне сьпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
66. Андрасюк Васіль (Брэст, затрыманы 26 верасня за распаўсюджваньне газеты “Рабочы” з заклікамі да байкатаваньня выбараў, арт. 172.3 КаАП РБ)
67. Чыжык Міхась (г. Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 4 кастрычніка за распаўсюджваньне бюлетэню “Права на волю” з інфармацыяй пра байкот выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – разгляд у камісіі па справах непаўнагадовых – штраф 1 мін. зар.
68. Церашкоў Андрэй (г.Мінск, затрыманы 4 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсюджваньне газетаў “Наша свабода”, “Народная воля”) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку ў міліцыю. 17 кастрычніка вытворчасць спыненая за нязначнасьцю, суд абмежаваўся вусным папярэджаньнем.
69. Садоўскі Лявон (г.Мінск, затрыманы падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 4 кастрычніка, арт. 167.3 КаАП РБ) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, справа накіраваная на дапрацоўку ў міліцыю. 17 кастрычніка вытворчасць спыненая за нязначнасьцю, суд абмежаваўся вусным папярэджаньнем.
70. Емяльянава Наталя (г.Мінск, затрыманая падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 4 кастрычніка) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку ў міліцыю. 17 кастрычніка вытворчасць спыненая за нязначнасьцю, суд абмежаваўся вусным папярэджаньнем.
71. Філатава Сьвятлана (Магілёў, затрыманая 3 кастрычніка за збор подпісаў пад адозвай “4 умовы АБСЕ”).
72. Радкевіч Віталь (г.Мінск, затрыманы 30 верасня за распаўсюджваньне газетаў з заклікамі да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).
73. Лапановіч Андрэй (Салігорск, затрыманы 6 кастрычніка з бюлетэнямі “Права на волю”, якія ўтрымлівалі інфармацыю пра байкатаваньне выбараў, арт.172 КаАП РБ).
74. Тычына Зьміцер (Салігорск, затрыманы 6 кастрычніка з бюлетэнямі “Права на волю”, якія ўтрымлівалі інфармацыю пра байкатаваньне выбараў, арт. 172 КаАП РБ).
75. Шасток Сяргей (Ліда)

76. Андрасюк Васіль (Брэст, затрыманы 3 кастрычніка за распаўсюджванне друкаванай прадукцыі з заклікамі да байкоту, пагроза ўзбуджэння крымінальнай справы па арт. 190 КК РБ).
77. Лобан Анатоль (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
78. Баранаў Валянцін (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
79. Голасаў Пётр (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў).
80. Івашын Мікалай (Гародня, затрыманы 7 кастрычніка за раскідванне абвестак, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. заробкі, звольнены з працы).
81. Прахарэнка Аляксандр (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
82. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
83. Саўчанка Андрэй (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
84. Доўгі Сяргей (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
85. Васенка Сяргей (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167.1 КаАП РБ).
86. Кухаронак Валянціна (Сьмілавічы, Чэрвеньскі раён, за распаўсюджванне газеты “Рабочы” складзены пратакол па арт. 167.3 КаАП) – штраф 2 мін. зар.
87. Шусьціцкі Тадэвуш (Маладэчна, затрыманы 9 кастрычніка за распаўсюджванне ўлётка з заклікамі да байкатавання выбараў, арт. 172 КаАП РБ).
88. Чучман Яніс (Віцебск, затрыманы 10 кастрычніка за ўлёткі “Моладзь на выбары не пойдзе”, арт. 167.3 КаАП РБ).
89. Садоўскі Лявон (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка за распаўсюджванне газетаў з заклікамі да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – справа спыненая.
90. Росьлік Ян (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка за распаўсюджванне газетаў з заклікамі да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).
91. Садоўскі Мікалай (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсюджвання інфармацыі пра байкатавання выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).

92. Міхноў Сяргей (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсюджвання газетаў з заклікамі да байкоту, арт. 167.3 КаАП РБ) – справа спыненая.
93. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсюджвання газетаў з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).
94. Юрына Галіна (Мінск, затрыманая 21 жніўня з улёткамі, якія ўтрымліваюць заклікі да байкатавання выбараў, арт.167.3 КаАП РБ).
95. Андрэеў Віктар (Ворша, затрыманы за акцыю 8 кастрычніка, складзены пратакол па арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 150 мін. заробкаў.
96. Санько Юры (Ворша, за акцыю 8 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 150 мін. заробкаў.
97. Патоцкі Уладзімір (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
98. Мельнікаў Юры (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
99. Прахарэнка Аляксандр (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
100. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
101. Гродзь Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
102. Шапіра Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
103. Доўгі Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
104. Шэндараў Сяргей (Бабруйск, за ўдзел у акцыі 8 кастрычніка, арт. 176.1 ч.1) – папярэджаньне.
105. Ахранчук Віктар (Сьветлагорск, затрыманы 4 кастрычніка за налепкі, арт. 172.3) – штраф 5 мін. зар.
106. Шчытко Уладзімір (бацька) (Бабруйск, затрыманы 12 кастрычніка за распаўсюджваньне спецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлёткі з заклікам да байкатавання выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячаў рублёў.
107. Шчытко Уладзімір (сын) (Бабруйск, затрыманы 12 кастрычніка за распаўсюджваньне спецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлёткі з заклікам да байкатавання выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячаў рублёў.

108. Кірыенкава Наталя (г.Горкі Магілёўскай вобл., затрыманая 13 кастрычніка за распаўсюджванне газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ).
109. Будная Галіна (г.Горкі, затрыманая 13 кастрычніка за распаўсюджванне газеты “Рабочы”, арт.167.3 КаАП РБ).
110. Франкоўскі Зьміцер (г.Горкі Магілёўскай вобл., затрыманая 13 кастрычніка за распаўсюджванне газеты “Рабочы”, арт. 167.3 КаАП РБ).
111. Шыдлоўскі Аляксей (Мінск, затрыманы 14 кастрычніка за налестку “Байкот – 2000”, арт. арт. 143, 167.3 КаАП РБ).
112. Прыварнікаў Мікола
113. Бордак Уладзімір (Мінск, арт. 172 КаАП РБ).
114. Галай Аркадзь (Мінск, арт. 172 КаАП РБ).
115. Корбан Юрась (г.Віцебск, затрыманы 13 кастрычніка за налесткі з заклікам да байкатавання выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ).
116. Мярдзьвінаў Валянцін (г.Бабруйск, затрыманы 9 кастрычніка за распаўсюджванне газетаў з заклікамі да байкоту, арт. 167.3 КаАП РБ).
117. Капуцкі Алесь (г. Маладэчна, затрыманы 13 кастрычніка, арт. 167.3 КаАП РБ).
118. Сьвянціцкі Алесь (Маладэчна, затрыманы 13 кастрычніка за расклеіку налестак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167.3 КаАП РБ) папраўчыя работы па месцу працы тэрмінам на 1 месяц з утрыманьнем у даход дзяржавы 20% заробку.
119. Васенка Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
120. Гродзь Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
121. Мельнікаў Юры (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
122. Патоцкі Уладзімір (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
123. Саўчанка Андрэй (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ) .
124. Аксімовіч Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
125. Чучман Яніс (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
126. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).

127. Аляксеенка Аляксей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ).
128. Прахарэнка Аляксандр (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167.ч 1 КаАП РБ)
129. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 20 кастрычніка, станцыя метро «Плошча Якуба Коласа», арт.156 КаАП РБ)
130. Понасаў Алесь (Сьветлагорск, затрыманы 12 кастрычніка за налесткі) – адміністрацыйная камісія 16 лістапада – штраф 5 мін. зар.
131. Шэвяленка Андрэй (Сьветлагорск, затрыманы 12 кастрычніка за налесткі) – адміністрацыйная камісія 16 лістапада – штраф 5 мін. зар
132. Пезушчонак Алесь (Бабруйск, 15 гадоў, за налесткі) — адміністрацыйная камісія 17 лістапада – штраф 3 мін. зар.
133. Клемпач Андрэй (Бабруйск, 15 гадоў, за налесткі) – адміністрацыйная камісія 17 лістапада – штраф 3 мін. зар.
134. Саліхаў Цімур (Бабруйск, 15 гадоў, за налесткі) – адміністрацыйная камісія 17 лістапада – штраф 1 мін. зар.

Асобы, якіх расшуквалі дзеля складаньня адміністрацыйных пратаколаў:

1. Вячорка Вінцук.
2. Шушкевіч Станіслаў.

Грамадзяне, затрыманыя без складаньня пратаколу:

1. Андросаў Аляксей (1 кастрычніка).
2. Чаропка Зоя (8 верасьня, затрыманая за збор подпісаў супраць недэмакратычных выбараў).
3. Карызна Аляксандр (затрыманы 13 верасьня падчас распаўсюджваньня сьпецвыпуску газеты “Рабочы”).
4. Андросаў Сяргей (акцыя 26 верасьня).
5. Радкевіч Віталь.
6. Емяльянава Наталя (затрыманая 29 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля станцыі метро “Усход”).
7. Жэрбін Валеры.
8. Емяльянава Наталя (Мінск, затрыманая 26 верасьня падчас распаўсюджваньня сьпецвыпуску газеты “Наша Свабода” і “Народная воля”).
9. Баранаў Валянцін.
10. Садоўскі Лявон (затрыманы 27 верасьня).

11. Андросаў Сяргей (затрыманы 26 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага незалежнага газетаў, якія ўтрымліваюць заклікі да байкоту недэмакратычных выбараў).
12. Емяльянава Наталя (затрыманая 27 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага незалежнага газетаў з заклікамі да байкоту выбараў).
13. Сінякоў Андрэй (затрыманы 9 кастрычніка).
14. Кішкурна Уладзімір (затрыманы 27 верасня падчас распаўсюджвання спецыяльнага незалежнага газетаў з заклікамі да байкоту выбараў).
15. Раманоўскі Уладзімір (затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі).
16. Шусьціцкі Тадэвуш (Маладэчна).
17. Макаранка Віталь.
18. Палякоў Васіль (Гомель).
19. Калішэвіч Уладзімір (Магілёў).
20. Каспяровіч Зьміцер.
21. Кавалец Аляксей.
22. Емяльянава Наталя (затрыманая 4 кастрычніка за распаўсюджванне газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”).
23. Вялічкін Уладзімір (Брэст, затрыманы 6 кастрычніка за распаўсюджванне абвестак пра акцыю 8 кастрычніка).
24. Грынь С. (Брэст, акцыя 6 кастрычніка).
25. Апаляйчук В. (Брэст, акцыя 6 кастрычніка).
26. Гіркін Сяргей (Магілёў, затрыманы 7 кастрычніка за плакат: “Байкот фальшывым выбарам”).
27. Андрасюк Васіль (Брэст, затрыманы 6 кастрычніка за распаўсюджванне абвестак пра акцыю 8 кастрычніка).
28. Качуроўскі Андрэй (Магілёў, затрыманы 7 кастрычніка за плакат: “Выбары ў палату – чарговы падман народу”).
29. Варвашэвіч Рыгор (Брэст, затрыманы 8 кастрычніка).
30. Барысевіч Міхаіл (Баранавічы, 8 кастрычніка)
31. Суднік Станіслаў (Ліда, 8 кастрычніка).
32. Судар Алесь (Ліда, 8 кастрычніка).
33. Аўгусьцін Віктар (Ліда, 8 кастрычніка).
34. Анацка Павел (Ліда, 8 кастрычніка).
35. Сінякоў Андрэй (11 кастрычніка).
36. Буднік Васіль (г. Магілёў, затрыманы 8 кастрычніка падчас мітыngu).

37. Ільін Мікалай (г. Магілёў, непаўнагадовы, затрыманы 10 кастрычніка за расклейку налэпак з заклікам да байкатаваньня).
38. Казакевіч Раман (непаўнагадовы, 11 кастрычніка).
39. Сініцына Марына (11 кастрычніка).
40. Шынкевіч Сяргей (11 кастрычніка).
41. Холусева Жана (12 кастрычніка).
42. Кішкурна Уладзімір (Мінск, 12 кастрычніка).
43. Сінякоў Андрэй (12 кастрычніка).
44. Туравец Яўген (11 кастрычніка, Клецк).
45. Бандарэнка Андрэй (Мінск, 12 кастрычніка).
46. Юсьцін Сяргей (Мінск, 12 кастрычніка).
47. Понасаў Андрэй (Сьветлагорск, 12 кастрычніка).
48. Шэвяленка Алесь (Сьветлагорск, 12 кастрычніка).
49. Шыкуць Кацярына (Жодзіна, затрыманая 10 кастрычніка за налэпкі з заклікам да байкоту выбараў).
50. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 13 кастрычніка каля станцыі метро “Усход” за распаўсюджваньне друкаванай прадукцыі з заклікам да байкоту).
51. Жэрбін Валеры (Мінск, затрыманы 13 кастрычніка каля станцыі метро “Усход” за распаўсюджваньне друкаванай прадукцыі з заклікам да байкоту).
52. Гразнова Людміла (г. Мінск, затрыманая 13 кастрычніка).
53. Кляузе Венядзікт (затрыманы 13 кастрычніка).
54. Хадаркевіч Сяргей (затрыманы 13 кастрычніка).
55. Івашкевіч Станіслаў (Мінск).
56. Вакульчык Зьміцер (г. Кобрын, затрыманы 14 кастрычніка).
57. Вакульчык Андрэй (г. Кобрын, затрыманы 14 кастрычніка).
58. Марціновіч Ігнат (г. Мінск, затрыманы 14 кастрычніка за распаўсюджваньне газеты «Рабочы»)
59. Мінаў Леанід (г. Асіповічы, затрыманы 13 кастрычніка за распаўсюджваньне газеты «Рабочы»)
60. Макаранка Віталь (г. Магілёў, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаваньня выбараў – трымаў плакат: «Байкот фальшывым выбарам»)
61. Кучароўскі Андрэй (г. Магілёў, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаваньня выбараў – трымаў плакат: «Байкот фальшывым выбарам»)
62. Кухарэнка Сяргей (г. Наваполацк, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаваньня выбараў, трымаў плакат: «Лепшы выбар – не ісьці на выбары», складзены пратакол выняцьця плакатаў, запрошаны прыйсьці ў гарвыканкам на «размову»)

63. Балтовіч Міхась (г. Наваполацк, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкоту выбараў, трымаў плакат: «Лепшы выбар – не ісьці на выбары», складзены пратакол выняцця плакатаў, запрошаны прыйсьці да старшыні гарвыканкаму на «размову»)
64. Блізьнюк Александр (Радашковічы, затрыманы 14 кастрычніка за распаўсюджваньне газеты «Рабочы» і выданьне Маладога Фронту «Вырабы»)
65. Чырэц Андрэй (Мінск, затрыманы 22 кастрычніка, раздаваў сьпецвыпуск газеты «Наша Свабода»)
66. Сінякоў Андрэй (Мінск, затрыманы 20 кастрычніка каля станцыі метро «Плошча Якуба Коласа»)
67. Холусева Жана (Мінск, затрыманая 24 кастрычніка на прахадной заводу «Гарызонт» за распаўсюджваньне сьпецвыпуску газеты «Наша Свабода»)
68. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 24 кастрычніка на прахадной заводу «Гарызонт» за распаўсюджваньне сьпецвыпуску газеты «Наша Свабода»)

Грамадзяне, якія былі звольненыя з працы ці адлічаныя з навучальных устаноў за ўдзел у кампаніі «Байкот2000»:

1. Зюзіна Галіна (Магілёў, студэнтка філалагічнага факультэту Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэту)
2. Івашын Мікалай (Гародня, затрыманы 7 кастрычніка за раскідваньне абвестак, арт. 167.3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар., звольнены з працы.

Па няпоўных дадзеных, якімі валодае ГА ПЦ «Вясна», за ўдзел у акцыі «Байкот2000» па Беларусі і г. Мінску былі затрыманыя, прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасьці больш за 200 чалавек.

16 кастрычніка былі прааналізаваныя тыповыя факты парушэнняў Выбарчага кодэксу, зафіксаваныя назіральнікамі. Можна вылучыць асноўныя тэндэнцыі парушэнняў выбарчага заканадаўства, характэрныя для выбараў 15 кастрычніка:

1. Зьніжэньне колькасці зарэгістраваных выбаршчыкаў (пачалося з 14 гадзінаў).

На ўчастку 251 (Паўднёвазаходняя выбарчая акруга) на 8 раніцы зарэгістравана 2985 выбаршчыкаў, а перад падлікам галасоў стала 2920. На ўчастку 501 зранку было 2236 выбаршчыкаў, перад падлікам галасоў – 1813. Гэта рабілася з мэтай павышэння працэнту яўкі.

2. Хаджэньне сяброў выбарчых камісіяў па кватэрах з выбарчымі скрынямі.

На 100-м мінскім выбарчым участку сябры камісіі хадзілі па кватэрах і агітавалі ісьці на выбарчыя ўчасткі. На 195-м участку старшыня камісіі В.Клышэўскі прызнаў, што людзі не прасілі прыходзіць да іх, многія, да каго прыходзілі са скрынямі, ужо прагаласавалі, але не былі выкрэсьленыя з агульнага спісу.

ПЦ “Вясна” таксама стала вядома, што на вул. Асаналіева, у мікрараёне Шабаны, на вул. Кнорына сябры камісіі ў хадзілі па кватэрах з выбарчымі скрынямі і прапаноўвалі галасаваць дома. Між тым у Выбарчым кодэксе сказана, што галасаваньне па “месцы знаходжаньня асобы” можа адбывацца выключна па “просьбе выбаршчыкаў, выказанай у вуснай ці пісьмовай форме”. Але ж людзі са скрынямі прыходзілі да тых людзей, якія не выказвалі жаданьня галасаваць і не падавалі заявак ні ў вуснай, ні ў пісьмовай форме.

3. Галасаваньне па студэнцкіх білетах і заліковых кніжках.

У першай палове дня з 497-га мінскага выбарчага ўчастку Каліноўскай акругі ад назіральніка ПЦ “Вясна” Станіслава Карашчанкі паступіў сігнал, што студэнты галасуюць па студэнцкіх білетах (у той час, як арт. 52 Выбарчага кодэксу гаворыць, што бюлетэнь для галасаваньня выдаецца “пасля прад’яўленьня пашпарту альбо замяняючага яго пасьведчаньня асобы”). У Выбарчым кодэксе не агаворана, ці зьяўляецца такім пасьведчаньнем студэнцкі білет (там не адзначанае грамадзянства і месца прапіскі). Юрыст ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч патэлефанаваў у Цэнтральную выбарчую камісію, дзе казалі, што па студэнцкім білеце галасаваць нельга, бо там не адзначанае грамадзянства. Але на 497-м выбарчым участку працягвалі настойваць на тым, што з Цэнтральнай выбарчай камісіі прыйшло вуснае распараджэньне – дазволіць галасаваньне па студэнцкіх білетах. В.Стэфановіч патэлефанаваў яшчэ раз у ЦВК, трубку ўзяў Яўген Аўдзееў, які адназначна заявіў: “Па студэнцкім білеце галасаваць дазволена, можаце на мяне спасылацца”. Такім чынам, ПЦ “Вясна” атрымаў з ЦВК два супрацьлеглыя адказы, і для ўдакладненьня пытаньня супрацоўнікі патэлефанавалі намесьніку старшыні ЦВК сп.І.Ліхачу. Сп. І. Ліхач сказаў, што 14 кастрычніка зьбіралася паседжаньне ЦВК, і па шматлікіх просьбах кіраўніцтва навучальных устаноў вырашылі дазволіць галасаваньне па студэнцкіх білетах. Варта адзначыць, што ў канцы дня на ўчастку 497 галасавалі ня толькі па студэнцкіх білетах, але і па заліковых кніжках.

4. Псіхалагічны ціск на выбаршчыкаў у дзень галасаваньня.

На 529-м выбарчым участку ў Мінску выхавацель інтэрнату Валянціна Маскалёва агітавала за ўдзел у выбарах. На пытаньне назіральніка: “Чаму вы гэта робіце?”, адказала: “А што мне застаецца, калі загадала начальства”. Гэты факт

сьведчыць пра ціск, які на розных узроўнях аказвалі ўлады на грамадзянаў у дзень выбараў.

Аляксандр Міхайлавіч Заніманец, які праходзіў лячэнне ў Навукова дасьледчым інстытуце туберкулёзу, паведаміў, што яго папярэдзілі: калі ён не пойдзе галасаваць у нядзелю, то ў панядзелак яго выпішучь з бальніцы.

5. Зьнішчэнне (без падліку) нявыкарыстаных бюлетэняў.

На 195-м мінскім участку Ясенінскай акругі (старшыня Веналі Клышэўскі) пры падліку галасоў усе нявыкарыстаныя бюлетэні былі парваныя і выкінутыя без падліку. Колькасьць нявыкарыстаных бюлетэняў стала немагчыма падлічыць, і гэта дае шырокія мажлівасьці для фальсіфікацыі вынікаў, бо невядомая колькасьць прагаласаваўшых. Гэтым было груба парушанае патрабаваньне арт. 55 Выбарчага кодэксу РБ, які гаворыць: “Перад ускрыцьцём скрыняў для галасаваньня ўсе нявыкарыстаныя бюлетэні падлічваюцца і пагашаюцца, складаюцца ў пакункі і апечатваюцца выбарчай камісіяй. На пакунках надпісваюцца назва і нумар участку, колькасьць нявыкарыстаных бюлетэняў”.

6. Удзел супрацоўнікаў выканкамаў у падліку галасоў.

Паведамляе назіральнік Сяргей П’яных: “15 кастрычніка г. я назіраў за выбарамі дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў РБ па Каліноўскай акрузе (старшыня камісіі А.Валевіч). На паседжаньне акружнай камісіі мяне дапусьцілі ў 23.00. За час маёй прысутнасьці на паседжаньні старшыні ўчастковых камісіяў, у якіх знаходзіліся якія-небудзь заўвагі па пратаколах галасаваньня, перапісвалі пратаколы, не выходзячы з будынку выканкаму (на працягу 15-20 хвілінаў). Гэта былі 512 і 497 участкі і некаторыя іншыя. У 23.30 на паседжаньне прыйшла Л.Старасьціна (супрацоўнік выканкаму) і давала парады па выпраўленьні памылак у пратаколах. Яна таксама запрасіла супрацоўнікаў выканкаму прыняць удзел у падліку галасоў. У 23.30 на паседжаньне прыйшлі два супрацоўнікі выканкаму (адна з іх – Абакунчык) і сталі падводзіць падлікі галасоў, беручы пратаколы ў старшыняў участковых камісіяў. Мною быў папярэджаны старшыня камісіі А.Валевіч, які адказаў, што гэта тэхнічныя супрацоўнікі камісіі, але прозьвішчаў іх ён ня ведае. Праз паўгадзіны гэтыя супрацоўнікі выканкаму перайшлі ў іншы кабінет, і сябра камісіі Н.Анасава стала накіроўваць старшыняў участковых камісіяў да іх. Камісію 526-га ўчастку пры мне накіравалі “перабіваць” вынікі выбараў у кабінет да Л.Старасьцінай”.

7. Псіхалагічны ціск на студэнтаў падчас папярэдняга галасаваньня.

Студэнтка Мінскага ўніверсітэту культуры паведаміла: “13-га кастрычніка да нас на лекцыю прыйшла намесьнік дэкана Галіна Дуркіна і сказала: “Хто не прагаласаваў, хай ня скардзяцца, што ў іх будуць праблемы. Калі вам заплацілі за байкот, то праблемы ў вас будуць”. Яна папрасіла ўстаць тых, хто жыве ў інтэрнаце і не прагаласаваў учора. Такіх было два чалавекі, яны разам з Галінай Дуркінай пайшлі на ўчастак 176 на папярэдняе галасаваньне”.

16 кастрычніка парламенцкая “тройка” зрабіла высновы пра парламенцкія выбары 15 кастрычніка 2000г.: “У канчатковым выніку ўлады Беларусі не выкарысталі мажлівасьці, якая зьявілася ў выніку правядзеньня выбараў, каб дабіцца задавальняючага прагрэсу. Парламенцкая “тройка” выказвае шкадаваньне аб тым, што ўлады Беларусі не падтрымалі імкненьня значнай часткі насельніцтва краіны да дэмакратычных пераўтварэньняў”.

16 кастрычніка ў Мінску ў сядзібе БНФ “Адраджэньне” адбылася прэс-канфэрэнцыя, прысьвечаная вынікам першага туру выбараў у Палату прадстаўнікоў. Старшыня БНФ “Адраджэньне” Вінцук Вячорка канстатаваў, што “байкот адбыўся”: у Мінску, Пінску, Баранавічах, Магілёве, Маладэчне – выбары не адбыліся. Па словах В.Вячоркі, “У Гарадзенскай вобласьці – беспрэцэдэнтны ўціск напярэдадні выбараў. Папярэдняе галасаваньне там дало 20 адсоткаў – за кошт рабочых і студэнтаў, якія жывуць у інтэрнатах, вайскоўцаў, пацыентаў бальніц. Папярэдняе галасаваньне – злачынства ўладаў, якія не давалі людзям рабіць выбар: ісьці галасаваць ці не. Прававым чынам Палата прадстаўнікоў не была сфармаваная, цяпер Лукашэнку застаецца адно – зноў прызначыць Палату”. Старшыня Аб’яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька сказаў: “Мы цалкам задаволеныя кампаніяй актыўнага байкоту. Але мы ня ставім кропку, працягваем правядзеньне пікетаў у Мінску і рэгіёнах да 29 кастрычніка (другога туру выбараў)”. Старшыня ПЦ “Вясна” Алесь Бяляцкі распавёў пра асноўныя тэндэнцыі парушэньня заканадаўства падчас выбараў.

16 кастрычніка місія па тэхнічнай ацэнцы Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека (БДІПЧ) прадставіла свае папярэднія высновы па выбарах 15 кастрычніка ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. У адпаведнасьці з рашэньнем трэцяй Тэхнічнай канфэрэнцыі, якая адбылася 30 жніўня ў Вене, БДІПЧ прыняло рашэньне накіраваць на выбары ў Беларусь толькі Місію па тэхнічнай ацэнцы. У сувязі з тым, што палажэньні пра папярэдняе галасаваньне, пераносныя скрыні для галасаваньня, правілы падліку і абагульненьня вынікаў галасаваньня далёка не адпавядалі мінімальным патрабаваньням адкрытасьці,

неабходным для ажыццяўлення незалежнай праверкі, БДІПЧ (АБСЕ) адмовілася накіраваць сваіх назіральнікаў у дзень выбараў.

Іншымі прычынамі, якія тлумачаць неадпаведнасць гэтых выбараў мінімальным міжнародным патрабаванням, з'яўляюцца:

Заканадаўства аб выбарах, прынятае напачатку 2000 г., будучы палепшаным наступнымі зьменамі і дадаткамі, унесенымі ў чэрвені, усё роўна ўтрымлівае істотныя і значныя недахопы.

Тым ня менш, усебаковае выкарыстаньне выбарчага заканадаўства магло б забяспечыць дэмакратычнасць працэсу выбараў, але гэтаму перашкодзілі наступныя фактары:

1. Ажыццяўленьне выканаўчай уладай кантролю за работай выбарчых камісіяў.
2. Злоўжываньне працэдурай рэгістрацыі кандыдатаў дазволіла выключыць непажаданых прэтэндэнтаў з перадвыбарчай барацьбы, што абмежавала свабоду выбару выбаршчыкаў.
3. Ажыццяўленьне жорсткага рэгуляваньня перадвыбарчай кампаніі кандыдатаў, што абмежавала магчымасьць яе правядзеньня.

17 кастрычніка ў судзе Фрунзенскага раёну г.Мінску адбыліся судовыя паседжаньні па адміністрацыйных справах Наталі Емяльянавай, Лявона Садоўскага і Андрэя Церашкова, затрыманых за заклікі да байкоту выбараў. Перад пачаткам працэсу грамадзкі абаронца ПЦ “Вясна” Барыс Гюнтэр прадставіў судзьдзі Карнову Закон Рэспублікі Беларусь “Аб унясенні зьменаў і дапаўненьняў у некаторыя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь”, які быў прыняты Палатай прадстаўнікоў 22 чэрвеня 2000 г. і зацьверджаны Саветам Рэспублікі 30 чэрвеня 2000 году. Гэтым Законам унесены зьмены ў некаторыя нарматыўныя акты, у тым ліку і арт. 167.3 КаАП выкладзены ў новай рэдакцыі, дзе адказнасьць за байкот не прадугледжваецца. Закон павінен быў уступіць ў сілу праз месяц з моманту надрукаваньня (так сказана ў арт. 7 дадзенага Закону). Але пра факт публікацыі ніякай інфармацыі не было. 15 кастрычніка Міністэрства замежных справаў РБ распаўсюдзіла Закон сярод прадстаўнікоў замежных амбасадаў і місіі АБСЕ. Напярэдадні суда (16 кастрычніка) у праграме “Падзея” Беларускага тэлебачаньня міністр замежных справаў Урал Латыпаў сказаў, што ў Адміністрацыйны кодэкс унесены зьмены, і адказнасьці за байкот няма. Судзьдзя глядзеў перадачу “Падзея” і, атрымаўшы на рукі Закон, пайшоў тэлефанаваць у Міністэрства юстыцыі, дзе яму адказалі, што Закон яшчэ ня дзейнічае: “Магчыма, яго надрукуюць на днях, і толькі праз месяц ён уступіць у законную сілу”. Судзьдзя спыніў вытворчасць па справе

ўсіх трох абвінавачваемых за нязначнасьцю і абмежаваўся вуснай заўвагай. Адзначым яшчэ раз тую акалічнасьць, што Закон, прыняты ў чэрвені, да выбараў не ўступіў у сілу. Гэта наводзіць на думку, што ўлады наўмысна не друкавалі яго, каб была магчымасьць узьдзеінічаць на ўдзельнікаў байкоту, а прыняты Закон быў для міжнародных назіральнікаў.

19 кастрычніка каля станцыі метро “Плошча Якуба Коласа” былі затрыманыя Уладзімір Кішкурна і Андрэй Сінякоў. Нарад міліцыі выклікаў супрацоўнік міліцыі ў цывільным. Міліцыянты сталі патрабаваць, каб У. Кішкурна спыніў раздачу газетаў, якія ўтрымлівалі заклікі да байкоту выбараў, У.Кішкурна адказаў: “Раздаваў і буду раздаваць”. Пасьля гэтага ў адносінах да У.Кішкурны была ўжытая фізічная сіла. Затрыманых даставілі ў РУУС Савецкага раёну г.Мінску. Разам з імі паехаў назіральнік ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч. У Савецкім РУУС маёр загадаў складаць на У.Кішкурну пратакол па арт. 156 КаАП (дробнае хуліганства), бо старшыня, які праводзіў затрыманьне, засьведчыў, што У.Кішкурна ляўся матам. У гэты час В.Стэфановіч размаўляў з супрацоўнікамі міліцыі. На пытаньне: “Па якім артыкуле вы збіраецеся іх афармляць? Газета “Наша Свабода” – афіцыйна зарэгістраваная”, капітан міліцыі са сьмехам адказаў: “Назойливое приставание к гражданам с целью раздачи газет”...

21 кастрычніка ў судзе г. Ворша скончыўся трохдзённы разгляд адміністрацыйных матэрыялаў Віктара Андрэева і Юрыя Санько, якія абвінавачваліся па арт. 167.1 ч.2 КаАП РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у несанкцыянаваным шэсьці, мітынгу, пікетаваньні). Гэтае абвінавачаньне было прад’яўленае В.Андрэеву і Ю.Санько за ўдзел у несанкцыянаваным мітынгу 8 кастрычніка, які праводзіўся ў межах агульнарэспубліканскай акцыі «Байкот2000». Пасьля заканчэння мітынгу ніхто ня быў затрыманы, але 9 кастрычніка дахаты да В.Андрэева і Ю.Санько прынеслі позовы ў аддзяленьне міліцыі, і калі яны туды з’явіліся, на іх былі складзеныя пратаколы адміністрацыйнага правапарушэння як на арганізатараў несанкцыянаванага масавага мерапрыемства. Праз некаторы час зноў жа дахаты былі прынесеныя позовы ў суд, які распачаўся 18 кастрычніка. Справа разглядалася на працягу трох дзён, і ў выніку судзьдзя Дзямешчанка Алена Аляксандраўна прызнала В.Андрэева і Ю.Санько вінаватымі ў зьдзяйсненьні адміністрацыйнага правапарушэння і прысудзіла кожнаму штраф у памеры 150 мінімальнага заробкаў (каля 550 даляраў ЗША).

21 кастрычніка ў Баранавіцкае аддзяленьне ПЦ «Вясна» патэлефанавала жанчына, якая пажадала застацца невядомай, і паведаміла, што старшыня гарвыканкаму В.Дзічкоўскі праз два дні пасьля выбараў выклікаў у гарвыканкам

дырэктараў і завучаў школаў і ўчыніў ім сапраўдны разнос за тое, што выбары ў Баранавічах не адбыліся. Пасьля прыгразіў, што па сьпісах прагаласаваўшых праверыць, ці галасавалі самі настаўнікі і кіраўніцтва. На прадпрыемствах і ва ўстановах праводзіцца анкетаваньне людзей, якія мусяць адказаць на пытаньні, ці бралі яны ўдзел ў выбарах, чаго чакалі ідучы на выбарчыя ўчасткі, на што спадзяваліся, ці калі ня ўдзельнічалі, дык чаму.

21 кастрычніка ў Віцебску адбыўся пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў. Акцыя адбылася ў цэнтры Віцебску каля помніку паэтцы Еўдакіі Лось, у ёй удзельнічала каля 30 чалавек, пераважна моладзь. Пасьля заканчэння пікету міліцыянты затрымалі найбольш актыўных удзельнікаў яго. Былі арыштаваныя: Сяргей Васенка, Сяргей Гродзь, Юрый Мельнікаў, Уладзімір Патоцкі, Сяргей Шапіра, Андрэй Саўчанка, Сяргей Аксімовіч, Яніс Чучман, Марат Волкаў, Аляксей Аляксеенка. Аляксандр Прахарэнка, які нёс бел-чырвона-белы сьцяг пасьля пікету, быў дастаўлены ва Упраўленьне МУС Віцебскага аблвыканкаму. Астатнія затрыманыя былі дастаўленыя ў РАУС Чыгуначнага раёну г.Віцебску, дзе на іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167. ч.1 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету).

22 кастрычніка ў Мінску каля станцыі метро “Усход” быў затрыманы Андрэй Чырэц, які раздаваў сьпецвыпуск газеты “Наша Свабода”. Яго затрыманьню спрыяла пільная бабуля, якая, узяўшы сьпецвыпуск газеты, выклікала міліцыю. Андрэй Чырэц атрымаў пісьмовае “запрашэньне”, выпісанае на звычайнай паперцы (афіцыйным дакументам не зьяўляецца) у РУУС Першамайскага раёну на 23 кастрычніка. У гэты дзень супрацоўнікі Першамайскага РУУС вырашылі накіраваць газеты “Наша Свабода” (каля 1000 асобнікаў) на эксьпертызу ў Першамайскую пракуратуру. Быў складзены пратакол выняцьця.

25 кастрычніка Міхаіл Чыгір зрабіў заяву пра зьняцьце сваёй кандыдатуры з другога туру выбараў у Палату прадстаўнікоў у сувязі з грубай фальсіфікацыяй вынікаў першага туру.

27 кастрычніка ў судзе Першамайскага раёну г.Бабруйску былі разгледжаныя адміністрацыйныя справы (па арт. 167.3 КаАП РБ) Шчытко Віктара Уладзіміравіча (бацькі) і Шчытко Уладзіміра Уладзіміравіча (сына), затрыманых 12 кастрычніка за распаўсюджаньне сьпецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлётак з заклікам да байкоту выбараў. Бацька і сын аштрафаваныя на 10 тыс. рублёў кожны.

27 кастрычніка ў ПЦ “Вясна” зьвярнуўся студэнт Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэту, які паведаміў наступнае: “Каб паўтарыць “выдатныя” вынікі першага туру галасаваньня, заняткі ва ўніверсітэце перанеслі з суботы 4

лістапада на нядзелю 29 кастрычніка (дзень другога туру галасавання). Такім чынам у горадзе былі затрыманыя іншагароднія студэнты. Выкладчыца Ляўшынская паведаміла нашай групе, што ў дэканаце яе папярэдзілі аб маючых адбыцца праверках з удзелам прарэктара ў 13.00 29 кастрычніка. “Калі студэнтаў ня будзе на занятках, іх чакае сур’ёзная размова”, – папярэдзіла выкладчыца.

31 кастрычніка адбыўся суд па справе Сяргея Шэндарава (аднаго з арганізатараў акцыі «Байкот-2000» 8 кастрычніка ў Бабруйску). С. Шэндараву вынесенае папярэжаньне.

8 лістапада ў 11 гадзінаў у судзе Цэнтральнага раёну г.Мінску была разгледжаная скарга Уладзіміра Кішкурны на незаконныя дзеянні супра-цоўнікаў міліцыі. Уладзімір Кішкурна быў затрыманы 15 верасня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі. У гэты дзень быў складзены пратакол па арт.167.1 КаАП (парушэнне закону аб правядзенні масавых мерапрыемстваў). Праз тры дні, 18 верасня, У.Кішкурну запрасілі ў РУУС Цэнтральнага раёну, дзе склалі пратакол па арт.167. 3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). 22 верасня адбыўся суд, які апраўдаў У.Кішкурну па арт.167. 1 КаАП РБ, але асудзіў па арт.167. 3 КаАП РБ – вынесенае адміністрацыйнае пакараньне ў выглядзе штрафу памерам 5 мінімальнага заробкаў. Фактычна атрымалася, што асуджаны У.Кішкурна быў па пратаколе, складзеным праз тры дні пасля затрымання. Таму У.Кішкурна падаў скаргу на дзеянні міліцыі, ён патрабаваў прызнаць незаконнасьць затрымання, пісьмовага прабачэння і кампенсацыі грашовых стратаў на падачу скаргі (дзяржпошліну). Судзьдзя Есьман адмовіў у задавальненні скаргі. Сваё рашэнне судзьдзя нічым не матываваў. У.Кішкурна плануе падаваць скаргу ў вышэйшыя інстанцыі. Наступны этап – Мінскі гарадзкі суд.

8 лістапада стала вядома, што 20 кастрычніка па скарге Міхаіла Аржаева пракуратурай Маскоўскага раёну г.Мінску была праведзеная праверка, у ходзе якой пацьвердзіліся выкладзеныя ў скарге факты. Начальніку УУС адміністрацыі раёну г.Мінску вынесенае прадстаўленне аб ліквідаванні выяўленых парушэнняў заканадаўства і пастаўленае пытаньне аб прыцягненні да адміністрацыйнай адказнасці вінаватых асобаў. Міхаіл Аржаеў быў затрыманы ў Мінску 13 верасня ў раёне плошчы Незалежнасці, дастаўлены ў памяшканьне для затрыманых РУУС Маскоўскага раёну, дзе на яго быў складзены пратакол па арт. 167.3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах, заклікі да байкоту). Пасля складання пратаколу яго адвялі ў камеру для затрыманых, дзе ён правёў усю ноч да 12.00 наступнага дня. У 12.30 М.Аржаеў быў дастаўлены да судзьдзі Алены Тройніч і прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці. Сваімі дзеяннямі супрацоўнікі

міліцыі груба парушылі нормы дзеючага заканадаўства. Так, у адпаведнасці з арт. 242 КаАП РБ, час адміністрацыйнага затрыманьня не павінен складаць больш за 3 гадзіны. Апрача таго, на неаднаразовыя просьбы М.Аржаева паведаміць бацькам аб месцы яго знаходжаньня супрацоўнікі міліцыі адмаўлялі, чым парушылі арт.6 Закону аб міліцыі і арт. 240 КаАП РБ. На званкі маці М.Аржаева міліцыянты адказвалі, што яго тут няма... Факты пацвердзіліся, вінаватыя міліцыянты павінны быць прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці.

16 лістапада ў горадзе Светлагорску (Гомельская вобласць) адміністрацыйная камісія гарвыканкаму вынесла пастанову аштрафаваць на пяць мінімальнага заробкаў кіраўніка мясцовай суполкі «Маладой Грамады» Алеся Шэвяленку і сябра «Маладой Грамады» Андрэя Понасава. Гэтае пакараньне было вынесенае за тое, што хлопцы 6 кастрычніка расклеівалі па горадзе абвесткі аб маючым адбыцца ў Светлагорску 8 кастрычніка санкцыянаваным мітынг у падтрымку байкоту выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ, наладжаных А.Лукашэнкам. Па меркаваньні камісіі, А. Шэвяленка і А. Понасаў парушылі артыкулы 172 ч.3 і 143 ч.3 КаАП РБ – распаўсюджаньне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных і парушэнне санітарных правілаў.

20 лістапада ў судзе Ленінскага раёну г.Мінску былі спыненыя адміністрацыйныя справы У.Кішкурны, Л.Садоўскага, М. Садоўскага і С.Міхнова, якія абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167.3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах) за тое, што 11 кастрычніка раздавалі спецвыпуск газеты “Наша Свабода”, прысьвечаны байкоту выбараў 15 кастрычніка ў ПП РБ. Справы судзьдзі Церашкова і Жданок спынілі згодна з арт. 227 ч.6 КаАП РБ (абставіны, якія выключаюць вытворчасць па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні – адмена акту, які ўстанаўлівае адміністрацыйную адказнасць). Маюцца на ўвазе зьмены ў арт. 167.3, згодна з якімі адмяняецца адказнасць за заклікі да байкоту выбараў.

20 лістапада ў Жодзінскім гарадскім судзе пад старшынствам судзьдзі Мікалая Самойлава адбылося другое судовае паседжаньне па справе аб зьбіцьці 14-гадовага Алеся Лапіцкага (сына старшыні Жодзінскіх аддзяленьняў ТБМ і БНФ Аляксея Лапіцкага). Юнак быў зьбіты сябрам БПСМ і прыхільнікам РНЕ С.Маклаком 8 кастрычніка г. падчас акцыі, якая праводзілася ў межах агульнарэспубліканскага “Байкоту-2000”. Першае судовае паседжаньне адбылося 16 лістапада, і разгляд справы быў працягнуты 20 лістапада. Падчас двухгадзіннага разьбіральніцтва судзьдзя разгледзеў прадстаўленьня адказчыкам і сьведкамі з боку пацярпелага факты, а таксама фотаматэрыялы. У выніку было вынесенае пакараньне С.Маклаку ў выглядзе адміністрацыйнага штрафу ў 1(адзін) мінімальнага заробка.

21 лістапада ў Жодзінскім гарадзкім судзе пад старшынствам судзьдзі Ларысы Фраленкавай адбылося другое паседжаньне па разглядзе скаргі старшыні мясцовага аддзяленьня ТБМ і БНФ Аляксея Лапіцкага на незаконнае адміністрацыйнае пакараньне, вынесенае яму 9 кастрычніка адміністрацыйнай камісіяй пры Жодзінскім выканкаме за быццам бы парушаны артыкул 172 ч.3 КаАП РБ (распаўсюджаньне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных). Справа ў тым, што 27 верасьня каля пад'езду свайго дому быў затрыманы непаўнагадовы Павел Красоўскі, у якога былі знойдзеныя налепкі з заклікам да байкоту выбараў. Тады юнака міліцыянты прымусілі даць паказаньні супраць Аляксея Лапіцкага, які быццам бы даў яму гэтыя налепкі, і старшыні ТБМ і БНФ было вынесенае адміністрацыйнае пакараньне ў выглядзе папярэджаньня. У выніку апытаньня сьведкаў з боку Аляксея Лапіцкага і Паўла Красоўскага, а таксама тлумачэньняў міліцыянтаў Дзенісюка і Хаменкава, якія зьдзейснілі шматлікія парушэньні, судзьдзя Фраленкава вынесла пастанову аб адмене накладзенага на А.Лапіцкага адміністрацыйнага спагнаньня. Да таго ж былі вынесеныя прыватныя судовыя прадстаўленьні ў міліцыю і Жодзінскі гарвыканкам з указаньнем цэлага шэрагу правапарушэньняў з боку міліцыянтаў і сяброў камісіі пры гарвыканкаме.

7 сьнежня суд г.Слуцку і Слуцкага раёну (Мінская вобласць) разледзеў адміністрацыйную справу вайсковага пенсіянера Аляксандра Катлярова, якога абвінавачвалі ў арганізацыі несанкцыянаванага мітыngu 8 кастрычніка ў Слуцку (у межах агульнарэспубліканскага “Маршу Свабоды”). Судзьдзя Наталя Халадок вынесла рашэньне – штраф у памеры 150 мінімальнага заробкаў. А. Катлярову пагражаюць канфіскацыяй маёмасьці ў тым выпадку, калі ён ня выплаціць штраф на працягу двух сутак. Гэта яўнае парушэньне закону, бо, згодна з арт. 286 КаАП РБ, штраф павінен быць выплачаны не пазьней за 15 дзён пасля ўручэньня судовай пастановы. Апрача таго, згодна з арт. 287 КаАП, маёмасьць канфіскаваць толькі ў тых выпадках, калі асоба ня мае заробнай платы альбо пенсіі. Аляксандр Катляроў атрымлівае пенсію, таму накладзены штраф павінен быць вылічаны з ягонай пенсіі ў адпаведнасьці з правіламі, усталяванымі Грамадзянскім працэсуальным кодэксам РБ (па 20 адсоткаў штомесяц). А.Катляроў мяркуе абскардзіць гэтае судовае рашэньне.

ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ НА СВАБОДУ СЛОВА І АТРЫМАНЬНЕ ПРАЎДЗІВАЙ ІНФАРМАЦЫІ, ПЕРАСЬЛЕД НЕЗАЛЕЖНАЙ ПРЭСЫ І ЖУРНАЛІСТАЎ

Сёньня цяжка беларускую незалежную прэсу назваць незалежнай ад уладаў у поўным сэнсе гэтага слова. Бо лукашэнкаўскі Закон аб друку стварае такія ўмовы рэгістрацыі і перарэгістрацыі выданьня, прайсьці праз якія дадзена ня кожнаму. І асабліва ў правінцыі. А дэкрэт №11, падпісаны А. Лукашэнкам у 1999 годзе, заснаваны нават не на гэтым законе і ад пачатку мае паза законны характар, бо жорстка абмяжоўвае канстытуцыйныя правы і свабоды грамадзянаў Беларусі. Паводле яго да 1 студзеня 2001 году неабходна ўсім рэдакцыям зарэгістравацца ў мясцовым выканаўчым камітэце ў якасьці камерцыйнай або некамерцыйнай юрыдычнай асобы ў любой арганізацыйнаправавой форме. Але як толькі газеты стануць суб'ектамі гаспадараньня, яны адразу патрапяць яшчэ і пад асабліва строгі кантроль рэгіструючых і падатковых дзяржаўных органаў. А гэта азначае, што ва ўладаў зьявляцца дадатковыя рычагі дзеля фінансавага ўплыву на «палітыку» незалежных выданьняў.

Быць незалежным журналістам ў 2000 годзе стала яшчэ цяжэй. Журналісты неаднаразова траплялі пад перасьлед уладаў і пад міліцэйскія дубінкі – асабліва падчас асьвятленьня масавых акцыяў апазіцыі. Бадай, найяскравейшы прыклад – арышт 36 журналістаў у Мінску на Дзень Волі...

У пачатку студзеня выйшаў апошні нумар аршанскай (Віцебская вобласць) незалежнай газеты «Куцейна». Афіцыйна ўлады газету не зачынялі. Больш за тое, за ўвесь час існаваньня «Куцейны» не было ніводнага судовага разьбіральніцтва паводле публікацыяў газеты і тым болей папярэджаньняў пра парушэньне Закону аб друку, хоць газета пастаянна друкавала крытычныя артыкулы на адрас мясцовае адміністрацыі. Падставай для прыпыненьня выпуску газеты стала тое, што кіраўнікі мясцовых арганізацыяў і прадпрыемстваў пад ціскам гарвыканкаму адмовіліся прадаставіць рэдакцыі «юрыдычны адрас».

У пачатку студзеня Гомельскі аблвыканкам прыняў пастанову пад назовам «Парадак прадастаўленьня інфармацыі СМІ кіраўніцтвам і структурнымі падразьдзяленьнямі аблвыканкаму». Паводле яе абмяжоўваюцца кантакты супрацоўнікаў аблвыканкаму з журналістамі, у прыватнасьці, гаворыцца, што кіраўніцтва аблвыканкаму будзе выступаць перад прадстаўнікамі СМІ выключна ў парадку пэўнай чарговасьці. Шараговым работнікам аблвыканкаму ўвогуле забароненыя ўсялякія кантакты з прэсай. Старшыня Гомельскай абласной

арганізацыі Беларускай асацыяцыі журналістаў Анатоль Гатоўчыц лічыць, што гэты дакумент накіраваны найперш супраць журналістаў незалежных выданняў.

11 студзеня ў судзе Савецкага раёну г.Мінску адбыўся суд над журналістам і праваабронцам Валерыем Шчукіным, які быў затрыманы пасля акцыі 8 снежня каля рэдакцыі газеты “Народная воля”. На судзе В.Шчукін заявіў, што ўдзельнічаў у акцыі як журналіст і грамадзкага парадку не парушаў. Сьведкі, у якасці якіх выступалі супрацоўнікі міліцыі, блыталіся ў паказаньнях. Адзін з іх сьцьвярджаў, што затрымаў В.Шчукіна на плошчы Якуба Коласа. Судзьдзя Іна Шэйко нагадала яму, што ў сваім рапарце сьведка ўказаў плошчу Перамогі, супрацоўнік міліцыі адказаў: “Ну, тады атрымліваецца, што там”. Па словах адваката Тацяны Вардомскай, відавочна, што «сьведкі» ня толькі не затрымлівалі Шчукіна ў той дзень, але і нават не прысутнічалі на акцыі. Судзьдзя Іна Шэйко вынесла ў адносінах В.Шчукіна апраўдальную пастанову.

25 студзеня ў судзе Цэнтральнага раёну г. Мінску павінен быў пачацца разгляд справы па зыску прэзідэнта Беларускай федэрацыі футболу Рыгора Фёдарава да газеты «Прессбол. Такова спортивная жизнь». Р. Фёдараў лічыць, што «Прессбол» у сваіх крытычных публікацыях абразіў і абылгаў яго як кіраўніка БФФ. Свае гонар і годнасьць ён ацаніў у 65 мільярдаў рублёў (прыблізна 80 тысячаў даляраў), з іх 50 млрд. рублёў выстаўлена ўласна газеце, 10 млрд. рублёў – галоўнаму рэдактару У.Беражкову і 5 млрд. рублёў – намесьніку галоўнага рэдактара С.Новікаву. Сума зыску па беларускіх мерках беспрэцэдэнтная і ў нашых умовах азначае толькі жаданьне расправіцца з газетай аж да яе закрыцьця. Ні ў адной цывілізаванай краіне суд не прымае да разгляду зыскі, якія могуць абанкруціць выданьне. У выпадку з «Прессболом» улады пайшлі шляхам, апрабаваным на іншым незалежным выданьні – газеце «Навіны»... Зыск «Прессболу» быў пададзены 3 студзеня, але ў газету ён патрапіў толькі 21, за чатыры дні да суда. А таму судзьдзя Тамара Злобіч перанесла разгляд справы на 16 лютага.

4 лютага раніцай у пакой інтэрнату ПТВ-24, дзе жыве паэт і журналіст Славамір Адамовіч, пазваніла камендант Галіна Міхейчык. Славамір адчыніў дзверы, і ў гэты момант у пакой праціснуўся супрацоўнік міліцыі Савецкага РАУС. Ён пачаў папракаць Адамовіча, што ён не прыходзіць у міліцыю па пазвах па справе аб удзеле ў несанкцыянаваным шэсьці 8 снежня 1999 году. Афіцэр прапанаваў Адамовічу праехаць у суд Савецкага раёну г.Мінску. У судзе судзьдзя Казадаеў правёў кароткае судовае разьбіральніцтва і вынес прысуд: “Аштрафаваць Адамовіча на 50 тысяч рублёў” (60 даляраў ЗША).

5 сакавіка журналістка, супрацоўніца незалежнай газеты “Беларуская маладзёжная” Ірына Слаўнікава была затрыманая на станцыі метро “Маскоўская” супрацоўнікамі міліцыі за тое, што яна наклеіла налепку “Game Over” (Гульня скончаная). На налепцы намаляваны чалавек вярхом на хакейнай клюшцы, якога падфутбольвае нага ў чаравіку і бел-чырвона-белай шарпэтцы. Паўтары гадзіны І.Слаўнікава знаходзілася ў пакоі міліцыі, на яе быў складзены пратакол аб парушэнні арт. 143 КаАП – “расклейка аб’яваў у забароненых месцах”.

14 сакавіка ў судзе Цэнтральнага раёну г.Мінску адбыўся суд, на якім быў разгледжаны зыск старшыні Беларускай федэрацыі футболу Рыгора Фёдарова да рэдакцыі газеты «Прессбол». Суд з 11 пунктаў абвінавачання зняў 4 і зьменшыў памер «кампенсацыі» ў 54 разы да «прымальнай» сумы ў 1 мільён 200 тысячаў рублёў. Чыноўніку не ўдалося з дапамогаю суда расправіцца з незалежнай газетай. «Прессбол», дарэчы, таксама падаў зыск на Р. Фёдарова і газету БФФ «Всё о футболе».

25 сакавіка, падчас святкавання Дня Волі было затрымана 36 журналістаў у Мінску і 1 у Віцебску. Міліцыянты з групаў захопу і людзі ў цывільным дзейнічалі жорстка і груба. Былі разьбітыя камеры тэлежурналістаў з расійскіх тэлеканалаў ГРТ і РТР. Карэспандэнта РТР Алену Лукашэвіч міліцыянты цягнулі да сваёй машыны за валасы, апэратара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага «прылашчылі» гумавай дубінкай, карэспандэнту ГРТ Дзьмітрыю Наважылаву пры «захопе» разьбілі акуляры...

Былі арыштаваныя: Ірына Халіп – газета “Белорусская деловая газета”, Алег Грузьдзіловіч – газета “Наша Свабода”, Валеры Каліноўскі – Радые “Свабода”, Тацяна Сьнітко – газета “Україна Маладая”, Марына Бабкіна – “Асашыэйтэд-прэс”, Аляксей Шыдлоўскі – газета “Наша Свабода”, Ягор Маёрчык – Радые “Свабода”, Альгерд Невяроўскі – газета «Наша Ніва», Вадзім Казначэў – часопіс “Кур’ер”, Любоў Лунёва – Радые “Свабода”, Уладзімір Кармілкін – фотакарэспандэнт, БАЖ, Ларыса Ключнікава – “ИТАР-ТАСС”, Алена Лукашэвіч – здымачная група РТР, Сяргей Пушкін – здымачная група РТР, Дзьмітры Завадзкі – здымачная група ГРТ, Дзьмітры Наважылаў – здымачная група ГРТ, Канстанцін Марозаў – здымачная група НТВ, Аляксандр Калпакоў – здымачная група НТВ, Леанід Канфер – здымачная група ТВЦ, Тацяна Папова – газета “Згода”, Аляксандр Тамковіч – газета “Свободные новости», Славамір Адамовіч – газета «Наша Ніва», Валеры Дранчук – газета “Белавежская пушча”, Сяржук Міхальчык – сябра БАЖ, Юры Дзядзінкін – фотакарэспандэнт, БАЖ, Паліна Сьцепаненка – бюлетэнь ПЦ “Вясна” “Права на волю”, Мар’я Вярнікоўска – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі, Шымон Галеўскі – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі, Юры Дракахруст – Радые “Свабода”,

Міхась Стэльмах – Радыё “Свабода”, Дзьмітры Ярмак – газета “Белорусская газета”, Аляксандр Ціханаў – газета “Маладзёвы праспект”, Арсен Скаруліс – газета “Навінкі”, Валянцін Герновіч – газета “Рабочы”, Аляксей Пакроўскі – здымачная група ТВЦ, Віктар Драчоў – фотакарэспандэнт, Валеры Шчукін – газета “Народная воля” (затрыманы ў г. Віцебску).

7 красавіка кіраўніцтва мінскай міліцыі папрасіла прабачэння ў журналістаў за незаконныя затрыманьні 25 сакавіка. Прадстаўнікі кіраўніцтва ГУУС г. Мінску падкрэсьлілі, што з самага пачатку супрацоўнікі міліцыі былі за тое, каб дазволіць дэманстрантам прайсці з плошчы Якуба Коласа да плошчы Бангалор. Яны сьцьвярджалі, што ГУУС Мінгарвыканкаму было супраць жорсткага вырашэння канфліктнай сітуацыі, якая склалася 25 сакавіка. Адзін з удзельнікаў размовы заявіў: “Калі б на плошчы Якуба Коласа апынуўся я ў цывільным, мяне б таксама маглі арыштаваць. А калі б я пачаў супраціўляцца, дык таксама атрымаў бы па нырках”. Як высветлілася, 25 сакавіка на плошчы Якуба Коласа было затрымана некалькі супрацоўнікаў КДБ у цывільным. Выказваліся думкі, што падзеі 25 сакавіка былі справакаваныя некаторымі чыноўнікамі для таго, каб дыскрэдытаваць уладу. Прагучала слова «правакацыя». Цяпер вінаватых шукаюць сярод кіраўніцтва сілавых структураў і Савету бясьпекі. На сустрэчы прысутнічала ўсяго чатыры карэспандэнты, хоць затрыманых было больш за 30.

26 красавіка журналіст, дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Валеры Шчукін быў выкліканы ў суд Савецкага раёну ў якасьці адказчыка да судзьдзі Марыі Фёдаравай. Пачаліся слуханьні грамадзянскай справы па зыску да яго судзьдзі Заводзкага суда г. Мінску Ж. Хвайніцкай аб абароне гонару і годнасьці.

5 траўня Дзяржаўны камітэт па друку РБ вынес папярэджаньне Гарадзенскай незалежнай газеце «Пагоня» за тое, што яна надрукавала аб’яву незарэгістраванага ў аблвыканкаме Маладзёжнага антыфашысцкага цэнтру. Гэта ўжо другое сёлета папярэджаньне газеце, што азначае, што яна ў любы момант можа быць зачыненая.

15 траўня за публікацыю ў красавіку артыкула старшыні Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Сямёна Шарэцкага «Зараза фашызму. А. Лукашэнка капіруе Гітлера» атрымала папярэджаньне ад Генеральнай пракуратуры РБ рэдакцыя газеты «Наша Ніва». Афіцыйная фармулёўка папярэджаньня – за парушэньне арт. 5 Закону аб друку: «недапушчэньне злоўжываньня свабодай масавай інфармацыі». Гэта ўжо другое сёлета папярэджаньне газеце. Першае яна атрымала за публікацыю ліста чытачкі Т. Судзілоўскай «Зайздросьчу Чачэніі». Тады Дзяржкамдрук палічыў

некаторыя высновы ліста «распальваньнем нацыянальнай варожасьці». Над незалежнай газетай «Наша Ніва» навісла пагроза быць зачыненай.

19 траўня, на другі дзень міжнароднага артфестывалу «Мінская вясна-2000», былі затрыманыя міліцыянтамі ўсе фота і тэлежурналісты, якія здымалі паказ перформансаў каля мінскага кінатэатру «Радзіма». Прычынай скандалу стаў перформанс «Помнік» польскага мастака Мечыслава Скалімоўскага. У «мужчыне з вусамі», які быў цэнтрам інсталяцыі, міліцыянты ўбачылі рысы падабенства з самай вядомай асобай у Беларусі: ня больш, ня менш – з А.Лукашэнкам. Здымаць перформанс было забаронена нават журналістам з пралукашэнкаўскага Беларускага тэлебачаньня.

5 чэрвеня першы намесьнік старшыні Дзяржкамдруку Беларусі В.Глушакоў вынес папярэджаньне гарадзенскай газеце «Пагоня». Прычынай стала зьмешчаная тут аб'ява Маладога Фронту наконт правядзеньня ім “Алімпіяды-2000”. Тым самым газета парушыла арт. 5 Закону “Аб друку ды іншых сродках масавай інфармацыі”. На думку В.Глушакова, аб'ява зьяўляецца “распаўсюджаньнем інфармацыі ад імя грамадзкага аб'яднаньня, якое не прайшло ва ўстаноўленым парадку дзяржаўнай рэгістрацыі”.

26 чэрвеня на плошчы Бангалор адбыўся пікет Беларускай асацыяцыі журналістаў у падтрымку недзяржаўнай прэсы.

У чэрвені пасля звароту ў суд Першамайскага раёну г.Мінску завяршылася спрэчка паміж тэлежурналістам Яраславам Бяклемішавым і кіраўніцтвам Беларускага тэлебачаньня. Суд разгледзеў грамадзянскі зыск Я.Бяклемішава да кіраўніцтва Белтэлерадыёкампаніі ў аднаўленьні на працы. Журналіст быў звольнены 9 сакавіка пасля выхаду ў эфір тэлеперадачы “Крок-2” з удзелам вядомага беларускага кінарэжысёра Юрыя Хашчавацкага (аўтара фільма “Звычайны прэзідэнт”). Пасля звароту ў суд кіраўніцтва кампаніі прапанавала Я.Бяклемішаву міравое пагадненьне на такіх умовах: Я.Бяклемішаў адмаўляецца ад зыску ў аднаўленьні на працы і падае заяву аб звальненьні з 14 чэрвеня, а кіраўніцтва кампаніі выплочвае яму сярэдні заробак за ўвесь час, пакуль ён не працаваў. Я. Бяклемішаў пагадзіўся, бо сам не жадае больш працаваць на БТ з этычнамаральных прычынаў.

21 жніўня старшыня Дзяржаўнага камітэту РБ па друку Міхаіл Падгайны разаслаў у рэдакцыі газетаў ды часопісаў ліст, у якім нагадаў, што ў адпаведнасьці з дэкрэтам А.Лукашэнкі ад 16 сакавіка 1999 году № 11 “Аб упарадкаваньні дзяржаўнай рэгістрацыі і ліквідацыі (спыненьня дзейнасьці) суб'ектаў

гаспадараньня” неабходна да 1 студзеня 2001 году зарэгістраваць у мясцовым выканаўчым камітэце рэдакцыю ў якасьці камерцыйнай або некамерцыйнай юрыдычнай асобы ў любой арганізацыйнаправавой форме. Калі ў якасьці рэдакцыі выступае заснавальнік-грамадзянін, дык юрыдычная асоба не ствараецца: заснавальнік павінен быць індывідуальным прадпрымальнікам з правам выпуску перыядычнага выданьня. Вядомы юрыст Міхаіл Пастухоў адзначаў: як толькі газеты стануць суб’ектамі гаспадараньня, яны адразу патрапяць пад асабліва строгі кантроль рэгіструючых і падатковых дзяржаўных органаў з усімі выцякаючымі адсюль наступствамі...

31 жніўня кіраўнікоў шасьці мінскіх FM-станцыяў: «Альфа-Радыё», «Бі-эй», «Радыё-РОКС», «Стыль», «Мір», «Сталіца» (дарэчы, апошнія тры па сваёй сутнасьці зьяўляюцца дзяржаўнымі і пралукашэнкаўскімі) выклікаў да сябе на сустрэчу галоўны беларускі ідэолаг, віцэ-прэм’ер Уладзімір Замяталін. Размова ішла, зразумела, пра тое, як сябе паводзіць «у перыяд выбарчай кампаніі». Кіраўнікам радыёстанцыяў У.Замяталін адкрыта сказаў: «Мы лічым, што ў Беларусі на сёньняшні дзень няма і ня можа быць незалежных СМІ, а ўсе СМІ, якія выдаюцца ці працуюць на тэрыторыі РБ, – ёсьць дзяржаўныя СМІ...» І далей: «Калі нейкі СМІ знаходзіцца і працуе на тэрыторыі дзяржавы, дык ён не павінен праводзіць антынародную палітыку». А антынародным У.Замяталін лічыць усё, што не адпавядае «афіцыйнаму пункту погляду»...

На пачатку лістапада стала вядома, што 29 верасьня рэдакцыя газеты “Новая газета Смаргоні” зьвярнулася з запытам у Смаргонскую акруговую выбарчую камісію аб прадастаўленьні інфармацыі. У прыватнасьці, пра колькасьць выбаршчыкаў на ўчастках, каштарыс выдаткаў акруговай выбарчай камісіі, спіс давераных асобаў кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў. Лістом ад 9 кастрычніка старшыня камісіі В.Бацько адмовіў газеце ў прадастаўленьні інфармацыі. Дзеяньні старшыні былі абскарджаныя рэдактарам газеты ў Цэнтральнай выбарчай камісіі. Лістом ад 19 кастрычніка старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі Л.Ярмошына паведаміла, што дзеяньні В.Бацько абгрунтаваныя, бо ўдзел сродкаў масавай інфармацыі ў выбарах абмяжоўваецца арт. 13 Выбарчага кодэксу. Але арт. 13 ч.1 Выбарчага кодэксу канстатуе, што падрыхтоўка і правядзеньне выбараў робяцца адкрыта і галосна. У ч. 10 гэтага ж артыкулу гаворыцца, што сродкі масавай інфармацыі асьвятляюць падрыхтоўку і правядзеньне выбараў у адпаведнасьці з заканадаўствам. Як бачым, удзел сродкаў масавай інфармацыі не абмяжоўваецца названым артыкулам Выбарчага кодэксу. Але выбары тым часам ужо прайшлі.

У **ноч на 5 лістапада** была абрабаваная рэдакцыя Баранавіцкай штодзённай незалежнай газеты “Шаг”. А 4-ай раніцы невядомыя пастукаліся ў дзьверы і папрасілі дапамогі. Вартаўнік выйшаў з рэдакцыі і быў моцна зьбіты нагамі. Пасьля гэтага чацьвёра неведомых выбілі дзьверы рэдакцыі і вынеслі 5 кампутараў, 2 прынтары і 2 сканеры. Па словах выканаўчага дырэктара рэдакцыі А.Вайцяхоўскага, нельга выключаць і палітычныя прычыны рабаўніцтва, таму што былі скрадзеныя кампутары з базай дадзеных, і цяпер праца штодзённай незалежнай газеты паралізаваная.

5 сьнежня адбылося чарговае судовае паседжаньне Вышэйшага гаспадарчага суда РБ па зыску інстытута «Адкрытае грамадзтва» да падатковай інсьпекцыі Ленінскага раёну г. Мінску. Прычына судовага разьбіральніцтва – арышт друкарскага абсталяваньня выдавецтва «Мэджык». Гэтае абсталяваньне ў свой час належала Беларускаму фонду Сораса, які Вярхоўны гаспадарчы суд Беларусі ў 1997 годзе прызнаў даўжніком па падатках. Праз тры гады пасьля гэтага падатковая інсьпекцыя Ленінскага раёну арыштавала абсталяваньне «Мэджыка» нібыта ў кошт пагашэньня даўгоў фонду Сораса. Выдавецтва «Мэджык» адразу прадставіла дакументы, што абсталяваньне не належыць фонду Сораса. Спачатку яго на свой баланс прыняў інстытут «Адкрытае грамадзтва», а потым перадаў у арэнду выдавецтву. Нагадаем таксама, што асноўнай прычынай арышту абсталяваньня стала тое, што на ім друкуецца незалежная прэса Беларусі і менавіта тут быў канфіскаваны стотысячны наклад газеты «Рабочы» з матэрыяламі пра байкот выбараў у лукашэнкаўскі парламент... І гэтым разам судовае разьбіральніцтва было перанесенае. Вышэйшы гаспадарчы суд не прыняў ніякага рашэньня, бо «у зале суда адсутнічаў прадстаўнік Беларускага фонду Сораса». Але як ён мог прысутнічаць, калі беларускія ўлады забаранілі дзейнасьць у краіне фонду Сораса яшчэ ў 1997 годзе...

12 сьнежня ў г. Асіповічы ў прыватную кватэру па вул. Сумчанкі, 16 уварваліся міліцыянты, сярод якіх быў і пракурор Асіповіцкага раёну Сяргей Бабакоў. У гэты час у кватэры знаходзіліся Мікалай Тамашоў (рэдактар рэгіянальнай незалежнай грамадзкапалітычнай газеты “Панарама”, якая выходзіць штомесяц накладам 295 асобнікаў) і Ігар Сімбіраў (адзін з аўтараў газеты “Панарама”, які друкуецца пад псеўданімам Рыгор Латышэвіч, каардынатар праграмы “Каралеўства Беларусь”). Кватэра не зьяўлялася офісам газеты “Панарама”, гэта ўласнасьць сябра І.Сімбірава, які на час сваёй адсутнасьці пакідае Сімбіраву ключы і дазваляе карыстацца кватэраю. Таму ў кватэры часова знаходзіўся кампутар (абсталяваньне USIA), на якім працаваў І.Сімбіраў. Супрацоўнікі міліцыі пачалі вобьск. Прад’явілі ордэр, казалі, што па факце надрукаванага ў газеце “паклёпу” узбуджаная крымінальная справа.

Міліцыянты не ўдакладнялі: у якім артыкуле “Панарамы” быў знойдзены “паклёп”. Па версіі І.Сімбірава, гэта можа быць матэрыял, які ўтрымлівае прамову кіраўніка адміністрацыі Асіповіцкага раёну сп.Шчэцькі на адным з мінскіх кірмашоў. Прамова была запісаная на дыктафон і перадрукаваная ў газеце з каментаром рэдакцыі, што “чыноўнік павінен добра валодаць мовай”. Падчас вобыску супрацоўнікі міліцыі зьневажалі І.Сімбірава, называлі “клоўнам”, а старэйшы лейтэнант Юры Грабін, заламіўшы І.Сімбіраву руку, разьбіў пераносьсе, вывіхнуў палец і пабіў гадзіннік. У выніку вобыску было праведзенае выняцьце больш за 100 дакументаў. Пратакол выняцьця складалі не на месцы, а ў пракуратуры. Кватэру апячаталі. М.Тамашова і І.Сімбірава вывезьлі ў пракуратуру, дзе доўга дапытвалі. Супрацоўнікаў міліцыі цікавілі пытаньні: “Хто фінансуе газету “Панарама”? Адкуль кампутар?” І.Сімбіраў адмовіўся адказваць на пытаньні без прысутнасьці адваката.

18 сьнежня судзьдзя Вышэйшага гаспадарчага суда РБ Валеры Шобік прыняў рашэньне адмовіць інстытуту «Адкрытае грамадства» ў зыску да падатковай інспекцыі Ленінскага раёну г. Мінску аб вызваленьні зпад арышту маёмасьці, што арандавалася ў інстытута прыватным выдавецтвам «Мэджык». Суд прызнаў дамову ад 5 верасьня 1997 году, па якой друкарскае абсталяваньне Беларускага фонду Сораса было перададзенае ва ўласнасьць інстытуту «Адкрытае грамадства», – «юрыдычна мізэрнай». Гэтае рашэньне Вышэйшага гаспадарчага суда азначае, што абсталяваньне, на якім у «Мэджыку» сёньня друкуецца практычна ўся беларуская незалежная прэса, будзе канфіскаванае і прададзенае, як уласнасьць Беларускага фонду Сораса ў кошт «даўгоў» фонду. Інстытут «Адкрытае грамадства» плануе зьвярнуцца да намесьніка старшыні ВГС з просьбай аб вынясьненні пратэсту па гэтым рашэньні. Зрэшты, незалежныя назіральнікі сьцьвярджаюць, што рашэньне ВГС было прадвызначаным яшчэ да пачатку судовага разьбіральніцтва: напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў улады імкнуцца стварыць перашкоды на шляху свабоднага слова.

21 сьнежня калектыў незалежнай тэлекампаніі «8 канал» атрымаў заяву прадстаўнікоў «Мінскіх тэлевізійных інфармацыйных сетак» аб закрыцьці каналу з 29 сьнежня. Па зьвестках супрацоўнікаў «8-га каналу», Міністэрства сувязі ня мае намеру працягваць з тэлекампаніяй дамову арэнды на наступны тэрмін. Хутчэй за ўсё з 1 студзеня 2001 году на частотах «8-га каналу» будзе працаваць тэлеканал СТВ, заснавальнікам якога зьяўляецца мінскі гарвыканкам. «8 канал» ніколі не вылучаўся незалежнай пазіцыяй, і тым ня менш і ён нечым не дагадзіў уладам.

29 сьнежня апошні нумар газеты «Наша Свабода» за 2000 год выйшаў з белымі плямамі – пустымі старонкамі, на якіх было напісана: «Тут мусяў быць

«Стынгер» (сатырычна-гумарыстычны разьдзел). Як паведаміў рэдакцыі газеты прадстаўнік выдавецтва «Мэджык», «сёньня з раніцы функцыянеры Дзяржкамдруку выклікалі дырэктара прадпрыемства і зьвярнуліся да яго з прэтэнзіямі: нашто ён надрукаваў першы выпуск «Стынгера»? Цяжка сказаць, якія аргументы знайшлі прадстаўнікі ўлады, але зараз «Мэджык» наадрэз адмовіўся друкаваць «Нашу Свабоду» з крамольным разьдзелам... Магчыма выпрабуйваецца новы спосаб стварэньня перашкодаў для незалежнай прэсы напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў»... Апошні раз у Беларусі газеты выходзілі з белымі плямамі ў 1994 годзе, калі Лукашэнка толькі прыйшоў да ўлады.

АКТЫВІЗАЦЫЯ ЦІСКУ БЕЛАРУСКІХ СЬПЕЦСЛУЖБАЎ НА ПАЛІТЫЧНА І ГРАМАДЗКА АКТЫЎНЫХ ГРАМАДЗЯНАЎ І ІНШАДУМЦАЎ

За гады свайго кіравання Беларусьсю А.Лукашэнка стварыў магутныя структуры па адсочваньні і падаўленьні апазіцыйных сілаў у краіне. Да 2000 году пра дзейнасьць гэтых структураў амаль не было інфармацыі, хоць і траплялі ў друк факты, што «людзі ў цывільным» актыўна «ўдзельнічаюць» у акцыях апазіцыі, а таксама «дапамагаюць» выяўляць і затрымліваць найбольш актыўных грамадзянаў. У 2000 годзе сьпецслужбы актывізавалі сваю дзейнасьць, асабліва падчас выбарчай кампаніі. Адметны гэты год быў яшчэ і тым, што ўпершыню інфармацыя пра дзейнасьць гэтых структураў выйшла з нетраў саміх сьпецслужбаў. Маюцца на ўвазе апублікаваныя ў СМІ лісты ананімнага афіцэра КДБ і міліцыянта Алега Батурына.

10 лютага ў газеце “Народная воля” зьявіўся адкрыты ліст 25-гадовага старэйшага лейтэнанта міліцыі Алега Батурына пад назовам “Спадары афіцэры, хопіць быць рабамі!” Вось цытата з гэтага ліста, што тычыцца падзеяў, якія адбыліся 17 кастрычніка 1999 году ў Мінску:

«Не магу спакойна чытаць пра тое, што адбылося 17 кастрычніка падчас акцыі “Марш Свабоды”. (...) Я ўсё бачыў вачыма дэманстрантаў, але ў кішэні ў мяне ляжала пасьведчаньне старэйшага лейтэнанта міліцыі. Маёй задачай было ўсё фіксаваць і запамінаць, апрача таго, пасья шэсьця затрымліваць найбольш актыўных удзельнікаў акцыі і тых, каго мне загадаюць затрымаць. Але асноўная мэта была – справакаваць сутычкі, выкрыкваць абразьлівыя лозунгі і накіроўваць рух людзей туды, куды трэба было міліцыі. На жаль, сярод тых, хто кідаў камяні, была і проста даведзеная да адчаю моладзь, але ўсе іх дзеянні былі справакаваныя і загадзя падрыхтаваныя. Натойп сьпецыяльна накіроўвалі да месца сутыкненьня, дзе загадзя былі раскладзеныя камяні, да таго месца, дзе натойп узялі ў “каробчку” АМАП і ўнутраныя войскі. Усе нашыя дзеянні былі абмеркаваныя на інструктажы ў Галоўным упраўленьні кадраў МУС, першым намесьнікам Л.М.Рабцавым і ягоным намесьнікам В.А.Міхайлоўскім (таму што я сам зьяўляюся старэйшым інсьпектарам). Было таксама і прамываньне мазгоў, маўляў, тыя, хто зьбярэцца, гэта “мразь і отребье”, якое трэба раздавіць, бо яны перашкаджаюць прадуктыўна працаваць нашаму “любімаму прэзідэнту”. Таму ня трэба баяцца кагосьці ўдарыць альбо пабіць, з намі закон і парадак, таму ня бойцеся. Доўжылася гэтая апрацоўка 2 гадзіны, пасья чаго былі раздадзеныя радыёстанцыі і нас “внедрилі в толпу”. Ведаю, што ў гэты дзень ва ўсёй мінскай міліцыі было ўзмацненьне, што такую ж

апрацоўку праводзілі і ў ГУУС, і ў раённых аддзелах міліцыі. Таму не здзіўляйцеся, калі на шэсьце арганізавана прыходзяць пэўнага знешняга выгляду хлопчыкі – гэта нашыя “стражи порядка”. Ня кажучы ўжо пра тое, што 100 адсоткаў міліцыі сядзяць у аўтобусах па падваротнях альбо са шчытамі перакрываюць увесь цэнтр гораду. Гэта апрача ўнутраных войскаў, КДБ, аховы прэзідэнта (былога), пажарных падраздзяленьняў і г.д. А калі людзі спакойна разыходзяцца, хапаюць іх, зьбіваюць, цягнуць у РАУС. Вось такая ў нас “дэмакратыя”...»

У гэты ж дзень, 10 лютага, на сядзібе Беларускага народнага фронту “Адраджэньне” адбылася прэс-канферэнцыя з Міхаілам Батурыным – братам Алега Батурына. Ён раскажаў пра тое, што адбылося з ім пасля публікацыі адкрытага ліста ягонага брата: “Я трэнер-выкладчык па шахматах, міжнародны майстра па шахматах, адначасова я вучуся ў Мінскім лінгвістычным універсітэце. Сёньня пасля заняткаў, прыкладна ў дзеве гадзіны дня, я набыў газету “Народная воля” і даведаўся, што мой брат напісаў артыкул, у якім ён асуджае дзеянні міліцыі 17 кастрычніка. Я цалкам падтрымліваю свайго брата. Я абсалютна з ім згодны. Мне брат раскажаў раней, што адбывалася на «Маршы Свабоды» на самой справе. Сёньня я ішоў дамоў (цяпер я жыву ў бабулі на вул. Антонаўскай у г. Мінску), калі я зайшоў у пад’езд, то паміж першым і другім паверхамі ўбачыў чалавека, які спускаўся зверху, ззаду ішоў яшчэ адзін чалавек. Той, які ішоў ззаду, мяне паклікаў, сказаў: “Вы Батурын?” Я адказаў: “Так!” Пасля гэтага ён паведаміў, што зьяўляецца супрацоўнікам міліцыі і хоча са мною пагаварыць. Я адказаў: “У мяне брат супрацоўнік міліцыі. Я ведаю форму пасьведчаньня, таму пакажыце мне сваё пасьведчаньне, я хачу ведаць, з кім я размаўляю”. Замест гэтага ён ударыў мяне ў грудзі, у вачах пацямнела, зрабілася кепска. Мы выйшлі з дому... Мне казалі, што я мушу напісаць заяву, што мой брат псіхічна ненармальны. Я адказаў, што ня буду гэтага рабіць. Яны пачалі пагражаць маёй нявесьце, маім сваякам. Мая нявеста вучыцца разам са мною, яны назвалі яе прозьвішча, назвалі імя, адрас. Сказалі, што пасля таго, як яны яе схопяць, я буду размаўляць паіншаму. Я здолеў ударыць аднаго з іх у калена, а другі трымаў мяне за куртку... Але там было вельмі коўзка, ён пасьлізнуўся і ўпаў. Я пабег праз двары, таму што на дарозе стаяла чорная машына. Я разумеў: калі я пабягу па дарозе, то мяне схопяць. Я спыніў таксі і паехаў да сваёй нявесты, я баяўся, што ў яе скончацца заняткі, яна выйдзе, і яе схопяць. Я сустрэў яе, і мы разам прыехалі сюды. Я ня ведаю, дзе цяпер знаходзіцца мой брат Алег. Мне казалі, што ён знаходзіцца ў бясьпецы. Я яшчэ раз хачу дадаць: калі нехта будзе пісаць, што Алег псіхічна ненармальны, гэтаму верыць нельга. Ён абсалютна нармальны чалавек. Да сёньняшняга дня ён зьяўляецца супрацоўнікам міліцыі”.

Дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га склікання, намеснік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька даў каментар: “Апазіцыя прыклала шмат намаганняў сумесна з місіяй АБСЕ па стварэнні клімату даверу ў Беларусі. Дзеянні, якія разварочваюцца, сведчаць пра тое, што рэжым пасвойму разумее гэты клімат даверу. Па сутнасці, гэтыя дзеянні азначаюць, што Беларусь вяртаецца ў самыя змрочныя часы Савецкай імперыі, калі пад'язджалі “варанкі” ці чорныя машыны з таніраванымі вокнамі і забіралі людзей. У гэтай сітуацыі супрацоўнікі міліцыі толькі падмацоўваюць рэальныя дзеянні Лукашэнкі, які адмаўляецца выконваць узятыя на сябе міжнародныя абавязацельствы, і, натуральна, гэта перадаецца сілавым структурам. Калі нават не выконваецца тое, што патрабуецца па законе, то гэта перадаецца і ўсім, хто знаходзіцца ў гэтай вертыкалі...”

Сітуацыю пракаментываў і Зьміцер Бандарэнка (“Хартыя-97”): “Вы бачыце, што абодва браты – мужныя людзі. Сёння толькі нашая салідарнасць можа дапамагчы братам Батурыным, іх блізкім і нам самім. Вы памятаеце, як пасля «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка мы гаварылі пра тое, што канцоўка «Маршу...» – гэта правакацыя, бо міліцыя напала на людзей, калі калона павярнула назад. Цяпер мы ведаем праўду, што самі міліцыянты – супрацоўнікі ў цывільным – кідалі камяні ў сваіх жа таварышаў. Гэта абсурдна!”

10 лютага стаэйршы лейтэнант міліцыі Алег Батурын, які зрабіў сенсацыйную заяву пра тое, што сутычкі ўдзельнікаў «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка мінулага году з міліцыянтамі былі загадзя спланаваныя і справакаваныя «асобамі ў цывільным», якія знаходзіліся сярод удзельнікаў шэсця, быў звольнены з органаў міліцыі. Афіцыйнай прычынай звальнення стала незьяўленне А. Батурына на службу. Тым часам стала вядома, што брат Алега Міхаіл Батурын разам са сваёй нявестай ужо знаходзіцца за межамі Беларусі.

На пачатку сакавіка стала вядома, што Алег Батурын знаходзіцца ў Польшчы. У сваіх інтэрв'ю польскім выданьням А.Батурын адзначае, што вельмі хвалюецца за сваіх родных, якія засталіся ў Беларусі. Батурын, па ягоных словах, яшчэ ня ведае, колькі прабудзе ў Польшчы, але ёсць інфармацыя, што ён плануе прасіць палітычнага прытулку ў ЗША.

7 чэрвеня ў кіраўніка Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі ў выніку прафілактычных работаў спецыяліст па сувязі выявіў праслухоўваючае прыстасаванне, якое было ўманціраванае ў тэлефонную лінію паміж паверхамі. “Тое, што мы падазравалі і аб чым неаднаразова гаварылі, знайшло свой рэчавы доказ”, – сказаў А.Лябедзька. Ён упэўнены, што падобныя праслухоўваючыя

прыстасаванні ўсталявання на тэлефонных лініях у кватэрах апазіцыйных палітыкаў, у офісах партыяў і грамадзкіх арганізацыяў. Апарат выраблены заводскім спосабам. Анатоць Лябедзька абвінаваціў у незаконных дзеяннях беларускія спецслужбы, якія выконваюць загады ўладаў. А.Лябедзька плануе зьварнуцца ў пракуратуру з патрабаваньнем расьследаваць гэты факт злачыннага ўмяшальніцтва ў асабістае жыцьцё.

21 чэрвеня ў ПЦ “Вясна” зьварнуўся жыхар г.Жодзіна (Мінская вобласць) Аляксей Лапіцкі, які паведаміў, што апошнія 7-8 дзён ён і ягоная сям’я падвяргаліся штодзённым тэлефанаваньням з мясцовага КДБ. Супрацоўнікі гэтай структуры настойвалі на неабходнасьці сустрэцца з А.Лапіцкім і нешта высветліць, але пры гэтым не тлумачылі, якое пытаньне іх цікавіць, і ў якасьці каго ён запрашаецца. Урэшце рэшт, калі тэлефонныя званкі не далі жаданага выніку, А.Лапіцкаму ўручылі позову, каб ён зьявіўся ў мясцовы КДБ “дзеля дачы тлумачэньняў”, але па якім пытаньні – зноў жа не названа. Сам А.Лапіцкі бачыць прычыну такой увагі да сваёй асобы з боку спецслужбаў у тым, што ён займаецца актыўнай грамадзкапалітычнай дзейнасьцю як кіраўнік мясцовых арганізацыяў Таварыства беларускай мовы, Беларускага народнага фронту, Беларускага згуртаваньня моладзі “Ліцьвіны”, а таксама выдае незалежныя бюлетэні “Мы – ліцьвіны” і “Школьны веснік”. А.Лапіцкі сьцьвярджае, што мясцовы КДБ таксама зьбірае інфармацыю пра ўсіх настаўнікаў, якія зьяўляюцца сябрамі ТБМ.

Моцны ціск з боку КДБ адчувае на сабе і Арыя Гатальская, якая зьварнулася ў ПЦ “Вясна” ў сёлетнім траўні. Дзяўчына вучылася на факультэце журналістыкі, працавала нейкі час у газеце “Чырвоная зьмена”, зьяўлялася сябрам Задзіночаньня беларускіх студэнтаў; цяпер працуе мастакомафарміцелям і працягвае вучыцца на журфаку БДУ завочна. У заяве, якую А.Гатальская напісала ў ПЦ “Вясна”, яна распавядае пра сітуацыі, што здараюцца з ёю на працягу апошняга часу. Напрыклад, яна даведлася, што з адміністрацыяй інтэрнату, у якім яна жыве (БДПА) – з камендантам, пашпартысткай, бухгалтарам – паасобку сустракаліся людзі з КДБ, каб сабраць зьвесткі пра яе асобу. А.Гатальскую абавязалі схадзіць да адміністрацыі БДПА, дзе яе накіравалі ў пакой службы бясьпекі гэтай установы, і супрацоўнік СБ сказаў, што калі б яна не патрапілася “на аловак” да КДБ, дык яны і ня ведалі б, што яна жыве ў іх інтэрнаце. Размова, як высветлілася пазьней, запісвалася на дыктафон. Быў складзены і пратакол “гутаркі”. Пасьля падпісаньня яго А. Гатальскай на кожным аркушы сьледчы Канапацкі “не для пратаколу” заўважыў: “Асьцярожней са сваімі поглядамі...” А.Гатальская лічыць, што гэтыя падзеі ня могуць быць простымі супадзеньнямі, і што ёй рэальна пагражае страта працы, вучобы і жыльля

з-за яе грамадзянскай пазіцыі, палітычных поглядаў і ўдзелу ў масавых акцыях пратэсту.

22 жніўня «Белорусская деловая газета» паведаміла, што да іх у рэдакцыю зьвярнуўся былы супрацоўнік фірмы «Пушэ» Уладзімір Огнеў, які расповёў пра тое, што за апошнія паўгода яго двойчы выклікалі ў КДБ і дапытвалі наконт некаторых аспектў дзейнасці «Пушэ», зьвязаных з былым прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгіром. Грамадзкі абаронца М.Чыгіра Гары Паганяйла так пракаментываў гэтую заяву: «Па нашай інфармацыі, расьсьледаваньне (справы М.Чыгіра) працягваецца, і займаецца ім КДБ. Вельмі можа быць, што цяпер, напярэдадні выбараў, улады будуць шукаць любыя кампраметуючыя дадзеныя. Бо папярэдняя справа цалкам развалілася, а кампрамат ім патрэбны».

20 лістапада ГА ПЦ “Вясна” і рэдакцыі незалежных выданьняў атрымалі ананімны ліст ад афіцэра КДБ, у якім ён паведамляе пра лёс зьніклых аператара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага і старшыні ЦВК Віктара Ганчара. Вось тэкст гэтага ліста ў перакладзе на беларускую мову:

“Я афіцэр Камітэту дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь. Па цэлым шэрагу абставінаў не магу паведаміць сваё прозьвішча і пасаду, якую я займаю. Інфармацыя, якую я хачу паведаміць, грамадзка важная. Ад таго, як хутка яна стане здабыткам галоснасьці, залежаць жыцьцё і будучыня многіх людзей. На жаль, я абмежаваны ў форме выкладаньня фактаў, бо да матэрыялаў справы мае доступ абмежаваная колькасьць аператыўных супрацоўнікаў і афіцэраў КДБ. Называньне больш дакладных дадзеных можа прывесць да неапраўданых ахвяраў. Вядзеньне сьледства па справе аб зьнікненьні Дзьмітрыя Завадзкага было даручанае Генеральнай пракуратуры і Камітэту дзяржаўнай бяспекі. Факты, якія выяўляліся ў ходзе сьледства, выклікалі ня толькі ціск на органы сьледства з боку Савету бяспекі РБ, але і выклікалі супрацьстаяньне паміж КДБ і Службай бяспекі прэзідэнта. На сьлед групы выкрадальнікаў КДБ выйшаў пасья арышту Ігнатовіча, былога афіцэра сьпецпадразьдзяленьня “Алмаз”. Ігнатовіч быў арыштаваны па іншай справе, але ён сам некалькі разоў быў у Чачні, дзе ваяваў на баку сепаратыстаў. Падчас сьледства Ігнатовіч назваў шэраг прозьвішчаў беларускіх ваеннаслужачых, якія супрацоўнічалі з чачэнскімі сепаратыстамі ў якасьці інструктароў. Пасья іх арышту пацьвердзілася чачэнская версія сьледства. Па справе аб зьнікненьні Завадзкага на сёньняшні дзень арыштавана 9 чалавек. Пяцёра з іх зьяўляюцца дзеючымі афіцэрамі Службы бяспекі прэзідэнта, двое – былыя супрацоўнікі гэтай службы, адзін – былы афіцэр сьпецпадразьдзяленьня “Алмаз”, а яшчэ двое – жыхары Чачні. Падсьледныя прызналіся ў забойстве Дзьмітрыя Завадзкага і паказалі месца ў лясной зоне

непадалёку ад Мінску, дзе было закапаная цела Завадзкага. У распараджэнні следства аказалася і рыдлёўка са слядамі крыві. Экспертыза выявіла ідэнтычнасць крыві на рыдлёўцы з крывёю Дзьмітрыя Завадзкага. Эксгумацыя цела Дзьмітрыя Завадзкага не адбылася. Яе не далі правесці следчай групе кіраўніцтва Савету бяспекі і асабіста прэзідэнт. Замест гэтага ў Адміністрацыю прэзідэнта былі выкліканы старшыня КДБ Уладзімір Мацкевіч, Генеральны пракурор Алег Бажэлка і міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў. Прэзідэнт загадаў перадаць справу ў МУС, матывуючы гэта тым, што следства ідзе недастаткова інтэнсіўна. На самой справе, гэта было зроблена дзеля таго, каб разваліць справу аб знікненні Завадзкага. У ходзе следства таксама высветлілася, што гэтая злачынная група мела прамыя адносіны да знікнення і забойства апазіцыйнага палітыка Віктара Ганчара. У яго ліквідацыі прымалі ўдзел 14 чалавек. Пяцёра з іх расшукваліся да самой перадачы справы ў МУС. Падчас следства ціск на следчую групу дайшоў да крытычнай кропкі. Два следчыя былі збітыя, а жонку аднаго з іх спрабавалі згвалтаваць. Але, нягледзячы на гэта, следчыя працягвалі працу па выкрыцці злачынцаў. Я хацеў бы, каб сем'і загінуўшых ведалі – мы не зьяры, як некаторыя імкнуцца нас падаць. Мы спачуваем вам і разумеем, што нішто не запоўніць вашай страты. Адзінае, што ў нашых сілах – гэта выкрыць злачынцаў. А калі нехта імкнецца гэтых злачынцаў прыкрыць, дык ім самім не пазьбегнуць лавы падсудных”.

21 лістапада на адкрыцці сесіі Палаты прадстаўнікоў РБ А.Лукашэнка ў чарговы раз паабяцаў, што калі справа зніклага аператара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага ня будзе раскрытая, “пракуроры, КДБ, МУС атрымаюць на ўсю катушку”. Нагодай дзеля гэтай заявы стаў надрукаваны ў незалежных выданьнях ананімны ліст афіцэра КДБ аб знікненні аператара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага і старшыні ЦВК Віктара Ганчара. У сваім выступленьні А.Лукашэнка фактычна прызнаў, што частка фактаў, прыведзеных у лісьце, адпавядае рэчаіснасці, але час для іх абнародваньня яшчэ не прыйшоў, а таму: “Гэты ліст мае на мэце скампраментаваць уладу. Калі ёсьць што сказаць па гэтай справе, ня трэба гаварыць ананімна і ад імя спецслужбаў”. А.Лукашэнка пацьвердзіў, што ў справе аб знікненні Д.Завадзкага знойдзены “чачэнскі след”: “Ногі растуць з Чачні!” А.Лукашэнка падкрэсьліў, што толькі нязначная частка фактаў, выкладзеных у лісьце, адпавядае сапраўднасці, і прапанаваў новай Палаце прадстаўнікоў прыняць закон аб адказнасці за разгалашваньне матэрыялаў папярэдняга следства і следчых версіяў.

22 лістапада ў незалежных сродках масавай інфармацыі зьявіліся першыя каментары адпаведных службаў адносна ананімнага ліста, атрыманага СМІ ад “афіцэра КДБ” па справе аб знікненні аператара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага. У

“Белорусской деловой газете” ад 22 лістапада зьмешчаны каментар супрацоўніка прэсцэнтру дзяржсакратарыяту Савету бясьпекі, дзе сказана: “Проста так адмахнуцца ад гэтага ліста, спасылаючыся, напрыклад, на яго ананімнасьць, мы, відаць, ня можам. Таму версія, прапанаваная аўтарам ліста, будзе правярацца. Так, як і любая іншая версія. Нельга выключаць таксама, што нейкія факты, выкладзеныя ў дадзеным лісьце, атрымаюць потым пацьверджаньне ў ходзе сьледзтва”. Прэс-сакратар МУС Д. Партон для “БДГ” заявіў, што ня можа даць каментару, бо гэтая справа не знаходзіцца ў распараджэньні МУС, але выказаў меркаваньне, што абвінавачаньні аўтара ліста ня маюць пад сабой глебы, і хутчэй за ўсё гэта нечыя палітычныя гульні. Прэс-сакратар прэзідэнта М.Барысевіч сказаў, што “прэзідэнт нядаўна выказаўся з гэтай нагоды, і да гэтага наўрад ці што можна дадаць”.

У той жа час Павел Шарамет, кіраўнік аддзелу сьпецпраектаў ГРТ, заявіў, што інфармацыя ананімнага афіцэра КДБ па справе Завадзкага можа мець пад сабой рэальныя падставы. Паводле ягоных словаў, у Маскве ўважліва сочаць за разьвіцьцём падзеяў вакол зьнікненьня апэратара ГРТ. “Падазраваемыя былі затрыманыя ў асноўным дзякуючы ўмяшальніцтву ФСБ Расіі. Вельмі шмат дапамагае міністр унутраных справаў РФ Рушайла. Лукашэнка загнаны ў кут. Яму трэба даваць на сур’ёзныя абвінавачаньні сур’ёзныя адказы, і ня ў духу Азаронка і вар’яцкіх вядучых БТ. Сітуацыя зайшла занадта далёка. Маскву гэта ўжо раздражняе. Яна сасьпела дзеля таго, каб бачыць на палітычным полі Беларусі новых лідэраў”. Па словах П.Шарамета, супраць яго 17 лістапада беларуская пракуратура ўзбудзіла крымінальную справу за фільм пра зьніклых палітыкаў і журналістаў у Беларусі “Дзікае паляваньне”, у якім гучыць абвінавачаньне ў гэтых злачынствах на адрас беларускага кіраўніцтва і сьпецслужбаў. У органах пракуратуры гэтую інфармацыю не пацьвердзілі і не абвергілі.

27 лістапада А.Лукашэнка правёў шэраг гучных адставак і прызначэньняў. Стала вядома, што зьняты з пасады і адпраўлены ў адстаўку старшыня Савету бясьпекі, генерал-маёр В.Шэйман, зьнятыя з пасадаў старшыня КДБ РБ У.Мацкевіч і Генеральны пракурор РБ А.Бажэлка... Па афіцыйнай інфармацыі прэс-службы прэзідэнта РБ, кадравыя зьмены зьвязаныя з тым, што А.Лукашэнка не задаволены ходам правядзеньня сьледзтва па крымінальных справах аб зьнікненьнях людзей, якія набылі гучны грамадзкі рэзананс...

ПЕРАСЬЛЕД АПАЗІЦЫЙНА НАСТРОЕНАЙ МОЛАДЗІ І МАЛАДЗЁВЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ

Гады два таму словы «Лукашэнка прайграў моладзь» успрымаліся як неаспрэчная ісціна. Моладзь тады ня толькі прымала актыўны ўдзел у антылукашэнкаўскіх акцыях, якія ладзіла апазіцыя, але і арганізоўвала свае мерапрыемствы, скіраваныя супраць дыктатуры, што паступова набывала рэальныя абрысы. У апошнія два гады моладзь працягвала барацьбу з рэжымам, але акцыяў, якія мелі яскрава выражаны маладзёвы характар, стала менш. І толькі ўвосень 2000 году беларуская моладзь з розных апазіцыйных арганізацыяў аб'ядналася ў адзіную Кааліцыю маладзёвых палітычных арганізацыяў пад назовам «Пераменаў!» Адной з першых заяваў Кааліцыі пра сябе стаў шэраг акцыяў, што прайшлі па ўсёй Беларусі 12 лістапада. Сімвалічна, што гэтая акцыя моладзі была жорстка разагнаная міліцыянтамі. Юнакоў і дзяўчат хапалі і цягнулі ў загадзя падрыхтаваныя аўтобусы. Адзіным крытэрыяем быў малады ўзрост, і таму было арыштавана шмат выпадковых юнакоў і дзяўчат. Усяго ў Мінску ў гэты вечар было затрымана 112 чалавек

3 8 па 9 студзеня ў горадзе Барысаве павінен быў адбывацца турнір па міні-футболе пад лозунгам “Футбол супраць расізму”. На турнір былі запрошаныя каманды Маладога Фронту з Мінску, каманда ТБМ “Ліцьвіны” з Жодзіна і іншыя. Увечары 6 студзеня дырэктар школы, у спартыўнай зале якой павінен быў праходзіць турнір, патэлефанаваў арганізатарам і паведаміў, што правядзеньне турніру немагчымае ў сувязі з аварыяй электрычнай сеткі. Па словах аднаго з арганізатараў Зьміцера Бародкі, арганізатары паспрабавалі правесці прыватнае расьсьледваньне, але ў памяшканьне залы іх не пусьцілі. Арганізатары зрабілі выснову, што загад на забарону правядзеньня турніру паступіў ад мясцовых уладаў. Стала вядома, што 8-9 студзеня ў г. Барысаве дырэктарам усіх школаў было забаронена праводзіць любыя спартыўныя спаборніцтвы нават на прышкольных спартыўных пляцоўках на вольным паветры.

13-14 лютага ў Мінску і іншых гарадах Беларусі прайшла традыцыйная маладзёвая акцыя любові. 13 лютага ўвечары дэлегацыя беларускай моладзі перадала сваю петыцыю ў амбасады буйнейшых краінаў сьвету, а 14 лютага, у Дзень сьвятога Валянціна, у Мінску прайшлі «народныя гуляньні».

12 сакавіка ў Віцебску падчас раздачы запрашэньняў на «Марш Свабоды», правядзеньне якога ў горадзе было дазволенае мясцовым гарвыканкамам, на прыступках супермаркету «Амега» быў затрыманы непаўнагадовы

маладафронтавец Юрась Землякоў. Падлетка даставілі ў Першамайскі РАУС і там склалі пратакол аб адміністрацыйным затрыманьні, нягледзячы на тлумачэньні, што акцыя дазволена. З неафіцыйных крыніцаў стала вядома, што напярэдадні «Маршу...» быў аддадзены загад аб затрыманьні распаўсюднікаў інфармацыі пра маючую адбыцца акцыю. Пра гэта сьведчыць і той факт, што, нягледзячы на дамову з гарадзкой рэкламнай службай, на рэкламных тумбах так і не зьявіліся афішы пра «Марш...» Як стала вядома, расклейку іх забараніў загадчык аддзелу па сувязях з грамадзкімі арганізацыямі Віцебскага гарвыканкаму І. Герасімаў.

14 сакавіка навучэнцы мінскага Беларускага гуманітарнага ліцэю імя Якуба Коласа Андрусь Бандаровіч і Сяргей Хадаркевіч зьявіліся з заявай у Праваабарончы цэнтр «Вясна». У заяве яны пішуць, што ў метро да іх падыйшлі два невядомыя хлопцы і сарвалі з іх вопраткі значкі «Марш Свабоды2». Невядомыя, па словах пацярпелых, былі апранутыя ў камуфляжную форму і нагадвалі прадстаўнікоў прафашысцкай арганізацыі РНЕ. Андрусь і Сяргей прапанавалі ім прайсьці разам у бліжэйшы пункт аховы правапардку метрапалітэну. Там яны былі вельмі здзіўленыя, калі невядомыя, якія прыйшлі з імі ў пастарунак, заявілі, што затрымалі Сяргея і Андруса падчас расклейкі ўлётак. Міліцыянты адразу схапілі заплечнікі Сяргея і Андруса і пачалі іх абшукваць, а невядомых у камуфляжы адпусьцілі, не сказаўшы ні слова. У заплечніках хлопцаў было знойдзена некалькі налэпак «Марш Свабоды-2» і два значкі. На ўсе пратэсты хлопцаў і пытаньні пра падставы затрыманьня міліцыянты ніяк не рэагавалі. На просьбу патэлефанаваць адказалі, што гэта не затрыманьне, а проста звычайная размова.

17 сакавіка Малады Фронт правёў крыху незвычайную акцыю, прысьвечаную падзеям у Чачні. Называлася яна грамадзкім працэсам «Барацьба за незалежнасьць і генацыд. Праўда супраць маны». Спачатку адбыўся пікет каля расійскай амбасады з антываеннымі плакатамі ды лозунгамі ў абарону незалежнасьці Чачні, а потым судовы працэс, на якім былі і судзьдзі, і сьведкі, і абаронцы. Маладафронтаўцы гэтакім чынам спрабавалі разабрацца, што ж адбываецца ў Чачні: барацьба з сепартыстамі ды тэрарыстамі альбо нацыянальна-вызваленчая вайна?

19 сакавіка сябры Маладой Грамады і Маладога Фронту правялі ў Барысаве (Мінская вобласць) санкцыянаваны пікет пад лозунгам: «Беларуская моладзь за альтэрнатыўную службу і прафесійнае войска». Гарвыканкам выдзеліў дзеля правядзеньня пікету найгоршае з мажлівых месцаў: пляцоўку на гарадзкім стадыёне паміж плотам і трыбунай. «Гледачамі» акцыі ад пачатку былі каля пяцідзiesiąці міліцыянтаў. Каля пікетуюшчыкаў пад бел-чырвона-белым сьцягам і транспарантам: «Моладзь за альтэрнатыўную службу» сабралася ўсё ж нямала людзей, якія

атрымалі ўлёткі і газеты. Пасля пікету быў затрыманы актывіст Маладога Фронту Павел Лыскавец. Капітан міліцыі Алег Кірын пагражаў яму штрафам ды іншымі непрыемнасцямі, але адпусціў, пратрымаўшы ў пастарунку тры гадзіны.

23 сакавіка ў Мінску ў раёне Камароўскага рынку ў 21 гадзіну за расклейку ўлёткаў-запрашэнняў на акцыю 25 сакавіка (Дзень Волі) былі затрыманыя пяцёра актывістаў Маладога Фронту – Сяргей Жаўлакоў (непаўнагадовы), Сяргей Касцюкевіч, Мікола Сёмуха (непаўнагадовы), Кастусь Дасько, Раман Пронаў. Усе затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РУУС г.Мінску, дзе іх пратрымалі да дзвюх гадзінаў ночы. Па словах аднаго з затрыманых, С.Жаўлакова, яго пратрымалі, нягледзячы на тое, што ён непаўнагадовы, да гадзіны ночы, і маці патэлефанавалі толькі ў палове на першую, што зьяўляецца парушэннем нормаў КаАП РБ. С.Жаўлакоў таксама распавёў, што супрацоўнікі міліцыі абражалі яго і ягоных сяброў нецэнзурнай лаянкай і пагражалі фізічнай расправай. На кожнага з затрыманых былі складзеныя пратаколы паводле арт. 143 ч.3 КаАП – “парушэнне правілаў добраўпарадкавання і ўтрымання населеных пунктаў”, за гэтак званую антысанітарную – расклейку аб’яваў ў непрыстасаваных дзеля гэтага месцах (штраф да 1 міні\мальнага заробку).

11 красавіка ў Бабруйску (Магілёўская вобласць) у судзе Ленінскага раёну гораду распачаўся судовы працэс над трыма з чатырнаццаці затрыманых тут 25 сакавіка ўдзельнікаў акцыі, прысьвечанай 82-й гадавіне БНР. Алесь Чыгір, Вячаслаў Сьвізуноў і Юры Кісьляк абвінавачваліся ў парушэнні «знакамітага» артыкулу КаАП РБ аб правядзеньні мітынгаў, пікетаванняў, дэманстрацыяў і шэсьцяў.

11 красавіка ў судзе Першамайскага раёну г. Віцебску судзьдзя Зазуля разгледзела адміністрацыйную справу сябра Маладога Фронту Юрася Землякова, якога абвінавацілі ў парушэнні арт. 156 КаАП РБ за тое, што ён зрабіў некалькі надпісаў фарбай на плоце маслазаводу 16 лютага. Судзьдзя без тлумачэнняў прычынаў адхіліла хадайніцтва Ю.Землякова аб дапушчэнні да працэсу ў якасці грамадзкага абаронцы прадстаўніка БНФ “Адраджэнне”. Суд прыняў рашэнне аштрафаваць Ю.Землякова на 2200 рублёў.

11 і 12 красавіка ў Мінску адбылося пікетаванне супраць абавязковага разьмеркавання студэнтаў ВНУ, арганізаванае Задзіночаннем беларускіх студэнтаў. Акцыі прайшлі на праспекце Дзяржынскага, каля галоўнага корпусу медінстытуту. У іх узялі ўдзел да 20 маладых людзей, якія трымалі плакаты: “STOP – разьмеркаваньню!”, “Мая праца – гэта мой выбар”, “Студэнт – у зону!”, “Кошт майго навучання – гэта падаткі маіх бацькоў”, “Саўгас “Гарадзец” чакае цябе. Пачні

кар’еру!” і іншыя. ЗБС накіравала ў розныя ўрадавыя ўстановы больш за 10 лістоў з патрабаваннем спыніць практыку абавязковага разьмеркаваньня, асабліва ў зоны радыеактыўнага забруджаньня. На некаторыя звароты ўжо прыйшлі адказы, якія дакладней варта назваць адпіскамі, настолькі яны неканкрэтныя. Але Задзіночаньне беларускіх студэнтаў будзе і надалей дамагацца перагляду абавязковага разьмеркаваньня, якое парушае правы студэнтаў. Тым болей, што гэтую практыку ў некаторых дзяржаўных ВНУ пачалі прымяняць нават да студэнтаў платных аддзяленьняў.

28 красавіка ў камісію па справах непаўнагадовых Партызанскага раёну быў выкліканы С.Карашчанка за тое, што ён быў затрыманы супрацоўнікамі АМАП 25 сакавіка каля ўніверсаму “Сталічны”, які знаходзіцца побач з плошчай Якуба Коласа, дзе ў той час адбывалася несанкцыянаваная гарадзкімі ўладамі апазіцыйная акцыя “Дзень Волі-2000”. У той дзень С.Карашчанка разам са сваёй знаёмай зьбіраўся ісьці па справах у ЦУМ, але разам з іншымі людзьмі быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. Пасьля затрыманьня падлетак быў дастаўлены ў Савецкі РУУС, дзе на яго быў складзены пратакол па арт.167.1 КаАП РБ. У рапарце пра затрыманьне было ўжо шмат каму знаёмае прозьвішча А.Раманоўскага, які набыў “вядомасьць” тым, што на судовых разьбіральніцтвах даваў ілжывыя сьведчаньні. На камісіі па справах непаўнагадовых хлопцу нагадалі, што ў яго ўжо другое затрыманьне па арт.167.1 КаАП РБ. Выслухаўшы тлумачэньні С.Карашчанкі наконт ягонага затрыманьня і ўлічыўшы тое, што ён ня мае трывалага заробку, яму вынеслі строгу вымову

27 і 28 красавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінску адбываўся суд над 19-гадовым Сяргеем Церахавым, які быў затрыманы 26 красавіка ў 20.00 разам са свам 16-гадовым стрыечным братам (быў адпушчаны, бо непаўнагадовы). Братоў затрымлівалі тры асобы ў цывільным. На судзе ў якасьці сьведкаў выступалі супрацоўнікі міліцыі. Сьведка С.Чарніцкі сьцьвярджаў, што С.Церахаў “лаяўся матам у адрас прэзідэнта”. С.Церахаў быў асуджаны па арт.156 Адміністрацыйнага кодэксу (дробнае хуліганства) на 3 сутак адміністрацыйнага арышту.

3 траўня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся сябра БНФ “Адраджэньне” Антон Арцёменка, які паведаміў, што 2 траўня каля 20 гадзінаў, ідучы па пераходзе станцыі метро “Плошча Перамогі”, сарваў улётку фашыстоўскай арганізацыі РНЕ (Рускага нацыянальнага адзінства). Праз хвіліну А.Арцёменка быў затрыманы міліцыянтам і адведзены ў міліцэйскі пакой на станцыі метро. Там маладога чалавека абшукалі і ў прысутнасьці “сьведкі” (у пратаколе міліцыянт напісаў сваё прозьвішча – Дайнека) склалі пратакол пра парушэньне арт. 143 Адміністрацыйнага кодэксу РБ (за расклеіваньне абвестак у непрыстасаваных для

гэтага месцах, так званая “антысанітарыя”). У пратаколе ўказвалася, што А.Арцёменка наклеіў улётку РНЕ, што вельмі абурыла хлопца. Ён у сваю чаргу напісаў, што з пратаколам ня згодны, і ў разьдзеле “Тлумачэнні” ўказаў, што не наклеіў, а сарваў улётку РНЕ. У заяве ПЦ “Вясна” А.Арцёменка адзначыў, што ён “абураны паводзінамі міліцыянта, які робіць такое на плошчы Перамогі за тыдзень да сьвяткаваньня 55-годзьдзя Перамогі”.

У ноч з 13 на 14 траўня Малады Фронт правёў у гарадах Беларусі акцыю «Горад наш!», прымеркаваную да ўгодкаў рэферэндуму, паводле якога была зьмененая беларуская гістарычная сімволіка на пракамуністычную. У Мінску з раніцы 14 траўня бел-чырвона-белыя сьцягі луналі на прасьпекце Скарыны і на высотных будынках большасьці мікрараёнаў гораду. Бел-чырвона-белыя сьцягі былі ўзьнятыя ноччу таксама ў Магілёве, Віцебску, Брэсьце, Барысаве, Заслаўі і іншых гарадах краіны.

24 чэрвеня падчас правядзеньня рыцарскага фэсту ў Наваградку (імітаваўся штурм Наваградзкага замку крыжакамі і абарона замку беларускімі воямі) мясцовая міліцыя затрымала трох гасьцей з Брэсту з беларускім нацыянальным бел-чырвона-белым сьцягам. Сярод затрыманых Сяржук Бахун, Васіль Андрасюк, Юрась Шульган. Супрацоўнікі міліцыі сьцьвярджалі, што бел-чырвона-белы сьцяг “забаронены”. У аддзяленьні міліцыі Базыль Андрасюк папрасіў паказаць нарматыўны акт, паводле якога забаранялася б выкарыстаньне нацыянальнага сьцягу – такога акту не існуе. Апроч таго, бел-чырвона-белы сьцяг быў вельмі дарэчы на гістарычным фэсьце, бо менавіта пад гэтымі колерамі ў сярэднявеччы выступалі абаронцы Наваградзкага замку.

27 ліпеня ў Мінску адбыўся рок-канцэрт папулярных беларускіх гуртоў, які меў назой: «Дзесяць гадоў – дзесяць хітоў», і быў прысьвечаны дзесятай гадавіне абвяшчэньня незалежнасьці Беларусі.

12 лістапада ў Мінску прайшла акцыя беларускай моладзі пад лозунгам «Пераменаў!», якая была жорстка разагнаная міліцыянтамі... Мінгарвыканкам, як звычайна, правядзеньне акцыі ад Акадэміі навук да плошчы Незалежнасьці не дазволіў, а скіраваў моладзь на сумна знакамітую плошчу Бангалор. Аднак лідэры моладзі вырашылі не адмаўляцца ад ранейшых планаў. Улады ведалі пра гэта, а таму паставіліся да акцыі дужа сур’ёзна. Раён Акадэміі навук – месца збору ўдзельнікаў акцыі – быў ачэплены міліцыянтамі. Цягнікі метро, аўтобусы і тралейбусы не спыняліся на прылеглых прыпынках. Але каля тысячы маладых людзей ў 18 гадзінаў сабраліся каля Акадэміі навук і ў 18.30 па частцы прасьпекту

Скарыны і ходніках рушылі ў бок плошчы Незалежнасці. Дваіны міліцэйскі кардон перагарадзіў шлях дэманстрантам перад плошчай Якуба Коласа. Моладзь спынілася ў чаканні, не ідучы на адкрытае сутыкненне з узброенымі дубінкамі і шчытамі міліцыянтамі. І тады пачалося «паляванне» на ўдзельнікаў шэсця... Міліцыянты і амапаўцы выхоплівалі моладзь з шэрагаў дэманстрантаў, а тых, хто хацеў схавацца ў дварах, там чакалі «засады». Затрыманых цягнулі ў спецыяльна падрыхтаваныя аўтобусы, пры гэтым любая спроба супраціўлення (а ў цемры міліцыянты хапалі і выпадковых людзей, а ня толькі ўдзельнікаў акцыі – адзіным крытэрыем быў малады ўзрост) жорстка каралася гумовымі дубінкамі... Масавыя затрыманні моладзі ў Мінску пачаліся яшчэ да пачатку акцыі. Сярод затрыманых шмат маладых людзей, якія не прымалі ўдзелу ў акцыі, напрыклад, студэнтаў Беларускай політэхнічнай акадэміі, якія вярталіся ў інтэрнат. Супрацоўнікі АМАП праводзілі затрыманні без тлумачэнняў прычыны, ужывалі грубую фізічную сілу ў адносінах да падлеткаў. Арыштаваных дастаўлялі ў Савецкі, Першамайскі, Маскоўскі і Партызанскі РУУС, туды ж накіроўваліся і назіральнікі ГА ПЦ «Вясна».

У гэты дзень акцыі пад назовам «Пераменаў!» адбыліся яшчэ ў 25 гарадах Беларусі. Найбольш буйныя акцыі прайшлі ў Магілёве, Гародні, Баранавічах, Воршы... Мелі яны розны характар: дзе пікеты, а дзе – дыскатэкі. У Барысаве (Мінская вобласць) несанкцыянаваны пікет у межах агульнарэспубліканскай маладзёвай акцыі «Пераменаў!» адбыўся 11 лістапада. У 11 гадзінаў на Цэнтральную плошчу гораду перад гарвыканкамам выйшлі некалькі сяброў Маладой Грамады з плакатамі, якія ўтрымлівалі заклікі да пераменаў у грамадстве. Пікетуюшчыкі толькі пасьпелі разгарнуць плакаты, як літаральна праз хвіліну былі затрыманыя і дастаўленыя ў Заводскі РАУС г.Барысава, дзе на іх склалі пратаколы адміністрацыйнага правапарушэння па арт.167.1 КаАП РБ (парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў). Калі пратаколы былі складзеныя, супрацоўнікі міліцыі выклікалі бацькоў затрыманых падлеткаў і адпусьцілі іх, папярэдзіўшы, што на гэтым справа ня скончаная. У Гародні гарадзкія ўлады палічылі патрэбным змяніць час акцыі (з 15.00 на 17.00, калі ўжо цёмна) і месца правядзення (вул.Карла Маркса на больш аддаленае ад цэнтру). Удзельнікі пікету не пагадзіліся з рашэннем гарвыканкаму – з’явіліся, як і планавалі, у 15.00 каля Дому сувязі на вул.Карла Маркса. Праз дзесяць хвілінаў да іх пад’ехалі міліцэйскія машыны і пачаліся затрыманні. Было арыштавана каля 20 чалавек...

У Мінску ўсяго было затрымана 112 чалавек. У Савецкі РУУС было дастаўлена 54 чалавекі, у Першамайскі – 21, у Маскоўскі – 25, у Партызанскі – 9 (без уліку непаўнагадовых). Непаўнагадовыя былі адпушчаныя, 26 чалавек былі дастаўленыя ў

спецпрыёмнікразьмеркавальнік па вул. Акрэсьціна да суда. Некаторых затрыманых вывозілі за горад і адпускалі. Праводзіліся відэаздымкі.

Сярод затрыманых (сьпіс няпоўны):

1. Шмялёў Сяргей.
2. Філіповіч Алесь.
3. Зялёткін.
4. Бурацкі.
5. Стральцоў Алесь.
6. Яроменка Дзяніс.
7. Харкевіч Руслан.
8. Савіч Павал (1983 г.н.) – затрыманы на тралейбусным прыпынку “Акадэмія навук”.
9. Гетман Павел.
10. Дзятковіч Віталь.
11. Андросаў Алесь.
12. Мікалайчык Аляксей.
13. Куніна Марыя.
14. Каліна Аляксандр.
15. Астапчук Сяргей (17 гадоў).
16. Жарко Аляксей (17 гадоў).
17. Атрошчанка Сяргей (16 гадоў).
18. Шалахоўскі Аляксей.
19. Маскалёва Паліна (непаўнагадовая).
20. Хоміч Зьміцер.
21. Мілай Зьміцер (непаўнагадовы).
22. Балук Антось (14 гадоў).
23. Цітовіч Іван.
24. Атрашчанкоў Цімох (непаўнагадовы).
25. Вянярскі Васіль.
26. Шаўчук Андрэй (14 гадоў, школьнік).
27. Сіліцкі Антон (непаўнагадовы, 17 гадоў).
28. Мятліцкі Павел.
29. Старыковіч Уладзімір.
30. Чарнянок Зьміцер.
31. Макееў Яўген.
32. Гапановіч Міхаіл (16 гадоў).

33. Мыцык Васіль (17 гадоў).
34. Смалякоў Зьміцер (15 гадоў).
35. Малафееў Іван (17 гадоў).
36. Хаменка Зьміцер (15 гадоў).
37. Бабій Андрэй.
38. Бузук Аляксей.
39. Мазоўка Андрэй.
40. Самончанка Уладзімір.
41. Чулкоў Кірыла.
42. Цімашук Вольга.
43. Лыско Уладзімір.
44. Кошалеў Віталь.
45. Юркавец Андрэй.
46. Грачуха Надзея.
47. Ткачэнка Уладзімір.
48. Малішэўскі Яраслаў.
49. Сідун Хрысьціна.
50. Вітушка Андрэй.
51. Дубінчук Алесь (Пухавічы, непаўнагадовы) – да 14 лістапада ўтрымліваўся ў дзіцячым спецпрыёмнікуразьмеркавальніку.
52. Бельскі Алесь (Пухавічы, непаўнагадовы) – да 14 лістапада ўтрымліваўся ў дзіцячым спецпрыёмнікуразьмеркавальніку.
53. Іваноў Андрэй.
54. Макрэцкі Андрэй.
55. Дынькоўскі Віталь.
56. Еўсікаў Дзяніс.
57. Пацэль Віктар.
58. Тараканаў Уладзімір.
59. Грынкевіч Дзьмітры.
60. Кірылаў Павел.
61. Пазьняк Кірыла (журналіст) – адпушчаны.
62. Доўнар Вадзім (журналіст) – адпушчаны.

Асобы, на якіх пратаколы складаліся праз некалькі дзён пасля акцыі:

1. П'яных Сяргей – 15 лістапада.

У Гародні былі арыштаваныя:

1. Мялешка Андрэй (затрыманы да суда) – ноч правёў у прыёмніку-разьмеркавальніку.
2. Нех Святлана (затрыманая да суда) – ноч правяла ў прыёмніку-разьмеркавальніку.
3. Саранчукоў Вадзім (затрыманы да суда) – ноч правёў у прыёмніку-разьмеркавальніку.
4. Мельнікаў Андрэй (затрыманы да суда) – ноч правёў у прыёмніку-разьмеркавальніку.
5. Міхальчык Дзяніс.
6. Лашкоўскі Алесь (затрыманы да суда) – ноч правёў у прыёмніку-разьмеркавальніку.
7. Бабкін Ігар (непаўнагадовы) – адпушчаны.
8. Іванова Вольга.
9. Капцэвіч Наталя.
10. Камягіна Вольга (непаўнагадовая) – адпушчаная.
11. Машкала Алена.
12. Філіповіч Вольга.
13. Ягораў Зьміцер (журналіст) – адпушчаны.
14. Клімук Сяргей.
15. Мялешка Іна.

У Барысаве былі арыштаваныя:

1. Кузьняцоў Міхась.
2. Ясюк Алена.
3. Ясюк Марына.

Суды над арыштаванымі ўдзельнікамі маладзёвай акцыі “Пераменаў!”

Усе затрыманыя абвінавачваюцца ў парушэнні арт. 167.1 КаАП РБ – парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў.

Мінск. Суд Савецкага раёну:

1. Мазоўка Андрэй – штраф 20 мінімальнага заробкаў.
2. Самончанка Уладзімір – штраф 20 мінімальнага заробкаў.
3. Цітовіч Іван – штраф 20 мінімальнага заробкаў.
4. Ткачэнка Уладзімір – папярэджаньне.
5. Цімашук Вольга – папярэджаньне.

6. Грачуха Надзея – папярэджаньне.
7. Юркавец Андрэй – 3 сутак адміністрацыйнага арышту.
8. Кошалеў Віталь – папярэджаньне.
9. Лыско Уладзімір – штраф 20 мінімальных заробкаў.
10. Вянярскі Васіль – штраф 30 мін. заробкаў.
11. Чулкоў Кірыл – папярэджаньне.
12. Малішэўскі Яраслаў – папярэджаньне.
13. П’яных Сяргей – папярэджаньне.

Мінск. Суд Першамайскага раёну:

1. Шмялёў Сяргей – папярэджаньне.
2. Яроменка Дзяніс – папярэджаньне.
3. Харкевіч Руслан – папярэджаньне.
4. Грыгор’еў Юры – (назіральнік БХК), папярэджаньне.
5. Цыганкоў А. – папярэджаньне.
6. Зялюткін А. – папярэджаньне.
7. Зялюткін С. – папярэджаньне.
8. Падліпскі Я. – папярэджаньне.
9. Вінярскі М. – папярэджаньне.
10. Зяленскі Н. – папярэджаньне.
11. Шкурко А. – папярэджаньне.
12. Сакалоў С. – папярэджаньне.

23 лістапада ў Ленінскім судзе г. Гародня завяршыліся разгляды адміністрацыйных справаў удзельнікаў акцыі “Пераменаў!” 12 лістапада.

Усяго за ўдзел у гэтай акцыі асуджана 12 чалавек:

1. Мялешка Андрэй (складзены пратакол за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 12 лістапада і актыўны ўдзел у несанкцыянаваным шэсьці 8 кастрычніка) – штраф 170 мінімальных заробкаў;
2. Нех Сьвятлана (складзены пратакол за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 12 лістапада і арганізацыю несанкцыянаванага мітыngu і шэсьця 8 кастрычніка) – штраф 150 мінімальных заробкаў;
3. Саранчукоў Вадзім (складзены пратакол за ўдзел у несанкцыянаваным шэсьці 8 кастрычніка) – папярэджаньне;
4. Мельнікаў Андрэй (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 20 мінімальных заробкаў;
5. Лашкоўскі Алесь (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў;
6. Іванова Вольга – (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 25 мінімальных заробкаў;

7. Мялешка Іна – (арт. 167.1 КаАП РБ) – папярэджаньне;
8. Капцэвіч Наталья – (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў
9. Філіповіч Вольга – (арт. 167.1 КаАП РБ)– папярэджаньне;
10. Машкала Алена – (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 20 мінімальных заробкаў;
11. Клімук Сяргей – (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў;
12. Міхальчык Дзяніс – (арт. 167.1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў.

Усе затрыманыя з’явіліся ў Гарадзенскае абласное аддзяленне Праваабарончага цэнтру “Вясна”. Да абароны абвінавачваемых прыцягнуты грамадзкія абаронцы Гарадзенскага аддзялення БХК і адвакат Уладзімір Кісялевіч ад ГА ПЦ “Вясна” па судовых справах С.Нех і А.Мялешкі.

28 лістапада ў Барысаве на адміністрацыйную камісію па справах непаўнагадовых былі выкліканы ўдзельнікі пікету “Пераменаў” (12 лістапада) браты Кузьняцовы – Зьміцер і Міхась з бацькамі. Камісія сабралася ў Барысаўскім гарана. Прысутнічалі прадстаўнікі гарвыканкаму, сацыяльны педагог са школы, супрацоўнікі міліцыі. Прадстаўнік ГА ПЦ “Вясна” Зьміцер Бародка быў выдалены з залы паседжаньня. Члены камісіі патлумачылі, што ў яго “няма законных падставаў прысутнічаць”. Падлеткам былі выпісаныя штрафы: Міхасю Кузьняцову – 3 тыс. рублёў, Зьміцеру Кузьняцову – 2 тыс. рублёў.

ПЕРАСЬЛЕД АЛЬБО ЗАБАРОНА ДЗЕЙНАСЬЦІ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЯЎ І РУХАЎ

У 2000 годзе ў параўнаньні з папярэднімі колькасьць пісьмовых папярэджаньняў, вынесеных Міністэрствам юстыцыі грамадзкім арганізацыям і апазіцыйным партыям значна павялічылася. Папярэджаньні атрымалі – Таварыства Беларускай мовы, Задзіночаньне беларускіх студэнтаў (два папярэджаньні), Цэнтр па правах чалавека, Арганізацыя палітрэпрэсаваных 20-80-х гадоў (два папярэджаньні), Аб'яднаная грамадзянская партыя (пяць папярэджаньняў запар)... Між тым, згодна з Законам РБ “Аб грамадзкіх аб'яднаньнях”, два пісьмовыя папярэджаньні, вынесеныя рэгіструючым органам на працягу года за адныя і тыя ж парушэньні, пагражаюць ліквідацыяй арганізацыі ў судовым парадку.

Як правіла, папярэджаньні выносяцца па досыць фармальных прычынах: недахопы на бланках і пячатках, адсутнасьць знакаў прыпынкаў і г.д. Усё гэта не зьяўляецца грубым парушэньнем заканадаўства аб грамадзкіх арганізацыях і можа быць выпраўленае іншым шляхам (інфармаваньнем пра неабходнасьць прывядзеньня дакументаў у адпаведнасьць).

Прычыну ўціску ўладаў на грамадзкія арганізацыі назіральнікі бачаць у тым, што напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў рыхтуецца глеба дзеля абмежаваньня дзейнасьці вядучых апазіцыйных партыяў і грамадзкіх арганізацыяў.

23 лютага стала вядома, што Міністэрства юстыцыі РБ нарэшце зарэгістравала Грамадзкае аб'яднаньне «Беларускі народны фронт «Адраджэньне». Аднак партыі БНФ у рэгістрацыі пакуль адмоўлена.

15 траўня ў г.Гародня планавалі абвясціць бестэрміновую галадоўку шматдзетныя маці, якія зьяўляюцца сябрамі арганізацыі “Крыніца міласэрнасьці”. Прычынаю абвясчэньня галадоўкі стала тое, што ўжо чатыры месяцы арганізацыі не даюць абяцанага памяшканьня на вул. Леніна ў цэнтры гораду. Аднак правядзеньне галадоўкі не спатрэбілася. 12 траўня гарвыканкам выдзеліў памяшканьне гэтай арганізацыі ў адным з прэстыжных раёнаў гораду.

У траўні ў трэці раз Міністэрства юстыцыі РБ адмовіла ў рэгістрацыі рэспубліканскай грамадзкай арганізацыі «Беларускае аб'яднаньне маладых палітыкаў». Мінюст устанавіў парушэньні ў матэрыялах аб рэгістрацыі артыкулаў 5, 8 і 10 Закону РБ «Аб грамадзкіх арганізацыях», у прыватнасьці гаворыцца, што маладыя палітыкі парушаюць закон тым, што дапускаюць у свае шэрагі непаўнагадовых, якіх потым

яшчэ і абіраюць у выбарныя органы... БАМП прапанавана абскардзіць рашэнне Мінюсту ў Вярхоўным судзе РБ.

19 ліпеня Грамадзкае аб'яднаньне “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны” атрымала пісьмовае папярэджаньне з Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь. Прычынамі дзеля вынясення такога рашэння сталі дзьве заўвагі, а дакладней, “парушэнні артыкулаў 4 і 12 Закону РБ “Аб грамадзкіх аб'яднаньнях”, на якія ўказваецца ў дакуменце. Першая: ТБМ карыстаецца бланкам, на якім назва гэтай арганізацыі «не адпавядае статутнай” (у пасьведчаньні аб рэгістрацыі, што было выдадзенае Мінюстам, пазначана: “Грамадзкае аб'яднаньне “Таварыства беларускай мовы рэспубліканскае”, але ўжываньне назвы “рэспубліканскае” на бланку Міністэрства юстыцыі палічыла за парушэнне). Другая: на пячатцы арганізацыі “разьмешчаная сімволіка, якая адрозьніваецца ад зарэгістраванай”. Справа ў тым, што на пячатцы зьмешчаная эмблема ТБМ, але без гербу “Пагоня” і белчырвона-белай стужкі. У лісьце не тлумачыцца, ці хацелі б чыноўнікі з Міністэрства юстыцыі бачыць “Пагоню” са сьцягам, ці яны ўказваюць на тое, што пячатка павінна цалкам адпавядаць эмблеме арганізацыі... Міністэрства юстыцыі папярэдзіла ТБМ, што ў выпадку паўторнага на працягу году ўчынення дзеяньняў, за якія вынесенае папярэджаньне, можа быць узнятае пытаньне аб ліквідацыі гэтай грамадзкай арганізацыі.

У ноч з 23 на 24 ліпеня быў абрабаваны офіс Згуртаваньня беларусаў сьвету «Бацькаўшчына». Невядомыя злачынцы ўзламалі ўваходныя дзьверы і ўкралі кампутарны блок з інфармацыйнай базай «Бацькаўшчыны», створанай за дзесяць гадоў існаваньня арганізацыі, а таксама новы лазерны прынтэр і тэлефакс.

25 ліпеня скончыўся судовы разгляд справы грамадзкага аб'яднаньня “Рэгіянальны цэнтр грамадзкіх ініцыятываў” супраць Упраўленьня юстыцыі Мінблвыканкаму. Суд прызнаў рашэнне прэзідэнцкай камісіі па рэгістрацыі грамадзкіх аб'яднаньняў незаконным і абавязаў Упраўленьне юстыцыі зарэгістраваць арганізацыю на працягу месяца.

8 верасьня ўдзельнікі Міжнароднага культурна-асьветніцкага каравану “Наступны прыпынак – Новае стагодзьдзе”, які ладзіла грамадзкае аб'яднаньне “Next Stop – New Life” і швецкая арганізацыя “Peace Quest”, мелі намер правесці ў Гародні прэс-канфэрэнцыю і канцэрт у прыватным клубе “Стоп-лінія”. Аднак мясцовыя ўлады ў гэты ж дзень паведамлі арганізатарам, што забараняюць усе запланаваныя акцыі. Напрыканцы жніўня Дзяржаўны камітэт па справах моладзі паведаміў арганізатарам каравану, што ня мае нічога супраць правядзеньня

падобнага мерапрыемства. Адзінае, кіраўнікі “Next Stop – New Life” вымушаныя былі ўзгадніць пытаньне правядзеньня мерапрыемстваў з мясцовымі выканаўчымі структурамі. Адначасова ў іншым лісьце Дзяржкам па справах моладзі разаслаў па мясцовых выканкамах ліст, у якім абвясціў, што “ня лічыць магчымым рэкамендаваць камітэтам (аддзелам) па справах моладзі мясцовых выканаўчых і распараджальных органаў рэспублікі падтрымаць правядзеньне каравану”. У выніку шэраг праграмаў, сярод якіх правядзеньне круглых сталоў, вулічных канцэртаў, тэатралізаваных прадстаўленьняў, выставаў, не былі выкананыя. Удзельнікі міжнароднага каравану ня змогуць правесці свае мерапрыемствы і ў Магілёве. Магілёўскія ўлады загадзя разгледзелі пытаньне правядзеньня каравану і знайшлі прычыны, паводле якіх была вынесена адмова. Кіраўніцтва арганізацыі мае намер адстойваць сваю годнасьць і гонар у судзе.

9 верасьня другое на працягу паўгоду пісьмовае папярэджаньне ад Міністэрства юстыцыі РБ атрымала Рэспубліканскае маладзёвае аб’яднаньне “Задзіночаньне беларускіх студэнтаў”. Папярэджаньне арганізацыі вынесенае за тое, што колер выкарыстанай на бланку эмблемы не адпавядае зарэгістраванаму (парушэньне арт. 12 Закону РБ “Аб грамадзкіх аб’яднаньнях”). Справа ў тым, што зарэгістраваная эмблема ЗБС уяўляе сабой зорку, выкананую ў белым і чырвоным колерах, а бланк арганізацыі – традыцыйна чорна-белы. Акрамя таго, чыноўнікаў не задаволілі памеры сімвалу арганізацыі і тое, што адзін з лістоў, накіраваных на іх адрас, падпісаны сябрам Рады, кіраўніком камісіі па абароне правоў студэнтаў, а не старшынёй арганізацыі. ЗБС мае намер абскарджваць вынесенае папярэджаньне ва ўстаноўленым парадку.

9 верасьня адбылася сустрэча старшыні Аб’яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі з жыхарамі г.п.Буда-Кашалёва (Гомельская вобласць). Арганізавала гэтую сустрэчу мясцовая суполка АГП, якая сутыкнулася з актыўнымі захадамі мясцовых уладаў дзеля таго, каб сустрэча не адбылася. Арганізатары доўгі час не маглі атрымаць дазволу, на іх аказваўся псіхалагічны ўціск. У мясцовым каледжы студэнтаў папярэдзілі, што ўсе, каго пабачаць у той дзень на сустрэчы з А.Лябедзькам, будуць выключаныя з навучальнай установы. У дзень правядзеньня мерапрыемства стадыён, на якім сустрэча павінна была адбыцца, быў ачэплены міліцыяй (6 машынаў), усё здымалася на відэакамеру. Акрамя мясцовых міліцыянтаў, былі задзейнічаныя і супрацоўнікі спецслужбаў у цывільным з Гомелю, якіх прывезьлі на 2 грузавіках. Нягледзячы на неспрыяльныя абставіны, на сустрэчу сабралася каля 100 чалавек.

21 верасня позна ўвечары быў учынены ўзброены налёт на штабкватэру Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада). Два ўзброеныя мужчыны, пагражаючы пісталетамі, уварваліся ў кватэру, якая выкарыстоўваецца як офіс партыі. Яны паклалі на падлогу чатырох чалавек, што знаходзіліся тут, і пачалі рабаваць кватэру. Рабаўнікі знайшлі і забралі 6 тысячаў даляраў партыйных грошай, што захоўваліся ў сейфе, дакументы і дыскеты, якія знайшлі ў офісе, а таксама кампутарныя вінчэсьцеры, на якіх захоўвалася партыйная інфармацыя. Пацярпелыя сьцьвярджаюць, што рабаўнікі былі бяз масак і адкрыта выказвалі сваю незадаволенасць палітыкай апазіцыі. Міліцыя са словаў пацярпелых склала фотаробат рабаўнікоў. Распачатае сьледства.

22 верасня Вышэйшы гаспадарчы суд адмяніў папярэджаньне, якое было вынесенае Міністэрствам юстыцыі РБ грамадзкаму аб'яднаньню “Задзіночаньне беларускіх студэнтаў”. Нагадаем, што папярэджаньне было зробленае за выкарыстаньне ЗБС слова «Менск» на афіцыйным бланку арганізацыі. Прадстаўнік Мінюсту на судзе даводзіў, што на афіцыйных дакументах павінны быць надпісы, зробленыя паводле тых правілаў, якія вывучаюць дзеці ў школах. Прадстаўнікі ЗБС стаялі на тым, што існуюць два стандарты беларускага правапісу: той, які скарыстоўваецца цяпер і «рэпрэсаваны», адменены ў 1933 годзе. Судзьдзя Пятухова ў выніку абвясціла папярэджаньне Мінюсту несапраўдным і паставіла спагнаць з мінюсту на карысьць ЗБС 52 тысячы рублёў.

10 кастрычніка да сябра “Задзіночаньня беларускіх студэнтаў” С.Залеўскага прыйшло паведамленьне з амбасады Сацыялістычнай Рэспублікі Куба, у якім утрымліваліся прабачэньні за адкліканьне запрашэньня прыняць удзел у кангрэсе па пытаньні “Узаемаадносіны ўлады і студэнцкае самакіраваньне” (планавалася з 15 па 19 лістапада ў Гаване). Справа ў тым, што супрацоўнікі кубінскай амбасады самі вызначылі ўдзельніка кангрэсу, бо ім стала вядома, што ЗБС займаецца праблемай студэнцкага самакіраваньня. Але калі пачалося афармленьне дакументаў, у гэтую справу ўмяшаўся Мінюст Беларусі, які “настойліва рэкамендаваў Міністэрству па справах моладзі і прапаганды Сацыялістычнай Рэспублікі Куба не запрашаць на кангрэс арганізацыі, якія ня маюць статус агульнадзяржаўных”, а запрасіць прадстаўнікоў Беларускага патрыятычнага саюзу моладзі. Такім чынам, Мінюст Беларусі прадэманстраваў у чарговы раз, што БПСМ зьяўляецца прадзяржаўнай маладзёвай арганізацыяй, а ЗБС аднёс у разрад апазіцыйных. Што тычыцца юрыдычнага статусу ЗБС, то гэтая арганізацыя таксама рэспубліканская, але, відаць, чыноўнікам з Мінюсту не падабаецца яе незалежнасьць ад уладаў.

У **ноч з 12 на 13 сьнежня** быў абрабаваны офіс Наваполацкага грамадзкага аб'яднаньня культурна-асьветніцкіх ініцыятываў “Усяслаў Чарадзеі”. Супрацоўнікі, якія зранку прыйшлі ў офіс, пабачылі адчыненыя ўваходныя дзьверы, пасярод аднаго з пакояў стаялі накрыўкі ад карпусоў кампутараў. З пяці кампутараў, якія знаходзіліся ў офісы, пацярпелі тры: з двух сістэмных блокаў было выцягнутае амаль усё начыньне, яшчэ адзін застаўся без апэратыўнага запамінальнага прыстасаваньня. Пацярпелая арганізацыя зьвярнулася з заявай у міліцыю. Па факце рабунку пачалося сьледзтва.

ПЕРАСЬЛЕД ПРАФСАЮЗАЎ І ДЗЕЯЧАЎ РАБОЧАГА РУХУ

Слова «незалежны» у дачыненні да любой структуры выклікае негатыўную рэакцыю беларускіх уладаў. Тым болей – у адносінах да прафсаюзаў і рабочых арганізацыяў. Апроч міліцыі ды войска, рабочы клас і вёска – галоўная апора аўтакратыі. Рабочыя павінны працаваць і ні ў якім разе не задумвацца над тым, чаму мы гэтак кепска жывем, і што зрабіць, каб жыцьцё палепшыць... І таму ўлады жорстка выкараняюць любое жаданьне рабочых аб'яднацца і любое імкненьне патрапіць у рабочыя калектывы прадстаўнікоў незалежных прафсаюзаў. Зрэшты, у лік апазіцыйных арганізацыяў у 2000 годзе ўпершыню патрапілі і афіцыйныя прафсаюзы – Федэрацыя прафсаюзаў Беларуская...

21 студзеня ў судзе Заводзкага раёну г. Мінску адбыўся суд над Мікалаем Раманавым (кіроўца з МАЗу, працуе ў транспартным цэху, сябра Свабоднага прафсаюзу). Згодна з пратаколамі, складзенымі на М.Раманаву, ён абвінавачваўся ў тым, што 16 сьнежня 1999 г. пасля заканчэння рабочай зьмены стаяў на ганку заводзкой прахадной і заклікаў рабочых прыняць удзел у несанкцыянаваным мітынгу. Тады ж М.Раманаў быў затрыманы і дастаўлены ў РАУС Заводзкага раёну. На судзе М.Раманаў віну сваю не прызнаў і заявіў, што зьяўляецца распаўсюднікам газеты “Рабочы” – афіцыйна зарэгістраванага органу друку, і на момант затрымання займаўся менавіта распаўсюджваньнем газеты. Напрацягу працэсу было заслухана 5 сьведкаў супрацоўнікаў міліцыі і 3 сьведкі – супрацоўнікі службы бяспекі МАЗ. Усе яны сьцьвярджалі, што М.Раманаў заклікаў рабочых да несанкцыянаванага мітынгу і такім чынам сабраў каля прахадной 200 рабочых. Адвакат заявіла хадайніцтва аб допыце двух чалавек, якія непасрэдна затрымлівалі М.Раманаву (адзін з гэтых міліцыянтаў пры затрыманні 16 сьнежня мінулага году каля цэнтральнай прахадной МАЗу зламаў руку старшыні Свабоднага прафсаюзу металістаў М.Марынічу). У сувязі з хадайніцтвам судзьдзя перанесла разгляд справы.

7 лютага ў будынку суда Заводзкага рну г. Мінску завяршыўся разгляд адміністрацыйнай справы супраць старшыні першаснай арганізацыі Свабоднага прафсаюзу металістаў Мінскага аўтазаводу Міхаіла Марыніча. Ён быў прызнаны вінаватым у парушэнні парадку правядзеньня і арганізацыі мітынгу і, згодна з арт. 167.1, ч. 2 КаАП РБ, пастановай судзьдзі Хвайніцкай на яго накладзенае адміністрацыйнае спаганьне ў выглядзе штрафу ў даход дзяржавы ў памеры 440 тыс. рублёў (500 даляраў ЗША). Працэс па справе М. Марыніча праходзіў на працягу некалькіх дзён, падчас працэсу была заслуханая вялікая колькасць сьведкаў-супрацоўнікаў Заводзкага РАУС, а таксама супрацоўнікаў службы аховы МАЗу. Варта

нагадаць, што 16 сьнежня 1999 году ў абедзенны перапынак каля прахадной на тэрыторыі прадпрыемства сабралася каля тысячы сяброў Свабоднага прафсаюзу металістаў, каб правесці прафсаюзны сход. На сходзе планавалася абмеркаваць канфліктную сітуацыю, якая склалася паміж Свабодным прафсаюзам і адміністрацыяй прадпрыемства.

11 красавіка Міністэрства юстыцыі Беларусі перанесла рэгістрацыю грамадзкага аб'яднаньня “Рабочы саюз “Адзінства” Сяргея Антончыка паводле надуманых прычынаў. Падзеі разгортваліся наступным чынам. 16 сакавіка старшыня грамадзкага аб'яднаньня “Рабочы Саюз “Адзінства” Сяргей Антончык падаў у Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь дакументы на рэгістрацыю створанага грамадзкага аб'яднаньня. 11 красавіка начальнік упраўленьня грамадзкіх аб'яднаньняў Міністэрства юстыцыі М.Сухінін адтэрмінаваў, перанёс рэгістрацыю аб'яднаньня, а фактычна адмовіў у ёй.

У красавіку Гомельскі абласны суд прыняў рашэньне аб ліквідацыі гомельскай грамадзкай арганізацыі “Саюз беспрацоўных”, якая была створаная ў 1992 годзе вядомым у горадзе праваабаронцам Яўгенам Мурашкам. Зыскаваю заяву ў суд аб ліквідацыі арганізацыі накіравала ўпраўленьне юстыцыі Гомельскага аблвыканкаму. У якасьці падставы ўказвалася, што “Саюз беспрацоўных” не прайшоў агульнарэспубліканскую перарэгістрацыю. Выступаючы ў судзе, Я.Мурашка сказаў, што ў арганізацыі не было сродкаў для аплаты перарэгістрацыі, бо ў склад яе ўваходзяць беспрацоўныя грамадзяне.

18 траўня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся сябра праўленьня “Рабочага саюзу “Адзінства”, сябра Свабоднага прафсаюзу Гяоргі Мухін, які ў 1999 годзе быў звольнены з Мінскага трактарнага заводу за прафсаюзную дзейнасьць. Канкрэтна, за тое, што абвясціў галадоўку пратэсту на сваім працоўным месцы. Больш за год Г. Мухін быў беспрацоўным, у дапамозе па беспрацоўю яму было адмоўлена. Нарэшце 15 траўня служба заняласьці Ленінскага раёну г.Мінску накіравала Г.Мухіна на Мінскі маторны завод для працаўладкаваньня. 17 траўня Г.Мухін быў прыняты на працу ў механічны цэх (МЦ-6). 18 траўня Г.Мухін прыйшоў на сваю новую працу, але начальнік цэху С.Бракарэнка адмовіў яму ў прадастаўленьні працоўнага месца. Гэта сьведчыць пра тое, што на мінскіх прадпрыемствах імкнуцца не дапусьціць кантактаў рабочых з актывістамі Свабодных прафсаюзаў. Такім чынам, атрымалася, што Г.Мухін мае на руках даведку пра тое, што “Мухін Г. сапраўды працуе на Мінскім маторным заводзе”, але ня можа трапіць на завод і пачаць працаваць. З гэтай прычыны Г.Мухін напісаў скаргу на імя в.а.

Генеральнага дырэктара Мінскага маторнага заводу Ждановіча і плануе абскардзіць дзеянні адміністрацыі прадпрыемства ў судзе.

29 траўня прадстаўнікі Грамадзкага аб'яднання «Беларуская арганізацыя працоўных жанчын» на чале са старшынёй М.Аліевай у суправаджэнні здымачнай групы студыі “Тацяна” прыйшлі на прыём да дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу У. Канаплёва (які ў гэты час адсутнічаў). У прыёмнай пасля ўзьніклай спрэчкі са старшынёй Шклоўскага райвыканкаму Аляксандрам Агеевым, жанчыны падвергліся нападу з боку журналіста шклоўскай газеты “Ударный фронт” Міхаіла Бабка. Узнікла бойка, падчас якой старшыня мясцовай арганізацыі БАПЖ Л. Каверка пабегла выклікаць міліцыю. Вечарам таго ж дня Любоў Каверка ў сваёй кватэры была затрыманая супрацоўнікамі міліцыі і дапытаная, падчас чаго высветлілася, што М. Бабок абвінавачвае Л. Каверку ў нанясенні яму пабояў. На паседжанні суда судзьдзёй А.Тараканавым было задаволенае хадайніцтва Л. Каверкі аб прыцягненні дадатковых сьведкаў і допуску да справы ў якасці свайго прадстаўніка Уладзіміра Адынца...

6 чэрвеня ў г. Шклове адбыўся разгляд справы старшыні шклоўскага аддзялення «Беларускай арганізацыі працоўных жанчын» Любові Каверка, якая абвінавачваецца ў парушэнні арт. 156 КаАП РБ (дробнае хуліганства).

У жніўні стала вядома, што Дзяржаўны камітэт фінансавых расьсьледаваньняў РБ заблакаваў рахунак упраўленьня справамі Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай. 120 супрацоўнікаў упраўленьня ФПБ ня могуць атрымаць заробак. Гэта вынік адкрытай канфрантацыі паміж уладамі і афіцыйнымі беларускімі прафсаюзамі. Калі перасталі дзейнічаць ідэалагічныя рычагі ўціску на ФПБ, улады сталі прымяняць рычагі «эканамічныя».

11 верасьня ў Вярхоўным судзе РБ адбылося судовае паседжаньне, на якім разглядалася скарга “Рабочага саюзу “Адзінства” на дзеянні Мінюсту, што адмаўляе на працягу доўгага часу ў рэгістрацыі Саюзу (дакументы на рэгістрацыю былі пададзеныя яшчэ 19 сакавіка гэтага году). Адмова Мінюсту тлумачыцца тым, што арганізацыяй у прызначаны тэрмін (2 тыдні) не былі пададзеныя рэгістрацыйныя дакументы з унесенымі праўкамі, хаця закон прадугледжвае тэрмін, якога і прытрымліваўся Саюз – месяц. Вярхоўны суд вырашыў зрабіць перапынак у судовым паседжанні дзеля высвятленьня дадатковых абставінаў справы, а “Рабочаму саюзу “Адзінства” зноў засталася адзінае – чакаць. Рэгістрацыя арганізацыі адкладзеная на невядомы час.

11 верасня адзін з лідэраў “Рабочага саюзу “Адзінства” Георгі Мухін (працоўны навуковавытворчага аб’яднання “Антанар”) быў звольнены з працы. Фармальна прычына звальнення лідэра працоўных – прагул. Сапраўдная – выступленне на сходзе па вылучэнні кандыдата ў дэпутаты, які адбыўся 30 жніўня на Мінскім камвольным камбінаце. Адміністрацыя Ленінскага раёну сталіцы меркавала вылучыць кандыдатам у дэпутаты ад працоўнага калектыву камбінату намесьніка адміністрацыі раёну Мазуркевіча. Актывісты “Рабочага саюзу “Адзінства”, суполка якога створаная на камбінаце, сабралі 177 подпісаў, каб даць магчымасьць прадстаўнікам арганізацыі выступіць на гэтым сходзе. Нягледзячы на тое, што дэлегаты канферэнцыі былі падабраныя адміністрацыяй камбінату, пасля выступу лідэраў Рабочага саюзу ўдзельнікі сходу прагаласавалі супраць вылучэння наменклатуршчыка. На наступны дзень пасля сходу адміністрацыя Ленінскага раёну пачала праводзіць допыты рабочых, якія падпісалі паперу пра дазвол на выступ прадстаўнікоў “Рабочага саюзу “Адзінства”.

20 сьнежня старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай Уладзімір Ганчарык паведаміў, што ў канцы сакавіка 2001 году камітэт па свабодзе асацыяцыяў Міжнароднай арганізацыі працы (МАП) разгледзіць скаргу беларускіх прафсаюзаў ФПБ і БКДП наконт парушэння прафсаюзных правоў беларускімі ўладамі. Разгляд гэтага пытання падтрымалі 32 дэлегацыі з 43, што бралі ўдзел у 6-й Еўрапейскай нарадзе МАП, якая адбылася 11-17 сьнежня ў Жэневе. Удзельнікі нарады запатрабавалі ад беларускіх уладаў выканання Канвенцыяў МАП, ратыфікаваных ўрадам, аб свабодзе асацыяцыяў, аб неўмяшальніцтве ўраду ва ўнутраныя справы прафсаюзаў, аб праве на страйкі. Калі беларускія ўлады ня зьменяць палітыкі адносна прафсаюзаў, дык МАП зробіць «сур’ёзныя крокі» адносна ўраду нашай краіны. Гэта азначае, падкрэсьліў У.Ганчарык, «пэўную ізаляцыю і эканамічныя санкцыі». ФПБ, між тым, рыхтуецца да акцыі пратэсту, якая павінна прайсці ў сярэдзіне лютага пад лозунгам: «Заробкі – на ўзровень цэнаў!»

ПЕРАСЬЛЕД БІЗНЕСОЎЦАЎ І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ

Здаецца, беларуская дзяржава пад кіраўніцтвам Лукашэнкі зрабіла ўсё, каб знішчыць прадпрымальнікаў і бізнесменаў як клас. Беларусь у 2000 годзе стала самай небяспечнай для бізнесу краінай у Еўропе і самай далёкай ад эканамічнай свабоды. Усе прымаемыя ўрадам законы толькі звужаюць і абмяжоўваюць сферу дзейнасці прадпрымальнікаў. І ім нічога не заставалася, як змагацца за свае правы. 2000 год пачаўся і закончыўся страйкамі прадпрымальнікаў...

31 студзеня ўступіў у сілу закон «Аб падатку на дадатковую вартасць», згодна з якім прадпрымальнікі павінны плаціць падатак на дабаўленую вартасць двойчы: на мяжы пры ўвозе тавару ў памеры 20 адсоткаў ад яго кошту і яшчэ 20 адсоткаў ад сумы таваразвароту за месяц. Як заявіў кіраўнік Саюзу гарадзенскіх прадпрымальнікаў Валеры Леванеўскі, на рэспубліканскай нарадзе кіраўнікоў прадпрымальніцкіх структураў прынятае рашэнне аб правядзенні, пачынаючы з 1 лютага, агульнарэспубліканскага страйку прыватных прадпрымальнікаў.

31 студзеня прадпрымальнікі Беларусі сабраліся ў Мінску на свой першы мітынг. Удзельнікі яго прынялі рэзалюцыю з патрабаваннямі адмены прэзідэнцкіх дэкрэтаў №14 і №40, якія істотна абмяжоўваюць правы прадпрымальнікаў, адмены падвойнага падатку на дадатковую вартасць, зніжэння штрафаў да разумных памераў і інш. У рэзалюцыю мітынгу былі ўнесеныя і цалкам радыкальныя дапаўненні: патрабаванне адстаўкі А.Лукашэнкі і аб'яўленне ягонай палітыкі ў адносінах да беларускага народу генацыдам.

1 лютага на працу па Беларусі ня выйшла больш за 87 адсоткаў прадпрымальнікаў практычна на ўсіх рынках краіны. Аднак жорсткая палітыка ўладаў, нежаданьне ісці ні на якія саступкі, далі свае вынікі. Большасць прадпрымальнікаў пратрымалася тыдзень, а 12 лютага старшыня страйкаму прадпрымальнікаў В.Леванеўскі вымушаны быў заявіць пра спыненне страйку. Страйкам пакінуў за сабою права зноў распачаць страйк, калі абяцаныя ўладаў пра пачатак перамоваў і мажлівыя саступкі будуць чарговым падманам...

23 лістапада па ўсёй Беларусі прайшоў аднадзённы папэраджальны страйк індывідуальных прадпрымальнікаў. У акцыі прынялі ўдзел да 150 тысячаў чалавек. Найбольш актыўна страйк падтрымалі прадпрымальнікі Мінску, Гомелю, Віцебску, Магілёву, Гародні, Ліды, Мазыра, Пінску, Слуцку, Кобрыну, Салігорску і іншых буйных гарадоў Беларусі. Прадпрымальнікі пратэставалі супраць увядзення ўладамі мытнага афармлення тавараў, вырабленых у трэціх краінах і выпушчаных у

свабодны абарот у Расіі. Калі ўлады не прыслухаюцца да патрабаванняў, з 1 студзеня будзе аб'яўлены бестэрміновы страйк.

18 сьнежня Беларускі саюз прадпрымальнікаў, Стачкам прадпрымальнікаў, Свабодныя і Незалежныя прафсаюзы правялі ў Мінску мітынг у абарону правоў прадпрымальнікаў. Мітынг адбыўся на плошчы Бангалор. Прадпрымальнікі выступілі супраць пастановы Дзяржаўнага мытнага камітэту РБ, якая тычыцца мытнага афармлення тавараў з Расійскай Фэдэрацыі, увезеных з трэціх краінаў. Яны запатрабавалі скасаваць неабгрунтавана вялікія адміністрацыйныя штрафы, спыніць прыцягненне да адміністрацыйнай і крымінальнай адказнасці індыўідуальных прадпрымальнікаў па фармальным ці надуманых прычынах, адмяніць абавязковы бугалтарскі ўлік з фіксаванай стаўкай падатку, паменшыць кошт арэнды гандлёвых месцаў. Да таго ж прадпрымальнікі патрабавалі адстаўкі міністра юстыцыі РБ Генадзя Варанцова, ведамствам якога ўжо паўгода не рэгіструецца Беларускі прафсаюз прадпрымальнікаў. Мітынг атрымаўся нешматлюдным, але прадпрымальнікі засьведчылі рашучасьць гэтым разам змагацца за свае правы да канца. Ад кропковых акцыяў пратэсту, якія праходзяць па гарадах Беларусі, прадпрымальнікі збіраюцца перайсці да агульнанацыянальных. Калі ўлады не прыслухаюцца да іх патрабаванняў, з 1 па 5 студзеня адбудзецца папераджальны страйк: на працу ня выйдуць гандляры на ўсіх рынках краіны.

ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА ПРЫКМЕТАХ МОВЫ І ВЕРАВЫЗНАНЬНЯ

Беларусь гістарычна, справеку шматканфесійная краіна, паступова пад ціскам уладаў, набывае рысы выключна праваслаўнай краіны. Палітыка спрыяння і дзяржаўнага апекавання адной рэлігіі вядзе да канфліктаў з прадстаўнікамі іншых канфесіяў...

У Беларусі дагэтуль не прыняты закон аб альтэрнатыўнай вайсковай службе, і таму маладыя людзі, якія ня могуць ісьці службыць у войска па сваіх рэлігійных перакананьнях, трапляюць пад крымінальны перасьлед...

Прадстаўнікі тытульнай нацыі краіны – беларусы – ня маюць мажлівасьці навучаць сваіх дзяцей ня толькі ў ВНУ, але і ў звычайных школах пабеларуску ці на роднай мове. Колькасць беларускамоўных школаў і класаў у школах няўхільна скарачаецца, дзякуючы дзяржаўнай палітыцы спрыяння расейскамоўнаму навучаньню...

26 студзеня споўнілася дзесяць гадоў з дня прыняцця ў 1990 годзе Закону «Аб мовах у БССР», паводле якога беларуская мова была прызнаная дзяржаўнай у Беларусі (гэта былі яшчэ савецкія часы) і намечаны план распаўсюджвання беларускай мовы, якая амаль на працягу двухсот гадоў вынішчалася і забаранялася. Аднак у 1995 годзе А.Лукашэнка правёў ганебны рэферэндум, пасля якога колькасць беларускіх школаў і дзіцячых садкоў у краіне пачала няўхільна змяншацца. Калі ў 1994-95 навучальных гадах 60 адсоткаў першакласнікаў вучыліся па-беларуску, дык у 1998-99 – усяго 4,8... У Мінску са 110 беларускамоўных школаў засталася 17, у Гародні з 27 – усяго адна. Дыскрымінацыя беларускай мовы працягваецца. І гэта нягледзячы на тое, што паводле перапісу 1999 году беларусамі сябе назвалі 82 адсоткі насельніцтва краіны (больш за восем мільёнаў чалавек) і чатыры з паловай мільёны засьведчылі, што ў паўсядзённым жыцці карыстаюцца беларускаю мовай.

23 сакавіка гарадзкі суд г.Рэчыца (Гомельская вобласць) асудзіў Валянціна Гулая да 1,5 гадоў пазбаўленьня волі ўмоўна з абавязковым прыцягненнем да працы за... адмаўленьне ад адбывання тэрміновай вайсковай службы. Хлопец адмаўляўся ісьці службыць у войска паводле свайго веравызнання – ён уваходзіць у рэлігійную грамаду Сьведкаў Ігавых. Просьбы В.Гулая даць яму мажлівасьць прайсьці альтэрнатыўную службу засталіся безвыніковымі. 23 лютага ён быў

арыштаваны і дастаўлены ў суд у кайданках пад канвоем. 22 сакавіка пачаўся суд, а 23 судзьдзя Сьвятлана Шурпо аб'явіла пра рашэнне.

3 красавіка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся дыякан царквы “Благадаць” г.Горкі Магілёўскай вобласці Пётр Маланачкін. У сваёй заяве ён напісаў:

“2.04. 2000 г. у 11.45 на ўваходзе ў парк імя Я.Купалы мяне спыніў чалавек у форме міліцыі з мэтай праверкі дакументаў і загорнутых у паперу плакатаў, якія я нёс. Пасьля праверкі ён перадаў мяне невядомым людзям у цывільным адзенні, якія завезлі ў РАУС, дзе мяне без прычыны пратрымалі каля 2 гадзінаў. Калі мяне прывезлі на месца майго затрыманьня, я ўбачыў, што мой аўтамабіль ускрыты і ў яго праколатае кола. А плакаты людзі ў цывільным зьвезлі ў невядомым мне накірунку. Прашу гэты факт нахабнасьці і беззаконьня зрабіць здабыткам галоснасьці”.

Заява П.П.Маланачкіна патрабуе невялікага каментару. Справа ў тым, што 2 красавіка ў Мінску грамадзяне сабраліся ў парку імя Янкі Купалы, каб ускласьці кветкі да помніка песьняру і справіць імшу ў гонар патрыётаў, што загінулі, абараняючы незалежнасьць Беларусі. На акцыю былі запрошаныя сьвятары асноўных канфесіяў Беларусі. Калі да парку падыходзіў спадар Маланачкін, трымаючы ў руках тэксты псалмоў, яго затрымалі міліцыянты і даставілі ў гарадзкі аддзел міліцыі. Міліцыянты думалі, што Маланачкін нёс улёткі. У пастарунку, разабраўшыся, што за тэксты яны «арыштавалі», П.Маланачкіна адпусьцілі. Аднак у выніку тыя, хто сабраўся каля помніка Янку Купалу, не атрымалі псалмоў і таму не змаглі ўзяць актыўны ўдзел у імшы разам са сьвятарамі.

13 красавіка беларускія ўлады прынялі рашэнне аб дэпартацыі польскага ксяндза Зьбігнева Кароляка, які працуе пробашчам каталіцкай парафіі ў Брэсьце. Яму загадана да 22 гадзінаў 14 красавіка пакінуць межы Беларусі. На сьвятара таксама накладзены штраф у 20 мінімальных заробкаў. Ксёндз Зьбігнеў Кароляк ужо больш за дзесяць гадоў зьяўляецца пробашчам касьцёлу Ўзьдзьвіжаньня сьвятога Крыжа у Брэсьце. Але 18 сакавіка ён быў затрыманы міліцыянтамі проста ў храме і адвезены ў пастарунак. Там на яго склалі пратакол аб парушэньні пашпартнага рэжыму. Гэтак сталася таму, што на працягу апошніх гадоў мясцовыя ўлады адмаўляюцца даць дазвол сьвятару на працяг працы ў брэсцкай парафіі і, адпаведна, не рэгіструюць знаходжаньне Зьбігнева Кароляка на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Напярэдадні высылкі вернікі мясцовай парафіі атрымалі адказ на свае звароты да «вертыкалі» з просьбай зарэгістраваць іх духоўнага пастыра. У

адказе намесьнік старшыні аблвыканкаму Валеры Захарчанка піша, што ксёндз Кароляк за час знаходжаньня ў Брэсьце неаднаразова парушаў свае паўнамоцтвы, прадугледжаныя становішчам іншаземнага сьвятара. Сярод гэтых парушэнняў Захарчанка згадвае спробы падмяніць дзейнасьць касьцёльнага камітэту, звароты наўпрост у органы дзяржаўнага кіраваньня, умяшальніцтва ў дзейнасьць Саюзу палякаў і правядзеньне рэлігійных дзеяньняў з несанкцыянаваным прыцягненьнем паломнікаў зза мяжы... Высновы, зробленыя чыноўнікам, узрушылі ўсю парафію. Вернікі катэгарычна не пагаджаюцца з тым, што Кароляк падмяняў у сваёй дзейнасьці касьцёльны савет. Яны паранейшаму гатовыя рашуча адстойваць Зьбігнева Кароляка.

21 красавіка Гомельскі гарадзкі суд разгледзеў касацыйную скаргу на рашэньне Рэчыцкага гарадскога суда па справе Валянціна Гулая, які адмовіўся ад службы ў войску па рэлігійных перакананьнях. 23 сакавіка, нягледзячы на тое, што міжнародныя абавязацельствы і Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь прадугледжваюць правы грамадзянаў на альтэрнатыўную грамадзянскую службу, В.Гулай быў асуджаны да 1 году і 6 месяцаў пазбаўленьня волі ўмоўна з абавязковым прыцягненьнем асуджанага да працы ў месцах, вызначаных органамі, якія кіруюць выкананьнем прысуду. 21 красавіка ў разглядзе касацыйнай скаргі прыняў удзел грамадзкі абаронца ад Беларускага Хельсінкскага камітэту Алег Гулак. Судовая калегія адмяніла прысуд В.Гулая, яго дзеяньні былі перакваліфікаваныя, абраная мера пакараньня – адзін год пазбаўленьня волі ўмоўна. Адразу пасля гэтага Валянцін Гулай быў вызвалены зпад варты.

На **22 красавіка** прыпала Вялікая субота для каталікоў, а беларускія ўлады менавіта на гэты дзень прызначылі суботнік (дзень абавязковай бясплатнай працы).

13 траўня Віцебская гарадзкая рада Таварыства беларускай мовы наладзіла пікет да пятых угодкаў рэферэндуму 1995 г., пасля якога былі скасаваныя беларуская сімволіка і дзяржаўны статус беларускай мовы. Варта адзначыць, што ў абласным Віцебску з 3027 першакласьнікаў усяго 43 навучаюцца па-беларуску.

20 траўня скончыўся тэрмін, які ўлады далі брэсцкаму пробашчу Зьбігневу Кароляку на тое, каб ён пакінуў Беларусь. Чатыры гады Камітэт па справах рэлігіяў адмаўляў З.Кароляку ў працягваньні рэгістрацыі, але ксёндз, як і належыць замежніку, рэгістраваўся ў аддзеле візаў і рэгістрацыяў раз на тры тыдні. Каталікі працягваюць дзяжурствы ў касьцёле, каб адстаяць свайго ксяндза.

28 траўня ксёндз брэсцкага касьцёлу Узьдзьвіжаньня сьвятога Крыжа Зьбігнеў Кароляк быў вымушаны пакінуць Брэст. Паводле словаў юрыста Ігара Кабаліка, які

прадстаўляе інтарэсы касьцёлу, афіцыйнай падставай для выгнаньня Кароляка з Беларусі сталі папярэджаньні і штраф за знаходжаньне ў Брэсьце з 18 сакавіка без рэгістрацыі, як гэтага патрабуе беларускае заканадаўства ў дачыненьні да замежных грамадзянаў. Але вядома, што Зьбігнеў Кароляк не дагадзіў брэсцкім уладам сваёй незалежнай пазіцыяй.

26 чэрвеня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся Ян Грыб, які быў затрыманы 19 траўня каля будынку Гарадзкога суда г.Мінску падчас абвяшчэньня прысуду Міхаілу Чыгіру. Ён паведаміў, што на 22 чэрвеня ён быў выкліканы ў суд Фрунзенскага раёну г.Мінску, дзе ягоныя адміністрацыйныя матэрыялы разглядала судзьдзя Вікторыя Сьцяпанавя. На патрабаваньне Я.Грыба весьці судовы разгляд па-беларуску судзьдзя сказала, што яму будзе выпісаная позва на 4 ліпеня і забясьпечаны перакладчык. На патрабаваньне Я.Грыба ў сакратарыяце выпісаць яму позву па-беларуску “тры бойкія дзяўчыны” сталі хорам пагражаць скласьці на яго пратакол “за непавагу да суда” і прыцягнуць да адказнасьці. Абураны такімі адносінамі, Я.Грыб адмовіўся браць позву, напісаную на рускай мове, і пакінуў будынак суда.

2 жніўня ў пасёлку Бераставіца (Гарадзенская вобласць) адбыўся суд над сьвятаром Беларускай народнай праваслаўнай царквы айцом Іванам Спасюком. Гэты суд стаўся вынікам папярэдніх падзеяў, якія пачалі разгортвацца яшчэ 28 ліпеня. У той дзень у царкву, дзе праводзіў службу айцец Іван Спасюк, уварваліся міліцыянты, якія накінуліся на сьвятара і закавалі яго ў кайданкі. Прычынай гэтых дзеяньняў прадстаўнікоў улады стала тое, што айцец імкнуўся зарэгістраваць у пасёлку прыход Беларускай народнай праваслаўнай царквы, а ня Рускай праваслаўнай з маскоўскім патрыярхам на чале. Далей падзеі разгортваліся непрадказальна. Айцу Івану Спасюку ўдалося вырвацца ад міліцыянтаў (у кайданках), заскочыць у сваю машыну і ўцячы, забраўшы з сабою трох сваіх дзяцей. Айцец накіраваўся ў Гародню да польскага Генеральнага консульства, дзе зьбіраўся папрасіць абароны ад перасьледу і дапамогі ў рэгістрацыі ў пасёлку Пагранічным прыходу Беларускай народнай праваслаўнай царквы. У консульстве РП яго не прынялі, затое сюды ў хуткім часе пад’ехала група крымінальнага вышуку, каб захапіць сьвятара і адвезьці ў аддзяленьне міліцыі. Зрабіць гэта ім не ўдалося, бо каля консульства знаходзіліся журналісты і праваабаронцы. Але ім удалося адабраць пашпарт у айца Івана Спасюка. 1 жніўня Іван Спасюк падаў заяву ў Гарадзенскую абласную пракуратуру, дзе распавёў пра факты перасьледу, якія мелі месца адносна яго з боку супрацоўнікаў праваахоўных органаў. Высьветлілася, што факты гэтыя нідзе не былі зафіксаваныя, у тым ліку і наконт ужываньня кайданкоў.

Наступным крокам была заява ў Ленінскую пракуратуру г.Гародня з мэтай вярнуць пашпарт. Калі айцец у другой палове дня прыйшоў па пашпарт, яго разам з дзецьмі пасадзілі ў мікрааўтобус і павезьлі ў Бераставіцу ў раённы суд. Судовае паседжаньне было кароткім, а прысуд жорсткім – 5 сутак адміністратыўнага арышту, якія айцец Іван Спасюк быў абавязаны адразу ж адбываць. Дзяцей яго міліцыянты адвезьлі ў райбальніцу, куды ў хуткім часе па іх прыехала матушка. А сам І.Спасюк быў дастаўлены за краты.

20 верасня пісьменьніца Сьвятлана Алексіевіч заявіла, што часова пакідае Беларусь. Два гады яна будзе жыць у Італіі. С.Алексіевіч гаворыць пра Беларусь: “Жыць у нас, канечне, цяжка, асабліва калі ты ў апазіцыі да ўлады, калі ў цябе іншыя погляды і на будучае сваёй краіны, і на яе сёньняшні дзень, калі ты не прымаеш шмат з таго, што тут адбываецца. Непрыемна, калі разгортваеш газету, а там лаюць цябе і твае кнігі, непрыемна, калі твае кнігі не друкуюць. Толькі зараз мы выдалі “Чарнобыльскую малітву” на беларускай мове. Я на гэтую кнігу зьбірала грошы па ўсім сьвеце. І Беларусь аказалася сямнаццатай краінай, у якой выйшла гэтая кніга. Ня першай, а сямнаццатай...”.

У сьнежні прадстаўнікі беларускіх пратэстанцкіх абшчынаў выказалі публічны пратэст супраць трансляцыі па Нацыянальным тэлебачаньні 40-хвіліннага фільму «Экспансія». Фільм, у якім выказваецца і прапагандуецца негатыўнае стаўленьне да пратэстанцтва, дэманстраваўся па БТ двойчы: 26 кастрычніка і 2 лістапада. Да пратэсту далучыліся кіраўнікі пратэстанцкіх цэркваў Украіны і Расіі.

ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПРЫНАЛЕЖНАСЬЦІ

У той час, калі дзяржава Ізраіль на афіцыйным узроўні прымае на сваёй зямлі А.Лукашэнку, у дзяржаве Беларусь усё больш пашыраецца антысемітызм. Неафашысты з арганізацыі "Рускае нацыянальнае адзінства" пераследуюць прадстаўнікоў яўрэйскай нацыянальнасці, учыняюць здзекі і гвалт над імі, робяць на сцэнах дамоў і ў пад'ездах абразьлівыя надпісы, у праваслаўнай краме прадаецца літаратура адкрыта антысеміцкага зместу... Беларускія ўлады ня проста ніяк не рэагуюць на гэтыя факты – складаецца ўражанне, што пераслед іншадумства на любым узроўні становіцца ў ранг дзяржаўнай палітыкі Беларусі. Прычым пад пераслед трапляюць і прадстаўнікі карэннай нацыі за сваю... беларускасць..

2 сакавіка ў Мінску адбыўся санкцыянаваны Мінгарвыканкамам мітынг, арганізаваны Саюзам яўрэйскіх грамадзкіх аб'яднанняў абшчынаў і Беларускаім грамадзкім аб'яднаннем яўрэяў – былых вязняў гета і нацыскіх канцлагароў. Мітынг адбыўся каля помніка "Яма" на вуліцы Заслаўскай і быў прымеркаваны да 58-й гадавіны трагедыі, якая здарылася 2 сакавіка 1942 году, калі нямецкія фашысты расстралялі больш за 5000 вязняў Мінскага гета, уключаючы 200 сіротаў з дзіцячага дому з педагогамі і медперсаналам.

15 сакавіка прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларускіх яўрэяў Якаў Гутман вярнуўся з сімпозіуму, прысьвечанага ахвярам Халакосту, які адбываўся ў Аўстрыі. У Мінску Якава Гутмана сустрэла зорка Давіда, якую антысеміты намалявалі фарбай на дзвярах ягонай кватэры. Гэта яшчэ адно сведчанне таго, што антысеміты беспакarana актывізуюць сваю дзейнасць у Мінску. Сваю чарговую акцыю антысеміты накіравалі супраць Якава Гутмана, які бароніць гонар і годнасць яўрэйскага народу ад шматлікіх праяваў антысемітызму і распальвання міжнацыянальнай варожасці, у тым ліку пратэстуе супраць цалкам антысеміцкае кнігі "Война по законам подлости", якая была выдадзеная ЗАТ "Православная ініцыятыва" і вольна прадавалася ў кнігарнях Мінску.

20 красавіка ў Гарадзкім судзе г. Мінску быў адкладзены разгляд скаргі яўрэйскіх арганізацыяў і прыватных асобаў – Якава Гутмана і Якава Басіна на "вызначэнне" судзьдзі суда Савецкага раёну М.Фёдаравай па спыненні вытворчасці па зыску яўрэйскіх арганізацыяў і прыватных асобаў да ЗАТ "Праваслаўная ініцыятыва", Мінскай фабрыкі каляровага друку, П.Багамолава, П.Пархімовіча, П.Сокалава аб абароне гонару і годнасці, дзелавой рэпутацыі і

матэрыяльнай кампенсцыі маральнай шкоды, зьвязаных з выданьнем кнігі “Война по законам подлости” (Выдавецтва ЗАТ “Православная инициатива”, 1999 г.).

Слуханьне па справе перанесенае на 11 траўня. Пра сутнасьць гэтай кнігі яскрава сьведчаць дзьве ніжэйпрыведзеныя цытаты: “Факт, што ў Нью-Йорку і яго ваколіцах з-за асьцярогі “апаганіць” іўдзеіскіх спажыўцоў мяса ніякага іншага, акрамя кашэрнага, не прадаюць зусім і не падаюць у рэстаранах... Неіўдзейскае насельніцтва гэтага гораду, колькасць якога ў некалькі разоў пераўзыходзіць колькасць іўдзеяў, якія там жывуць, павінна падпарадкоўвацца волі меншасці і есьці тое, што ядуць іх “паны”. (ст. 52). “Народ, які спавядае рэлігію, прапаведуе зладзейства, махлярства, забойства, зьбіваньне цэлых народаў, – зьяўляецца па сутнасьці злачынным. Тым больш, іх рэлігійная злачыннасьць асьвечана самім іх Богам. Яўрэі ня могуць быць раўнапраўнымі з хрысьціянскім народам” (ст. 131).

Крама “Праваслаўная кніга”, якая зьяўляецца падразьдзяленьнем ЗАТ “Православная инициатива”, працягвае продаж кніжак антысеміцкага і антыкаталіцкага зместу. У прыватнасьці, цяпер у продажы знаходзяцца кнігі М. Міронава “О еврейском фашизме” і Г. Аляксеева “Римокатоличество и экуменизм”. Першая з іх ня мае ніякіх выходных дадзеных. Продаж такой прадукцыі забаронены законам. Вось некалькі цытатаў з кнігі М. Міронава “О еврейском фашизме”: “Не ад таго ў Расіі дрэнна, што з яе зьехалі жыды, Расіі дрэнна ад нязьехаўшых жыдоў. Расіі дрэнна ад таго, што ня ўсе жыды з яе зьехалі” (ст. 9). “Калі адзін народ высмоктвае кроў з іншага народу, тлусьцее і жыруе на бедах і пакутах іншага народу – гэта і ёсьць фашызм. Калі бяднее, галадуе, вымірае рускі народ, і на гэтым багацее, тлусьцее і жыруе яўрэйскі народ – гэта і ёсьць яўрэйскі фашызм” (ст. 14-15).

Дарэчы, аўтар не хавае, а бравіруе і пахваляецца тым, што зьяўляўся старшынёй Камітэту Расійскай Федэрацыі па друку.

Стрэлы гневу другой кнігі “Римо-католичество и экуменизм” накіраваныя супраць каталіцтва. Нічога не вядома пра аўтара кнігі, але ў прадмове выказаная “удзячнасьць сьвятару Максіму Казлову, дацэнтву Маскоўскай духоўнай акадэміі, які прачытаў рукапіс брашур і ўнёс шэраг істотных заўвагаў у яе змест”. Ідэя кнігі ўтрымліваецца ў адным выразе, які выдзелены ў тэксьце тлустым шрыфтам: “Рыма-каталіцтва зьяўляецца антыхрысьціянскай рэлігіяй, якая знаходзіцца пад кантролем Сатаны і вядзе барацьбу супраць Бога (Прасьвятой Тройцы і Хрыста) і Ягонага Адкрыцьця (Новага Завету), асноватворчага дзеля стварэньня сусьветнай універсальнай рэлігіі і царквы” (ст. 21).

Уся гэтая літаратура, якая прадаецца пад апякунствам Беларускай праваслаўнай царквы і пры відавочнай падтрымцы з боку тых, хто мае ўладу, распальвае міжнацыянальную і міжканфесійную варожасьць і немінуча прывядзе да катастрофічных наступстваў для Беларусі, закране іншыя краіны, у першую чаргу Расію.

10 кастрычніка ў Мінску ўвечары брытагаловыя неафашысты зьбілі Уладзіміра Емяльянчыка і Аляксандра Ружалоўскага за беларускую мову. Гэта адбылося ў цэнтры беларускай сталіцы на прасьпекце Скарыны (каля ГУМу). Брытагаловыя пачулі, што маладыя людзі размаўляюць пабеларуску, і пачалі іх зьбіваць. Па словах сьведкі Зьміцера Каліноўскага (ён пражывае ў доме па пр.Скарыны), міліцыянты ўсё бачылі, але бязьдзейнічалі. У выніку Уладзімір Емяльянчык з траўмамі дастаўлены ў бальніцу.

ПЕРАСЬЛЕД СЕКСУАЛЬНЫХ МЕНШАСЬЦЯЎ

Паводле сьведчаньня старшыні Лігі сексуальных меншасцяў «Лямбда» Эдварда Тарлецкага дыскрымінацыя сексуальных меншасцяў у Беларусі мае відавочны і паўсюдны характар. Прычым негатыўную грамадзкую думку адносна геяў і лесьбіянак актыўна фарміруюць і прапагандуюць дзяржаўныя органы і праваслаўная царква, што ўскладняе і без таго няпростую сітуацыю ў краіне з абаронаю правоў сексуальных меншасцяў.

3 7 па 10 верасьня ў Мінску павінен быў прайсьці фестываль “ГейПрайд”, у якім планавалі ўзяць удзел беларускія прадстаўнікі сексуальных меншасцяў, а таксама іх госьці з Францыі, Германіі, Швецыі, Польшчы, Украіны і Расіі. Нягледзячы на папярэднюю дамоўленасьць, адміністрацыі начных клубаў “Акварыум” і “Рэактар” адмовіліся праводзіць запланаваныя гей-вечарынікі. Па словах прадстаўнікоў адміністрацыяў начных клубаў, усе мерапрыемствы адмененыя па камандзе зверху (на ўзроўні Адміністрацыі прэзідэнта). Па гэтай жа падставе Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт быў вымушаны адмовіць аргкамітэту ў правядзеньні семінараў. Фестываль “Гей-Прайд” прысьвячаўся двухгадоваму юбілею часопіса “Forum Lambda” – першага выданьня беларускіх геяў і лесьбіянак. Аднак чатырохдзённыя мерапрыемствы, безумоўна, цікавілі ня толькі прадстаўнікоў сексменшасцяў. Першым быў забаронены фестывальны парад, які мусіў прайсьці па цэнтральных мінскіх вуліцах 10 верасьня. Шэсьце планавалася ад Опернага тэатру па вуліцы М.Багдановіча да плошчы Бангалор. Тым ня менш, у “Лямбдзе” і рэдакцыі “Форуму” не выключалі, што парад Мінскі гарвыканкам не дазволіць. На буклетах “Гей-Прайду” загадзя было напісана, што шэсьце, а таксама і канцэрт на плошчы Бангалор “пройдуць у выпадку добрага надвор’я і дазволу гарадзкіх уладаў”. Па словах кіраўніка прэс-службы фестывалю Ціны Клыкоўскай, з самога пачатку было вырашана нічога не рабіць насуперак магчымым забаронам. “Мы не хацелі б калечыць людзей, сваіх і замежнікаў, пад міліцэйскімі дубінкамі”, – патлумачыла Ц.Клыкоўская. Па планах арганізатараў прайшлі толькі прэс-канферэнцыя 7 верасьня, два кінапаказы і два семінары.

Беларускія ўлады скарысталі фестываль сексменшасцяў, каб яшчэ раз абылгаць і зьняважыць апазіцыю, якую назвалі па зразумелай толькі ім аналогіі – «палітычнай меншасцю». Праз некалькі дзён пасьля фестывалю па Нацыянальным тэлебачаньні быў паказаны фільм, у якім шляхам паралельнага мантажу і накладаньня кадраў праводзіўся знак роўнасьці паміж прадстаўнікамі сексменшасцяў і апазіцыйнымі лідэрамі, а ангельскія (ці галанскія, швецкія – розьніцы няма) геі хадзілі з бел-чырвона-белым сьцягам... Гэтым самым улады яшчэ

раз яскрава выказалі сваё стаўленьне не да апазіцыі, вядома, а менавіта да сексменшасьцяў як да ізгояў у нашым грамадзтве: аўтарытарызм, незалежна ад таго – нямецкі ён, савецкі ці беларускі – мае заўсёды адзін твар...

ПЕРАСЬЛЕД ГРАМАДЗКАГА АБ'ЯДНАННЯ «ПРАВААБАРОНЧЫ ЦЭНТР «ВЯСНА» ДЫ ІНШЫХ ПРАВААБАРОНЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ

У 2000 годзе Грамадзкае аб'яднанне «Праваабарончы цэнтр «Вясна» атрымала ад дзяржаўных органаў тры (!) папярэджанні. Прычым прычыны, якімі выкліканыя гэтыя пакаранні, зьяўляюцца мізэрнымі і сьведчаць толькі пра тое, што дзейнасць ПЦ «Вясна» строга адсочваецца пэўнымі органамі і дужа не падабаецца ім... Як, зрэшты, і дзейнасць іншых праваабарончых арганізацыяў ў Беларусі. У 2000 годзе папярэджанні атрымалі таксама грамадзкія аб'яднанні «Цэнтр па правах чалавека» і «Магілёўскі праваабарончы цэнтр», невядомымі і дагэтуль неўстаноўленымі асобамі былі ўмела абрабаваныя грамадзкія арганізацыі «Прававая дапамога насельніцтву» і «Цэнтр па правах чалавека»...

20 студзеня Сябра Праваабарончага цэнтру “Вясна” Алесь Сарнацкі як звычайна прыйшоў на працу ў цэх Мінскага вагонарамонтнага заводу. Яго здзівіла небывалая колькасць супрацоўнікаў міліцыі на тэрыторыі прадпрыемства. Да Алеся падыйшоў майстар цэху і сказаў, што міліцыянты чакаюць менавіта яго. Палкоўнік міліцыі, які не прадставіўся, загадаў А.Сарнацкаму паказаць яму сваю шафу. У шафе міліцыянты нічога не знайшлі, акрамя маленькай наклейкі “Стоп Лука!”, што засталася з часу «Маршу Свабоды». Супрацоўнікі міліцыі адразу ж затрымалі А. Сарнацкага і без ніякіх тлумачэнняў даставілі ў будынак Маскоўскага РАУС г. Мінску. Там яго пратрымалі каля дзвюх гадзінаў, а потым без складання пратаколу і тлумачэння падставаў затрымання адпусцілі. У пастарунку Алесь пачуў, як адзін супрацоўнік міліцыі сказаў, што ранкам у міліцыю патэлефанаваў невядомы і паведаміў, што ў шафе А. Сарнацкага знаходзіцца бомба. Менавіта таму ў шафе, дзе знаходзіліся рэчы Алеся, міліцыянты і шукалі «бомбу». Калі А. Сарнацкі вярнуўся на завод, намесьнік дырэктара прадпрыемства ў настойлівай форме запатрабаваў, каб Алесь напісаў заяву на звальненне па асабістым жаданні. А.Сарнацкі вымушаны быў гэта зрабіць.

9 лютага кіраўніка Брэсцкай філіі Праваабарончага цэнтру “Вясна” Уладзіміра Вялічкіна выклікалі да намесьніка пракурора Маскоўскага раёну г.Брэсту Мікалая Клімашэвіча. Па словах У. Вялічкіна, размова доўжылася каля дзвюх гадзінаў. Намесьнік пракурора задаваў пытанні, якія тычыліся выдання праваабарончага бюлетэню “Мяжа”: дзе друкуецца, у якой колькасці, на якія грошы?

12 лютага ў Вільні ў межах міжнароднай канферэнцыі «Правы чалавека і дэмакратыя ў Рэспубліцы Беларусь» прайшоў арганізацыйны сход Міжнароднага

саюзу парламенцкай салідарнасці па падтрымцы дэмакратыі ў Беларусі. У склад новаўтворанага Саюзу ўвайшлі 14 дэпутатаў парламентаў Беларусі, Літвы і Польшчы. Парламентарыі заявілі пра салідарнасць з беларускімі дэпутатамі-палітвязьнямі А. Клімавым і У. Кудзінавым, а таксама выступілі супраць забароны беларускімі ўладамі выезду за мяжу віцэ-спікера ВС 13-га склікання Анатолю Лебедзьку.

7 сакавіка Грамадзкае аб'яднаньне “Праваабарончы цэнтр “Вясна” сумесна з грамадзкімі аб'яднаньнямі “Прававая дапамога насельніцтву” “Цэнтр па правах чалавека” прынялі агульную заяву, якую накіравалі ў сродкі масавай інфармацыі. У заяве сказана: “У сувязі з пагаршэннем сітуацыі з правамі чалавека ў Рэспубліцы Беларусь і напярэдадні масавых выступаў грамадзянаў Рэспублікі Беларусь:

- заклікаем усе дзяржаўныя органы, грамадзкія аб'яднаньні і арганізацыі ажыццяўляць сваю дзейнасць у межах Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і іншых міжнародных актаў у галіне правоў чалавека, ратыфікаваных Рэспублікай Беларусь,
- заклікаем не дапускаць гвалтоўных метадаў падаўленьня мірных шэсьцяў і дэманстрацыяў,
- заклікаем дэмакратычныя сілы зьяднаць шэрагі дзеля ўсталяваньня атмасферы ўзаемнага даверу і пабудовы грамадзянскай супольнасці як аснову дэмакратычнай Беларусі,
- асуджаем падаўленьне іншадумства любымі спосабамі ў адносінах да ўдзельнікаў мірных маніфестацыяў”.

Праваабарончыя арганізацыі выказалі ў сувязі з гэтым гатоўнасць аказання прававой і інфармацыйнай дапамогі грамадзянам, правы якіх былі парушаныя.

10 сакавіка ў памяшканьні амбасады ЗША адбылася відэаканферэнцыя з удзелам сакратара Дзярждэпартаменту ЗША па пытаннях дэмакратыі, правоў чалавека і працы Геральда Коў і прадстаўнікоў праваабарончых арганізацыяў Беларусі – Валянцінам Стэфановічам (ПЦ “Вясна”), Тацянай Процька (БХК), Алегам Волчакам (“Прававая дапамога насельніцтву”), Верай Страмкоўскай (“Цэнтр па правах чалавека”) і Зьміцерам Бандарэнкам (“Хартыя97”). Сустрэча адбылася па выніках слуханьняў дакладу па правах чалавека ў Беларусі, якія напярэдадні прайшлі ў Кангрэсе ЗША. Падчас відэасустрэчы прадстаўнікі беларускіх праваабарончых арганізацыяў выказалі сваё меркаваньне і бачаньне сёньняшняй сітуацыі з правамі чалавека ў Беларусі, а таксама з так званым “дыялогам”, які быццам бы распачалі беларускія ўлады. У прыватнасці, было адзначана, што фактычна ніводная праваабарончая арганізацыя не была запрошаная да гэтага

дыялогу, і што гэты дыялог не паўплываў станоўчым чынам на агульную сітуацыю з правамі чалавека ў краіне. Сп. Коў выказаў падтрымку дзейнасці праваабарончых арганізацыяў Беларусі ад імя прэзідэнта ЗША Біла Клінтана і Дзяржсакратара Мадлен Олбрайт.

18 сакавіка адбыўся кангрэс адной са старэйшых праваабарончых арганізацыяў Беларусі – Грамадзкага аб'яднання «Беларуская рэспубліканская ліга правоў чалавека» (БРЛПЧ). На кангрэсе адзінагалосным рашэннем Яўген Новікаў быў вызвалены ад займаемай пасады старшыні БРЛПЧ і выключаны з шэрагаў арганізацыі за «невывананне на працягу году статутных мэтай і задачаў БРЛПЧ, наўмыснае блакаванне дзейнасці выканкаму БРЛПЧ, перавышэнне паўнамоцтваў старшыні БРЛПЧ, распаўсюджванне праз сродкі масавай інфармацыі недакладных звестак пра дзейнасць БРЛПЧ, дыскрэдытацыю дзейнасці БРЛПЧ і нанясенне маральнай шкоды яе заснавальнікам і сябрам». Удакладнім, што адною з асноўных прычынаў адстаўкі сталі некалькі выступленняў Я.Новікава па тэлебачанні, у якіх ён запэўніваў, што ў Беларусі з правамі чалавека ўсё цудоўна, і калі і парушаюцца яны, дык выключна апазіцыяй... Новым старшынёй БРЛПЧ абраны Валеры Дунаеў.

13 красавіка ў будынку суда Савецкага раёну г. Мінску пачаўся працэс па пераглядзе адміністрацыйнай справы сябра Праваабарончага цэнтру «Вясна», дэпутата Вярхоўнага Савету 12-га склікання Барыса Гюнтэра. 18 кастрычніка 1999 году ён быў абвінавачаны ў тым, што з'яўляўся адным з арганізатараў «Маршу Свабоды-1» і не прыняў належных мераў дзеля захавання грамадзкага парадку падчас правядзення «Маршу...». Б. Гюнтэр быў прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці па арт.167.1 ч.2 КаАП РБ (арганізацыя несанкцыянаванага шэсця). Судзьдзя Р. Казадаеў вынес тады Б. Гюнтэру адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе арышту на тэрмін 15 сутак. Прычым падчас разгляду справы судзьдзя Р. Казадаеў дапусьціў шэраг парушэнняў патрабаванняў закону, сярод якіх была адмова ў задавальненні хадайніцтва Б. Гюнтэра пра ўдзел у працэсе адваката. Падчас знаходжання ў спецпрыёмнікуразьмеркавальніку Б. Гюнтэр падаў скаргу на імя старшыні Мінскага гарадскога суда. Але скарга была не задаволеная, і пастанова суда Савецкага раёну была пакінутая бяз зьменаў. Аднак Б.Гюнтэр абскардзіў пастанову суда Савецкага раёну ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь, які неўзабаве адмяніў гэтае рашэнне і накіраваў справу на новы разгляд у суд Савецкага раёну іншаму судзьдзі. На гэты раз справу разглядала судзьдзя Аксана Рэлява. Прадстаўніком Б. Гюнтэра выступаў вядомы ў Беларусі адвакат, намеснік старшыні БХК – Гары Паганяйла. У сваёй прамове Б.Гюнтэр падкрэсьліў, што вінаватым сябе не прызнае і патлумачыў суду сваю пазіцыю. Па словах Б. Гюнтэра,

ую адказнасць за разьвіцьцё падзеяў на вуліцах Мінску нясуць гарадзкія ўлады і органы МУС.

Па прычыне разыходжаньняў у паказаньнях сьведкаў судзьдзя А.Рэлява перанесла разгляд справы ў сувязі з неабходнасьцю прагляду відэамаатэрыялаў.

20 траўня невядомыя злачынцы ўзламалі памяшканьне офісу грамадзкай арганізацыі “Прававая дапамога насельніцтву” і скралі ўсю аргтэхніку. У кампутарах знаходзілася інфармацыя аб парушэньнях уладамі Беларусі правоў чалавека. Абрабаваньне адбылося напярэдадні сумеснай прэсканфэрэнцыі ПЦ «Вясна» і «Прававой дапамогі насельніцтву» з нагоды гадавіны трагедыі на Нямізе, калі загінула 53 чалавекі. Менавіта «Прававая дапамога насельніцтву» сумесна з ПЦ «Вясна» вяла грамадзкае расьсьледваньне прычынаў трагедыі. Адметным ёсьць тое, што офіс абрабаванай арганізацыі знаходзіўся ў дзяржаўным будынку “Дому быту”. Рада Праваабарончага Цэнтру «Вясна» прыняла рашэньне выдзеліць супрацоўнікам арганізацыі «Прававая дапамога насельніцтву» кампутар і прынтэр. Дзейнасьць праваабаронцаў не перапыніцца.

27 траўня ў Мінску невядомыя абрабавалі “Цэнтр па правах чалавека”, якім кіруе вядомая адвакатка Вера Страмкоўская. З офісу праваабарончай арганізацыі вынеслі кампутары, на жорсткіх дысках якіх утрымлівалася інфармацыя пра парушэньні правоў чалавека ў Беларусі.

25–27 траўня ў г. Беластоку адбылася канфэрэнцыя “Ад аўтарытарнай дзяржавы да дэмакратычнай”, на якой прысутнічалі прадстаўнікі Праваабарончага цэнтру “Вясна” Алесь Бяляцкі і Валянцін Стэфановіч. Падчас свайго выступу пра сітуацыю з парушэньнямі правоў чалавека ў Беларусі старшыня ПЦ “Вясна” А. Бяляцкі прапанаваў удзельнікам канфэрэнцыі з польскага боку – прадстаўнікам недзяржаўных грамадзкіх арганізацыяў і палітычных партыяў – стварыць у Польшчы “Фонд дапамогі ахвярам палітычных рэпрэсіяў”. Гэтая думка была ўхвалена польскімі ўдзельнікамі канфэрэнцыі. Яны запэўнілі беларусаў, што праца па стварэньні такога фонду пачнецца неадкладна.

На пачатку чэрвеня расійскія праваабаронцы, сярод якіх В.Гефтэр, М.Аруцюнаў, А.Бонэр прынялі заяву, якая тычыцца хвалі крадзяжоў у офісах беларускіх праваабарончых арганізацыяў – БХК (сьнежань 1999 г.), “Прававая дапамога насельніцтву” (травень 2000 г.), “Цэнтр па правах чалавека” (травень 2000 г.). Паколькі ўсе крадзяжы адбываліся па адным сцэнары, гэта падштурхнула расійскіх праваабаронцаў да высновы пра невыпадковасьць такога роду супадзеньняў, тым

больш, што гэтыя крадзяжы па часе і адрасатнасці цесна звязаныя з актыўнымі публічнымі дзеяннямі гэтых арганізацыяў.

3-4 чэрвеня ў Рэспубліканскім спартыўным комплексе «Раўбічы» адбылася канферэнцыя «Праблемы судовай абароны правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь», якую ладзіў «Цэнтр па правах чалавека». У канферэнцыі бралі ўдзел прадстаўнікі Вярхоўнага суда РБ, Канстытуцыйнага суда РБ, Вышэйшага гаспадарчага суда РБ, Акадэміі міліцыі РБ, судзьдзі, адвакаты, выкладчыкі юрыдычных факультэтаў ВУ, праваабаронцы. У сваіх выступах прамойцы крытычна ацэньвалі дзейнасць судоў у нашай краіне. Суды не выконваюць ролю незалежнай галіны ўлады, узровень кваліфікацыі судзьдзяў у апошнія гады значна панізіўся, дзейнасць судоў мае відавочны карны ўхіл, існуе шмат праблемаў з абаронай правоў чалавека падчас судовых працэсаў. Кожны з выступоўцаў уносіў свае прапановы дзеля паляпшэння дзейнасці судоў. Падчас працы канферэнцыі выпрацаваная рэзалюцыя па праблемах судовай абароны правоў чалавека, якая была накіраваная ў сродкі масавай інфармацыі, дзяржаўныя і недзяржаўныя ўстановы. У працы канферэнцыі актыўны ўдзел бралі прадстаўнікі ПЦ «Вясна» Барыс Гюнтэр, Алесь Данільчык і Леанарда Мухіна.

9 чэрвеня на пашыраным паседжанні наглядальнага савету, прысьвечаным стратэгіі і тактыцы Беларускага Хельсінскага камітэту, быў выказаны недавер старшыні БХК Тацяне Процька. Недавер быў выказаны ў адкрытым лісьце наступнага зместу: “У апошні час нас непакояць небяспечныя тэндэнцыі ў працы кіраўніка БХК, якія выходзяць за рамкі мандату, выдадзенага на вядзеньне грамадзкай дзейнасці. Гэта можа зьнішчыць арганізацыю. Паводзіны старшыні БХК дыскрэдытуюць усю праваабарончую дзейнасць і здольныя прывесці да ліквідацыі Камітэту, такога патрэбнага ў нашых умовах. Старшынёй БХК дапускаюцца недаравальныя памылкі, якія прымусілі нас задумацца, ці маем мы права рабіць выгляд, што ня бачым, як кіраўнік БХК не падпарадкоўваецца волі тых, хто даверыў ёй гэтую вельмі адказную пасаду. Таму мы рашуча выказваем недавер старшыні БХК спадарыні Процька”. Пад адкрытым лістом стаяць подпісы Васіля Быкава, Рыгора Барадуліна, Барыса Звоскава, Юрыя Хадыкі, Лявона Баршчэўскага, Уладзіміра Арлова, Жаны Ліцьвіной, Уладзіміра Халіпа, Юрыя Хашчавацкага, Валянціна Тараса, Карласа Шэрмана. На сходзе Тацяна Процька напісала заяву, што складае свае паўнамоцтвы да зьезду БХК.

27 ліпеня ў ГА ПЦ “Вясна” прыйшоў ліст, у якім намесьнік начальніка Упраўленьня грамадзкіх аб’яднаньняў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь сп-ня А.Караткова запатрабавала інфармацыю адносна ўдзелу сяброў праваабарончай

арганізацыі ў рабоце канферэнцыі “Праблемы судовай абароны правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь”, якая адбылася сёлета 3-4 чэрвеня ў спартовым комплексе “Раўбічы” з удзелам беларускіх і расійскіх праваабарончых арганізацыяў (у тым ліку і ПЦ “Вясна”). На канферэнцыі была прынятая рэзалюцыя, у якой адзначалася, што сітуацыя з захаваннем грамадзянскіх правоў, гарантаваных Канстытуцыяй РБ і міжнароднымі актамі, ратыфікаванымі РБ, робіцца горшай; судовая сістэма Беларусі не адпавядае прынцыпам дэмакратычнай дзяржавы, не зьяўляецца незалежнай галіной улады, не забяспечвае рэальную абарону грамадзянскіх правоў; заканадаўства РБ значна змянілася ў бок пагарджання асноўнымі правамі і свабодамі. Пэўна, гэтая рэзалюцыя, прынятая на канферэнцыі, і не дае спакою чыноўнікам Міністэрства юстыцыі, таму і зьявіліся такія лістыпатрабаваньні “аб прадстаўленьні інфармацыі” ў праваабарончыя арганізацыі, якія бралі ўдзел у ёй.

18 жніўня атрымаў папярэджаньне Праваабарончы цэнтр “Вясна”. У ім указана на наяўнасьць недахопаў на бланку і пячатцы арганізацыі. На бланку было прапушчанае двухкосьце, а на пячатцы слова “цэнтр” было напісана з вялікай літары. Аднак галоўнай прычынай вынясьнення папярэджаньня стала тое, што Праваабарончы цэнтр “Вясна” свечасова не адказаў на запыт Міністэрства юстыцыі пра канферэнцыю, якую арганізоўвала вядомая ў краіне адвакатка Вера Страмкоўская. Мінюст вельмі цікавіла, хто з ПЦ “Вясна” прымаў удзел у гэтай канферэнцыі, хто прымаў рашэньне аб удзеле ў канферэнцыі.

23 жніўня ў Барысаве (Мінская вобласць) адбылася прэсканферэнцыя з нагоды стварэньня Барысаўскага інфармацыйна-прававога цэнтру. Цэнтр заснаваны Барысаўскімі аддзяленьнямі Праваабарончага цэнтру “Вясна”, Беларускага Хельсінкскага камітэту, Свабоднага прафсаюзу Беларускага. Цэнтр ня мае самастойнага юрыдычнага статусу, усе арганізацыі ўвайшлі ў яго на правах самастойных. Асноўныя мэты стварэньня Цэнтру – гэта каардынацыя дзейнасьці паміж праваабарончымі арганізацыямі, абмен інфармацыяй, вопытам, агульны маніторынг правоў чалавека ў горадзе і рэгіёне. Пры цэнтры адчыняецца грамадзкая прыёмная, дзе юрысты з ПЦ “Вясна” і БХК будуць кансультаваць насельніцтва па разнастайных юрыдычных пытаннях. Таксама пры Цэнтры створаная каардынацыйная рада, у якую ўвайшлі: ад ПЦ “Вясна” – Зьміцер Бародка, ад БХК – Аляксандр Абрамовіч, ад СПБ – Ігар Леднік.

Напрыканцы жніўня Грамадзкае аб’яднаньне «Цэнтр па правах чалавека» атрымала пісьмовае папярэджаньне ад Упраўленьня юстыцыі Мінгарвыканкаму за тое, што на бланку выкарыстоўваецца назва і сімволіка, якія адрозьніваюцца ад зарэгістраваных. Па словах адвакаткі Веры Страмкоўскай, якая ўзначальвае

арганізацыю, Міністэрства юстыцыі РБ робіць спробы ліквідаваць праваабарончыя арганізацыі і таму за першым папярэджаннем можа быць другое, якое і стане «падставай» для закрыцця «Цэнтру па правах чалавека».

29 верасня Грамадзкае аб'яднанне «Магілёўскі праваабарончы цэнтр» атрымаў з Упраўлення юстыцыі Магілёўскага аблвыканкаму патрабаванне, у якім сказана: «Згодна з прадстаўленьнем пракурора Магілёўскай вобласці аб ліквідаванні парушэнняў Закону РБ «Аб грамадзкіх аб'яднаннях», якія дапушчаныя пры рэгістрацыі Статуту Грамадзкага аб'яднання «Магілёўскі праваабарончы цэнтр», Вам неабходна ліквідаваць гэтыя парушэнні». «Парушэннем» (згодна з прадстаўленьнем) у дадзеным выпадку пракурор Магілёўскай вобласці А.Дудкін лічыць тое, што ў Статуце праваабарончага цэнтру закладзенае, што арганізацыя можа абараняць правы сяброў аб'яднання, а таксама асобаў, якія з'вярнуліся па дапамогу ў аб'яднанне. Пракурор сьцьвярджае, што «законам («Аб грамадзкіх аб'яднаннях») не ўсталяванае права грамадзкіх аб'яднанняў ажыццяўляць абарону правоў і законных інтарэсаў асобаў, якія не зьяўляюцца іх сябрамі». Такім чынам, гэта азначае, што праваабаронцы могуць абараняць толькі сяброў сваіх арганізацыяў, а ня тых людзей, якія з'вярнуліся да іх па дапамогу. «Магілёўскі праваабарончы цэнтр» папярэджаны, што «у выпадку адмовы (выпраўляць палажэнні Статуту) пытаньне будзе разгледжанае ў судовым парадку».

3 кастрычніка ў г.Брэсце а 22 гадзіне на аўтобусным прыпынку ля плошчы Леніна да сябра Брэсцкага аддзялення ПЦ «Вясна» Васіля Андрасюка падыйшоў чалавек у цывільным, які назваў прозьвішча Андрасюка і паказаў сваё пасведчанне супрацоўніка крымінальнага вышуку Ленінскага РАУС. Затым прапанаваў прайсці з ім у памяшканне гарбальніцы, якое знаходзіцца насупраць прыпынку, адкуль патэлефанаваў у Ленінскі РАУС, каб паведаміць пра затрыманне. Прычыну затрыманьня ён патлумачыў тым, што нібыта Андрасюк на плошчы Леніна чапляўся да людзей і раздаваў бэнэафаўскую літаратуру. Пасьля тэлефанаваньня супрацоўнік крымінальнага вышуку перадаў Андрасюка пад нагляд міліцыянта, папярэдзіўшы, што перад ім палітычны злачынца. Праз 40 хвілінаў па Андрасюка прыехалі на патрульнай машыне і даставілі ў Ленінскі РАУС. Участковы лейтэнант Капылоў склаў са словаў Андрасюка тлумачэнне і папярэдзіў, што ягонае палітычнае актыўнасьць, магчыма, будзе спыненая шляхам узбуджэння крымінальнай справы па арт. 190 КК РБ. У РАУС у В.Андрасюка былі канфіскаваныя 967 улётак «Тэхналогія падману», 407 налпак і 2 відэакасеты. Не складаючы пратаколу аб адміністрацыйным затрыманні, В.Андрасюка адпусьцілі. Гэта ўжо

другое затрыманьне сябра ПЦ “Вясна”. Першае адбылося 26 верасня, калі на вуліцы Савецкай В.Андрасюк быў затрыманы падчас распаўсюджвання газеты “Рабочы” (№38 (141) ад 14-20 верасня 2000 г.) У той дзень патрульны нарад на службовай машыне даставіў В.Андрасюка ў Ленінскі РАУС г.Брэсту, дзе на затрыманнага быў складзены пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні па арт. 172.3 КаАП РБ (распаўсюджваньне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных), хоць газета “Рабочы” зьяўляецца выданьнем, зарэгістраваным у Дзяржкамдруку РБ. Адміністрацыйныя матэрыялы былі перададзеныя па месцы жыхарства В.Андрасюка ў Жабінкаўскі гарвыканкам на адміністрацыйную камісію.

9 кастрычніка ў Грамадзкае аб’яднаньне “Праваабарончы цэнтр “Вясна” звярнуўся адвакат калегіі адвакатаў Партызанскага раёну г. Мінску Сяргей Цурко. У сваёй заяве С.Цурко ўказаў, што 9 кастрычніка 2000 году ён наведаў спецпрыёмнікразьмеркавальнік ГУУС Мінгарвыканкаму, дзе ў гэты час адбываў накладзенае пастановай суда Першамайскага раёну г. Мінску адміністрацыйнае спагнаньне ў выглядзе арышту яго падабаронны Раманоўскі Уладзімір Іванавіч. Адвакат Цурко прыбыў у спецпрыёмнік-разьмеркавальнік з мэтай сустрэчы з Раманоўскім У.І. дзеля напісаньня скаргі на пастанову суда Першамайскага раёну. Аднак, нягледзячы на тое, што адвакат Цурко С.І. прадаставіў выпісаны ў адпаведным парадку ордэр і дамову, заключаную з Раманоўскім У.І., намесьнік начальніка спецпрыёмніку-разьмеркавальніку Дзембіцкі Ю.Н. у спатканьні з Раманоўскім У.І. адмовіў. Сваю адмову Дзембіцкі Ю.Н. матываваў тым, што спатканьне забароненае пракуратурай г. Мінску. У сувязі з гэтым, Праваабарончы цэнтр “Вясна” лічыць, што сваімі дзеяньнямі намесьнік начальніка спецпрыёмніку-разьмеркавальніку Ю.Н.Дзембіцкі дапусьціў шэраг парушэнняў дзеючага заканадаўства Рэспублікі Беларусь, незаконна абмежаваў гарантаваныя арт. 62 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь правы Раманоўскага У.І.

26 кастрычніка Мінскі гарвыканкам забараніў Беларускаму Хельсінкскому камітэту правядзеньне шэсьця ў гонар памяці пра ахвяры нацызму і змагароў супраціўленьня. 26 кастрычніка 1941 г. у Мінску нацысты пакаралі сьмерцю 12 актыўных удзельнікаў супраціўленьня. Гэта было першае масавае пакараньне, накіраванае на запалохваньне насельніцтва. У той дзень тры чалавекі былі павешаныя ля прахадной фабрыкі “Чырвоная зара”. 11 кастрычніка БХК падаў у Мінскі гарвыканкам заяўку на правядзеньне шэсьця па маршруце, якім вялі ахвяраў – ад СІЗА па вул.Валадарскага да прахадной фабрыкі (цяпер Мінскі дрожджавы камбінат), і мітыngu-рэквіему на месцы пакараньня. Мінскі гарвыканкам дазволіў толькі мітынг каля прахадной камбінату.

26 кастрычніка Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь вынесла Радзе Грамадзкага аб'яднання «Праваабарончы цэнтр «Вясна» пісьмовае папярэджаньне. Міністэрства юстыцыі выявіла, што Праваабарончы цэнтр у сваім бюлетэні «права на волю» выкарыстоўвае назву, якая не адпавядае назве ў выдадзеным Мінюстам Беларусі пасьведчаньні аб рэгістрацыі: усюды ў назве Праваабарончага цэнтру «Вясна» трэба выкарыстоўваць словы «Грамадскае аб'яднанне».

12 лістапада прайшоў устаноўчы сход Рэспубліканскага грамадзкага аб'яднання «Хельсінкі-XXI». Значную частку сяброў новага аб'яднання склалі тыя, хто гэтай восеньню, незадоўга да выбараў у Палату прадстаўнікоў, па ўласным жаданьні выйшаў са складу Беларускага Хельсінкскага камітэту. Галоўнымі прычынамі такога кроку называліся дзьве: нягода з «аўтарытарнымі» метадамі кіраваньня старшыні БХК Тацяны Процькі ды несупадзеньне пазіцыяў па байкоту ці ўдзелу ў выбарах. Для стварэньня новай арганізацыі пад сімвалічнай назвай «ХельсінкіXXI» у Доме культуры ветэранаў сабралася амаль паўтары сотні актывістаў з усіх абласцей Беларусі. Былі вырашаныя арганізацыйныя пытаньні, што тычыліся прыняцьця Статуту і абраньня кіруючых органаў – Сойму з пяці чалавек і Рады з дзевяці. Што ж да кіраўніка новага праваабарончага аб'яднаньня, дык яго, паводле Статуту новай арганізацыі, абярэ Рада са свайго складу бліжэйшым часам. Сярод сяброў Рады «Хельсінкі-XXI» шмат вядомых у Беларусі асобаў: Аляксандр Патупа, Валеры Філіпаў, Рыгор Барадулін, Сьвятлана Алексіевіч, Юры Хашчавацкі, Валянцін Тарас, Уладзімір Халіп.

15 лістапада ў Жэневе (Швейцарыя) адбыліся слуханьні ў Камітэце ААН супраць катаваньняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных відаў пакараньняў альбо абыходжаньня з грамадзянамі. На слуханьні Рэспубліка Беларусь накіравала афіцыйны даклад па становішчы справаў у краіне. Супрацоўнікі Грамадзкага аб'яднаньня ПЦ «Вясна» падрыхтавалі альтэрнатыўны даклад пра выкананьне Рэспублікай Беларусь Канвенцыі супраць катаваньняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных альбо зьневажаючых годнасьць відаў абыходжаньня і пакараньня. У дакладзе ПЦ «Вясна» ахоплены перыяд часу з красавіка 1995 г. па красавік 2000 г.. Праваабарончы цэнтр «Вясна» канстатуе, што «ў краіне маюць месца выпадкі прымяненьня катаваньняў і іншых зьневажаючых годнасьць відаў абыходжаньня і пакараньняў. Асабліва часта катаваньні і іншыя жорсткія віды абыходжаньня і пакараньня прымяняюцца дзяржаўнымі і іншымі службовымі асобамі Рэспублікі Беларусь супраць палітычных апанентаў існуючага рэжыму А.Лукашэнкі. Актыўна прымяняюцца катаваньні супрацоўнікамі сьледчых органаў МУС на этапе

папярэдняга сьледства, пасля адміністрацыйных затрыманьняў і арыштаў». У дакладзе ПЦ «Вясна» прыводзяцца факты зьбіцьця дэпутатаў Вярхоўнага Савету 12-га скліканьня, катаваньняў старшыні ЦВК В.Ганчара, дэпутата ВС 13-га скліканьня А.Клімава, затрыманых падчас акцыяў апазіцыі і падсьледных Ю. Беленькага, С.Карашчанкі, А.Шыдлоўскага, удзельнікаў «Маршу Свабоды-1» 17 кастрычніка 1999 году і інш.

22 лістапада з супрацоўнікамі ГУУС Мінгарвыканкаму (па іх ініцыятыве) сустрэўся Уладзімір Раманоўскі, каб даць сьведчаньні з нагоды адмовы адміністрацыі спецпрыёмніку-разьмеркавальніку на сустрэчу з адвакатам падчас ягонага 10-сутачнага адміністрацыйнага арышту. Нагадаем, што 9 кастрычніка на сустрэчу са сваім кліентам у спецпрыёмнік прыйшоў адвакат С.І.Цурко, але адміністрацыя гэтай установы яе не дазволіла, парушыўшы пры гэтым шэраг заканадаўчых актаў. ГА ПЦ «Вясна» накіравала ў Пракуратуру г.Мінску заяву, у якой указала на дадзенае парушэньне. З пракуратуры гораду прыйшоў адказ, што заява накіраваная ў пракуратуру Маскоўскага раёну сталіцы дзеля правэркі ўказаных фактаў. З раённай пракуратуры заяву накіравалі начальніку ГУУС Мінгарвыканкаму, таму адтуль У.Раманоўскі атрымаў прапанову даць тлумачэньні па гэтай справе. Па словах У.Раманоўскага, ГУУС занялі пазіцыю, з якой вынікае гатоўнасьць прызнаць наяўнасьць неадпаведнасьці заканадаўству некаторых нарматыўных дакументаў і інструкцыяў, з-за якіх асобы, асуджаныя па адміністрацыйных справах, фактычна пазбаўленыя канстытуцыйнага права на бесперашкодную адвакацкую дапамогу. ГУУС прызнала, што ў справе з адмовай на сустрэчу У.Раманоўскага з адвакатам яны кіраваліся менавіта гэтымі інструкцыямі. Па словах супрацоўнікаў ГУУС, па гэтай праблеме праведзены шэраг кансультацыяў з судовымі органамі і дадзеныя заданьні па падрыхтоўцы прапановаў аб выпраўленьні гэтай сітуацыі.

24 лістапада ў судзе Маскоўскага раёну г.Мінску пачаліся слуханьні грамадзянскай справы па абароне гонару і годнасьці Анатоля Смаленцава (намесьніка кіраўніка сьледчага камітэту пры Міністэрстве ўнутраных справаў). Сьледчы А.Смаленцаў, які абвінаваціў вядомую адвакатку Веру Страмкоўскую і журналіста Алега Грузьдзіловіча ў распаўсюджаньні супраць яго кампраментуючых зьвестак, патрабуе публічных выбачэньняў і каменсацыі маральных стратаў у памеры 20 мільёнаў беларускіх рублёў. Зьвесткі, якія, на думку сьледчага А.Смаленцава, ганьбяць ягоныя гонар і годнасьць, былі надрукаваныя ў газеце «Навіны» ў красавіку 1999 г. Журналіст А.Грузьдзіловіч ў артыкуле «Дзе каньяк Старавойтава?» распавёў пра адзін эпізод судовага працэсу над былым старшынёй калгасу «Расьсьвет» Васілём Старавойтавым. У прыватнасьці, пра тое, што на адным

з паседжаньняў адвакатка Вера Страмкоўская прасіла праверыць, як захоўваюцца 40 бутэлек малдаўскага каньяку “Белый аист”, канфіскаваныя ў якасьці рэчавага доказу з дому В.Старавойтава. Паводле дадзеных В.Страмкоўскай, каньяком частаваліся сьледчыя на дні нараджэньня А.Смаленцава. У 1999 годзе сьледчы абвінаваціў адвакатку ў паклёпе. Была ўзбуджаная крымінальная справа, якая цягнулася дзевяць месяцаў. Урэшце 40 бутэлек каньяку былі прадэманстраваныя ў Кіраўскім раённым судзе. Сьледчы даказаў, што падазрэньні ў ягоны адрас дарэмныя, але і ў дзеяньнях адваката злачынства не было знойдзенае. Крымінальная справа ў адносінах да В.Страмкоўскай была спыненая за адсутнасьцю складу злачынства. У 2000 годзе сьледчы А.Смаленцаў падаў грамадзянскі зыск.

28 лістапада Мінгарвыканкам разледзеў заяўку, пададзеную Грамадзім аб’яднаньнем «Праваабарончы цэнтр “Вясна” на правядзеньне пікету 10 сьнежня (дзень абвяшчэньня Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека). Пікет меўся адбыцца ў цэнтры Мінску ў Міхайлаўскім скверы. Гарадзкія ўлады адмовілі ў правядзеньні мерапрыемства ў гэтым людным месцы і накіравалі праваабаронцаў на плошчу Бангалор. Праваабаронцы вырашылі туды не ісьці. Яны заявілі, што знойдуць магчымасьць адзначыць гэты дзень іншым чынам.

1 сьнежня сябры Слуцкай філіі ГА ПЦ “Вясна” М.Гуткоўскі і С.Гупаловіч падалі заяўку на правядзеньне пікету 10 сьнежня. На сваю заяўку праваабаронцы атрымалі адказ:

“У адпаведнасьці з Законам РБ “Аб сходах мітынгах, вулічных шэсьцях, дэманстрацыях і пікетаваньні» і рашэньнем гарвыканкаму ад 11.11.98 году (выпіска нумар 32 з пратаколу 22):

1. Дазволіць грамадзянам Гуткоўскаму М. і Гупаловічу С. правядзеньне пікету 10.12.2000 году на гарадзкім стадыёне аддзелу адукацыі.
2. Лічыць адказнымі за выкананьне вызначанага парадку пры арганізацыі пікету і забесьпячэньні мераў бясьпекі Гуткоўскага М. і Гупаловіча С.
3. У адпаведнасьці з Палажэньнем “Аб парадку аплаты выдаткаў, зьвязаных з правядзеньнем масавых мерапрыемстваў у г.Слуцку” ў тэрмін да 07.12. 2000 году выканаць аплату выдаткаў, зьвязаных з аховай грамадзкага парадку, арэндай стадыёну ў памеры 6 мінімальнага заробкаў. Дакументы, якія пацьвярджаюць аплату, прадаставіць у выканкам да 07.12.2000 году (каб. 519). Пры непрадстаўленьні дакументаў, якія пацьвярджаюць аплату, правядзеньне пікету 10 сьнежня 2000 году забараніць.”

Такім чынам, слуцкія ўлады абавязалі праваабаронцаў аплаціць «працу» міліцыянтаў па «ахове парадку» падчас пікету. Такога ў навейшай гісторыі Беларусі яшчэ не было.

5 сьнежня беларускія праваабаронцы выступілі з заявай, што маюць цвёрды намер адзначыць Дзень правоў чалавека, і што 10 сьнежня ў цэнтры Мінску адбудзецца незвычайнае сьвяткаваньне. Папярэдне паведамлялася, што ГА ПЦ “Вясна” падаў заяўку на правядзеньне 10 сьнежня пікету ў Міхайлаўскім скверы сталіцы з нагоды Дня правоў чалавека, але Мінгарвыканкам не дазволіў правядзеньне мерапрыемства ў цэнтры гораду і, як звычайна, накіраваў арганізатараў на плошчу Бангалор. Праваабаронцаў не задаволіў адказ уладаў, і “Вясна” накіравала ў Мінгарвыканкам ліст, у якім адмовілася ад сьвяткаваньня гадавіны абвяшчэньня Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека ў прызначаным месцы. У лісьце ГА ПЦ “Вясна” сказана: “Прычына адмовы ў тым, што рашэньне гарвыканкаму груба парушае артыкул 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і міжнародныя пагадненьні. Пікетуюшчыкі накіроўваюцца на “сабачы выгул”, на якім страчваецца сам сэнс пікетаваньня, таму што “пікет”, згодна з Тлумачальным слоўнікам Беларускай літаратурнай мовы 1999 г., азначае: “Група асобаў, якія стаяць дзе-небудзь з мэтай дэманстрацыі грамадзянскага пратэсту, выражэньня якіх-небудзь патрабаваньняў (пікет забастоўшчыкаў, пікеты каля будынку парламенту)”. Адначасова праваабаронцы не адмовіліся ад ідэі адсьвяткаваць Дзень правоў чалавека належным чынам.

9 сьнежня ў Брэсьце былі забароненыя чатыры з пяці пікетаў, прысьвечаных угодкам абвяшчэньня Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека (10 сьнежня). Усяго ў Брэсьце было пададзена пяць заявак на правядзеньне пікетаў у людных месцах гораду. Алег Дыдышка планаваў праводзіць пікет на вул. Леванеўскага, Уладзімір Вялічкін – на бульвары Т.Шаўчэнкі, Раіса Антанюк – Партызанскім прасьпекце, Рыгор Варвашэвіч – на вул.Будзённага. Але гарвыканкам адмовіў вышэйназваным заяўляльнікам. Уся справа ў тым, што на гэтых вуліцах бывае шмат людзей, якія ад пікетуюшчыкаў змогуць даведацца пра свае правы і нават атрымаць (а пасья і прачытаць!) Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека на рускай і беларускай мовах. Гарадзкія ўлады прапанавалі чатыром заяўляльнікам далучыцца да Васіля Барболіна (арганізатара аднаго з пікетаў) і правесці супольны пікет на стадыёне “Будаўнік”, дзе ня будзе каму раздаваць тэкст «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека». А.Дыдышка, У. Вялічкін, Р.Антанюк, Р.Варвашэвіч лічаць, што гарвыканкам парушае іх грамадзянскія правы, гарантаваныя арт.арт. 33, 35, 58 Канстытуцыі РБ, а таксама арт.19 Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека.

10 сьнежня ў 15 гарадах Беларусі няўрадавыя арганізацыі адзначылі 52-я ўгодкі абвяшчэння Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. Асноўнай мэтай акцыі было прыцягненне ўвагі грамадзкасці да праблемы зьнікнення людзей у краіне.

У **Мінску** адзначэнне чарговай угодкаў абвяшчэння Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека пачалося а 12 гадзіне на праспекце Ф.Скарыны ад станцыі метро «Кастрычніцкая» да плошчы Незалежнасці. У мерапрыемстве прынялі ўдзел родныя зьніклых беларускіх грамадзянаў, прадстаўнікі праваабарончых арганізацыяў, палітычных партыяў і рухаў – усяго каля 200 чалавек. Удзельнікі мерапрыемства былі апранутыя ў своеасаблівыя накідкі, на якіх на адным баку было напісана: «10 сьнежня – Дзень правоў чалавека», а на другім зьмяшчаліся партрэты зьніклых – Віктара Ганчара, Юрыя Захаранкі, Дзьмітрыя Завадзкага, Анатоля Красоўскага. Падчас гулянняў раздаваліся брашурны з тэкстам «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека». Арганізатарам мерапрыемства выступіла Грамадзкае аб'яднанне «Праваабарончы цэнтр «Вясна». Акцыя праходзіла без асаблівых эксцэсаў, але не абыйшлося без затрыманняў. Так, у 12.30 каля гатэля «Мінск» былі затрыманыя Юрась Зянковіч і Сяргей Скамейка. Супрацоўнікі міліцыі, якія затрымлівалі хлопцаў, патлумачылі ім, што зроблены разбойны напад на кватэру, і іх затрымліваюць па падозранні ў здзяйсненні гэтага злачынства. Затрыманых павезлі ў Маскоўскі РУУС, дзе склалі пратакол выняцця накідак (у абодвух былі накідкі з выявамі Віктара Ганчара), а таксама ўзялі тлумачальныя, чаму яны ў гэты час знаходзіліся на праспекце. Усяго хлопцаў пратрымалі каля дзвюх гадзінаў і адпусьцілі. Падчас мерапрыемства назіраліся неаднаразовыя спробы затрымання яго ўдзельнікаў. Так, напачатку мерапрыемства, у 12 гадзінаў пры выхадзе са станцыі метро «Кастрычніцкая» была спроба затрымання старшыні ПЦ «Вясна» Алеся Бяляцкага. Каля кінатэатру «Цэнтральны» супрацоўнікі міліцыі ў цывільным запатрабавалі ад двух маладых людзей, якія гулялі на праспекце ў накідках, прад'явіць дакументы. Паколькі побач прысутнічала шмат журналістаў, пасля праверкі пашпартоў супрацоўнікі міліцыі былі вымушаны адпусьціць хлопцаў. Была затрыманая сябар АГП Людміла Бажок. Жанчыну пасадзілі ў міліцэйскую машыну, але паколькі падставаў для затрымання не было, яе адпусьцілі. Яшчэ адна спроба затрымання ўдзельнікаў мерапрыемства была здзейсненая на рагу вуліцы Валадарскага, але грамадзяне, на вачах якіх гэта адбывалася, абаранілі маладых людзей.

У **Брэсьце** 5 чалавек былі затрыманыя падчас пікету, прысьвечанага чарговым угодкам абвяшчэння Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. Усяго ў Брэсьце было пададзена пяць заявак на правядзеньне пікетаў у людных месцах гораду.

Гарадзкія ўлады прапанавалі чатыром заяўляльнікам далучыцца да Васіля Барболіна (арганізатара аднаго з пікетаў) і правесці супольны пікет на стадыёне «Будаўнік». Заяўляльнікі, якім адмовілі ў правядзенні пікетаў (А.Дыдышка, У. Вялічкін, Р.Антанюк, Р.Варвашэвіч), палічылі, што гарвыканкам парушыў іх грамадзянскія правы, гарантаваныя арт.арт. 33,35, 58 Канстытуцыі РБ, і выйшлі на несанкцыянаваны пікет каля ЦУМу. Там яны прастаялі з 11.30 да 12.30. Пасля пачаліся затрыманні. Сярод затрыманых: Уладзімір Вялічкін, Сяргей Бахун, Алег Дыдышка, Яўген Бяласін, Кірыла Данько. Затрыманія былі дастаўленыя ў РУУС Ленінскага раёну г.Брэсту, дзе на іх былі складзеныя пратаколы адміністрацыйнага затрыманья. Пасля гэтага начальнік РУУС Ленінскага раёну г.Брэсту Касьцючык загадаў пакінуць усіх затрыманых да суда ў аддзяленьні. Такім чынам, брэсцкім праваабаронцам давялося правесці ноч на нарах.

У **Барысаве** пікет праходзіў з 11.30 да 12.30. У ім прынялі ўдзел 15 чалавек, якія раздавалі тэксты «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека», бюлетэні «Права на волю», «АглядХроніку парушэнняў правоў чалавека ў Беларусі за 1999 год». У 12.30 пачаліся затрыманні, якія праводзілі супрацоўнікі міліцыі з аўтаматамі. Былі затрыманія Зьміцер Бародка (старшыня Барысаўскай філіі ГА ПЦ «Вясна») і Анатоль Аскерка. Пратаколы не былі складзеныя, удзельнікаў пікету пратрымалі 30 хвілінаў, «правялі размову» і адпусьцілі.

У **Віцебску** 10 сьнежня былі затрыманія 4 чалавекі. Затрыманьне адбылося каля помніка Еўдакіі Лось. Затрымлівалі людзі ў цывільным. Пікетоўшчыкаў зацягнулі ў машыну і даставілі ў РУУС Чыгуначнага раёну г.Віцебску, дзе на іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167.1 ч. 2 КаАП РБ – арганізацыя несанкцыянаванага пікету. Сярод затрыманых:

1. Алена Залеская
2. Сяргей Васенка
3. Анатоль Захараў
4. Дзяніс Мускоў.

У **Гародні** з 11 да 13 гадзінаў адбыліся тры санкцыянаваныя пікеты з нагоды Дня правоў чалавека. Заяўленыя былі чатыры, але адзін з пікетаў быў забаронены, а яшчэ адзін быў беспадстаўна перанесены з цэнтральнай плошчы гораду ў менш люднае месца. Адзін з пікетаў адбыўся ў мікрараёне Фарты. У ім прынялі ўдзел 8 чалавек. У пікеце каля Дому сувязі ўдзельнічала 20 чалавек, а каля кінатэатру «Кастрычнік» – больш за 30. Удзельнікі пікетаў раздавалі гарадзенцам тэксты «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека», улёткі з інфармацыяй пра стан правоў

чалавека ў Беларусі. Таксама былі прадстаўленыя фотаматэрыялы з сюжэтамі, якія адлюстроўвалі перасьлед гарадзенцаў, што выступаюць за захаваньне правоў чалавека (суды над удзельнікамі масавых акцыяў пратэсту і інш.). Пікеты 10 сьнежня прайшлі без затрыманьняў. Але арышты адбыліся напярэдадні – 9 сьнежня, калі на вул. Савецкай моладзь правяла несанкцыянаваны пікет у абарону правоў чалавека. У пікеце прынялі ўдзел 8 чалавек з плакатамі: «Студэнты супраць дыктатуры», «Маем права на людзкае жыцьцё», «Маем права на свабоду». Пікет працягваўся 30 хвілінаў, быў спынены супрацоўнікамі міліцыі, якія затрымалі пяць чалавек. Былі затрыманыя чатыры ўдзельнікі пікету і адзін выпадковы гарадзенец. На намесьніку старшыні Маладой Грамады Сьвятлану Нех і старшыню студэнцкага прафсаюзу Дзяніса Міхальчыка складзеныя пратаколы за ўдзел у несанкцыянаваным пікеце. Сярод затрыманых была карэспандэнтка газеты «Пагоня» Алеся Сідлярэвіч і грамадзянін Польшчы, прадстаўнік польскай партыі сацыялістаў, якога абшукалі і засьвяцілі стужку ў фотаапарце.

У **Маладэчне** ў гарадзкім парку прайшоў мітынг арганізаваны ГА ПЦ «Вясна», у якім прынялі ўдзел 200 чалавек. Прысутным былі раздадзеныя тэксты «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека» і незалежная прэса. На мітынгу выступілі Алесь Капуцкі (ГА ПЦ «Вясна»), Эдвард Балачук (БХК), Вячаслаў Сіўчык (БНФ «Адраджэньне»), Нэлі Шлойда (Народная Грамада).

У **Баранавічах** з 12 да 14 гадзінаў у Маладым парку адбыўся санкцыянаваны пікет з нагоды гадавіны абвяшчэньня Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. Пікет арганізаваны ГА ПЦ «Вясна», у ім прынялі ўдзел каля 10 чалавек. На акцыі раздаваліся тэксты «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека», праваабарончыя бюлетэні «Права на волю» і іншыя незалежныя выданьні.

У **Кобрыне** гарадзкія ўлады далі дазвол на правядзеньне пікету ў цэнтры гораду ў скверы Марозава. ГА ПЦ «Вясна» праводзіла пікет з 14 да 16 гадзінаў, у якім прынялі ўдзел 22 чалавекі (прыкладана ж столькі было супрацоўнікаў міліцыі, якія назіралі за яго правядзеньнем). Удзельнікі пікету раздавалі кобрынцам тэксты «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека».

На афіцыйным узроўні дзень абвяшчэньня Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека ў Беларусі ня быў адзначаны ніяк. Хоць пра тое, што ўлады не забыліся на гэтую дату, сьведчыць той факт, што 10 сьнежня па Беларускай тэлебачаньні былі паказаныя кадры з чалавекам, які дэманстраватэўна ірве Дэкларацыю і кідае ў сьметніцу...

11 сьнежня на сядзібе БНФ “Адраджэньне” адбылася прэсканферэнцыя, прысьвечаная вынікам акцыяў, праведзеных па ўсёй Беларусі 10 сьнежня – з нагоды абвешчэння Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. У прэс-канферэнцыі прынялі ўдзел праваабаронцы і ўдзельнікі грамадзкіх камісіяў па расьледваньні зьнікненьняў людзей у Беларусі.

12 сьнежня ў Празе адбылася сустрэча прэзідэнта Чэхіі Вацлава Гавела з беларускімі праваабаронцамі і палітыкамі. З беларускага боку ў сустрэчы з былым дысідэнтам, а цяпер галоўнай уладнай асобай краіны, прынялі ўдзел В.Вячорка, А.Лябедзька, А.Міхалевіч, С. Шушкевіч і старшыня ГА ПЦ «Вясна» Алесь Бяляцкі. У Празе прадстаўнікі беларускай апазіцыі сустракаліся таксама з дэпутатамі парламенту Чэхіі і кіраўніцтвам Міністэрства замежных справаў. Размова ішла аб праблемах захаваньня правоў чалавека ў Беларусі.

27 сьнежня Грамадзкае аб’яднаньне “Праваабарончы цэнтр “Вясна” атрымала паўторнае пісьмовае папярэджаньне, падпісанае начальнікам Упраўленьня грамадзкіх аб’яднаньняў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь М. Сухініным. У папярэджаньні сказана (цытуем на мове арыгіналу): “Міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь у адрас кіруючага органа Грамадскага аб’яднаньня “Праваабарончы цэнтр “Вясна” 26.10.2000 было вынесена пісьмовае папярэджаньне. Аднак да цяперашняга часу ніякай інфармацыі ў Мінюст Беларусі не паступіла. Прапануем у двухтыднёвы тэрмін даць адказ з прадстаўленьнем адпаведнага пратаколу аб устраненні меўшых месца парушэннях дзеючага заканадаўства, а таксама Статута азначанага аб’яднаньня...”

ГА ПЦ “Вясна” сьцьвярджае, што адпаведнае рэагаваньне на папярэджаньне ад 26 кастрычніка было накіраванае ў Мінюст Беларусі ў належны тэрмін, але прычыну таго, чаму яно не было атрыманае Мінюстам, вытлумачыць немагчыма.

Далей у дакуменце, які атрымала ГА ПЦ “Вясна” гаворыцца: “Адначасова паведамляем, што ў выпадку паўторнага на працягу году ўчынення дзеяньняў, за якія ўжо выносілася пісьмовае папярэджаньне, можа быць узнята пытаньне аб ліквідацыі аб’яднаньня. Адсутнасць адказу ў дадзеным выпадку дае падставы ініцыяваць пытаньне аб ліквідацыі грамадскага аб’яднаньня”.

Зьмест

УСТУП.....	2
ПЕРАСЬЛЕД АРГАНІЗАТАРАЎ І ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ	3
КРЫМІНАЛЬНЫ ПЕРАСЬЛЕД ПАЛІТЫЧНЫХ, ГРАМАДЗКІХ І ГАСПАДАРЧЫХ ДЗЕЯЧАЎ БЕЛАРУСІ, А ТАКСАМА ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ	40
ПРАБЛЕМА ЗЬНІКНЕНЬНЯ ЛЮДЗЕЙ У БЕЛАРУСІ	53
ФАКТЫ ЖОРСТКАГА АЛЬБО НЕГУМАННАГА АБЫХОДЖАНЬНЯ З УДЗЕЛЬНІКАМІ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ, ЗАТРЫМАНЫМІ І ЗЬНЯВОЛЕНАМІ.....	58
ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА ПАДЧАС АРГАНІЗАВанаГА АПАЗІЦЫЯЙ БАЙКОТУ ВЫБАРАЎ У ПАРЛАМЕНТ КРАІНЫ	69
ПЕРАСЬЛЕД ГРАМАДЗЯНАЎ, ЗЬВЯЗАНЫ З ВЫБАРЧАЙ КАМПАНІЯЙ	90
ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ НА СВАБОДУ СЛОВА І АТРЫМАНЬНЕ ПРАЎДЗІВАЙ ІНФАРМАЦЫІ, ПЕРАСЬЛЕД НЕЗАЛЕЖНАЙ ПРЭСЫ І ЖУРНАЛІСТАЎ	111
АКТЫВІЗАЦЫЯ ЦІСКУ БЕЛАРУСКІХ СЬПЕЦСЛУЖБАЎ НА ПАЛІТЫЧНА І ГРАМАДЗКА АКТЫЎНЫХ ГРАМАДЗЯНАЎ І ІНШАДУМЦАЎ.....	120
ПЕРАСЬЛЕД АПАЗІЦЫЙНА НАСТРОЕНАЙ МОЛАДЗІ І МАЛАДЗЁВЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ	127
ПЕРАСЬЛЕД АЛЬБО ЗАБАРОНА ДЗЕЙНАСЬЦІ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЯЎ І РУХАЎ	138
ПЕРАСЬЛЕД ПРАФСАЮЗАЎ І ДЗЕЯЧАЎ РАБОЧАГА РУХУ	143
ПЕРАСЬЛЕД БІЗНЕСОЎЦАЎ І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ.....	147
ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА ПРЫКМЕТАХ МОВЫ І ВЕРАВЫЗНАНЬНЯ	149
ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПРЫНАЛЕЖНАСЬЦІ.....	154
ПЕРАСЬЛЕД СЕКСУАЛЬНЫХ МЕНШАСЬЦЯЎ.....	157
ПЕРАСЬЛЕД ГРАМАДЗКАГА АБ'ЯДНАНЬНЯ «ПРАВААБАРОНЧЫ ЦЭНТР «ВЯСНА» ДЫ ІНШЫХ ПРАВААБАРОНЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ	159
ЗЬМЕСТ	175